AXIS LIBRI

REVISTĂ CULTURALĂ

trimestrială
editată de Biblioteca Judeţeană „V.A. Urechia“ Galaţi

Anul X, Nr. 34, martie 2017

ROMÂNIA
CONSILIUL JUDETEAN GALATI

2017 – *Anul omagial al sfintelor icoane, al iconarilor şi al pictorilor bisericeşti şi Anul comemorativ Justinian Patriarhul şi al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului în Patriarhia Română*

„Iubiții mei fii duhovnicești,

Arătându-vă că Biserica este totalitatea celor ce au crezut și cred în Domnul Hristos și au fost primiți la sânul ei prin taina Sfântului Botez, țin să vă reamintesc că din ea fac parte nu numai credincioșii care trăiesc în viața aceasta, ci și cei ce au trecut în viața de dincolo. Toți formăm Biserica, al cărui cap este Hristos; noi, cei de aici, suntem Biserica luptătoare, pentru că ne ostenim să ajungem la mântuire printr-o trăire după învățătura Domnului, iar cei ce din veacuri au trecut în viața cealaltă cu credința în Hristos sunt Biserica triumfătoare, pentru că, împodobiți cu credința și nădejdea în Dumnezeu și cu fapte bune, după ce au luptat în viață lupta cea bună, au trecut dincolo să ia dreapta răsplătire."

Credincioșii își capătă mântuirea numai în Biserică și în viața pe care o trăiesc pe pământ. În: ***Apostolat social : În duhul înfrăţirii şi al dragostei: Pilde şi îndemnuri pentru cler.***
București: Editura Institutului Biblic și de Misiune ortodoxă, 1973, p. 129.

2017 - *Titu Maiorescu*
100 de ani de la moarte

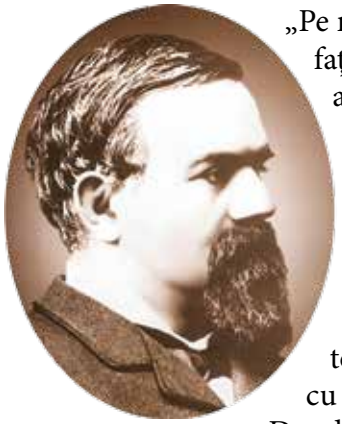

„Pe noi, românii, ne-a scos soarta fără de veste din întunericul Turciei şi ne-a pus în faţa Europei. Odată cu gurile Dunării ni s-au deschis şi porţile Carpaţilor, şi prin ele au intrat formele civilizaţiei din Franţa şi din Germania şi au învălit viaţa publică a poporului nostru. Din acest moment am pierdut folosul stării de barbari fără a ne bucura încă de binefacerea stării civilizate.(...)

Timpul dezvoltării ne este luat, şi tema cea mare este de a-l înlocui prin îndoita energie. Tot ce este astăzi formă goală în mişcarea noastră publică trebuie prefăcut într-o realitate simţită, şi fiindcă am introdus un grad prea înalt din viaţa dinafară a statelor europene, trebuie sa înălţăm poporul nostru din toate puterile până la înţelegerea acelui grad şi a unei organizări politice potrivită cu el. (…)

Dar dacă vă asemănaţi cu Franţa de acum 300 de ani, de ce îi luaţi formele de cultură ale anilor din urmă?"

Colegiul editorial:
Acad. prof. dr. Dinu C. Giurescu
Acad. prof. dr. Gheorghe Buzatu
Acad. prof. univ. dr. Constantin Gh. Marinescu
Prof. univ. dr. Adrian Dinu Rachieru
Conf. univ. dr. Elena Tîrziman
Dr. Doru Bădără
Lector univ. dr. Cătălin Negoiță

Femeia de Covurlui (Galați) între istorie și poveste

Prof. dr. ***Zanfir Ilie***
manager,
Biblioteca Județeană
„V.A. Urechia" Galați

În *Geneza* biblică, Dumnezeu, văzându-l, după ce-l crease, singur și abătut, pe Adam, i-a luat acestuia, în somn, o coastă și a creat din ea *femeia*. Apariția Evei conține în ea sămânța întregii concepții istorice a inegalității dintre sexe. Apărută din trupul bărbatului pentru ca să nu mai fie singur, femeii i se atribuie de la început un rol secundar, cel mult complementar, iar mai toate societățile care s-au dezvoltat după aceea s-au grăbit nu numai să adopte o astfel de inegalitate, dar să și o întărească continuu prin noi opreliști și discriminări țesute în jurul ei. A se vedea starea femeii în Evul Mediu creștin sau, și mai relevant, supunerea totală a acesteia în religiile islamice fundamentaliste. Dacă ne luăm însă după *Geneza* lui Darwin, o cu totul altă soartă i se pregătește femeii! Ea nu s-a născut nicidecum din coasta lui Adam ci, întocmai ca și bărbatul, din rezultatul îndelungat și complex al evoluției speciilor. *Femeia* nu mai apare ca o completare a existenței bărbatului, posterioară ca apariție și inferioară lui, ci ca tovarăș egal al său, în anumite circumstanțe chiar ca stăpână a acestuia, dacă ne gândim la rolul asumat în înfloritoarea epocă a matriarhatului.

Simbolistica profundă a *Vechiului Testament*, dar și teoria cvasiunanim acceptată a evoluției speciilor sunt însă doar intrepretări în mijloace diferite, religioase și științifice, pe când, dincolo de ele și luând ca martoră tăcută, dar infailibilă, istoria omenirii, *femeia* a încercat încă de la începuturi să-și afirme personalitatea, dovedind, odată cu războinicele, reginele sau metresele antice, apoi cu eroinele Evului Mediu dar, cu mult mai multă putere de convingere și șansă la reușită, în epoca modernă și postmodernă a mișcării feministe de emancipare, că poate fi oricând și oriunde egală bărbatului. Iar dacă lupta aprigă a femeii pentru drepturile sale s-a încununat astăzi cu marile succese pe care le știm, trebuie neapărat luate în considerare și „revoluțiile" personale pe care le-au produs de-a lungul istoriei femei celebre precum Aspasia, metresa lui Pericle, marele conducător al Atenei din secolul V î. Hr., Tomiris, curajoasa regină a geților care l-a învins pe Cirus, vestitul rege al perșilor, venit aici cu oștile sale pentru a cuceri noi pământuri, Cleopatra, ultima regină a Egiptului, Jeanne d'Arc, eliberatoarea francezilor în secolul al XV-lea, Ecaterina Teodoroiu a noastră, eroina din Primul Război Mondial, Marie Courie, celebra savantă, Nadia Comăneci, „regina gimnasticii" mondiale. Toate acestea și cu mult mai multe altele de pe toate meridianele lumii nu numai că nu s-au supus, cum s-ar zice, istoriei, dar au și schimbat-o.

Dar câte generații de mame, fiice și iar mame și iar fiice, câte generații de femei n-au trebuit să se perinde pe sub Soare, pe Pământ, pentru ca umanitatea să ajungă unde a ajuns? Bărbații au fost multă vreme dominanți pentru că forța lor fizică superioară, prin constituție, le-a permis să aibă întâietate în războaie, în confruntările politice și în muncile fizice cele mai grele. În schimb, sensibilitatea femeii a asigurat milenii la rând ingenuitatea și farmecul lumii, dar, mai ales, prin nobila sarcină a creșterii și educației copiilor, continua perpetuare a speciei. Acum, în epoca globalizării și a egalităților perfecte, a toleranței maxime și a reabilitării minorităților de tot felul, doar nivelul de educație mai poate face diferența dintre bărbat și femeie, la studii și aptitudini egale, drepturile și șansele sunt egale și numai în societățile încă nedezvoltate, cu o economie primitivă și cu nivele inacceptabile de școlarizare sau în cele dominate de credințe religioase discriminatorii se mai pot întâlni inegalități și subordonări drastice. În rest, femeia e de drept și de fapt egală cu bărbatul și, la urma urmei, sunt jumătăți perfecte și compensatorii, de vreme ce, nu-i așa?!, Eva a venit din coasta lui Adam...

Coborând din marea istorie a lumii într-o plimbare de seară pe străzile centrale ale Galațiului anului 2016, ne întâmpină o realitate greu de mistificat. E imposibil, desigur, să găsești printre

trecătorii mai mult sau mai puţin grăbiţi vreo Tomiris, vreo Cleopatra, vreo Ioana d'Arc sau Ecaterina Teodoroiu, dar te întâmpină la tot pasul domnișoare și doamne care de care mai frumoase, modern îmbrăcate, vesele sau angrenate în secrete/ tainice discuţii, te întâmpină, într-un singur cuvânt, întreaga feminitate anonimă a oraşului, sau, poate mai pretenţios spus, pur și simplu femeia covurluiană, gălăţeană... Statisticile spun că numărul femeilor tinde să fie egal cu cel al bărbaţilor, ba, mai mult decât atât, că uneori, cel puţin în anumite perioade, se manifestă o tendinţă de devansare a bărbaţilor, din punct de vedere numeric. Este posibil ca și azi în oraș și în judeţ să trăiască mai multe femei decât bărbaţi, dar apare dintr-o dată de niciunde sau de peste tot o întrebare legitimă: Dacă așa stau lucrurile, de ce, privind statuile Galaţiului, nu vom găsi printre ele niciuna care să reprezinte o femeie? Îi avem în marmură sau piatră pe Eminescu, pe Alexandru Ioan Cuza, pe Costache Negri, pe Vasile Alecsandri, pe V.A. Urechia, pe Ionel I.C. Brătianu, dar nicio doamnă din marea istorie a naţiei nu s-a urcat încă vreodată pe vreun piedestal al urbei. Nu am avut astfel de femei sau a existat cumva o prejudecată în a le reprezenta artistic printr-o sculptură relevantă?!

E mai degrabă o întrebare retorică, pentru că nu se poate spune nici că n-am avut aici, la Dunărea de Jos, sau în întregul ţinut al Covurluiului femei demne de a intra în istorie, și nici n-a existat acel presupus misoginism artistic local care să le împiedice de la drumul lor spre soclu. Să ne amintim mai întâi de celebra Smaranda Brăescu... Fiică de ţăran din nordul judeţului, Smaranda s-a născut la 21 mai 1897 în satul Hânţești, comuna Buciumeni. A urmat școala pe acasă, pe la Bârlad, a încercat o școală profesională, a ajuns apoi la Belle Arte, în București, unde ar fi trebuit să se specializeze în Arte Decorative și Ceramică, dar ceea ce o atrăgea cu adevărat era cerul, nemărginirea, dorinţa de a zbura și de face lucruri deosebite, nemaîntâlnite nu numai în sătucul ei, dar nici în ţară și nici măcar în întreaga lume, cât este ea de mare. Așa a ajuns să urce în avion și să se lanseze, la 5 iulie 1928, în primul ei salt cu parașuta, executat de la o înălţime modestă în aparenţă, dar copleșitoare pentru ea, 600 de metri. La 2 octombrie 1931 a mărit de zece ori riscul prăbușirii în neant și a sărit de la 6000 de metri, devenind campioană europeană... Notorietatea, premiile obţinute, salturile care erau pândite de presa vremii au făcut-o să tindă spre recorduri și mai mari. Reușise, ea, fata din Hânţești, să-și cumpere două avioane, un biplan tip Pavuez și un bimotor de tip Milles Hawk. Cu cel de-al doilea aparat a stabilit un record formidabil la ora aceea. A traversat în zbor Marea Mediterană, de la Roma la Tripoli, adică o distanţă de 1100 de kilometri, în numai 6 ore și 10 minute.

A trecut și Oceanul pentru a le arăta americanilor ce poate face ea, fiica unui ţăran român din judeţul Covurlui, România. La Sacramento, a doborât și recordul mondial sărind de la 7200 de metri. Era cea mai bună din Europa și din lume! I se spunea „Regina Înălţimilor" și ori de câte ori urca la manșeta avionului se îmbrăca în costum naţional și își aranja cele două cosiţe negre ca și cum ar fi fost o Ileană Cosânzeană. Aceasta a fost fata noastră din Hânţești, femeia extraordinară a Covurluiului. Acolo, în cer, și peste tot, a purtat cu drag numele ţării sale, România și, cu toate acestea, pentru că, în 1946, după ce luptase în „Escadrila Albă" în timpul războiului, a fost condamnată în contumacie pentru că protestase împotriva rezultatelor alegerilor „democratice". Urmărită de autorităţi, a pribegit prin ţară, în diferite ascunzișuri, timp de mai bine de doi ani, stingându-se din viaţă, se pare, la 1948, fiind înmormântată în Cimitirul Central din Cluj-Napoca, sub numele fals de Maria Popescu... Și iată cum celebra Smaranda Brăescu nu numai că nu are o statuie, dar nu are nici măcar un mormânt al ei... A mers, totuși, pe urmele ei și a scris elogios despre ea generalul - scriitor Neculai I. Staicu, din Buciumenii Smarandei, el însuși trecut în nefiinţă în această toridă vară.

Elena Cuza nu a fost gălăţeancă decât prin anii pe care i-a petrecut împreună cu pârcălabul Alexandru Ioan Cuza în casa-muzeu de astăzi de pe strada care poartă numele domnitorului. Se născuse la 17 iunie 1825, la Iași, și a murit în 1905, la Piatra Neamţ. Cum însă Alexandru Ioan Cuza nu poate fi, în niciun fel, separat de Galaţi, și Elena Cuza trebuie considerată ca una dintre femeile celebre ale Covurluiului. A fost, de fapt, întâia Primă Doamnă a României moderne, i se spunea chiar așa, Elena Doamna, sau Înalta Doamnă a ţării. A fost mai degrabă o fire sensibilă, retrasă, chiar timidă, dar atunci când a trebuit să intervină înr-un fel sau altul a dat dovadă de un curaj greu de închipuit a se putea ascunde în făptura sa plăpândă. Știa despre aventurile galante ale soţului și nu a protestat, știa că Alexandru nu îi mai aparţine ei, ca soţ, ci întregii României, ca domnitor deschizător de drumuri și de noi orizonturi. Când Cuza i-a adus acasă pe ce doi

fii ai lui cu amanta Maria Oblomovici, spunându-i Elenei că sunt niște orfani sinistraţi și că se hotărâse să se ocupe de destinele lor, ea a încuviinţat fără nicio reţinere, crescându-i cu mare grijă pe Alexandru și Dimitrie, deși știa foarte bine cine este adevărata lor mamă... După moartea lui Cuza, în exil, s-a retras în singurătate și a păstrat cu evlavie memoria marelui bărbat al naţiei care fusese soţul său, Alexandru Ioan Cuza. Iar dacă domnitorul are o statuie impozantă la Galaţi, de ce n-ar avea una și cea care fusese Prima Doamnă a României?

O altă fată venită pe lume de sub aceiași codri misterioși ai Buciumenilor, ca și Smaranda Brăescu, a fost Natalia Negru, profesoară, poetă, prozatoare și traducătoare, membru fondator al Societăţii Scriitorilor Români, dar, mai presus de toate acestea, considerată, ca urmașă a legăturilor dramatice pe care le-a avut cu doi mari poeți români, Șt. O. Iosif și Dimitrie Anghel, „femeia fatală" a literaturii române. Că a fost sau nu a fost așa are mai puţină importanţă, ceea ce contează la Natalia Negru este implicarea sa dinamică în structurile și instituţiile culturale ale epocii într-o perioadă în care femeia nu avea prea multe șanse de a ieși în față... După ce a plecat din Buciumenii natali, a studiat o perioadă la Galaţi, clasele de gimnaziu, pentru ca apoi să ia drumul Bucureștilor, pentru absolvirea liceului și a Universităţii, Facultatea de Litere și Filosofie. Aici l-a cunoscut pe Șt. O. Iosif cu care va trăi o poveste de dragoste „ca în romane", plină de dramatism și însoţită de violente certuri ce aveau să se sfârșească într-un divorţ. Cel care îi va cuceri iarăși inima doamnei frumoase, elegante și culte din Tecuci, va fi nimeni altul decât prietenul cel mai bun al fostului soţ, poetul Dimitrie Anghel. Altă fire năbădăioasă și imprevizibilă. Măcinat de gelozii mai mult imaginare, aflat în casa din Tecucel, în dimineaţa zilei de 27 octombrie 1914, Dimitrie Anghel, într-un moment de furie, scoate revolverul și trage un glonţ spre Natalia. N-o nimerește, dar glontele ricoșează și o lovește în spate, provocându-i leșinul. Crezând că a ucis-o, poetul se împușcă în piept și, după câteva zile, moare într-un spital din Iași. Natalia Negru și-a revenit, dar va trăi însingurată și cu amintirea celor doi soți, precum și a fiicei sale cu primul dintre ei, Corina, ucisă de o schijă dintr-o bombă lansată la București de un zeppelin german. Va scrie, dar mai ales după 1944, va trăi uitată de toţi în casa sa din Tecuci, ducând în mormânt una dintre cele mai frumoase povești de dragoste consumate în lumea atât de sensibilă și imprevizibilă a literaturii...

Adevărul este că ea, Literatura, mai ales la începuturile ei și continuând până în epocile moderne, nu a acordat femeilor aceleași șanse ca și bărbaţilor, sau, altfel spus, femeile nu s-au aplecat în aceeași măsură ca bărbaţii spre literatură. Cel mai edificator argument în acest sens ar putea fi și procentul foarte mic al femeilor laureate ale Premiului Nobel pentru Literatură, care este puţin peste 10 la sută (12 din 112)... Pe de altă parte, referindu-ne la situaţia din Galaţi, după cum reiese din *Dicţionarul scriitorilor gălăţeni*, recent tipărit la Editura „Axis Libri", numai 15, 6 la sută (90 din 577) din totalul celor care au tipărit cel puţin o carte sunt femei. Atârnă, cum s-ar zice, însă, istoria, dat fiind faptul că în secolele anterioare femeile scriitoare erau aproape inexistente, numai prezenţa în număr tot mai mare a scriitoarelor din deceniile din urmă ridicând cât de cât nivelul de repezentare. Dar, când printre acele puţine câte sunt scriitoare ale Galaţiului găsești o Hortensia Papadat-Bengescu sau o Nina Cassian, prezenţa la nivel înalt a feminităţii în literatura de la Dunărea de Jos nu mai poate fi pusă la îndoială.

E adevărat că Nina Cassian, o poetă reprezentativă a liricii moderne contemporane, nu are încă o statuie la Galaţi, deși ar putea avea una și la București, unde a trăit o lungă perioadă de vreme, sau și în Statele Unite ale Americii, unde a și murit, dar poeta născută la tâmpla Dunării are o eternitate la dispoziţie pentru a putea fi întruchipată în chip de marmură sau de bronz. Hortensia Papadat-Bengescu a avut mai multe șanse la nemurire, de vreme ce, cu ocazia renovării casei sale de la Iveşti, transformată în muzeu, în curtea din faţă a fost dezvelită o mică statuetă. Ea privește acum de acolo spre profunzimile cerului în care zburase Smaranda, amintindu-și secvenţe dintr-o epocă a României pornită în goana spre modernitate, la care romanele sale „europene" au avut o mare contribuţie. Hortensia Papadat-Bengescu ar putea fi mândră dacă ar putea ști câte poetese, prozatoare, autoare de teatru sau istorie și critică literară traducătoare, s-au născut aici după ea pentru a-și lăsa numele „adunat pe-o carte". Ar putea afla, de pildă, că, la Galaţi, la 26 septembrie 2002 – adică la exact 140 de ani de la venirea sa pe lume în Iveşti, s-a născut cea mai tânără și mai promiţătoare scriitoare de la Dunărea de Jos – Denisa Lepădatu. Sunt, cu toate, și încă multe altele, femeile de seamă ale Covurluiului, iar numai timpul, dar și generaţiile care vor veni vor putea hotărî dacă, unde, când și cum vor fi urcate pe socluri sau măcar puse și păstrate în noi istorii literare...

Din Colecţiile Bibliotecii

Maiorescu, Titu. *Despre scrierea limbei rumâne*
Iassi: Ediţiunea şi Imprimeria Societăţei Junimea, 1866

Camelia Bejenaru
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Anul acesta, în luna iunie, se împlinesc 100 de ani de la moartea lui Titu Maiorescu, personalitate marcantă a culturii româneşti de la sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea. Academician, critic literar, estetician, avocat, eseist, filosof, pedagog, politician şi scriitor, membru fondator al Societăţii Academice (1867), prim-ministru al României între anii 1912 şi 1914, doctrinar al celebrei teorii sociologice a formelor fără fond, Maiorescu a fost şi fondatorul societăţii literare, culturale şi politice „Junimea” (1864) şi al revistei „Convorbiri literare” (1867), care au exercitat o mare influenţă asupra vieţii culturale de la sfârşitul secolului al XIX-lea. A fost primul mare critic literar, creator de şcoală, sprijinitor al afirmării clasicilor Ion Creangă, Mihai Eminescu, I.L. Caragiale, Ioan Slavici, Duiliu Zamfirescu ş.a. Orator de renume şi iniţiator al polemicii literare, Maiorescu s-a impus cu autoritate în disputele culturale ale vremii. A susţinut cu ardoare unificarea limbii române prin introducerea alfabetului latin şi eliminarea alfabetului chirilic, a combătut excesul de împrumuturi lexicale, stabilind o serie de principii riguroase şi în această direcţie. Întreaga sa activitate a fost în concordanţă cu cerinţele epocii. Prin activitatea sa, desfăşurată pe multiple planuri, Maiorescu a avut o contribuţie substanţială la progresul dezvoltării societăţii româneşti contemporane.

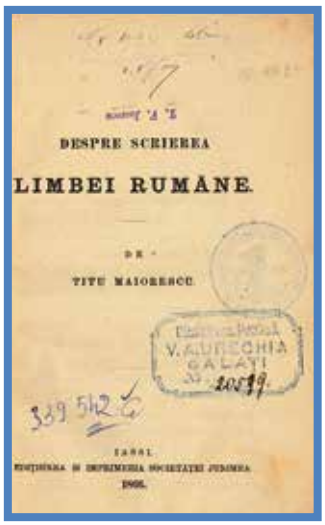
DESPRE SCRIEREA
LIMBEI RUMÂNE.
DE
TITU MAIORESCU
IASSI
EDIŢIUNEA ŞI IMPRIMERIA SOCIETĂŢEI JUNIMEA
1866.

Ideile sale asupra culturii le-a transpus în scrierile: *Einiges Philosophische în gemeinfasslischer Form* (1861), *Regulele limbei române pe înţelesul tuturor* (1864), *Despre scrierea limbei rumâne* (1866), *Poezia română. Cercetare critică. Urmată de o alegere de poezii* (1867), *Direcţia nouă în poezia şi proza română* (1872), *Critice* (1874), *Discursuri parlamentare cu priviri asupra dezvoltării politice a României. Vol. 1-4* (1897-1904). Postum i-au apărut lucrările: *Istoria contimporană a României 1866-1900* (1925), *Însemnări zilnice* 1856-1899 (1937-1943), *Scrieri de logică* (1988) şi o serie de lucrări de critică literară[1].

Contribuţia lui Maiorescu în domeniul lingvisticii a fost majoră. După oficializarea scrierii cu caractere latine, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, s-a dus o adevărată luptă pentru scrierea limbii române, între adepţii ortografiei fonetice şi etimologişti, o luptă care a dus la exagerări extreme de o parte şi de alta, latiniştii propunând chiar scoaterea din limba română a cuvintelor slave. Maiorescu a dezlănţuit o adevărată campanie împotriva exagerărilor latiniste, condusă de pe poziţii ştiinţifice moderne şi după principiul că limba asigură conservarea naţionalităţii. Urmărind acest obiectiv, el a recomandat consecvent cultivarea limbii populare, având convingerea că o limbă evoluează după uzul vorbitorilor, nu după legi inventate de filologi. Principala sa contribuţie este soluţionarea problemelor ortografiei, problemă complexă ivită din necesitatea adoptării unei ortografii unitare în contextul oficializării scrierii cu caractere latine, pe care a abordat-o pentru prima dată în lucrarea *Despre scrierea limbei rumâne* (1866), în spiritul unui fonetism raţional[2]. El a combătut cu argumente solide etimologismul pentru că: „voesce a dechiara de spurie şi de falsă metamorfosa fonetică de sute de ani, prin care a trecut limba rumână; voesce a ne aduce gramatica la forma cea mai etimologic pură, a ne arunca limba cu secole înapoi, încercându-se a stăvili fluctuaţiunea miilor de ani, prin care a fostu împinsă limba rumână spre desbinarea fonetică de cea latină”[3]. Demersul său a grăbit abandonarea acestui sistem de către majoritatea filologilor vremii. Recomandările formulate în această lucrare au stat la baza raportului prezentat de Titu Maiorescu în

numele comisiei însărcinate cu elaborarea unui nou proiect ortografic în sesiunea generală a Academiei Române și aprobat la 8 aprilie 1880. Ele au fost reluate și perfecționate în anul 1903[4], devenind astfel norme fundamentale ale ortografiei noastre moderne.

Lucrarea a fost tipărită în anul 1866, în Imprimeria Societății Junimea. În colecțiile Bibliotecii „V.A. Urechia" se păstrează două exemplare din această ediție, cu numerele de inventar 324659 și 339542.

Primul exemplar este legat în carton marmorat, cu cotor din piele maro. Numărul Urechia - 1474 - înscris pe pagina de titlu indică faptul că acesta s-a aflat printre primele cărțile donate Bibliotecii de către fondatorul său, Vasile Alexandrescu Urechia[5].

Cel de-al doilea exemplar, cu număr Urechia 20599, este legat în carton și se află într-o stare foarte bună de conservare. Din dedicația autografă de la pagina 7 aflăm că această carte a fost oferită Bibliotecii Societății literare și Științifice a Insitutului C. Negri din Galați de Titus V. Ionescu „ca semn de încuragiare" în data de 3/15 noiembrie 1888. Exemplarul a intrat în colecțiile Bibliotecii „V.A. Urechia" în anul 1895 la desființarea Institutului C. Negri, atunci când întregul fond al Institutului a fost cedat bibliotecii gălățene.[6] Volumul se află într-o stare foarte bună de conservare, cu filele curate, foarte bine păstrate. Pe coperta a 4-a sunt semnalate publicațiile Societății Junimea care „au eșitu de sub presă și se află de vânzare la Biroul Societății în casele Bancei", precum și cele care vor apărea în luna septembrie a anului 1866, dintre care amintim două lucrări de interes școlar aparținând lui Titu Maiorecu *Gramatica limbii rumâne pentru scoalele primare clasa I și II* și *Plinii epistolae selectae*. Edițiune în usul scoalelor cu adnotațiuni române.

CUPRINSU.

PARTEA I. Principiul Scrierei . . . Pag. 1
Note la partea I. . . . . „ 19
PARTEA II. Cercetări fonetice asupra alfabetului latin . . . . „ 24
PARTEA III. Despre scierea lui c, g, ş, ţ, D, E, i şi o critică a sistemului fonetic . . . „ 60
PARTEA IV. Cercetări limbistice şi critica sistemului etimologicu „ 121

Studiul cuprinde patru părți: Partea I. Principiul scrierii; Partea II. Cercetări fonetice asupra alfabetului latin; Despre scierea lui c, g, ș, ț, D, E, i și o critică a sistemului foneticu; Partea IV. Cercetări limbistice și critica sistemului etimologicu.

Lucrarea lui Titu Maiorescu este un studiu deosebit de bine documentat, argumentat, care îmbogățește patrimoniul informațional al bibliotecii gălățene.

Încheiem aceste rânduri cu un citat din studiul lui Nicolae Manolescu dedicat întemeietorului culturii române moderne: „Creația lui Maiorescu începe cu limba: și, în limbă, ea are o radicalitate pe care n-o va avea mai târziu. Maiorescu își afirmă, pur și simplu principiile, așa cum vechii filosofi începeau prin a afirma elementele fundamentale: nu este vorba de nici o opoziție, de nici o polemică. Ca și elementele filosofilor, principiile lui Maiorescu trebuie considerate absolute. Criticului i s-a reproșat de altfel lipsa de simț istoric și relativ. Să răsfoim *Despre scrierea limbii rumâne*. Ea are, în cele două capitole dintâi, toată puritatea unui adevărat început. Pe fiecare pagină găsim o literă. Așa cum alfabetul pornește de la A, tot astfel Maiorescu pornește de la alfabetul însuși ca de la un simbol al începutului.

...Următorul pas: polemica (împotriva fonetiștilor, a bărnuțienilor etc.). Ni se dezvăluie, din capul locului, dubla structură a operei lui Maiorescu: pozitivă și negativă. În limbă, negația este posterioară afirmației ; în celelalte domenii, Maiorescu dărâmă mai întâi, spre a putea construi pe urmă"[7].

Bibliografie

Catalogul general al cărților, manuscriselor și hărților aflate la 1890, octombrie 1, în această Bibliotecă. Suplm. 3. Bucuresci: Tipografia Curții Regale F. Göbl Fii, 1890.

Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1979.

Maiorescu, Titu. *Despre scrierea limbei rumâne*. Iassi: Ediținea și Imprimeria Societății Junimea, 1866.

Manolescu, Nicolae. *Contradicția lui Maiorescu*. București Humanitas, 2000.

Oprea, Nedelcu. *Biblioteca Publică „V.A. Urechia": Monografie. Vol. 1*. Galați : Biblioteca „V.A. Urechia", 2002.

Note:

1. *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1979, p. 546.
2. *Ibidem*, p. 545.
3. Maiorescu, Titu. *Despre scrierea limbei rumâne*. Iassi: Ediținea și Imprimeria Societății Junimea, 1866, p. 70.
4. *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1979, p. 545.
5. *Catalogul general al cărților, manuscriselor și hărților aflate la 1890, octombrie 1, în această Bibliotecă. Suplm. 3*. Bucuresci: Tipografia Curții Regale F. Göbl Fii, 1890, p. 13.
6. Oprea, Nedelcu. *Biblioteca Publică „V.A. Urechia": Monografie. Vol. 1*. Galați: Biblioteca „V.A. Urechia", 2002, p. 73.
7. Manolescu, Nicolae. Contradicția lui Maiorescu. București Humanitas, 2000, pp. 51-52.

The Person Entity Lookup Pilot Project
Proiectul Pilot Căutarea Entității Persoană

Dorina Bălan
șef birou, Catalogarea colecțiilor. Control de autoritate, Biblioteca „V.A. Urechia”

În septembrie 2015, la Dublin, Ohio[1] Computer Library Center Online (OCLC) împreună cu alte șapte biblioteci au propus un proiect pilot cu scopul de a cunoaște modul în care legăturile dintre date influențează activitatea bibliotecilor.

Intitulat *The Person Entity Lookup Pilot Project* (Proiectul Pilot Căutarea Entității Persoană), proiectul este conceput pentru a ajuta profesioniștii din biblioteci să reducă datele redundante prin legături cu seturile de identificatori ai persoanelor și ai autorităților.

OCLC este o organizație colectivă non profit „dedicată intereselor publice pentru facilitarea accesului la informație în întreaga lume și pentru reducerea costurilor de informare”[2]. A fost fondat în 1967 și este cel mai mare catalog on-line, cu acces liber din lume (OPAC).

Bibliotecile participante inițial au fost: Universitatea Cornell, Universitatea Harvard, Biblioteca Congresului, Biblioteca Națională a Germaniei, Biblioteca Națională de Medicină, Biblioteca Națională a Poloniei, Universitatea Stanford și Universitatea din California, la care s-au adăugat apoi și alte biblioteci.

Începând cu luna octombrie 2015, participanții la proiect au avut acces la un prim serviciu de evaluare, cuprinzând un număr de 109 milioane de entități persoană cu scurte descrieri ale unor autori, regizori, muzicieni și alți creatori, date care au fost vărsate în WorldCat, cea mai mare resursă de metadate de bibliotecă din lume și care este gestionat și îmbunătățit de OCLC.

Așa cum declara Mary Sauer-Games, vicepreședinte OCLC și manager al proiectului: „Acest proiect ne va permite să obținem un feedback

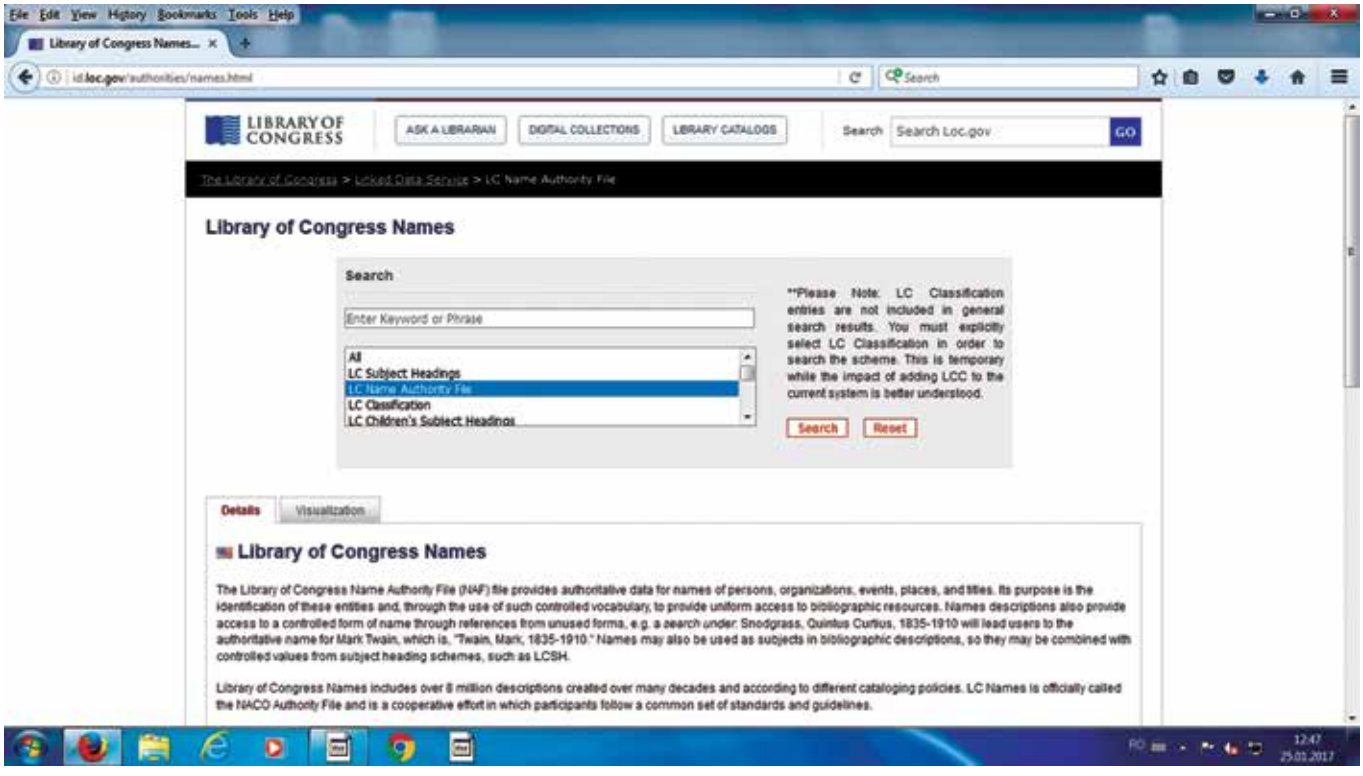

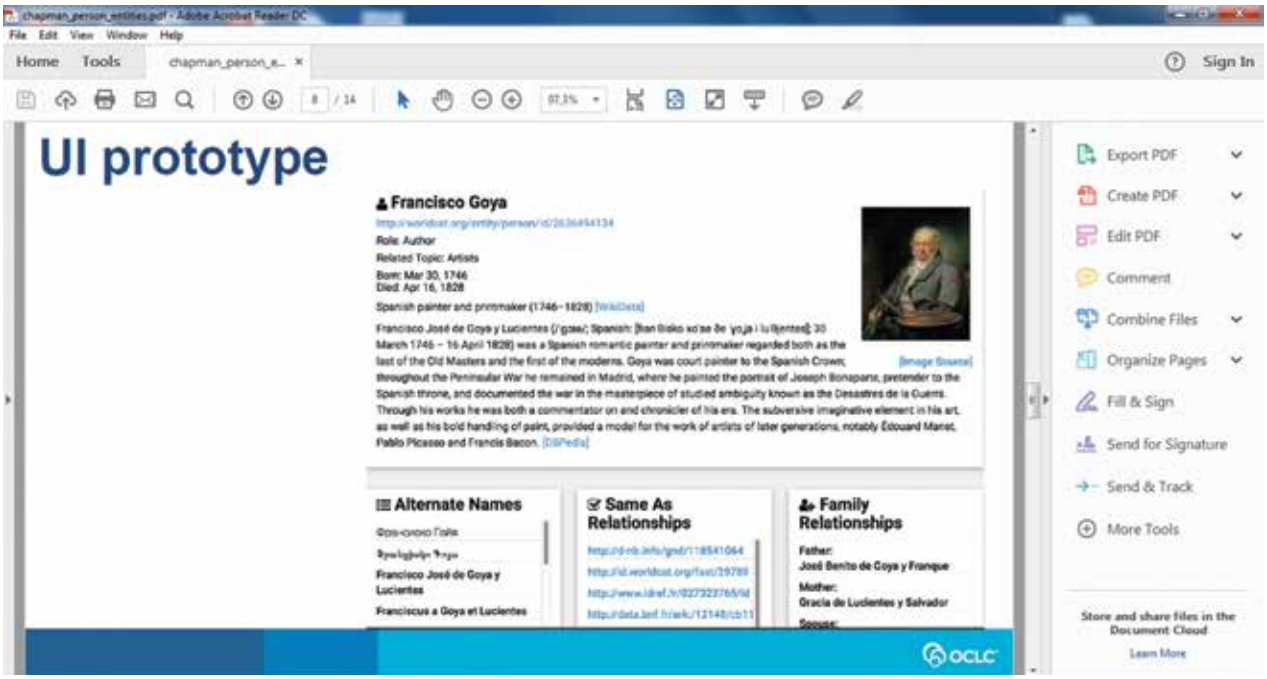

Un model de regăsire a informației[3]

din partea partenerilor cheie, astfel încât să putem determina modul în care ar putea fi dezvoltate serviciile pentru a satisface nevoile bibliotecilor. Acesta este un pas important în angajamentul nostru de a lucra cu bibliotecile pentru a înțelege cerințele lor de flux de lucru pe măsură ce încep să lucreze cu date legate între ele."

Intenția este de a se trimite un număr de identificare din bazele de date VIAF, ISNI și LCNAF, iar serviciul pilot să răspundă cu un identificator de persoană WordCat și să realizeze și mapările identificatorilor suplimentari pentru aceeași persoană.

Afișarea datelor va fi astfel structurată încât să poată fi ușor de înțeles, iar descoperirea colecțiilor bibliotecii să se poată face mai facil printr-o varietate de site-uri populare și servicii web, inclusiv Google, Wikipedia și rețelele de socializare. Trebuie să avem în vedere că WorldCat dezvoltă o gamă largă de servicii în care conducerea urmărește eficientizarea managementului de bibliotecă pentru o regăsire mai rapidă a colecțiilor și implicit creșterea vizibilității bibliotecilor pe Web.

Prin intermediul acestui proiect, căutând o persoană și găsind un număr de identificare, bibliotecile ar putea cumula informațiile asociate cu alte autorități de tip corporativ sau cu variante de formă de tipul trimiterilor „vezi" sau „vezi și". De exemplu, wikidata arată că Noam Chomsky[4] este în relație cu Massachusetts Institute of Technology (MIT), informații pe care nici fișierul de autoritate LCNAF, nici fișierul de autoritate VIAF (Virtual Fișier Autoritatea Internațională) nu o deține.

Unul dintre cele mai importante și puternice aspecte ale adăugării identificatorilor este aceea de a reduce cantitatea informației în mediul bibliotecii când identificatorul are verificată informația pe un alt site, într-o anumită ordine. Identificatorii ar putea oferi o punte între formatele MARC și mediile non-MARC și la resursele de bază din mediul on-line. În acest fel legăturile vor fi realizate automat, venind astfel în ajutorul specialiștilor în științele informării, pentru că așa cum spunea Karen Smith-Yoshimura, „bibliotecarii nu ar trebui să fie experți în toate domeniile"[5].

Note

1. OCLC to launch linked data pilot with seven leading libraries. Disponibil la: https://www.oclc.org/news/releases/2015/201526dublin.en.html. Data consultării 2016/12/12.

2. About OCLC. Disponibil la: http://www.oclc.org/en-US/about.html. Data consultării: 2016/12/28.

3. Chapman, John. Person Entities. Disponibil la: http://swib.org/swib16/slides/chapman_person_entities.pdf. Data consultării: 2016/12/20.

4. Noam Chomsky – Wikipedia. Disponibil la: https://ro.wikipedia.org/wiki/Noam_Chomsky. Data consultării: 2017/01/10.

5. Smith-Yoshimura, Karen Impact of identifiers on authority workflows. Disponibil la: http://hangingtogether.org/?p=5603. Data consultării: 2017/01/09.

Școala Părinților - o necesitate!

Titela Trif
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Trăim într-o societate dominată de valorile materiale și constatăm pe zi ce trece că este tot mai dificil să fii părinte și să faci față tuturor provocărilor de orice natură. Majoritatea părinților se confruntă cu numeroase responsabilități, care îi solicită și îi aruncă în stresul vieții moderne, încât alunecă fără să-și dea seama în „capcana timpului”.

Lipsa timpului pare să fie boala generalizată a secolului în care trăim, dar și o mare problemă ce îi frământă pe părinții zilelor noastre, conștienți că petrec din ce în ce mai puțin timp cu propriii copii. Din păcate, acest aspect a dus la incapacitatea părinților de a gestiona corect și eficient relația părinte-copil.

Școala și biblioteca sunt două instituții care își au rolul bine stabilit în societate. Colaborarea pe baza parteneriatelor educaționale dintre cele două entități a dat naștere activităților culturale și proiectelor educative pe diverse teme, care vin în ajutorul comunității locale și nu numai.

Un proiect educațional cu titlul sugestiv ***„Școala Părinților”*** se desfășoară în cadrul Filialei nr. 2 „Paul Păltănea” - Bibliotecă Municipală în perioada noiembrie 2016 - martie 2017. Participanți direcți la acest proiect sunt părinții elevilor din clasele Pregătitoare A,B,C de la Școala Gimnazială „Grigore Moisil” Galați.

Încântați de inițiativa cadrelor didactice Jora Nicoleta, Vasilică Mirela și Mușat Ana-Raluca, aceștia au răspuns pozitiv participării și implicării corecte în educația copiilor asigurând un climat corespunzător dezvoltării armonioase a acestora.

Coordonatorul acestui proiect este dna psiholog Paula Trifan, care pe parcursul acestui program îi va ajuta și sfătui pe părinți cum să îndrepte greșelile pe care la fac în educația copiilor, ce pași trebuie să urmeze pentru a duce la îndeplinire funcțiile parentale și care este secretul unei comunicări eficiente cu copiii lor. Diversitatea informațiilor oferite, maniera în care sunt prezentate acestea se bazează pe interactivitate, părinții fiind implicați în mod direct în identificarea instrumentelor ce duc la rezolvarea situațiilor neplăcute în relația părinte-copil.

Într-una din întâlnirile cu părinții, dna psiholog afirma că: „relația părinte-copil trebuie să fie o relație sănătoasă, iar pentru acest lucru este nevoie ca părinții să învețe să comunice cu copiii, să asculte cu atenție ce vrea să transmită copilul, care sunt nevoile acestuia și cum îl pot ajuta să-și rezolve problemele”.

În cadrul filialei, într-un ambient plăcut, părinții pot discuta fără jenă orice problemă cu care se confruntă în educația copiilor, ce lacune sunt în comunicare, ce-i neliniștește pe aceștia și care sunt soluțiile adecvate pentru toate acestea. Cu siguranță, prin implicarea celor trei instituții, școala - familia - psihologul, succesul rezolvării acestor probleme este garantat.

Necesitatea proiectului „Școala Părinților” este dovedită de numărul mare de părinți care și-au exprimat dorința de participare și au înțeles că este nevoie de mai mult pentru educația copiilor, iar experiența și informațiile primite le vor fi de un real ajutor.

Felicitări cadrelor didactice și dnei psiholog pentru implicarea necondiționată în derularea acestui proiect!

Regneală, Mircea (coord.). *Tratat de biblioteconomie.* Vol. 2. Partea a 2-a

București: Asociația Bibliotecarilor din România, 2016

Violeta Moraru
șef serviciu, Dezvoltarea, evidența și prelucrarea colecțiilor, Biblioteca „V.A. Urechia”

Primele două volume ale *Tratatului de biblioteconomie*, coordonat de prof. univ. dr. Mircea Regneală, au avut un impact deosebit în comunitatea bibliotecarilor din România, ținând cont de faptul că o lucrare de o asemenea amploare nu a fost editată niciodată pe teritoriul țării noastre până în anul 2013.

Publicat sub egida Asociației Bibliotecarilor din România, *Tratatul* se constituie într-un veritabil instrument de referință, un manual în care autorii, specialiști români cu experiență în domeniu, oferă informații pertinente, extrem de utile membrilor comunității biblioteconomice.

Partea a doua a celui de-al doilea volum, intitulat *Managementul colecțiilor și serviciilor de bibliotecă*, a apărut în anul 2016 și abordează alte tipuri de activități desfășurate în cadrul bibliotecilor, completând informațiile prezentate în volumele anterioare. Sub semnătura unor specialiști, practicieni sau profesori cu experiență îndelungată, sunt prezentate, pe parcursul a 7 (șapte) capitole, probleme specifice științelor informării, utile atât bibliotecarilor, cât și celor care se pregătesc să activeze în această sferă.

Primul capitol este structurat în mai multe părți și continuă problematica prelucrării documentelor, începută în partea întâi a acestui volum. În prima secțiune este abordată indexarea resurselor, proces esențial în urma căruia documentele pot fi căutate și regăsite după subiectul tratat. Autoarea, dr. Victoria Frâncu, de la Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” București, sintetizează noțiunile privind limbajele controlate și necontrolate de indexare, sistemele de clasificare și tezaurele, instrumentele utilizate pentru stabilirea subiectului și transpunerea lui într-un limbaj de indexare – concepte care nu au fost tratate suficient până în acest moment în literatura de specialitate.

Aurelia Perșinaru, șef birou al Centrului Național ISBN - ISSN – CIP din cadrul Bibliotecii Naționale a României, expune, în partea a 2-a a primului capitol, principalele informații cu privire la sistemul de numerotare standardizată pentru carte, resurse continue și documente muzicale – ISBN-ISSN-ISMN – care contribuie la realizarea Controlului bibliografic universal.

Sistemul de cataloage de bibliotecă este detaliat de către Nicoleta Marinescu de la Biblioteca Centrală Universitrară „Mihai Eminescu” Iași, în partea a treia a primului capitol. Autoarea pornește de la definirea catalogului de bibliotecă, instrument principal de informare în orice structură infodocumentară, prezintă principalele tipuri de cataloage și evoluția de la catalogul tradițional către cel informatizat, cu avantajele care decurg din utilizarea noilor tehnologii.

Problematica prezervării, conservării și restaurării documentelor este tratată în detaliu în al 2-lea capitol, de către dr. Aurelian Popescu, specialist în cadrul Serviciului Restaurarea și Prezervarea Publicațiilor de la BCU București. Autorul abordează tipurile de documente în funcție de suportul acestora, factorii de deteriorare și modalitățile de prevenire și combatere a degradărilor, precum și noțiuni cu privire la restaurarea documentelor cu valoare patrimonială.

În cel de-al 3-lea capitol, prof. univ. dr. Mircea Regneală, coordonatorul întregii lucrări, în colaborare cu conf. dr. Cristina Popescu, din cadrul Universității din București, ne introduce în partea de comunicare a colecțiilor.

Dr. Robert Coravu de la S.C. ROMDIDAC S.A., sintetizează, în capitolul 4, noțiunile referitoare la produsele și serviciile de informare, iar dr. Octavian Mihail Sachelarie de la Universitatea din Pitești prezintă, în cel de-al 5-lea capitol, informații depre utilizatorii bibliotecii.

Al 6-lea capitol este dedicat activității de evaluare cantitativă și calitativă a serviciilor și resurselor documentare din biblioteci și este semnat de dr. Ivona Olariu din cadrul Bibliotecii Centrale Universitare „Mihai Eminescu” Iași, iar în ultimul capitol, drd. Claudia Lungu, de la Biblioteca Națională a României, redă tematica statisticii de bibliotecă.

Bibliografia de referință și notele, prezente la finalul fiecărui capitol, demonstrează o amplă documentare a autorilor cu privire la subiectele abordate, aducând o valoare suplimentară informațiilor prezentate.

Tratatul de biblioteconomie constituie, fără îndoială, un manual de bază deosebit de util pentru întreaga colectivitate bibliotecară românească, o lucrare de referință în domeniu. Îi felicităm pe autorii care au contribuit cu materiale profesionale valoroase, și în mod deosebit pe dl prof. univ. dr. Mircea Regneală, care și-a asumat dificila misiune și responsabilitate de a coordona o lucrare fundamentală necesară biblioteconomiei românești.

Punctul de înscriere
Un nou serviciu de bibliotecă

Andreea Iorga
șef compartiment, Împrumut la domiciliu pentru adulți, Biblioteca „V.A. Urechia”

La începutul anului 2017, la Sediul Central al Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” s-a deschis pentru utilizatorii noștri un nou Punct de înscriere. Acest Punct de înscriere se află într-o nouă locație, în prima sală a Compartimentului Împrumut la Domiciliu pentru Adulți și este separat de Punctul de referințe. Această idee a pornit de la dorința de amenajare a spațiului neutilizat din zona parterului și transformarea acestuia în spațiu funcțional pentru utilizatori. În cadrul acestui nou spațiu se vor realiza mai multe activități: înscrierea utilizatorilor, servicii de internet pentru persoane cu dizabilități locomotorii precum și expunere de documente pentru împrumut.

Începând din acest an utilizatorii vor beneficia la înscriere sau reînscriere de un nou tip de permis, Magic card, un permis tip card cu fotografie, permis utilizat deja la filialele bibliotecii. În cazul în care acest permis se deteriorează sau se pierde, utilizatorii vor putea procura un altul contracost.

Punctul de înscriere de la Sediul Central al Bibliotecii este dotat cu mobilier nou achiziționat, două calculatoare, dintre care unul folosit pentru înscrieri, iar cel de-al doilea pentru utilizatorii cu dizabilități locomotorii. Întreaga sală este mobilată cu rafturi noi unde se regăsesc următoarele domenii: filosofie, psihologie, religie, cărți pentru învățarea limbilor străine, biografii și cărți scrise în limbi străine.

Pe lângă acest Punct de înscriere înființat pentru dezvoltarea unor servicii noi de bibliotecă, pentru o mai bună operativitate va rămâne deschis Pupitrul de referințe, locul în care fiecare utilizator

poate primii referințele necesare regăsirii unui document de bibliotecă, ori alte informații.

La inaugurarea Punctului de înscriere au participat personalități de seamă atât din cadrul administrației locale, cât și din sfera culturii gălățene.

Dimineți de lectură
Proiect educațional pentru copii

Maricica Târâlă-Sava
șef compartiment, Împrumut la domiciliu pentru copii, Biblioteca „V.A. Urechia”

Proiectul educațional „Dimineți de lectură”, inițiat de Secția pentru copii a Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” a apărut ca o continuare a Clubului de vacanță, Clubul Curioșilor. Încă din primăvara anului 2016, cu prilejul „Zilei Internaționale a Cărții pentru Copii”- 2 aprilie, s-a lansat acest proiect. Scopul a fost promovarea imaginii Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” (istoric și realizări) și promovarea colecțiilor de carte pentru copii. Ca obiectiv principal s-a propus înființarea unui club de lectură, planificat pe o perioadă de 3 luni (aprilie-iunie 2016). Astfel, în fiecare zi de vineri, între orele 10,00-11:00, în cadrul Secției pentru copii a avut loc câte o întâlnire planificată, la care au participat un număr de 30 elevi, cadre didactice, bibliotecari și scriitori. În proiect au fost implicate 9 unități de învățământ partenere, 26 cadre didactice, 405 elevi precum și scriitori de carte pentru copii. Activitatea clubului a constat în familiarizarea elevilor cu fondul de carte și lecturarea unor povești din colecțiile Secției Copii, dezbateri pe teme literare, discuții cu scriitori, concursuri interactive și amuzante și multe alte activități atractive. Grupurile țintă au fost preșcolarii și elevii din cadrul instituțiilor de învățământ colaboratoare: Școala Gimnazială „Sf. Împărați”, „M. Sadoveanu”, „Gheorghe Munteanu”, Nr. 20, Nr. 16, Nr. 33, Nr. 25 și Grădinița „Licurici”. Cele trei luni experimentale au fost bine primite de copii și cadre didactice, motiv pentru care am propus continuarea proiectului pe o durată de încă 8 luni, în perioada noiembrie 2016-iunie 2017. Scopul și obiectivele proiectului au rămas aceleași cu implicarea de noi parteneri, respectiv: Liceul Teoretic Dunărea, Școala Gimnazială „Iulia Hașdeu”, Școala Gimnazială Smârdan, Școala Gimnazială Nr. 13 și Nr. 28. La redeschiderea activității clubului au fost prezenți elevii clasei a V-a ai Liceului Teoretic „Dunărea”, coordonați de prof. Genete Alina. Cartea propusă spre lectură a fost *George și cheia secretă a universului* de Lucy și Stephen Hawking. Ca invitat special l-am avut pe jurnalistul și scriitorul Victor Cilincă, care le-a povestit copiilor despre activitatea sa de jurnalist și a răspuns la numărul mare de întrebări adresate de copii. Întâlnirile următoare i-au avut ca protagoniști pe elevii Școlii Nr. 28, cu diverse teme, dinainte planificate, respectiv: „Tolba lui Moș Nicolae”, „Sărbătorile de iarnă”, „Pe urmele Luceafărului” și „Al. I. Cuza și Unirea”. Activitățile vor continua până în luna iunie, când vom redeschide Clubul Curioșilor.

Prin aceste acțiuni și parteneriate încheiate cu școlile, încercăm să le dezvoltăm copiilor interesul pentru lectură încă de la începutul claselor primare, să-i sensibilizăm, să le dezvoltăm creativitatea în exprimare și să le formăm o atitudine pozitivă față de carte.

Dor de Eminescu

Cecilia Manolescu
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Aniversarea a 167 de ani de la naşterea poetului nepereche a constituit un bun prilej pentru desfăşurarea unor evenimente literar-artistice la Filiala Nr. 1 „Costache Negri” a Bibliotecii Judeţene „V. A Urechia”. Evantaiul de activităţi a avut ca scop manifestarea sentimentului de iubire faţă de „Luceafărul poeziei româneşti”, dar şi dezvoltarea simţului artistic, prin abordarea frumoaselor creaţii eminesciene.

Evenimentul intitulat „Eminescu - reper al culturii universale” a fost prezentat de elevii clasei a X-a F de la Liceul Teoretic „Emil Racoviţă”, coordonaţi cu multă sensibilitate de doamna profesor Mariana Constantin şi doamna profesor psiholog Silvia Banea. Elevii au prezentat un material power point cu informaţii despre viaţa şi activitatea Marelui Poet. Au fost evidenţiate dimensiunile multiple - de poet, prozator, dramaturg, ziarist şi gânditor.

Cu emoţie, tinerii au recitat poezii, reflectând la sensibilitatea, profunzimea, inspiraţia şi lirismul textelor prezentate şi au audiat melodii pe versurile poetului. Doamna profesor psiholog Silvia Banea a menţionat câteva aspecte legate de importanţa alegerii unor modele pozitive în dezvoltarea personală şi profesională, mai ales la vârsta adolescenţei, o vârstă a marilor contradicţii, conflicte interioare, dar şi a definirii unor valori şi repere în maturizarea acestora.

La final, elevii au admirat expoziţia de carte ce ilustrează opera eminesciană, organizată în cadrul bibliotecii, întărind mesajul că Eminescu este poetul-nepereche a cărui opera învinge timpul, „omul deplin al culturii româneşti” (Constantin Noica).

Un grup de copii talentaţi de la Şcoala Gimnazială nr. 7, coordonaţi cu multă dăruire de doamnele prof. Romica Glavaschi şi Aurelia Pătraşcu au susţinut un moment poetic dedicat Marelui Poet , în cadrul activităţii intitulată inedit „Din valurile vremii, apari să dai lumină”. Elevii au interpretat cu sensibilitate şi dragoste versuri din lirica eminesciană şi propriile creaţii. Pe acorduri de chitară au răsunat „Pe lângă plopii fără soţ” şi „Sara pe deal”, iar sufletele ne-au vibrat de emoţie, bucurie şi nostalgie.

Un alt moment special dedicat marelui poet al României a fost creat de către elevii clasei a IX-a D de la Liceul Teoretic „Emil Racoviţă”, coordonaţi cu multă dragoste de doamna profesor Cătălina-Geanina Radu. Spaţiul bibliotecii a fost cadrul primitor al adolescenţilor care ne-au trecut pragul, pentru a reînvia poezia eminesciană, iar tinerii s-au gândit să-l sărbătorească nu numai în inimi pe marele poet, ci şi pe tărâmul cărţilor, prin activitatea intitulată „Eminescu – sfântul preacurat al versului românesc”. Elevii au recitat poezii, au interpretat cântece şi ne-au impresionat prin căldura pe care au transmis-o, prin talent şi dăruire.

Evenimentul „Sub semnul lui Eminescu” l-am trăit cu intensitate alături de elevii clasei a III-a C de la Şcoala Gimnzială „Mihai Eminescu”, coordonaţi cu multă dăruire de doamna bibliotecar Victorita Tănase. Activitatea a fost ca un balsam pentru suflet, prin lectura şi interpretarea poeziilor eminesciene.

De asemenea, elevii clasei a VII-a D a Şcolii Gimnaziale „Mihail Sadoveanu” împreună cu doamna profesor Rodica Toader au adus un omagiu poetului Mihai Eminescu şi Zilei Culturii Naţionale, prin manifestarea literar-artistică intitulată „Ce-ţi doresc eu ţie, dulce Românie”.

Putem spune că „Eminescu n-a existat./ A existat numai o ţară frumoasă/ La o margine de mare/ Unde valurile fac noduri albe,/ Ca o barbă nepieptănată de crai./ Şi nişte ape ca nişte copaci curgători/ În care luna îşi avea cuibar rotit…/ Şi pentru că toate acestea/ Trebuiau să poarte un nume,/ Un singur nume,/ Li s-a spus/ Eminescu.”, după cum a scris Marin Sorescu.

Filiala Nr. 1 „Costache Negri” a Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia” Galaţi mulţumeşte tuturor cadrelor didactice şi elevilor care l-au sărbătorit pe Mihai Eminescu în universul cărţilor, prin poezie şi muzică. A fost o atmosferă plină de sărbătoare, iar sufletele ne-au fost inundate de vers, cântec, bucurie, emoţie şi frumos…

Într-un cuvânt, Eminescu…

Salonul Literar „Axis Libri”

Silvia Matei
șef serviciu, Săli de lectură, Biblioteca „V.A. Urechia”

În prima ediție din luna noiembrie a Salonului literar Axis Libri, Biblioteca „V.A. Urechia” a avut ca invitați trei scriitori gălățeni consacrați în spațiul cultural local: Săndel Dumitru, Tudose Tatu și Nicolae Mărunțelu.

Săndel Dumitru, gălățean autentic, prezintă publicului o lucrare monumentală în patru volume, grupate sub titlul *„Galațiul, așa cum mi-l amintesc”*, o amplă istoria a Galațiului bazată pe amintiri și impresii personale, dar și ale altora despre Galați și sudul Moldovei, dar și informații istorice bine documentate printr-o muncă asiduuă de cercetare în bibliotecă și arhive, în aproape un deceniu de viață.

Cel de-al doilea invitat al serii, Tudose Tatu, s-a dedicat, asemenea lui Săndel Dumitru, istoriei Galațiului, orașul de la Dunăre în care s-a născut și a trăit, dar și a Sulinei, orașul de la Gurile Dunării. Dragostea pentru locurile natale, dar și pentru adevărul istoric curge din fiecare slovă scrisă cu migală în paginile cărții. Zecile de ore dedicate cercetării documentelor istorice în sala de lectură a bibliotecii sau la Arhive se regăsesc în paginile volumului *Feniksul „hoțoman” de Gurile Dunării*.

Ultimul, dar nu cel din urmă scriitor gălățean lansat, Nicolae Mărunțelu, și-a prezentat ultimul său volum de versuri *„Te slăvesc în poezie”*, apărut la Editura Axis Libri, în 2016 și pe care îl caracterizează sugestiv: *...este o chemare la bucurie și la un tot unitar către Duhul Sfânt și Dumnezeu. Creațiile mele literare ocupă o pondere deosebită deloc neglijabilă.*

În formatul deja cunoscut al salonului literar, Zanfir Ilie, directorul Bibliotecii „V.A. Urechia”, a dat citire prezentărilor biobibliografice a celor trei autori și s-au prezentat recenziile lucrărilor lansate, realizate de bibliotecarii Roxana Irimia, Mădălina Pană, Tena Bezman și Lucian Pleșa. Apariția acestor volume în spațiul cultural gălățean a fost salutată din partea publicului prezent în sala Mihai Eminescu de Cristian Dima, Ghiță Nazare și pr. Eugen Drăgoi. Reprizele umoristice au fost susținute de epigramiștii Ioan Fărcășanu, Vasile Manole și Ionel Jecu. În încheiere, profesorul Teodor Parapiru, moderatorul neobosit al Salonului literar Axis Libri și-a exprimat punctul de vedere asupra fiecărui volum lansat.

Seara s-a încheiat cu oferirea diplomelor de excelenţă de către Zanfir Ilie, Directorul Bibliotecii și a mult așteptatei ședințe de autografe.

La ediția din 10 noiembrie, invitații serii au fost scriitorii gălățeni Cezarina Adamescu și Coriolan Păunescu. Cezarina Adamescu ne-a prezentat două volume din culegerea de eseuri critice, cronici literare, interviuri, portrete și evocări denumite *„Diaspora literară românească”*, apărute la editura InfoRapArt în 2016 și volumul *Fascinația artei*, apărut de curând

la aceeași editură. Profesorul universitar Coriolan Păunescu, scriitor gălățean prolific, care a debutat la începutul anilor ’80, ne prezintă un nou volum de versuri *Planetă liberă și sumbră*, despre care criticul Doru Căstăian, scria în prefață: *avem în volumul Planetă liberă și sumbră scrierea unui poet care își stăpânește mijloacele și își locuiește universul liric egal și împăcat cu sine. Volumul lui Coriolan Păunescu este agreabil, o lume rotundă care se locuiește cu o anumită voluptate și cu plăcerea estetică.*

Invitatul special al serii a fost Mioara Bahna, critic literar, membră a Uniunii Scriitorilor Români, care a lansat volumul *Dintre sute de femei… prezențe feminine în scrisul românesc actual* - ce face parte din colecția „Publicistică și eseu contemporan” a Editurii TipoMoldova Iași. Volumul cuprinde, așa cum declară autoarea, *„cronicile a 47 de cărți (inegale valoric…), semnate de 39 de autoare, creații ale unor nume cu notorietate indiscutabilă, așa cum este, de pildă, cel al laureatei Premiului Nobel Herta Műller, dar și altele cunoscute în cercuri foarte restrânse, aflate sau nu la început de drum în domeniul scrisului”*.

Recenziile lucrărilor lansate au fost prezentate de bibliotecarele Camelia Găvănescu, Cătălina Șoltuz, Andreea Iorga, Maricica Târâlă-Sava și Catrina Căluian.

Aprecieri asupra volumelor prezentate și a autorilor lansați au avut în cuvântul lor scriitorii Toader Buhăescu, Emil Strungă, Dan Plăeșu, Ghiță Nazare, Speranța Miron, și Alina Cheșcă. Repriza umoristică a fost întreținută ca de fiecare dată de epigramiștii Ioan Fărcășanu, Vasile Manole, Ionel Jecu și Toader Buhăescu.

Ediția din 24 noiembrie i-a avut ca invitați pe scriitoarea brăileană Angela Burtea cu volumul de proză *Mirajul iubirii* și romanul *Destine*, apărute la editura Armonii Culturale din Adjud, Vrancea, istoricul Sorin Langu cu volumul de studii, note și articole istorice denumit sugestiv *Fațete ale istoriei*, apărut anul acesta la Editura Axis Libri, profesorul Adrian Mihăilescu cu volumul *Imaginea Țărilor Române în memorialele călătorilor străini*, apărută la aceeași editură Axis Libri și lansarea revistelor *Studii și articole* de istorie, educație, cultură a Asociației Profesionale Școala gălățeană și *Armonii de toamnă*, apărută sub egida Casei de Ajutor Reciproc a Pensionarilor, din Brăila.

Invitatul special al serii a fost Oana Marinache, istoric de artă, președinte al Asociației Istoria Artei, care a făcut o prezentare a câtorva lucrări inedite de istoria artei, arhitectură și memorialistică apărute la Editura Istoria Artei, din București. Dintre acestea

amintim: colecțiile *Arhitecți de neuitat* și *Traseu urban București*, monografia *Patrimoniul imobiliar al familiei Chrissoveloni de-a lungul veacurilor*, *Martha Bibescu – 130* și colecția unică de planuri și schițe *Arhiva de arhitectură 1830-1860*.

În formatul deja consacrat al salonului literar, autorii invitați ai serii au fost prezentați prin scurte descrieri bio-bibliografice de către Zanfir Ilie, directorul Bibliotecii „V.A. Urechia”, după care a fost dat startul recenziilor prezentate de cronicarii-bibliotecari Camelia Bejenaru, Anca Stan, Luminița Goleanu și Spiridon Dafinoiu. În desfășurătorul programului, autorii au fost invitați să vorbească auditoriului despre creațiile lor artistice, iar din publicul prezent în sală, și-au manifestat interesul de a întâmpina apariția acestor lucrări scriitorii Ghiță Nazare, Ioan Gh. Tofan, Lucia Pătrașcu, Vasile Leonte și ing. Radu Moțoc. Atmosfera a fost destinsă cu câteva epigrame bine ticluite de Ioan Fărcășanu, Toader Buhăescu și Stela Șerbu Răducan.

Seara s-a încheiat cu decernarea diplomelor de excelență, oferite de directorul Bibliotecii, Zanfir Ilie, în semn de apreciere pentru munca depusă și obișnuita ședință de autografe.

Ultima ediție din acest an a Salonului Literar Axis Libri a avut loc pe 8 decembrie și a fost una bogată din punct de vedere al producției editoriale prezentate fiind invitați 5 scriitori și lansate nu mai puțin de 8 cărți. Epigramistul Teodor Buhăescu ne-a prezentat ultimul său volum de epigrame *Marafeturi cu eresuri*, scriitorul brăilean Jenică Chiriac, cu două romane *Tușa Gherghina – doftoroaia satului*, apărut la Editura Lucas în 2014 și *În căutarea fericirii*, apărut la aceeași editură, în 2015, poeta Georgeta Muscă-Oană cu volumele de versuri *Balada lui Vasile* și *Stai, toamna mea grăbită*, apărute la editura StudIS, din Iași, în 2016, profesorul și scriitorul Ioan Toderiță cu volumul de poezii *Somnul icastic,* apărut la Editura Editgraph din Buzău, în 2016 și artista lirică Lucia Cicoară-Drăgan, volumul biografic *Per aspera ad astra* și volumul de versuri *Darul iubirii*, ambele apărute la editura Amurg Sentimental în 2016.

Solista de operă Lucia Cicoară-Drăgan care a cântat 20 de ani la Opera Națională, fiind în prezent regizor la Teatrul Muzical Nae Leonard din Galați și lector la Universitatea „Ovidius” din Constanța, specializarea Canto, își caracterizează sugestiv poeziile astfel: *poeziile mele pot fi considerate impresii din fereastra unui tren, sunt venite din fascinanta muzică a mării, din chemările pescărușilor, din soarele dogoritor și din vântul ce poartă norii odată cu gândurile mele.*

Deschiderea serii a fost făcută de colindătorii-elevi ai Seminarului Teologic Sfântul Andrei din Galați, moment ce a marcat debutul sărbătorilor de iarnă. Invitații serii au fost prezentați prin scurte descrieri biobibliografice de directorul Bibliotecii „V.A. Urechia”, Zanfir Ilie, iar recenziile lucrărilor lansate, de bibliotecarii Dana Pruteanu, Violeta Opaiț, Cecilia Manolescu, Simona Haidu, Camelia Găvănescu, Gabriela Istrate, Mihaela Pavel și A.G. Secară. Seara a fost una bogată în schimburi de idei literare, pe marginea cărților lansate și au luat cuvântul scriitorul Ioan Toderiță, jurnalista Dana Vlad, Laura Sava, consultant artistic la Teatrul Muzical din Galați. Așa cum ne-au obișnuit, epigramiștii Vasile Manole, Ioan Fărcășanu, și Stela Șerbu-Răducan au destins atmosfera cu scurte reprize umoristice. Decernarea diplomelor de excelență și sesiunea de autografe a încheiat o altă stagiune a Salonului Literar Axis Libri, toți cei prezenți declarându-se cu siguranță încântați că au asistat ca de fiecare dată la o seară plăcută și relaxantă. În consecință, invitația noastră rămâne valabilă: *Ne revedem în stagiunea de primăvară din 2017!*

Silvestru, Aurelian. *Aforisme*
Chișinău: Tocono, 2014

Mihaela Pavel
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Volumul „Aforisme” – (idei, imagini, meditaţii), semnat de cugetătorul Aurelian Silvestru, tipărit la Editura „Tocono” din Chișinău, în anul 2014, adună în cele 304 pagini un șirag de pietre rare, de reflecţii, însoţite din loc în loc de ilustraţii semnificante cu semnătura autorului.

Marele psiholog, pedagog și propovăduitor al valorilor creștine, Aurelian Silvestru, binecuvântează și tămăduiește carte cu carte, spiritul rănit al omenirii, elocvent fiind în acest sens și motto-ul cu care autorul a ales să-și prefaţeze lucrarea, un fragment din cântecul „Îndemn la unire”:

„E trist să ai o ţară dezbinată,
E trist să ţii în casa ta străini,
Iar fratele să-ţi stea rănit la poartă
Ca un Hristos căzut printre păgâni…”

Cartea, în totul ei, prezintă o fire hipersensibilă a autorului, bogată în gândire și substanţă, exprimată printr-un limbaj bine dozat și original, ce redă în mod amplu și sugestiv gândurile, reflectările și existenţa lui în lume, tratând teme existenţiale, filosofice și umane.

Pentru exemplificarea celor spuse, citez: „Doar faptele decid dacă murim înainte de moarte sau trăim și după ea…” „Când începi să vorbești, fă ca lumea să te asculte. Când termini de vorbit, fă ca lumea să te înţeleagă”. „Ars în candelă uleiul se transformă în lumină. Arsă în van, lumina se transformă în cenușă. Cu burta goală, rar cine poate face ceva. Cu burta plină, rar cine vrea să facă ceva”.

Într-o presă prea slobodă, Aurelian Silvestru e liber, într-o presă prea aservită, Aurelian Silvestru n-are decât un stăpân – adevărul; într-o lume lipsită de modele Aurelian Silvestru e un exemplu moral și profesional demn de urmat, toate acestea illustrate și într-una din meditaţiile sale: „Nu aștepta să fii răsplătit pentru bătăliile pe care le dai cu durerea, cu mizeria sau cu slăbiciunile tale. Într-o bună zi însă, vei simţi că ai învins, ai devenit mai bun, mai liber, mai puternic și atunci nici o cunună de lauri nu-ţi va putea acoperi inima care va crește ca o pâine caldă la gândul că te-ai împlinit ca om…”

De altfel, într-un interviu acordat cu ceva vreme în urmă dnei Valeria Duca, autorul spunea: „În toate împrejurările m-am străduit să mă ridic atunci când am căzut, să rămân cu demnitate în picioare, să nu dezamăgesc și principalul – să cred cu fermitate în Bunul Dumnezeu”.

Propun să ne aplecăm, așadar, asupra acestei fărâme vii smulse din adâncul învolburat al propriului sine și să lecturăm conștientizând că numai prin cuvânt este posibilă eliberarea!

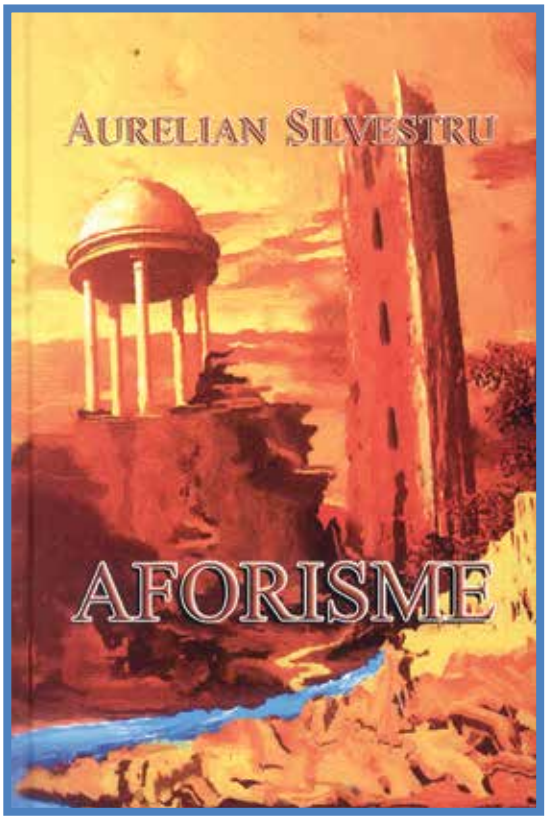

Filip, Iulian. *Aripi și rădăcini*
Iași: Princeps Multimedia, 2016

Andrei Parapiru
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Literatura de peste Prut ocupă un loc aparte în inimile românilor de pretutindeni prin vocaţia ei conservatoare a aspiraţiilor autentice ale naţiunii. La fel stau lucrurile și cu opera lui Iulian Filip, poet, prozator, dramaturg și eseist, ale cărui ecouri de operă se adâncesc în ancestralitatea artei valahe, amintindu-ne pe cât se poate de recunoscuţii scrisului nostru, după cum și sunt Vasile Alecsandri, Dimitrie Bolintineanu, Octavian Goga, Marin Sorescu și Nichita Stănescu, firește, în tabloul corelativ panromânesc al lui Mihai Eminescu. Simbolismul anticalofil, ușor transparent, pe care-l preferă este o imagine a dăruirii din inimă, tipică deschiderii basarabene către România, și nu doar pe plan cultural. Volumul antologic **Aripi și rădăcini** este, la rândul său, un exponent al culturii dragostei de ţară, dovedind-o acum prin scrierile lui Iulian Filip.

Cartea, cuprinzând mai multe secţiuni de poezie și mai puţine de proză, teatru sau eseu, este încadrată într-un puternic aparat critic. În cealaltă Moldovă, autorul se bucură bine-ntemeiat de o largă și statornică recunoaștere. El apare ca un inovator dezinhibant al culturii regionale, la confluenţa celei naţionale, pe marile teme tradiţional-creative. În aprecierea criticului Mihai Cimpoi, *Iulian Filip ne propune un univers bine articulat și închis în sine, deși cerul se arcuiește deasupra lui cu toată întinderea înstelată. [...] Prezentul volum îl impune pe Iulian Filip anume ca pe un poet al temeiurilor, topoșii ei fiind vatra, cuibul, casa părintească - toate acestea existând sub semnul vechimii, adică al veșniciei.*

Din acest grupaj antologic, evident, poezia deţine locul precumpănitor și datorită capacităţii sale expresive mai largi pe terenul sensibilităţii care, sub formă explorativă, constituie caracteristica esenţială a acestui poet. Așa stau lucrurile din 1974 încă, de pe când sunt culese primele stihuri sub titlul **Neîmpăcatul Meșter**. Nimeni nu trebuie să-l înveţe pe acest meșter despre unitatea polivalentă a vieţii în creativitatea ei dezlănţuită, bine afirmată chiar din prima strofă a poeziei **Conștiinţă**: *Un pom suntem, pe-aceeași rădăcină,/ același aer ne înfașă lung/ și-același întuneric și lumină/ la tine, ca la mine-n veci ajung.* Astfel se și explică titlul acestui corpus reprezentativ al scrisului românesc basarabean.

Pe de altă parte, un suprapoem ca **Insomnia acvariilor** este comparabil la Iulian Filip, într-o măsură clară, cu seria **Nopţilor** lui Alexandru Macedonski sau cu aceea a **Elegiilor** lui Nichita Stănescu, bineînţeles, totul plecând de la **Scrisorile** lui Mihai Eminescu, al căror romantism de epos reflectat pasional au generat o întreagă literatură. În ultimă instanţă, poetul pune degetul pe rana transfigurativă a umanităţii, ca în partea a IX-a a aceluiași poem complex: *Zboară-ntre noi un pui, un val se zbate -/ ieșire să găsească, o ieșire, /să-ajungă iar la dulcea stăpânire.../ Stăpânitorul vis de libertate.* În operă, versul clasic, la început, cel alb sau cel liber, mai târziu, sunt doar materialele tot mai plastice ale exprimării sale lirice.

De asemenea, în domeniul eseistic, epic și teatral avem în faţă un autor consacrat. Teatrul său, nu doar cel pentru copii, este cel mai reprezentat pe scenele din Chișinău. Pe de altă parte, proza este una a spectacolului descriptiv, conchis printr-un crescendo brusc al cauzalităţii. Eseistica, trăită și ea intens, punctează necruţător zonele recomandate, de obicei, formulărilor diplomatice. De fapt, în mod ilustrativ, întregul volum apare ca un organism transformator spre lumina noului ce recuperează experienţele primare ale fiinţei umane, în viziune autentic românească.

Adamescu, Cezarina. *Diaspora literară românească*
Galați: InfoRapArt, 2016

Cătălina Șoltuz
responsabil, Filiala nr. 2 „Paul Păltănea”

Poetă, prozatoare, eseistă, dramaturg și critic literar, Cezarina Adamescu, atât prin originalitate, cât și prin diversitatea operei, se înscrie în galeria oamenilor dedicați total culturii românești, în țară și pretutindeni în lume. Și-a câștigat acest respect unanim prin pasiune, talent și mai ales dăruire în slujba cuvântului, de mai bine de patru decenii.

Efervescența talentului, precum și caracterul său au contribuit de-a lungul timpului la realizarea unor frumoase și inedite cărți în lumea poveștilor pentru copii sau cea a prozatorilor, precum și în lumea frumoasă și sensibilă a poeziei și a criticii literare.

Pentru oricine ar încerca să refacă drumul și evoluția scriitoricească a distinsei doamne Cezarina Adamescu, atât de talentată, plină de voință, daruri scriitoricești și har, rezultatul nu ar putea fi decât numai o altă carte, fiindcă într-o pagină sau două nu poate fi concentrată lumea imaginativă și creativă din cărțile domniei sale.

Editura gălățeană InfoRapArt a publicat în anul 2016 cea mai nouă lucrare, în două volume, intitulată *Diaspora literară românească,* semnată Cezarina Adamescu. Lucrarea, prin cele două volume, are 477 pagini și reprezintă un studiu amplu cuprinzând aprecieri de finețe asupra operelor literare ale anumitor scriitori din diaspora. Redactorul cărții este scriitorul gălățean Petre Rău, iar frumoasa copertă a fost realizată de InfoRapArt.

Ambele volume conțin eseuri critice, cronici literare, interviuri, portrete și evocări despre scriitori români din diaspora. Faptul că scriitoarea Cezarina Adamescu ne face părtași la odiseele acestora reflectate în operele lor, dezvăluie, de fapt, dorul imens și necondiționat față de țara natală, de cultură, oameni, tradiții și obiceiuri.

În primul volum descoperim un periplu literar remarcabil și interesant pe care Cezarina Adamescu l-a conturat cu dibăcie și profunzime prin cele douăzeci și unu de critici literare descrise.

Ioana Bentoiu, Octavian Curpaș, Herman Victorov, Carmen Tania Grigore, Milena Munteanu, Theodor Damian, Ovidiu Creangă, Georgeta Resteman, Violeta Dănăilă, Virgil Ciucă, Elena Buzatu și, nu în cele din urmă, Grigore Vieru sunt câțiva dintre scriitorii și poeții aparținând diasporei literare românești contemporane recenzați cu finețe și profesionalism literar de către doamna Cezarina Adamescu.

Fiecare operă recenzată reprezintă o poveste sau un adevărat jurnal de pribegie al unui om care a trăit cea mai mare parte din viață departe de țară, dar care nu și-a uitat trecutul și țara natală. Sunt povești emoționante prin intermediul cărora Cezarina Adamescu, prin cuvinte simple și sensibile, devine mesagera celor care, departe de țara natală, îi descriu literar frumusețile.

În al doilea volum, scriitoarea continuă periplul literar, adăugând alte douăzeci și unu de cronici speciale la volumele scriitorilor diasporeni Ionuț Caragea, Adrian Erbiceanu, Elena Buică, Alexandru Drăghici, George Anca, Andrei Vatic și nu în ultimul rând, Nina Cassian, „poeta inimii mele, pe care am iubit-o total, fără rezerve”, după cum afirma distinsa Cezarina Adamescu, care și-a focalizat intens cercetările supra literaturii române din diaspora, a condiției scriitorului român în exil, a adaptabilității acestuia într-un alt perimetru cultural.

În toate cele patruzeci și două de eseuri critice, cronici literare, interviuri, portrete, evocări subiectele gravitează în jurul aceleiași teme majore: exilul, adaptarea la cerințele, cultura și obiceiurile patriei de adopție, dorința de reîntoarcere, neputința, de cele mai multe ori, de a-și revedea țara de baștină.

Lucrarea *Diaspora literară românească* a scriitoarei Cezarina Adamescu este remarcabilă și pozitivă. Ea îndeamnă la iertare, iubire, înțelegere, îngăduință, chiar dacă nu întotdeauna afișate. Este chiar un volum al rememorării, al întoarcerii sufletului către rădăcina străbună, către viața ce trebuie repovestită pentru a înțelege mai bine sacrificiul și măreția cu care cei plecați în exil și-au săvârșit menirea în această existență.

Ciupercă, Livia. *Binecuvântata lectură*

Iași: Pim, 2016

Catrina Căluian
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

În braţele lecturii, Tainele lecturii și *Binecuvântata lectură* sunt manifestul pentru lectură al filologului Livia Ciupercă, binecunoscută autoare de critică și istorie literară, eseuri și versuri.

Este cunoscut, iar astăzi, mai mult ca niciodată se dorește a se aminti, că lectura are multe beneficii care, cumulate, duc la îmbunătăţirea vieţii. Lectura este binecuvântată pentru că este una dintre puţinele activităţi care ne deschid mintea.

Volumul *Binecuvântata lectură* face parte din categoria cărţilor care stimulează intelectul, lărgește orizontul de cunoaștere, îmbogăţește cultura generală, educă și disciplinează, oferă deconectare și plăcerea de a citi datorită meticulozităţii autoarei care, asemenea unui arhitect, dă importanţă micilor detalii în prezentarea personalităţilor literare.

Cele 39 de articole de istorie și analiză literară din prezentul volum sunt grupate în 5 capitole: *Arc peste timp, Înţelepciune persană, Simbolistică românească, O lecţie de onestitate versus malonestitate* și *Binecuvântata lectură.* Articolele au fost publicate în diverse seriale din toate colţurile ţării și din străinătate: *Convorbiri literare, Vatra-Veche, Actualitatea, Dunărea de Jos, Plumb, Contact Internaţional, Feed-Back, Destine literare, Bogdania ș.a.*

La sfârșitul celor 194 de pagini, cititorul află despre: un sfânt pribeag român – Ieremia Valahul – „primul fericit român” sanctificat la 30 octombrie 1983 de către Papa Ioan Paul al II-lea, moaștele sale fiind în prezent în incinta Mănăstirii Capucine din orașul Onești; un moldovean blajin, scriitor dedicat activităţii misionare creștin-ortodoxe, Alexandru Lascarov-Moldovanu; *Timpul dintre valuri de lumină* al poetei-filosof Doina Drăguţ; armonizarea artistului cu sufletul materiei în *Așa grăit-a Brâncuși*, volum tradus în trei limbi de către neobosita Sorana Georgescu-Gorjan și interesante detalii istorice privind *Coloana infinitului*, capodoperă a sculpturii românești; *tăcutul străjer cu ochii albaștri, cu zâmbetul fugar și cu mersul domol dar sigur și apăsat, trubadurul visător al sufletului moldovan*, Mihail Sadoveanu evocat de Alexandru Lascarov-Moldovanu; *Iubirea împărătească* a apreciatei poete Elena Armenescu și *florile duhovnicești* semnate de poeta Elena Trifan din *Nori în soare*; *La ora confesiunilor*, stilata reporteră Rodica Lăzărescu știe să se apropie de sufletul unor preţioase feţe de intelectuali români; flashuri trecut-prezent dintr-un prag istoric spre un postmodernism în care va trona corupţia, prezentate de prof. dr. Gheorghe Bacalbașa în romanul *Institutul*; un poet intrat în odihna eternului al cărui vers vibrează-n conștiinţa celor care iubesc poezia – Virgil Carianopol; Vintilă Horia, un foarte mare poet și un subtil prozator a cărui operă se impune a fi analizată; un alt nume ușor coborât în uitare, poetul Dan Laurenţiu; un editor *model de perseverenţă, seriozitate, profesionalism și dăruire în promovarea unei literaturi originale* – Petre C. Georgescu-Delafras; cuvântul viu din volumul de proză scurtă semnat de Mariana Zavati Gardner; la graniţa dintre vis și luciditate întâlnim romanticele *Gânduri din inima apei* semnate de poetul Dumitru Brăneanu; istoricul Oreste Tafrali și al său *Muzeu de antichităţi* primul și singurul din Moldova. Analiza critică a autoarei se oprește și asupra scriitorilor gălăţeni: poezia lui Coriolan Păunescu - o *Interogaţie finită*, tabletele-pamflet despre societatea românească postdecembristă ale doctorului-scriitor Nicolae Bacalbașa din volumul *Frica, Greaţa, Fofilarea* și piesele de teatru ale lui Dan Plăeșu din *Ce mai fac sisifii*. Capitolul „Înţelepciune persană” aduce în prim plan basmul persan și trei poeți: Farid Uddin Attar, Rumi Mawlana și Omar Khayyam. Următorul capitol vorbește despre simbolistica românească din Buga, clopotul lui Ștefan cel Mare, fântânile din mijlocul drumului, o mare pomană creștinească și o faptă frumoasă - opinca, zestre și obiect al identităţii românului dintotdeauna, credinţă - toiagul binecuvântat alături de nădejde și iubire creștină, moartea și viaţa care sunt treceri printr-acest Univers, meșteșugul și plăcerea vânătorii. Ultimele două capitole aduc în atenţie plagiatul, o lecţie de onestitate versus malonestitate și binecuvântata lectură din textele ficţionale ale lui Tafrali Oreste.

Autoarea, Livia Ciupercă, prin prezenta carte face o invitaţie la lectură. Deci, să citim, să realizăm că lectura e momentul nostru de plăcere, de meditaţie, de liniște, de evadare într-o altă realitate și să ne bucurăm!

Romancierul german Heinrich Mann spunea că *o casă fără cărţi este ca o cameră fără ferestre*. Deschideţi cât mai multe ferestre în cămara sufletului, lăsându-vă în braţele lecturii, descoperind taine și aflând binecuvântarea ei!

Grosu, Aurelia. *Copii educați, părinți împliniți*
București: Smart Publishing, 2016

Leonica Roman
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Dacă în urmă cu o perioadă de timp, doamna învățătoare Aurelia Grosu era necunoscută pentru majoritatea oamenilor din urbea noastră, de trei ani încoace a devenit cunoscută multora prin cărțile motivaționale pe care le-a scris.

Descoperirea lui Dumnezeu o transformă până în adâncul ființei, îi reașază sufletul în armonie cu divinitatea și cu semenii și o determină să scrie prima sa carte, cu titlul *Ești mai puternic decât crezi*, lucrarea fiind publicată în anul 2013. Apariția acestui volum a pus bazele unei fructuoase colaborări cu oameni deosebiți, ceea ce a dus la editarea în anul următor, 2014, a celei de-a doua lucrări, intitulată *Picături de suflet în contul înțelepciunii tale*, o culegere scrisă în colaborare cu mai multe persoane.

În anul 2015 publică a treia carte, intitulată *Educă-mă cu viziune*, această lucrare fiind creată „ca un îndrumar pentru generațiile actuale și viitoare ale părinților”, deoarece „singura speranță pentru viitorul copiilor sunt părinții”. În ziua prezentării ei la Biblioteca Județeană „V.A. Urechia”, ce a avut loc în ziua de 14 octombrie 2015, a fost lansat și proiectul „Educă-mă cu viziune”, acesta fiind adresat tuturor celor implicați în creșterea și educarea copiilor.

Educația promovată de doamna Aurelia Grosu este una bazată pe „educație cu dragoste necondiționată și multă credință în valorile moral-creștine”. Viziunea, din punctul de vedere al domniei sale, înseamnă „să știi cu claritate ce ai de făcut pe termen lung, să îți programezi acțiunile cu mare atenție și în scris, să te adaptezi din mers și să acționezi pentru îndeplinirea obiectivelor propuse cu consecvență, zi de zi”.

Anul acesta, destul de recent, a apărut de sub lumina tiparului cea mai nouă lucrare a doamnei Aurelia Grosu, *Copii educați, părinți împliniți*. Această carte este o continuare a viziunii de a realiza educarea copiilor într-un mediu familial armonios. Mama și tata reprezintă primii profesori ai tinerilor în formare, ei sunt cei care îi învață pe cei mici cum să își construiască o viață echilibrată, cum să își descopere talentele, cum să gândească pozitiv, cum să iubească și să ierte.

Părinții care se implică în educarea copiilor, îndrumându-i pe scara valorilor moral-creștine vor constata peste ani că și-au îndeplinit misiunea de a-și crește fiii și fiicele.

Lucrarea este scrisă în termeni simpli, dar cu iscusință, cuvintele transmit dragoste, mângâiere și încurajare. Apreciem că este utilă pentru toți cei care vor să aprofundeze cunoștințe legate de creșterea și educarea cu afecțiune, care te învață cum poți ajunge la un nivel superior de dezvoltare personală.

Marcu, Emilian. *Supliciul norilor*

Iași: Princeps Multimedia, 2016

Lucica Veliche
responsabil, Biblioteca Municipală pentru Copii

Semnalăm o nouă apariție editorială notabilă a scriitorului Emilian Marcu, intitulată „Supliciul norilor", tipărită la Iași, editura Princeps Multimedia, 2016.

Emilian Marcu este un poet de certă valoare, tradiționalist.

„Vocația pentru sonet a poetului Emilian Marcu îl singularizează în literatura actuală" (Constantin Blănaru în „Revista română").

Și… Theodor Codreanu pe ultima copertă:

„Ultima dintre taine, dacă n-ar fi prima, cea care îl ţine *viu* pe poet, ca și pe om, în genere, este iubirea. Poetul pare înadins s-o ascundă în ceţuri, pentru că va ieși în prim-plan în arta cea mai înaltă a Grădinarului de cuvinte – *sonetul*.

Formula adoptată este a sonetului englezesc de factură shakespeariană. Motivele iubirii sunt variate și au tonul potrivit cu starea poetică, când solemn, când nostalgic, când înseninat sau grav, adecvându-se firesc cu forma fixă a sonetului.

Iubirea înseamnă legătură *dialogică* în lume și atunci spațiul dispare și devine *apropiere* (iubirea aproapelui), iar timpul se-ntoarce în eternitate. Ruptura între îndrăgostiţi face ca spaţiul să redevină *distanţă* și timpul resimţit ca *durere*, așteptare. Dar timpul, observă cu adâncime Părintele Stăniloae, nu este o pedeapsă a lui Dumnezeu, ci o șansă dată omului de a-i deschide ușa lui Dumnezeu și de a-l primi, căci acela care așteaptă este chiar Dumnezeu prin om. Sonetul lui Emilian Marcu merge către această imagine a trăirii spaţio-timpului".

Sonetele lui Emilian Marcu, din prezentul volum, sunt o dovadă clară că sufletul nu are vârstă. Meritul cărţii este și acela că sonetele au o muzicalitate diafană, relevând și sub acest aspect talentul incontestabil al poetului Emilian Marcu.

„Întoarceți-vă, clipe, măcar o clipă doară
Să vă străbat cu gândul din neștiuta stea!
Ca o durere blândă, simt, taina se strecoară
În tâmplele-mi aprinse, în spaima ce mă vrea…

Măcar o clipă poate prin ani m-aș mai întoarce -
Secunda de uitare pe noi se surpă iar.
Printre naiade, viața ca visul se tot toarce:
Tăcerea unei clipe mă-nchide-ntr-un chenar."

Volumul de față este unul de ținută. Este cu adevărat altceva, într-o literatură în care cele mai multe versuri se învârt în paradigme verbale ori par dicționare de argou. Imaginile pe care le creează sunt o feerie aparte:

„Tăcuta ta ispită îmi face-atâta bine,
Ca rodia în floare, când, iată, s-a-mplinit.
Sărutul frunzei fie-n lumini diamantine
Cel mai terestru sunet în calea unui mit.

Vezi tu, în toate cele mă-nvălui a mirare,
Ca la-nceputul lumii, în vechiul paradis,
Mă-mprejmui cu supusă, fantastă împăcare:
De nu-s aici cu tine, te regăsesc în vis."

Un volum ce sculptează în imaginarul cititorului clipuri de viață indivizibile.

Versul autorului se zbate în propria fragilitate. De altfel, lumea închipuită este una de sorginte eterică prin care raza privirii leagă apariții mai mult sau mai puțin răscumpărate din închipuire. Pentru rațiunile pe care le-am înfățișat deja, consider optim să las câteva din versurile poetului să încânte auditoriul:

„Cu tine-n gând pe nesfârșita plajă,
În clipa rară, ascunsă sub priviri,
Ca-n lanțul cald de neștiută vrajă
Aud cum tu înveți cu teamă să respiri.

Iar lumea toată-n candelă pătrunde,
Cum bobul grâului sfios a se-mplini.
Cu tine-n gând, în golul din secunde,
M-afund buimac între a fi și a nu fi.

Spăimoasă luna, deodată-n calendare
Cuibar își face să mă țină treaz.
Cu tine-n gând, pe munți de așteptare,
Un curcubeu de taină-i în extaz.

Uitări, uitări și-atât de multe începuturi
Cu tine-n gând pătrund ca iarba-n luturi."

Închei cu un citat al unui scriitor gălățean, la adresa sonetelor lui Emilian Marcu:

„Sonetele lui Emilian Marcu sunt adevărate pahare de baccarat, pahare cu picior subţire din care poţi degusta în voie vinul parfumat al propriilor sale amintiri." (Viorel Dinescu)

Mihăiescu, Adrian. *Imaginea Țărilor Române în memorialele călătorilor străini*

Galați: Axis Libri, 2016

Luminița Goleanu
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Imaginea Țărilor Române în memorialele călătorilor străini, apărută la Editura Axis Libri, 2016, este cea de-a doua carte publicată de profesorul Adrian Mihăilescu după *Monografia Comunei Independența,* elaborată împreună cu colega și soția Mihaela Mihăilescu.

Autorul, profesor de istorie la Școala Gimnazială nr. 1 Independența, elaborează o carte utilă predării istoriei în școală, reușind să adauge disciplinei un mai mare grad de atractivitate.

Țările Române, datorită așezării lor geografice (pe drumurile ce legau Occidentul European de Porturile Mării Negre), au fost des vizitate de călători străini. Astfel, ideea romanității, a originii latine a poporului român, precum și caracterul de continuitate al elementului românesc în vatra sa istorică au fost încă de timpuriu constatate și apoi confirmate de diverși călători străini.

Aceștia erau diplomați și militari, însărcinați cu misiuni religioase, informatori secreți, secretari străini ai domnilor români, medici, negustori, preoți sau simpli călători. Fiecare dispunea de o anumită pregătire, provenea dintr-un anumit climat politic și spiritual, avea convingeri politice proprii și o anumită concepție de viață.

Descrierile lăsate de martorii oculari care s-au perindat prin țările noastre le-au atras de timpuriu atenția istoricilor.

Însemnările acestora sunt numeroase, bogate în date și sunt cu atât mai importante cu cât reușesc să surprindă specificul național și trăsăturile caracteristice ale profilului moral și spiritual al poporului român.

Volumul de față cuprinde în câmpul său vizual mărturisirile călătorilor străini în ceea ce privește așezările, populația orașelor și satelor, îndeletnicirile agricole, meșteșugărești în secolele XV-XVII.

Aceste mărturisiri nu dublează documentele oficiale contemporane și nu li se pot substitui lor, dar le întregesc, dând scheletului rigid al documentului învelișul viu și concret al unei viziuni imediate.

Este impresionant numărul călătorilor străini ce au vizitat comunitățile urbane și rurale românești în secolele XV-XVII, aproape 30, și care au lăsat mărturisiri scrise cu valoare de document istoric.

Însemnările lăsate de martorii oculari vor interesa fără îndoială pe cititori, care cu ajutorul prețios al autorului vor reuși să înțeleagă valoarea deosebită a informației oferită de aceste izvoare, trăgând din ele hrană intelectuală și sufletească.

Gradul de cunoaștere al autorului și gradul său de sinceritate sunt accentuate prin notele din josul paginii ce alcătuiesc un fel de comentariu permanent al sursei redate.

Prin această carte, domnul Adrian Mihăilescu dovedește că, la calitățile sale de renumit profesor, se adaugă și cele de laborios cercetător.

Rândurile de față sunt doar un semnal despre o lucrare remarcabilă, bogată în informații, care se citește cu mult interes, dar mai ales cu mult folos.

Cartea domnului profesor Adrian Mihăilescu merită cunoscută și valorificată în predarea și învățarea istoriei de mulți profesori, elevi și studenți.

Autorul a dat întreaga măsură a maturității și profesionalismului său și în consecință trebuie felicitat.

Aldyn. *Cuvinte de metal*

Galaţi: Axis Libri, 2016

Anca Stan
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Despre creaţie şi cuvânt Tudor Arghezi afirma: „Fiecare scriitor este un constructor de cuvinte, de catapetezme, de turle şi de sarcofagii de cuvinte. Cuvântul construit poate să aibă gust şi mireasmă; poate oglindi în interiorul lui profunzimi imense pe-o singură latură construită; el dă impresii de pipăit aspru sau catifelat, după cum sapă-n lespezi sau se strecoară prin frunze.”

Tot despre cuvinte, despre „Cuvinte de metal”, de această dată, scrie şi tânărul artist plastic, care astăzi vine la salon în calitate de poet, Alexandru-Adin Dănilă şi care îşi lansează volumul mai sus menţionat.

Cunoscut sub pseudonimul Aldyn, acesta abordează în poezia sa titluri care îi permit să filosofeze pe noţiuni despre „Timp”, despre „Sărut”, mister, eternitate, moarte, „Divinitate” (vezi „Drumul spre Golgota”; „Eroul”) şi despre „Creatorul” (vezi „Peisaj uman”).

Volumul de debut în ale liricului, pe care autorul ni-l prezintă astăzi, a fost publicat la Editura „Axis Libri” a Bibliotecii „V.A. Urechia” din Galaţi şi conţine un număr de 55 de poezii sugestiv ilustrate de către titularul cărţii, acesta fiind cunoscut, aşa cum menţionam, şi ca pictor.

Titlul cărţii, o metaforă profundă şi expresivă, dezvăluie intensitatea trăirilor şi emoţiilor autorului: „Când te întreb/ Tu taci/ şi îmi răspunzi doar printr-un gând/ Ce-l zbat în mine şi-l frământ” („IntroStrigăt”).

Poezia care deschide volumul, intitulată „Interpretez...”, constituie o definiţie a lui Aldyn însuşi şi, în egală măsură, precizează rolul creatorului şi al creaţiei cu care se identifică. Verbele la timpul prezent, persoana I singular - „creez”, „interpretez”, „finisez”, „desenez”, „înfrumuseţez”, „formez”, „comentez”, „calculez”, „realizez”, „metamorfozez”, „testez”, „meditez” - definesc actul creaţiei, dar şi rolul poeziei şi îndeosebi mesajul poetului.

Trecerea ireversibilă a timpului, iubirea necondiţionată, credinţa şi aspiraţia omului spre infinit, spre perfecţiune, spre absolut, sunt doar câteva teme abordate de tânărul scriitor gălăţean. Motive literare precum: moartea, clopotul, îngerul, demonul, umbra, cuvântul, labirintul, oglinda, oniricul definesc spiritul, trăirile şi aspiraţiile autorului: „Lăsat-am sângele, să curgă-n valuri peste stânci.../ Peretele:/ Se-nchide-ntr-un inel, Mi-am lipit faţa de el,/ şi-am aşteptat să se transforme-n roţi/ În cabluri de dezintegrare şi-n roboţi.”

În cartea lui Aldyn, oamenii trec, privesc peste timp „Îngropaţi în lacrimi”, trăiesc o „Iubire de metal” într-un „Paradis nedescoperit”, aruncându-se „În braţele uitării”, vegheaţi de un „Înger de metal.”

Poetul îşi dezvăluie ipostaza puternic meditativă şi contemplativă printr-o serie de metafore sugestive precum: „Clopote de aur şi lumină/ Clopote lipite de retină...”; „Te-am desenat cu pixul vieţii peste gânduri/Şi ceasul s-a făcut în sânge, cuburi...”; epitete metaforice şi personificări: „Ce vis suprem (accidental!)/ A pus la cale existenţa,/”; „Clopote bat, triste-n abisul simţirii/ Din ele se nasc, Aspectele firii!”; „Trupuri nescrise, îşi strigă Cuvântul:/ Nu-i nimeni aici să le ofere Sărutul”; „Secunda mea, prin tine, începe să respire/ Şi timpul, tot, pe loc, s-a prefăcut în fire/”.

În poezii ca „Transcendenţă”, „Iubire de metal”, „Drumul spre Golgota”, autorul sugerează ideea că omul, această existenţă efemeră, este capabil să se înalţe deasupra tuturor, prin „Iubire”, deoarece: „Iubirea e doar un fel de-a te reîmplini simţind/ Căci din simţire toate-ncep clocotitor şi viu!/ Precum un zburător de Înălţimi...”.

Aşadar, „Cuvântul”, cum preciza şi poetul Daniel Lăcătuş, „e miracolul pe care şi tu îl găseşti./ Cuvinte fulgi,/ cuvinte de metal,/ cuvinte aer,/ cuvinte ce apun,/ cuvinte ce răsar,/ca o zână din poveste.”

Din punctul meu de vedere, ideile, gândurile şi trăirile lui Aldyn, exprimate în „Cuvinte de metal” sunt sincere şi veridice, ceea ce mă determină să consider că vom mai auzi cu siguranţă despre creaţiile acestui poet.

Mandric, Vasile. *Aventura secundei*
[Brăila]: Torent Press, 2016

Elena Ciobanu
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Cartea domnului Vasile Mandric, *Aventura secundei,* a apărut la editura Torent Press, însumând un număr de 90 de poeme.

Atât sonetele, cât și poemele în vers alb sunt grupate în funcție de temele bine selectate de autor astfel: *Aventura secundei*, *Timp*, *Anotimp* și *Clipe*. Finalul cărții este punctat de o sumară, dar interesantă biografie semnată de Victoria Milescu.

Secunda, de fapt aventura secundei se întinde în două dimensiuni – dimensiunea spațiului cotidian și dimensiunea din spațiul celălalt, unde secunda dăruită de bunul nostru Dumnezeu are 72 de ani pământești. Persiflând prezentul, dar nu și viitorul, constatăm cu o plăcută surprindere că autorul nostru este trecut binișor de vârsta secundei:

„Trec secunde-n goană, șaizeci se pare
Minutul le prinde-n pas alergător,
Fug și eu cu ele, fug de viitor,
Orele m-aleargă printre minutare” (*Așteptarea secundei*)

Nostalgii, regrete, suspine... adunate toate și răsfirate toate:

„Scriam pe sobă versuri din pruncie
Trecea pe lângă mine timpu-n grabă
Eu îmi vedeam nepăsător de treabă,
Crezând că voi trăi o veșnicie
Scriam mereu dar n-am știut ce sunt,
Cărți, pagini scrise prin reviste,
Până-ntr-o zi când m-am trezit cărunt.
Acum la vârsta asta sunt pierdut,
Sonete gem, majoritatea triste,
Și nu mai pot s-o iau de la-nceput.” (*De la început*)

Întâmplător sau nu, în ciclul „Anotimp”, autorul ne propune ca prim poem, poemul „Anotimp”, în care el își definește timpurile verbale între Trecut și Viitor; astfel avem un anotimp numit „Prezent” și amintindu-ne de evoluția și consumarea „Secundei”, urmează „Toamnă în septembrie”:

„Iar a venit Toamna, pe vii se coboară
Ploile trec somnoroase pe văi
Iar greierașul se ascunde în clăi
Și nu ne mai cântă ca astă vară!” (*Toamnă în septembrie*)

Clipa e scurtă și ușoară, dar cântărind greu în balanța vieții, ea, Clipa, va pleca undeva să moară:

„Clipa e scurtă și ușoară
Dă-i poarta Neîntoarcerii pe unde
Prezentul pleacă undeva să moară.” (*Clipe*)

Autorul, în universul său turtit, se poate raporta la o singură dimensiune – „Mai trece o Clipă, cât o Eră... trece!.”

Îi pare rău că e muritor, dar nici Nemuritor n-ar vrea a fi. El mulțumește Creatorului pentru toate cele: secundă, speranță, timp, spațiu, clipă, anotimp.

„Așa am stârnit invidia unora, răutatea altora, marginalizare și chiar izolare, dar care puțin m-au afectat, deoarece răfuiala mea era numai cu Timpul, care a fost și este prietenul meu, trimis de Creator, să mă însoțească permanent până când va fi obligat să-și ia rămas bun de la mine.” (Vasile Mandric)

Stela Șerbu Răducan
epigramist

Intelectualul
O viață-ntreagă a-nvățat,
Plimbării i-a pus cruce
Stiloul nici că l-a lăsat
Tot zgâriat o duce…

In vino veritas
Întins, la cârciumă-a venit
Cu gândul la alcool
O sticlă-ntreagă a golit
Apoi s-a dat de gol…

Fel de fel
Astăzi, totul e posibil,
Nu există ideal
Unul este dur, penibil
Altul e finuț, penal…

Nunul mare
Sătul de rolul său banal,
A început un mic scandal,
Încât ne-a luat pe toți mirarea
O caută cu lumânarea!

Infractorul
C-o broboadă a legat-o,
Fără milă-a violat-o
Pensia i-a luat-o toată
Și-a scăpat basma curată.

Măcelarul
Cabană are sus, pe stâncă
Pe lângă el vecini bogați
Îl văd cum fudulii mănâncă
Și mi se pune pe ficați!

Hoțul și poliția
Cu un comportament febril,
El motivează pueril
Și-și dă identitatea nulă
Că e cu musca pe… cagulă?

Colindul hoților
— Iată iarna cea geroasă
Cu omătul așezat,
Am pornit la colindat
Când boierii nu-s acasă…

Omul de zăpadă
Oală-n creștet îi vom pune,
Năstureii din cărbune
A ieșit așa drăguț!
Morcovul nu-i cam micuț?

Nevasta frizerului
E-o damă dintre cele breze
De domnul vrea să divorțeze:
Lipsește de vreo două seri
Și îi vorbește în doi peri.

În sănătate
— Nu-s paturi, halate,
Seringi, aparate
Și nici ustensile!
Discuții sterile…

Avocatul infidel
Cu experiența-i vastă,
De-o mare inconstanță,
Se-ntoarce la nevastă
În ultimă instanță…

Edilii
La cârma țării-au stat cu anii.
În iarna rece, zbuciumată
Nu stau, pun mâna pe lopată
Dar numai să-și întoarcă banii…

Eminescu
Cu foaia-n față când stătea,
Și inspirație n-avea,
Mi-nchipui Creangă că-i zicea:
— Să biem șieva, în pana mia!”

SALONUL LITERAR AXIS LIBRI: EPIGRAME

Ioan Fărcășanu
epigramist

Scriitorului Ionel Jecu, autorul volumului „Caseta fatală”
Un roman poliţist scris alert, cu talent,
Urmărești acţiunea din primul moment,
Iar când se termină îţi spui încântat:
Iată o poveste ce m-a captivat.

Scriitorului Săndel Dumitru, autorul volumelor 1-4 din lucrarea „Galaţiul – așa cum mi-l amintesc”
Iată cum un cărturar,
Înzestrat cu mult talent
Lasă la urmași, în dar,
O operă – monument.

Tinerei scriitoare Codrina Codruţa Tudoriu în legătură cu titlul cărţii „Rapsodie în bocanci”
În bocanci o rapsodie
Nu arată prea șarmant
Când putea lesne să fie
Într-un pantof elegant.

Scriitorului Coriolan Păunescu în legătură cu titlul volumului „Planetă liberă și sumbră”
Că planeta e sumbră, știm cu toţi
Alţii împing ale globului roţi
Dar că nu-i liberă e-un adevăr pregnant:
Forţe obscure vor s-o arunce în neant.

Scriitoarei Mioara Bahna, autoarea cărţii „Dintre sute de femei”
Volumul doar despre femei
E-alcătuit cu mult temei,
Se-ntreabă astăzi mulţi confraţi:
Pe când și unul cu bărbaţi?

Scriitorului Toader Buhăescu, autorul volumului „Marafeturi cu eresuri”
Un matematician poet
Prezintă-ntr-un volum cochet
Umor și epigrame noi
În „Marafeturi...” - volum doi.

* * *

Tanacu, acest loc misterios,
S-a dovedit cu totul generos,
Dând ţării un profesor eminent
Și un epigramist cu mult talent.

Scriitorului Jenică Chiriac autorul cărţii „Tușa Gherghina”
Tușa Gherghina – doftoroaia,
Făcea minuni în zona aia;
L-a vindecat și-pe-autor
Răpus de-un guturai ușor.

Destăinuire
Cu o sinceritate ieșită din comun, un
fost secretar al comitetului judeţean
de partid, apostrofează activul
prezent la o consfătuire.

— Să vă zic ce-am auzit:
Unii spun că sunt tâmpit;
Cei din sală râd prostește:
— Nu mai râdeţi, c-așa este!

Alegeri și candidaţi
Unii candidaţi învinș,
Alţii ies bătuţi din ring;
Totu-i ca-ntr-un joc frumos:
Unii-s sus și alţii-s jos.

Despre pace și război
Lumea-ntreagă, azi, vrea pace,
Multe ţări fac arme noi,
Vrăjmășia e dibace:
Le provoacă la război.

Paradox
Un post tv. ce-i agreat de fani,
Prezintă un concurs de câţiva ani;
El „Vocea României” se numește
Iar concurenţii cântă englezește.

SALONUL LITERAR AXIS LIBRI: EPIGRAME

Vasile Manole
epigramist

Dnei Lucia Cicoară Drăgan, mezzosoprană („Darul iubirii”)
Darul doamnei de iubire
Spus acum la bătrâneţe
Este-ntr-adevăr o ştire…
Ce-ar fi fost în tinereţe!

Dlui Jenică Chiriac („În căutarea fericirii” şi „Tuşa Gherghina”)
Iată, azi ne dară-ţi ştirea
C-aţi găsit şi fericirea,
Sigur la tuşa Gherghina,
Într-un bloc de prin Ţiglina.

Dlui Ioan Toderiţă („Somnul icastic”)
Somnul în Parlament
A spus zâmbind un senator
La începutul astei toamne:
Doar pentru noi i-odihnitor,
De frumuseţe-i pentru doamne.

Dnei Georgeta Muscă-Oană („Stai, toamna mea grăbită!” şi „Balada lui Vasile”)
Musca
Dacă musca face miere
Să nu-i dai cumva cu flit,
Totuşi s-o ai în vedere
Doar cu pliciul potrivit.

Dnei Cezarina Adamescu („Fascinaţia artei” şi „Prietenii mei artiştii”)
Spun acum în premieră:
Fascinată e de artă,
C-un artist de carieră
Am văzut-o eu la toartă.

Dnei Mioara Bahna („Dintre sute de femei”)
Milioane de femei
Cucerind mereu bărbaţii,
Şi-au făcut un obicei
Din a le mânca ficaţii.

Dlui Petre Rău, editor
Domnul prin talentul său
Dovedeşte şi susţine,
Că şi omul ce e rău
Poate face şi mult bine.

Dlui Toader Buhăescu, profesor universitar de Matematică („Marafeturi cu eresuri”)
Dânsul orişice-şi permite
Când emite-o teoremă,
Dar nu poate să evite
Epigramele problemă.

Dlui Emilian Marcu („Supliciul norilor”)
Ne dorim un mic indiciu
Şi-ntrebăm nerăbdători:
Ne mai trebuie supliciu,
Când suntem cu capu-n nori?

Dlui Ionel Jecu („Caseta fatală”)
Ca un bun amfitrion
Cred că ţi-ai vândut flaşneta,
Şi-ai acum casetofon
Să-ţi ascult şi eu „caseta”.

Dlui Daniel Corbu („Viaţa de fiecare zi la Iaşi pe vremea lui Daniel Corbu povestită de el însuşi”)
Inspirat de Sadoveanu
Cu-ntâmplări de-a Ducăi-Vodă,
Iată Daniel Ieşeanu’
Readuce astă modă.

A zburat pân’ la Galaţi
Că-i mereu binevenit,
Cititorii-s încântaţi
Când îi pus pe „croncănit”.

La Salon ca de-obicei
Doamna Corbu l-a „citit”,
Şi-l păzeşte de femei
Doar c-un simplu „fâlfâit”.

Expoziția „Ion Radu și Cristian Radu”

Mariana Tomozei Cocoș
critic de artă

Expoziția „Ion și Cristian Radu”, deschisă la Muzeul de Artă Vizuală în perioada decembrie 2016 - ianuarie 2017, prezintă o selecție din creația recentă a celor doi pictori brăileni. Făcând parte din generații diferite, plasticienii oferă publicului întâlnirea cu două universuri ce poartă amprenta distinctă a propriei personalități.

Acoperișuri și fragmente de clădiri se înalță cu eleganță spre cerul irizat în nuanțe schimbătoare, străzi văzute în perspective plonjante, purtând în ele amprenta timpurilor trecute, balcoane suspendate parcă în cețurile amintirilor, ape mărginite de maluri incerte și contopindu-se cu întinderea cerului este ceea ce ne dezvăluie suita de lucrări semnate de Ion Radu. Peisajul Dunării și al Brăilei ne apare ca o lume mirifică, pictată – sau, mai corect spus, ar fi trăită - de artist. Fiindcă dinamismul propriu compozițiilor și senzația de „non-finit”, de evitare a ceea ce este „încremenit” în limite, în conture fixe, constituie esența fiecărei lucrări. Dincolo de frumusețea, de pitorescul unui fragment de arhitectură, a unui reflex în apă, ceea ce receptează privitorul este un fel de efervescență vitală ce cuprinde orașul, apele, întreaga atmosferă. Siluetele umane se contopesc cu masele mari de umbră și lumină ce scaldă străzile, coroanele pomilor se ițesc la marginile apelor, iar ambarcațiunile alunecă alene pe fluviu ca și siluetele schimbătoare ale norilor de pe cer. Există un dialog permanent între diferitele elemente ale compozițiilor, avem senzația că aceeași materie circulă și – animată de o mișcare interioară - se transformă sub ochii noștri în imagini unde arhitecturi de altădată se amestecă cu lumina prezentului, cu subtilele nuanțe ale cerului și ale fluviului. Totul se constituie într-un ansamblu poetic evocator al clipei efemere, dar și al timpului, al memoriei ce transfigurează, erodează sau amplifică imaginile din perspectiva subiectivă a celui ce le surprinde pe pânză.

Aceste „perspective subiective” ale lui Ion Radu, pe care am încercat să le definesc, au însă o ordine interioară precisă, iar explozia de lumină și culoare este susținută de o geometrie a traseelor care organizează compoziția, o cizelează cu multă rigurozitate.

La o privire de ansamblu, lucrările lui Cristian Radu rețin atenția prin ceea ce am putea numi „subtile impresii contradictorii”. O specială calitate plastică a compozițiilor e însoțită de o stare de neliniște, de anxietate ce se degajă concomitent din ele. Picturalitatea lor, obținută prin procedeele complexe ale tehnicii mixte folosite de artist, acea vibrație specială a suprafeței, alternanța de elemente figurative și abstracte ce se oferă ochiului

Cristian Radu - Culme

Cristian Radu - Patul lui Procust

spre descifrare și-l atrage într-o explorare activă a lucrării, prezența nudului feminin – fragmentar expus - sunt elemente ce tind să satisfacă preferința pentru concepția de valoare plastică modernă, postmodernă.

Dar configurarea ansamblului în care sunt amplasate aceste imagini acționează neașteptat asupra privitorului; din raportul dintre acel conglomerat de forme și golul ce-l înconjoară rezultă un spațiu al unor întrebări ce se încheagă angoasant. Fiindcă, opus suprafețelor unde se desfășoară o aglomerare de fragmente umane - de detalii a căror identitate e mai mult ghicită, presupusă, intuită - se află fundaluri neocupate de forme, ci doar de un fel de atmosferă imprecisă, egală cu ea însăși. Ele nu dau însă impresia de calm, de liniște, ci se constituie într-o zonă apăsătoare, dramatică, poate chiar amenințătoare tocmai prin acel mister al absenței, al unei așteptări tensionate, accentuate de contrastul cu amalgamul de forme din restul compoziției.

Interesanta stratificare de procedee plastice folosite de pictor (imagini imprimate, îmbogățite prin colaj, prin pictură, prin atacarea cu solvenți) are un dinamism ce transmite organic aspecte echivoce ale ființei umane și ale acțiunilor sale: manipulare, superioritate căpătând uneori accente malefice, distructive, agresivitate față de natură.

Prin lumină și culoare, Ion Radu reține pe pânză imaginea orașului și a apei cu o capacitate de a dezvolta lirismul care are un impact major asupra privitorului. Compozițiile lui Cristian Radu, în schimb, se conectează la probleme contemporane, angajându-l pe spectator într-o stare de redefinire a sensurilor lumii în care trăim.

Ion Radu - Panorama I

Ion Radu - Reflexe III

Amintirea lui Leandru Popovici

Corneliu Stoica
scriitor, critic de artă

Anul acesta se împlinesc 105 de ani de la naşterea pictorului şi criticului de artă Alexandru Gh. Popovici, cunoscut mai mult sub numele de Leandru Popovici, artist care în perioada 1937-1945 a funcţionat ca profesor la catedra de desen de la Liceul „Vasile Alecsandri" din Galaţi, făcând parte şi din colectivul de conducere al revistei „Orizonturi", publicaţie lunară a Asociaţiei profesorilor din învăţământul secundar, apărută în perioada februarie 1938 – martie 1942. La venirea în cetatea dunăreană, el se manifestase deja, încă din 1934 ca pictor, grafician şi comentator de artă, o dată cu expoziţia de la Teatrul Naţional din Iaşi şi prima cronică consacrată lui Otto Briese, publicată în ziarul „Opinia". Transferat la Bucureşti şi apoi, din 1951, stabilit definitiv în Iaşi, artistul nu a uitat niciodată oraşul în care şi-a început cariera didactică şi care, după propria mărturisire, i-a *„rămas atât de drag"*, încât a revenit de multe ori, fiind foarte bun prieten cu pictorul Mihai Dăscălescu. Aici, îi întâlnea şi pe foştii săi colegi de cancelarie şi de la revista „Orizonturi": Ghiţă Hagiu, Gheorghiţă Goilav, Dumitru Stăhiescu, Gheorghe Levcovici, Gheorghe Bujoreanu.

Leandru Popovici

Prin intermediul lui Mihai Dăscălescu l-am cunoscut şi eu în toamna lui 1969, când i-am luat un interviu, publicat în ziarul „Viaţa nouă" şi reprodus în cartea mea „Feţele imaginii" (Editura „Sinteze", Galaţi, 2013, pag. 265-267). Fiind un om sociabil şi prietenos, de o mare fineţe intelectuală, posesor al unei vaste culturi de tip enciclopedic, a apreciat preocupările mele pentru critica şi istoria artei şi am întreţinut o bună perioadă de timp o corespondenţă ce mi-a dat posibilitatea să-l cunosc mai bine.

Născut la Iaşi, la 26 martie 1912, pictorul provenea dintr-o familie de intelectuali. În capitala Moldovei a urmat cursurile Liceului Internat şi ale Şcolii de Belle Arte, unde i-a avut profesori pe Jean Leon Cosmovici, Ştefan Dimitrescu şi Nicolae Tonitza, artişti care-şi vor lăsa amprenta asupra formaţiei sale ca pictor şi grafician, mai ales ultimii doi. După absolvire, a lucrat până în 1968 în învăţământ, la Liceul „Vasile Alecsandri" din Galaţi, Liceul „Gheorghe Şincai" din Bucureşti şi la mai multe şcoli şi licee din Iaşi, ultimul fiind Liceul de Artă „Octav Băncilă". Aici a predat cursul de Istoria Artei, dovedindu-se a fi unul dintre cei mai competenţi cunoscători din vremea sa ai artei româneşti şi universale.

În paralel cu activitatea de profesor, de pictor şi grafician, a colaborat de-a lungul anilor cu desene, articole şi cronici plastice la revistele „Manifest", „Rampa", „Însemnări ieşene", „Veac nou", „Iaşul literar", „Ateneu", „Cronica", „Contemporanul", „Arta plastică" şi ziarele „Opinia", „Victoria", „Naţiunea", „Flacăra Iaşului", „Vremea nouă", „Clopotul", „Ceahlăul" etc. Şi-a organizat peste 20 de expoziţii personale la Cernăuţi, Storojineţ, Iaşi, Bucureşti, Paşcani, Cluj, Botoşani, Târgu Neamţ, a participat la numeroase expoziţii de grup şi colective, a publicat sute de articole în revistele şi ziarele amintite. A încetat din viaţă la 6 noiembrie 1975. Despre creaţia sa au scris favorabil N.N. Tonitza, acad. George Oprescu, prof. N.I. Popa, Tache Soroceanu, Ionel Jianu, Petru Comarnescu, Ion Frunzetti, Constantin Ciopraga, Al. Dima, Al. Tohăneanu, Miron Radu Paraschivescu,

Leandru Popovici - Fete la câmp (Muzeul de Artă Iași)

Dan Grigorescu, Aurel Leon, Radu Negru, Val Gheorghiu, Valentin Ciucă ș.a.

Format la școala picturii ieșene, Leandru Popovici a evoluat în spiritul unui tradiţionalism de factură postimpresionistă. A abordat în creaţia sa peisajul, natura statică, portretul, compoziţia, nudul. A folosit uleiul, acuarela, tempera, pastelul, guașa, cărbunele, creionul, tușul, laviul, placa gravată. De la primele expoziţii i-au fost remarcate sinceritatea exprimării plastice, spiritul de observaţie, simplificarea desenului la strictul necesar, paleta cromatică rafinată, cu unele accente tragice, seriozitatea discursului, nedorind, așa cum sublinia pictorul și criticul de artă Tache Soroceanu, „să-și formeze o personalitate artistică cu împrumuturi mai mult sau mai puţin deghizate”. Temele îmbrăţișate sunt variate: scene cu ţărani aflaţi la muncă pe câmp, muncitori forestieri surprinși în acţiune sau în repaus, aspecte din fabrici și uzine, compoziţii cu oameni sărmani, locuri ce amintesc de mari personalităţi ale culturii românești, peisaje urbane, naturi statice cu flori și multe, foarte multe portrete.

Pictura sa are la bază un desen viguros, energic și expresiv, căruia îi este subordonată nemijlocit culoarea. O culoare intensă și caldă, așezată în tușe puternice, în stare să exprime staticul sau dinamicul, să creeze atmosferă, să surprindă poezia lumii realului. Tablouri precum „Aurul toamnei”, „Cosașii”, „Ţărănci la adunat fân”, „Mulsul oilor la strungă”, „Casa lui Ion Creangă din Humulești”, „Pădurea de argint”, „Fata cu macul roșu”, „Casă din Vlădiceni”, „Copii din Moldova în timpul secetei din 1947” sunt considerate vârfuri ale creaţiei sale. Dar ceea ce dă și mai multă trăinicie acestei creaţii sunt mai ales portretele, în care artistul, cu o mare economie de mijloace, reușește să exprime trăsături definitorii ale celor portretizaţi. În acest sens, cu prilejul expoziţiei din 1966, de la Galeria Fondului Plastic din Cluj, criticul de artă ieșean Radu Negru scria: *„Deși în expoziţie te întâmpină exuberante flori și peisaje, nota dominantă nu o dau preocupările pentru notaţia impresionistă sau pentru ornament; dimpotrivă, în această «galerie de portrete» se exprimă convergenţa preocupărilor pictorului pentru om și problemele lui. Oamenii din portrete au o tipologie bine pronunţată și nu sunt prototipuri, au figuri caracteristice, sunt individualităţi bine conturate. Leandru Popovici privește viaţa cu seriozitate, uneori cu melancolie, dar sfârșește prin a descoperi efuziunile lirice ale omului. Portretele lui sunt bucuria unui om tăcut și cuprins de emoţii discrete”* („Cronica”, 24 septembrie 1966). În această nemuritoare galerie de portrete,

Leandru Popovici - Portret de fată

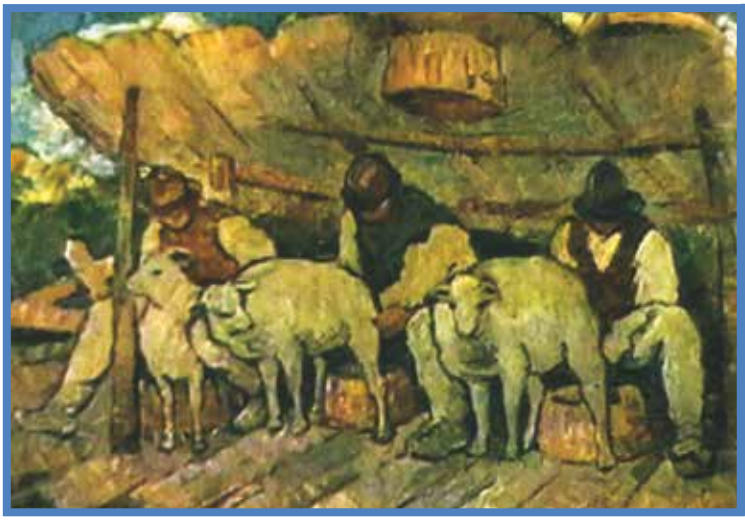

Leandru Popovici - Mulsul oilor

Leandru Popovici - Cosași

graţie penelului măiestru al lui Leandru Popovici, îi descoperim pe pictorii Octav Băncilă, M.H. Maxy, Victor Mihăilescu-Craiu, sculptorii Vladimir Florea și Vania Butuc, scriitorii Mihai Eminescu, I.L. Caragiale, Mihail Sadoveanu, Tudor Arghezi, George Bacovia, Eusebiu Camilar, Magda Isanos, Victor Ion Popa, G. Călinescu, violoniștii Ion Voicu și Ștefan Ruha, violonistele Maria Glovaţchi și Angela Gavrilă-Dieterle, violoncelistul Radu Aldulescu, compozitorul Achim Stoia, medicul academician Vasile Răşcanu etc. Sunt portrete memorabile, în care accentul cade pe sondajul psihologic, pe luminarea unor coordonate sufletești ale personajelor, care se disting prin forţa interiorizării și plasticitatea formei. Acestora li se adaugă o altă serie de tablouri în care apar membri ai familiei sale (mama artistului, fratele - profesorul-medic Gh. Popovici, sora), chipuri din Neamţ, din Oaș, copii.

Leandru Popovici - Violonistul Ion Voicu

În calitate de critic și istoric de artă, activitatea lui Leandru Popovici s-a concretizat în scrieri eseistice („Principii plastice”, „Dinamism în artele plastice”, „Sculptura și pictura italiană contemporană”, „Arta plastică modernă”, „Arta progresistă românească”, „Dinamica unor curente stilistice”), în numeroase studii, articole, cronici plastice dedicate unor pictori români: Ștefan Dimitrescu, Octav Băncilă, N.N. Tonitza, Ștefan Luchian, Sava Henţia, Gheorghe Popovici, Nicolae Popa, Otto Briesse, Aurel Mărculescu, Ion Sava, Alexandru Phoebus, Ion Ţuculescu, Iuliu Podlipny, Ion Popescu-Negreni, Aurel și Maria Ciupe, Corneliu Baba etc. A scris, de asemenea, despre retrospectiva pictorului Nicolae Mantu, organizată de muzeul de artă gălăţean în 1970, itinerată și la Iași, despre expoziţii colective ale plasticienilor din filiala noastră locală.

Pictor, grafician, istoric și critic de artă fecund, de un remarcabil profesionalism, Leandru Popovici a lăsat în toate cele trei domenii în care s-a manifestat o operă valoroasă, ale cărei dimensiuni sunt încă insuficient cunoscute astăzi. Ca gălăţeni, evocându-l în aceste rânduri, îndeplinim o datorie morală faţă de omul și artistul care și-a început cariera în cetatea dunăreană, a fost un colaborator susţinut al revistei „Orizonturi” și întotdeauna a avut numai cuvinte de laudă despre oraș, despre locuitorii lui și despre viaţa culturală de aici, la care el însuși a participat.

Leandru Popovici - George Bacovia

Aplicarea Convenţiei de Armistiţiu din 12 septembrie 1944

Studiu de caz - relaţia dintre Poliţia oraşului Galaţi şi trupele sovietice de ocupaţie (II)

Dr. Adrian Pohrib
director, Direcția Județeană Galați a Arhivelor Naționale

La începutul lunii ianuarie a anului 1945, remarcăm recomandările, cu vădite aspecte de ordin, făcute personalului subordonat de către şeful Inspectoratului Regional de Poliţie Galaţi, Ion Cuptor, în legătură cu atitudinea pe care trebuie să o manifeste poliţiştii în aplicarea dispoziţiilor din Convenţia de Armistiţiu. Astfel, se sublinia: „Poliţia este prima instituţie de Stat menită de a da tot aportul în îndeplinirea acestor dispoziţiuni. Fără ea, textul Convenţiunii rămâne o lege fără viaţă, de aceea, tot personalul poliţienesc, de la cel mai mic până la cel mai mare, trebuie să vegheze la această sarcină care cade asupra Statului Român”[1].

Subsecretariatul de Stat al Poliţiei şi Direcţiunea Generală a Penitenciarelor urmau să ia măsuri, încât, la cererea reprezentanţilor Comisiei Aliate de Control a Armistiţiului, să poată pune la dispoziţie evidenţe nominale cu persoanele deţinute în închisori şi în lagăre, şi a celor eliberate după 23 august 1944, în baza Decretelor nr. 1.629 şi 1.630, publicate în „Monitorul Oficial” nr. 202 din 2 septembrie 1944. Reprezentanţii comisiei puteau solicita şi controlul asupra deţinuţilor din închisori sau lagăre[2].

Subsecretariatul de Stat al Poliţiei din cadrul Ministerului Afacerilor Interne şi Serviciul Special pentru Repatrierea Cetăţenilor Aliaţi, condus de colonelul în rezervă Hagi Stoica, aveau atribuţii în vederea asigurării cazării, hrănirii şi echipării cetăţenilor sovietici şi aliaţi care se găseau pe teritoriul României şi care doreau să se repatrieze. Prefecturilor de judeţ le-a fost pus la dispoziţie, prin grija Ministerului Afacerilor Interne, avansul de un milion de lei în vederea asigurării hranei şi cazării persoanelor care urmau a fi repatriate, sub rezerva suplimentării ulterioare a acestor fonduri. Alocaţia pe zi pentru o persoană a fost fixată diferenţiat: pentru Bucureşti 1.000 lei, pentru oraşele de provincie 500 lei, iar pentru comunele rurale 350 lei. Prefecturile de judeţ aveau obligaţia de a organiza cantine unde, în limita alocaţiilor menţionate, urma să fie distribuită hrană persoanelor care se încadrau în dispoziţiile art. 5 din Convenţia de Armistiţiu. Echipamentul distribuit persoanelor care doreau să se repatrieze era confecţionat la Bucureşti prin grija Serviciului Special de Repatriere, care a înfiinţat ateliere de confecţii[3].

Măsurile de siguranţă întreprinse împotriva cetăţenilor străini, în special maghiari şi germani, sunt sintetic expuse în situaţia centralizatoare întocmită la nivelul întregii ţări la 5 noiembrie 1944: dintr-un număr total de 6.452, au fost internaţi 3.152 supuşi maghiari şi germani, iar 1.144 au fost exceptaţi de la internare. Altfel spus, din totalul supuşilor germani şi maghiari existenţi la 23 august 1944, aproximativ jumătate au fost arestaţi; din cealaltă jumătate, o treime erau exceptaţi de la internare, iar două treimi erau daţi dispăruţi. Proporţia celor dispăruţi fiind prea mare faţă de cei internaţi, dădea impresia unei slabe activităţi poliţieneşti, prin urmare Serviciul Special pentru aplicarea Armistiţiului din cadrul Direcţiei Generale a Poliţiei solicita o conlucrare eficientă între structurile ministerului, încât rezultatul să fie o legătură funcţională între diferitele servicii poliţieneşti care veneau în contact direct cu cetăţenii - Biroul Populaţiei, Biroul Cărţii de Imobil, Biroul Controlului Străinilor, Biroul Siguranţei etc. Ulterior, Comisia Aliată de Control din România a cerut Preşedinţiei Consiliului de Miniştri, la 19 februarie 1945, ca toţi germanii civili şi militari care s-au ascuns sau sustras de la mobilizarea pentru lucru în URSS să fie mobilizaţi pentru organizarea unor batalioane de muncă în interiorul ţării. Prin urmare, Ministerul Afacerilor Interne

a dat dispoziţii Direcţiunii Generale a Poliţiei, Prefecturii Poliţiei Capitalei şi Inspectoratului General al Jandarmeriei ca mobilizarea să fie efectuată de organele poliţieneşti pe teritoriul urban şi de organele Jandarmeriei pe teritoriul rural. Organizarea în batalioane sau colonii de muncă a fost lăsată în sarcina Comandamentului General al Teritoriului, prin Cercurile Teritoriale. În acest scop s-a dispus ca Poliţia şi Jandarmeria să înainteze Cercurilor teritoriale judeţene tabele nominale cu toţi cei mobilizaţi. Drept criteriu de mobilizare s-a stabilit vârsta de 17-45 ani pentru bărbaţi şi 18-30 ani pentru femei[4].

Relaţia dintre Poliţie şi trupele sovietice de ocupaţie. În şedinţa Consiliului de Miniştri din 17 septembrie 1944 s-au discutat o serie de probleme în legătură cu abuzurile făcute de armata sovietică în România, subliniindu-se că guvernul român nu putea trece la aplicarea Convenţiei de Armistiţiu din cauza lipsei de colaborare din partea Comandamentului armatei sovietice. Ministrul de Interne, generalul A. Aldea, aprecia: „Partea cea mai îngrijorătoare este că se continuă cu abuzurile, cu jafurile şi că nu este niciun fel de deosebire de când s-a semnat Armistiţiul, între ceea ce a fost, şi ceea ce este". De altfel, autorităţile româneşti, la cinci zile după încheierea Armistiţiului, nu reuşiseră să stabilească legătura cu mareşalul Malinovski, împuternicit cu aplicarea Convenţiei. Abuzurile au fost prezente în formele cele mai brutale, ministrul Afacerilor Interne apreciind şi el că rechiziţiile „sunt făcute până la sânge, fapt care creează o stare de nesiguranţă"[5].

Constituţia şi legile erau încălcate chiar de oficialii sovietici şi nu existau mecanisme instituţionalizate pentru stoparea acestor abuzuri. Interpretarea intenţionat excesivă a textului Armistiţiului şi comportamentul abuziv al ofiţerilor şi soldaţilor sovietici întregesc acest tablou, care este cu atât mai înfricoşător, cu cât dezordinea intrase în instituţiile româneşti şi le şubrezise şi mai mult. Cercul vicios al abuzurilor şi corupţiei se strânsese din ce în ce mai tare în jurul cetăţenilor simpli, nevoiţi să umple vagoanele sovieticilor, camioanele speculanţilor şi oficialilor care deţineau instrumentele „legii", prin intermediul cărora făceau presiuni şi intimidau oamenii[6]. De remarcat, că majoritatea autorităţilor încercau să inducă în mase ideea că abuzurile, care erau săvârşite în realitate de trupele sovietice, aveau drept autori elemente autohtone certate cu legea sau reacţionari echipaţi cu efecte militare sovietice, recomandându-le chiar organelor cu atribuţii pe linia păstrării ordinii şi liniştii publice ca, în eventualitatea că astfel de acte se produceau, ancheta organelor de cercetare să urmeze în principal această pistă[7].

La scurt timp după înfiinţare, Comisia Aliată de Control a adus la cunoştinţa Ministerului Afacerilor Interne unele cazuri de agresiune contra ostaşilor sovietici, comise de către locuitorii satelor sau de elemente rămase din armata generalului Andrei Vlasov, agresiuni care s-au soldat cu moartea mai multor ostaşi sovietici. Urmare, au fost emise mai multe circulare în care se solicita luarea unor măsuri specifice, printre care şi efectuarea de razii, atât în teritoriul urban, cât şi rural, în vederea identificării tuturor dezertorilor şi a celor cu situaţie militară incertă. Elementele militare răzleţe care nu-şi puteau justifica prezenţa în regiune, conform regulilor stabilite, urmau să fie predate comenduirilor respective sau îndrumate spre unităţile lor. Se atrăgea în mod special atenţia asupra rămăşiţilor din armata generalului Vlasov, despre care existau informaţii că, împreună cu militarii germani, duceau o acţiune de partizanat în anumite regiuni ale ţării atacând pe soldaţii sovietici şi terorizând populaţia. În eventualitatea în care erau semnalate astfel de evenimente, autorităţile locale trebuiau să întreprindă măsuri în vederea anihilării şi prinderii acestora, după care urmau să fie predaţi autorităţilor sovietice.

În situaţia când erau constatate agresiuni contra unor elemente din Armata Sovietică, trebuiau întreprinse cu toată energia cercetări pentru identificarea autorilor şi predarea Curţii Marţiale celei mai apropiate pentru judecare şi sancţionare. De asemenea, se solicita efectuarea de cercetări în vederea stabilirii contextului producerii evenimentului - dacă aceste acte erau rezultatul acţiunii unor bande organizate sau a unor elemente răzleţe[8].

Printr-un ordin telegrafic, datat 28 septembrie 1944, Ministerul Afacerilor Interne înştiinţa unităţile subordonate că, în conformitate cu prevederile art. 17 al Armistiţiului, armata sovietică nu se putea aproviziona direct, ci numai prin intermediul autorităţilor româneşti, urmând ca eventualele abuzuri să fie aduse la cunoştinţa ministerului. Marele Stat Major a dat şi el, două zile mai târziu, un ordin prin care se reglementa modalitatea de

aprovizionare a armatei sovietice cu materiale și subzistențe, în sensul că acestea urmau să fie procurate numai de Guvernul României, care dădea ordine de distribuție, furnizare sau rechiziționare organelor economice și militare române. Cererile formulate de armata sovietică urmau să fie, cel puțin în plan teoretic, adresate spre soluționare Guvernului și Comandamentului Român numai prin Comisia Sovietică de Armistițiu din București, prezidată de generalul locotenent Vinogradov. Armatei, Poliției și Jandarmeriei le era adresat ordinul „de a depune și ultima energie, la nevoie chiar recurgând la arme, în cazurile când ostașii sovietici, izolați sau în grupuri, sau alți indivizi care utilizând fraudulos uniforma sovietică, vor încerca să ridice cu forța sau să jefuiască bunurile Statului sau particulare…”[9]

La 7 octombrie 1944, Inspectoratul General al Jandarmeriei adresa Ministrului Afacerilor Interne un raport în legătură cu abuzurile organelor militare sovietice care săvârșeau acte de imixtiune față de autoritățile românești, cu atât mai grav, cu cât imixtiunea privea unele instituții implicate în ideea de ordine, liniște și siguranță națională, ignorând prevederile Convenției de Armistițiu. Față de cazurile prezentate, inspectorul general al Jandarmeriei, care era și semnatarul raportului, solicita în mod imperios o directivă din partea MAI care să exprime punctul de vedere al guvernului în această chestiune, pentru a ști cum să procedeze, astfel încât să fie evitate incidentele cu armata sovietică. Chiar înainte de a primi răspuns, conducerea ministerului era informată că fusese emis ordinul să nu se predea poliției sovietice niciun fel de arme sau date și informații în legătură cu ordinea și siguranța în stat[10].

Printr-un ordin secret din 24 noiembrie 1944, Direcția Generală a Poliției aducea la cunoștința subordonaților faptul că reprezentanții Comisiei Aliate de Control au semnalat mai multe cazuri de omor asupra ostașilor sovietici săvârșite de funcționari polițienești, impunându-se luarea de măsuri în legătură cu disciplinarea polițiștilor în relația cu ostașii sovietici. Funcționarii polițienești urmau să fie instruiți, insistându-se în mod special asupra obligației de a evita orice conflict sau fricțiune cu militarii sovietici. Pornind de la principiul că „prevenția este preferabilă represiunii” era făcută recomandarea ca, în eventualitatea ivirii unor divergențe, încă din fașă organele polițienești să manifeste o atitudine conciliantă, evitând cu orice preț gesturi, cuvinte sau atitudini care ar fi putut motiva brutalitatea sau vărsarea de sânge, urmând ca pentru prejudiciile suferite să obțină „satisfacție” în urma anchetelor. Pe lângă această recomandare se dispunea luarea de măsuri ca, prin mijloace specifice de supraveghere, să se verifice dacă nu cumva indivizi izolați sau în bande, utilizând fraudulos uniforma sovietică, încearcă să ridice cu forța sau să jefuiască bunurile statului sau particulare, punând în conflict, din pricina confuziei create, autoritățile române cu cele sovietice[11]. La sfârșitul lunii decembrie 1944 Comisia Aliată de Control se adresa pentru a treia oară Guvernului român, exprimându-și nemulțumirea în legătură cu modul în care autoritățile române înțelegeau să colaboreze, făcând cunoscute o serie de incidente petrecute între soldații Armatei Roșii și populație, soldați, polițiști sau jandarmi români[12].

Note:

1. Arhivele Naționale Galați, fond *Poliția orașului Galați. Serviciul Administrativ*, dosar 47/1945, f. 147.
2. La nivelul Inspectoratului Regional de Poliție Galați, în perioada 23 august 1944 - 16 aprilie 1945, au fost internați în lagăre după cum urmează: Chestura Galați - 60 de supuși germani, Râmnicu Sărat - 4, Focșani – 13 și Bârlad – 4 (*Inspectoratul Regional de Poliție Galați. Serviciul Siguranței*, dosar 76/1945, f. 110-112).
3. *Ibidem*, dosar 15/1944, f. 18-19.
4. Arhivele Naționale Galați, fond *Inspectoratul Regional de Poliție Galați. Serviciul Siguranței*, dosar 76/1945, f. 72-73.
5. Marin-Radu Mocanu (coordonator), *România și Armistițiul Națiunilor Unite. Documente*, vol. II, București, 1995, p. 52, 54-57.
6. Flori Stănescu, Dragoș Zamfirescu, *op. cit.*, p. 8.
7. Arhivele Naționale Galați, fond *Poliția orașului Galați, Serviciul Administrativ*, dosar 6/1945, f. 76.
8. *Ibidem*, dosar 15/1944, f. 22.
9. *Ibidem*, dosar 19/1945, f. 25.
10. Flori Stănescu, Dragoș Zamfirescu, *op. cit.*, p. 41-43.
11. Arhivele Naționale Galați, fond *Poliția orașului Galați. Serviciul Administrativ*, dosar 15/1944, f. 104.
12. *Ibidem*, dosar 19/1944, f. 160.
13. *Ibidem*, f. 80.

(Va urma)

Comunitatea Turcă din Galaţi de-a lungul timpului (I)

Marius Mitrof
consilier, D.J.C. Galaţi

În perioada în care Europa cunoştea cea mai întunecată perioadă a sa, Islamul pornea de undeva din Peninsula Arabică, într-un elan sălbatic de credinţă dezinteresată, să aducă civilizaţiilor occidentale realizări „altminteri vii faţă de cele oferite până atunci de creştinism civilizaţiilor din orient".[1]

Islamul, „sărac şi liber", avea drept patrie doar corturile sale şi „infinitul unui vis" după care caii goneau în galop, cu mantalele lungi, acele burnusuri, fâlfâind în vânt. Învăluit în nori de praf, Islamul devenea, de-a lungul evului mediu, un adevărat campion al ideii, niciodată atinse, a cărui căutare ne cufundă tot mai departe în viitor.

Pe când Iustinian închidea şcolile din Atena şi-i izgonise din Imperiu pe artişti şi savanţi, pe când Grigore cel Mare dădea foc bibliotecii palatine, în secolele decăderii Occidentului şi ale partizanatelor creştine din Răsărit, arabii au asigurat, cu precădere, continuitatea culturii antice, a gândirii greceşti, a ştiinţei aristotelice, alături de conservarea succesiunii spirituale proprii, străvechi şi de mare preţ.[2] „Califii deschideau universităţi, desenau grădini, reconstituiau geometria, geografia, medicina, creau algebra, acopereau pământurile cucerite cu caravanseraiuri, cu moschei."[3]

Religia, suspectată de porniri fanatice, s-a arătat, încă o dată, mai tolerantă decât altele în a permite populaţiilor care au îmbrăţişat-o să valorifice şi acumulările lor tradiţionale.

Întemeietorul religiei celei noi, Mahomed, a ţinut seama şi de tradiţiile arabilor şi de cele iudee sau creştine. El a început prin a preconiza legătura cu iudaismul şi numai după ce a constatat reticenţele adepţilor acestuia.

Sufletul musulman, chiar în momentul în care a crezut că se înţelege pe sine, n-a fost stăpân decât pe o iluzie, pe o umbră rece întinsă pentru o clipă între cele două pânze de flacără prin care cuceritorii treceau.

Arabii cuceritori au făcut să domnească visul lor imobil în bisericile bizantine sau copte întâlnite în drumul lor, fără ca destinaţia de origine ale acestora să îi intereseze prea mult. Erau pretutindeni la ei acasă. Entuziasmul creează acţiune şi suscită descoperiri. Însă, după trei secole a trecut şi era cuceritorilor.[4] Odată cu sfârşitul marii cavalcade, visul care mergea înaintea ei a întâlnit întinderea mării, ori bariera munţilor, ori zidurile Bizanţului, sau escadroanele francilor, fiind nevoit, astfel, să îşi găsească o altă ieşire. Şi cum orizontul era închis, a trebuit să se înalţe. Înăbuşit sub cupola bizantină, ori sub plafonul drept al egiptenilor, visul modifică aceste forme, dându-le zvelteţe, avântându-le spre înălţimi.[5] Afară, deasupra zidurilor verticale, nude ca şi pământul, se înălţau minaretele, de unde, prin vocea muezinilor, cuvintele cad spre credincioşi, în ceasurile de rugăciune. Misticismul nomazilor îşi aflase adăpostul.[6]

Undeva în secolul al XI-lea au apărut turcii pe teritoriul ocupat astăzi de ei. Până atunci, pe acest teritoriu s-au succedat câteva imperii diferite, printre ele numărându-se străvechile imperii ale romanilor şi bizantinilor.

Turcii, care îmbrăţişaseră Islamul şi „al căror suflet greoi se răsfrângea în tonuri moarte ale faianţelor persane", păstrau curba bizantină cu cupola strivită, aceasta rămânând, totuşi, invizibilă sub pâlcurile de chiparoşi negri ale minaretelor cilindrice. Turcii deveneau, astfel, fără să ştie, moştenitorii gloriei Bizanţului. Torentul de pietre albe, albastre şi roz şiroind până la mare, aprinzându-se o dată cu zorii şi stingându-se o dată cu înserarea, domurile de aur care oglindeau până la căderea nopţii flacăra apusurilor de soare deveneau invizibile pentru turci.[7]

Arhitectura, bogată şi multicolor decorată întru apropierea credinciosului de albastrul paradisiac al cerului, este, de această dată, o probă hotărâtoare în ordinea sublimităţii, inclusiv prin aproximarea ei extensivă, atât de proprie imperiului otoman, încât

acesta a şi fost numit Sublima Poartă, către finalul răstimpului dat.

O nouă forţă prindea contur, iar expansiunea acesteia prin cuceriri constante ajunsese până la Dunăre. Era o perioadă de propăşire a unui nou imperiu, cel Otoman, numit aşa după primul sultan cu puteri absolute, Osman I. După cucerirea capitalei Imperiului Bizantin de către Mehmet al II-lea, otomanii au reuşit, printr-o serie de victorii, să deschidă poarta expansiunii către inima Europei. Teritorii noi erau cucerite rând pe rând, iar pericolul semilunii devenea din ce în ce mai ameninţător pentru cele trei formaţiuni statale încă tinere: Moldova, Ţara Românească şi Transilvania, apărute la nord de Dunăre.

Incursiunile armatei otomane la nordul fluviului rege, Dunărea, au fost deseori stăvilite de rezistenţa oştirilor celor trei formaţiuni statale. Însă luptele interne, alianţele neonorate ale statelor vecine, precum şi alţi factori au determinat ca, în cele din urmă, Moldova, Ţara Românească şi Transilvania să se închine Sublimei Porţi. Cu toate acestea, în vreme ce popoarele sud-dunărene şi ungurii şi-au pierdut ţările, prin transformarea acestora în paşalâcuri, Ţările Române au rămas independente tributar, bucurându-se de autonomie statală.[8] Îndârjirea cu care acestea s-au opus înaintării Imperiului Otoman, au condus la apariţia unor indicii clare ale echilibrului creat între forţa de rezistenţă a Ţărilor Române şi expansiunea Înaltei Porţi, suficiente însă pentru încheierea unor tratate menite a asigura autonomia Ţărilor Române. Raportul de vasalitate nu a însemnat o subordonare totală faţă de Imperiul Otoman. Domnii români au reuşit, printre altele, să smulgă cuvântul sultanului ca, pe teritoriul ţărilor române, mai puţin zonele transformate în raiale sau paşalâcuri, otomanii nu puteau să cumpere moşii sau să construiască locaşuri de închinăciune musulmane, moschei sau geamii.

Imperiul Otoman, însă, nu se putea opri aici. Marea Neagră trebuia să devină un lac al imperiului, iar acesta, rând pe rând a ocupat tot ce însemna port cu ieşire la mare. Întărirea poziţiei în Marea Neagră a Imperiului Otoman a avut repercusiuni asupra situaţiei Moldovei în raporturile cu turcii. Căderea Caffei, a Mangopului, trecerea Crimeei sub suzeranitate turcească, deveneau instrumente de atac şi represiune de o deosebită eficacitate îndreptate împotriva Moldovei şi Ţării Româneşti, mai ales că singurele cetăţi la Marea Neagră rămase în afara autorităţii Porţii erau ale Moldovei.[9]

Anul 1484 aduce o nouă campanie turcească care se îndreaptă spre Moldova. Condusă de însuşi sultanul Baiazid al II-lea, scopul campaniei nu mai era acela de a cuceri ţara ci, cu una din marile armate şi cu o flotă deopotrivă, să cucerească Chilia şi Cetatea Albă,[10] cetăţile Moldovei la Marea Neagră. Chilia capitula după un asediu de opt zile, pe 14 iunie, iar rezistenţa Cetăţii Albe nu a durat mai mult de două zile, capitularea având loc în luna august a aceluiaşi an. Sprijinit de hanul tătar şi de Vlad Călugărul, despre care cronica spune că „a făptuit trădare faţă de domn, pentru că a dat ajutor turcilor...", dar şi de unele vizite ale unor pârcălabi în cortul vizirului, unde, potrivit cronicarului contemporan Aşîk-paşa-zadé „punându-şi capul la pământ şi sărutându-i mâna", ar fi spus: „Cetatea e a padişahului şi noi, de asemenea, ne supunem padişahului",[11] sultanul Baiazid al II-lea şi, prin acesta, Imperiul Otoman, reuşesc să transforme Marea Neagră într-un lac turcesc, smulgând Moldovei orice posibilitate de a avea ieşire la Marea Neagră, legăturile comerciale pe apă fiind compromise total.

Încercările ulterioare ale lui Ştefan cel Mare de a recuceri cele două cetăţi au rămas fără succes, Moldova resimţind din ce în ce mai acut lipsa acestora în anii ce au urmat şi a domniilor de după Ştefan cel Mare. Astfel, Imperiul Otoman a determinat Moldova să îşi găsească o nouă modalitate de a reînnoda legăturile comerciale pe apă.

În tot acest răstimp de întunecare şi frământări, în partea de sud a Moldovei, un tărâm aflat între lacul Brateş, Siret şi Dunăre, locuit, de dinaintea mileniului întunecat, de către greci, de daci şi apoi de falnicii romani ce-au construit un castru pe dealul Ghertinei, astăzi Tirighina, fusese cu totul uitat. O aşezare, un sat de pescari a existat aici, prea mic, însă, pentru a prezenta vreo importanţă în economia evenimentelor. Teritoriul acesta, îngrădit de ape, era o zonă de graniţă în care lărmuiau valurile turco-tătărăşti.[12]

Privirile spre acest teritoriu au fost îndreptate mai târziu, după căderea Cetăţii Albe şi a Chiliei, noile interese economice care s-au ivit pe urma suzeranităţii turceşti, impunând acest lucru.[13] Este perioada în care a apărut Galaţiul, menţionat, conform documentelor cercetate, doar în cartografie, pentru prima dată la 1526, pe o hartă a lui Bernard

Wapowsky, pentru ca, peste aproximativ 15 ani, să aibă titulatura de *oppidum*, adică târg, pe harta lui Reicherstorffer. Piri-Reis, renumitul cartograf turc, menţionează Galaţiul pe o hartă datată de unii istorici ca fiind din anii 1512-1513, după alţi istorici, harta ar data din mijlocul secolului al XVI-lea, ceea ce ar însemna, dacă ar fi să înclinăm în favoarea istoricilor care susţin anul 1512-1513, că acest document ar fi primul care atestă, în scris, existenţa oraşului de la malul Dunării. Însă fără o cercetare aprofundată fie şi a documentelor cartografice, este riscant să ne hazardăm în a susţine anul 1512 ca prima atestare a Galaţiului.

Prima menţiune a portului de la Galaţi, a schelei, o avem de pe vremea lui Soliman Magnificul (1520-1566), când, într-una din kanunnamele sultanului, se arată că la Tulcea vor plăti vamă toate corăbiile care vor veni încărcate de la Brăila sau de la Galaţi şi Reni.[14]

Când Ilie Rareş, voievodul Moldovei, îmbrăţişase Islamul, lepădându-se de religia în care fusese botezat, la 1551, turcii îşi puseră vameşii în partea de jos a Galaţilor, numind zona Bădălan,[15] numele menţinându-se şi în perioada contemporană.

În jurul anului 1565, sunt semnalate de către documentele vremii o serie de atacuri haiduceşti, de mare amploare, între Galaţi şi Chilia. Amploarea acestor atacuri l-a determinat pe sultan, ca printr-un firman, să-i impună lui Lăpuşneanu: „Să te ocupi personal de această afacere şi să înarmezi toate caicele aflătoare în schela Galaţi, urcând pe ele oameni destoinici, care să cerceteze toate locurile cunoscute ca puţin sigure sau primejdioase. Dacă se vor găsi acolo urme de refugiu sau ascunzişuri de hoţi, să porunceşti să se facă cele mai serioase cercetări, pentru a găsi pe răzvrătiţii care jefuiesc negustorii, supără raiaiua şi tulbură satele şi oraşele".[16]

După cum se poate observa, într-o perioadă relativ scurtă, aşezarea de la malul Dunării, încorsetată de apele Siretului, ale Braţeşului şi Prutului, Galaţii, intrase deja în atenţia nu numai a domniei moldovene, ci şi a Sublimei Porţi şi, prin aceasta, a negustorilor de pretutindeni.

Pe la 1641, în târgul săptămânal care era la Galaţi, veneau din satele apropiate ţărani, tot aici fiind întâlniţi şi mulţi negustori turci, armeni, greci, munteni. De la aceşti negustori, ţăranii veniţi la târg, îşi arvuneau recolta sau luau bani cu împrumut.[17] Într-o relaţie catolică din anul 1682, se spunea despre Galaţi că este plin de turci şi greci, ceea ce semnifică importanţa economică a schelei.

Dintre turci, documentele vremii îi menţionează la Galaţi pe turcul Hagi Siiman sau, poate, Sinan ori Şişman, care împrumuta cu bani pe domnitorul Constantin Duca. Tot atunci, un negustor şi mare cămătar Hagi Osman împrumuta cu 600 de lei pe Tudor din Galaţi,[18] iar Ali neguţătorul de Galaţi era martor la vânzarea unei ocini din moşia Ţigăneşti-Tutova.[19]

Vameşii turci de la Galaţi sunt amintiţi de către Miron Costin în „Poema polonă".

Note:

1. Élie Faure, *Istoria Artei, Arta medievală*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1988, p. 127.
2. *Ibidem.*
3. *Ibidem.*
4. *Ibidem*, p. 128.
5. *Ibidem*, p. 129.
6. *Ibidem*, p. 130.
7. *Ibidem.*
8. Mihai Maxim, *Ţările Române şi Înalta Poartă, Cadrul juridic al relaţiilor româno-otomane în evul mediu*, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 1993, p. 111.
9. Academia Română, *Istoria României*, Vol. II, Editura Academiei, Bucureşti, 1964, p. 516.
10. *Ibidem,* p. 528.
11. *Ibidem.*
12. Nicolae Iorga, Istoria poporului românesc, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1985, p. 315.
13. *Ibidem*, p. 154.
14. Paul Păltănea, *Istoria oraşului Galaţi, de la origini până la 1918*, Vol. I, Editura Partener, Galaţi, 2008, p. 61.
15. Nicolae Iorga, *Istoria românilor în chipuri şi icoane*, Editura Humanitas, 2012. Badalan în osmană înseamnă cochilie de melc, zona din Galaţi fiind numită, probabil, după multitudinea cochiliilor existente şi rămase în urma numeroaselor inundaţii ale lacului Braţeş ori a Dunării.
16. Academia Română, *Documente osmane*, II/79.
17. Paul Păltănea, *op. cit.*, p. 84.
18. *Ibidem*, pp. 86, 87.
19. Nicolae Iorga, *Actele moşiei Ţigăneşti (Tutova)*, în „Revista istorică", II, p. 261.

(Va urma)

Lucrări edilitare la Galați în perioada modernă

Străzi și drumuri

Dr. Ana-Maria Cheşcu
publicist

Pe urmele primelor rute stradale

Zilnic ne plimbăm pe străzile Galațiului, fără a vedea povestea din spatele numelui pe care-l poartă fiecare uliță, căci noi, oamenii, călători prin timp, fără voie, ne-am obișnuit să nu ne intereseze decât prezentul și viitorul, nu și trecutul. De voie, de nevoie, eu, ingrată locuitoare a urbei gălățene, am fost pusă în dificila postură de a reconstrui destinul acestor rute stradale sau măcar de a oferi informații de bază unui anumit segment de cititori. Prima imagine care mi-a venit în minte a fost cea a unei ulițe cochete, populată în zile de sărbătoare cu domni în joben și doamne în rochii aduse de la Paris. La marginea acestei străzi, cofetăriile și dughenele negustorilor străini, sosiți în portul dunărean cu vapoarele companiei austriece de vapoare, dar și bătrânii tei ai Galațiului, ar fi completat tabloul pe care-l aveam în minte.

Toate bune și frumoase până aici, dar de unde să iau informații? Din păcate, informațiile istoriografice nu ne oferă mare lucru, din acest punct de vedere un om care știe istoria orașului său putând surclasa, cu succes, orice lucrare istoriografică. Mergând încet-încet, ca o muscă fără cap prin cotloanele istoriei, m-am strofocat eu cât m-am strofocat, până am găsit unele informații. Din punct de vedere structural, am observat că avem două perioade arhitecturale care au marcat istoria Galațiului: perioada ulițelor nepavate și perioada construirii primelor șosele pavate.

În prima jumătate a secolului al XIX-lea, relatările călătorilor străini, cât și alte surse, ne oferă o imagine dezolantă, în care gropile și noroiul ocupă un loc fruntaș. Iată ce spune călătorul britanic, James Bailie Fraser: „e imposibil să-ți imaginezi ceva mai mohorât decât Galații, în acest anotimp, sau într-adevăr, după cum cred eu, în orice anotimp. Ulițele sunt, pur și simplu, canale de noroi, în care carele se pierd uneori. Nu poți să ieși până la vecini fără trăsură; cei care nu au acest lux poartă cizme lungi, în care înoată până la genunchi prin porridge-ul gros; dar în tot Galații nu există nici un picior de pământ uscat sau vreo uliță pavată. Există, într-adevăr, o uliță lungă cu cotituri, care duce la țărm sau la malurile râului, care alcătuiește un pod, cum îl numesc ei; acesta a fost construit pe scânduri sau pe bușteni separați din lemn, care, atunci când treci pe ei, scârțâie în noroiul apos de care sunt acoperiți; dar când cobori către mal vizitiul tău se poate întinde în spațiul lung de lut noroios care există între case și malurile râului, și unde, câteodată, ai plăcerea de a te lipi atât de tare și adânc, încât perechea ta de cai nu poate scoate trăsura”[1].

Descrierea este făcută în anul 1836. Relatarea călătorului britanic este susținută și de consulul sard, Bartolomeo Geymet, care afirmă: „ulițele, dacă pot fi numite așa începuturile de drum, care își schimbă direcția la fiecare 12, 20 pași sunt murdare, nepavate: câteva, dintre cele mai lungi sunt pardosite cu scânduri sau grinzi; adevărate primejdii pentru trecători și prilejuri de accidente pentru cai. Totul miroase urât, totul este dezgustător”[2]. Din altă informație aflăm că aceste ulițe întortocheate erau „pline de construcții turcești, unde negustorii și-au deschis, provizoriu, comptoarele lor”[3].

Începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea, situația se modifică, după cum relatează și dl. Crișan V. Mușețeanu, în volumul „Lumea Copilăriei mele”, ce oferă informații despre **Calea Domnească**. Acest domn consideră că denumirea Căii Domnești se afla, în vremurile de odinioară: „sub semnul opririi Imperiului la malul de Sud al Dunării. Domnul, intrat în port, la Galați, urca râpa sub care se adăpostea, ajungea la platoul de deasupra malului și de acolo pleca ieșind din oraș spre nord pe strada Domnească, care începe de unde se termina de urcat râpa portului. Atunci locul se numea **Piața Negri**, un fel de „Place de l’ Etoile”, după autor. Dădeau în ea șase străzi, iar din vale, chiar din port, venea strada Barașoveni”[4].

Din punct de vedere structural, strada era împărțită în două: partea de jos a străzii, de la Palatul de Justiție, din celălalt colț făcut de strada Victor Macri, deci vizavi de Intim Club, către statuia lui Costache Negri, era mai îngustă, fără pomi, fără tei, și aproape numai cu prăvălii; în sus, până la Grădina Publică, strada largă, era într-adevăr plină de tei, ca o pădure lungă, ca o adevărată pădure citadină[5].

Pe această stradă, micile franțuzoaice, foarte întreprinzătoare, își făcuseră o mânăstire, unde „educau fetele de oameni bogați, cerându-le parale multe, dar si fetele de oameni săraci, pe care le înzestrau când se măritau. Mânăstirea lor era în sus, pe strada Domnească, vis-à-vis de Episcopia cea Nouă, colț cu strada Lahovary și împrejmuită de un gard de cărămidă roșie".

Până și britanicii au ajuns pe această stradă domnească, căci Ethel Greening Pantazzi, în volumul „România în lumini și umbre" scrie: „Duminicile și de sărbători, strada Domnească e plină cu oameni îmbrăcați după ultima modă, iar trăsurile sunt rezervate cu o zi înainte, pentru plimbarea obișnuită în Grădina Publică, urmată de o vizită la cofetăriile lui Sure sau Carol"[6].

Prima mențiune apare la 13 iunie 1765, cu denumirea de Ulița Veche[7]. La 11 mai 1875, este denumită Ulița Târgului Vechi[8]. Demnă de menționat este relatarea lui Nicolae Iorga, înscrisă în lucrarea „Drumuri și orașe din România", care oferă o altă imagine Străzii Domnești: „Fără îndoială, că Strada Domnească, acea lungă aleie de grădini și vile care duce dela gară până în centru și care cuprinde în ea și mărețul palat episcopal al Dunării de Jos, încununat de parcul și grădina sa, nu-și găsește, prin lungimea ca și prin egalitatea luxului ei de bun gust, părechea în niciun alt oraș din țară. Dar neajunsuri se vădesc pretutindeni aiurea, ca și aici"[9]. În ceea ce privește străzile laterale, lucrurile stăteau în sens invers, căci „urcau, de multe ori cotind și răspândind duhori scârboase, în timp ce, în port, te coborai prin străzi urâte"[10].

În relatările narative mai găsim informații și despre alte străzi. Potrivit aceleiași autoare britanice, Baia Comunală se afla pe **strada Carol,** pe la 1921, cel mai probabil **strada Traian** de astăzi[11]. Tot aici se află Biserica Sfânta Precista, cel mai vechi monument istoric, situată exact în centrul Galațiului. După cum se știe, edificiul a fost construit în timpul domnitorului Vasile Lupu. Internetul și lucrările oferă suficiente date istoriografice, încât suntem de părere că nu este cazul să mai insistăm.

În zona acestei biserici, găsim un cartier celebru **Mazepa,** nume preluat de la luptătorul ucrainean Ivan Mazepa (1639-1709), cel care s-a născut într-o familie bogată din localitatea Bila Țerkva, de lângă Kiev. Paul Păltănea în „Istoria orașului Galați" menționează: „La mănăstirea Sf. Gheorghe au fost reînhumate, la 18 martie 1710, osemintele hatmanului Mazeppa, după ce mormântul de la Varnița fusese profanat de turci"[12].

Din relatările istoriografice (Nicolae Iorga, Anton Wasniewski, Mihail Kogălniceanu, mult mai recentul Arthur Tuluș[13]), reies următoarele lucruri: „hatmanul Mazeppa și-a dat ultima suflare pe pământ gălățean, de aici și denumirea dată cartierului, fiind înmormântat, cu multe peripeții și mutări, la Biserica Sfântul Gheorghe". Iată ce spune Nicolae Iorga, în lucrarea „Istoria românilor": „Turcii, năvălind și jefuind Moldova, în anul 1711, au sfărâmat și mormântul de cărămidă al hatmanului, zi de zi i-au risipit osemintele, zi de zi i-au spart piatra de mormânt, pe care erau săpate stemele Ucrainei, Poloniei. După retragerea turcilor, mormântul fu dres iarăși și, până în timpurile lui din urmă, se mai vedea înăuntrul bisericii piatra lui de mormânt, deși vătămată în parte"[14]. După aceea, se pare că osemintele au fost adunate, unul câte unul, apoi puse din nou în criptă.

Informațiile sunt confirmate, și nu prea, de cronicarul Nicolae Costin, dar și de Paul Păltănea. Primul, referindu-se la arderea Galaților de către tătari și turci, scrie: „Care de cându-i țara Moldovei n-au pățit Galații așea de-au rămas mânăstirile numai piatră. Dezgropat-au și pe Mazepa, hatmanul, fiind de curându îngropatu la sfeti Gheorghe (vis-a vis de Precista), spun, pe cum i-au agiunsu oasele în țermurile Dunării aruncate"[15].

După informațiile lui Moise Pacu, piatra funearara a lui Mazepa este la Precista, ceea ce explica și denumirea eponima dată unei străzi din apropriere[16]. Mihail Kogălniceanu afirmă: „La 1840, preoții ortodocși, ignorând până și numele celui care era înmormântat în biserica lor și neștiind că în mormântul acesta se odihnesc rămășițele lui Mazeppa, l-au deschis spre a înmormânta pe răposatul boier serdar, Dimitrie Derețchi Bașa"[17].

După anul 1850, osemintele au fost mutate în curtea bisericii, după cum relatează Arthur Tuluș: „Câțiva ani mai târziu, rudele lui Dereţchi Basa, după ce au deshumat corpul pentru ceremonia de comemorare obișnuită în biserica ortodoxă nu au mai putut reașeza în vechiul mormânt resturile, ca

urmare a unui ordin al guvernatorului Moldovei (apărut tocmai atunci, ce interzicea înhumarea în interiorul bisericilor). Astfel, au fost obligaţi să depună osemintele lui Dereţchi şi osemintele lui Mazeppa într-un nou mormânt, săpat în afara bisericii, în dreapta vestibulului"[18].

Liniştea lui Mazepa a dăinuit până în anul 1962, când autorităţile comuniste au decis dărâmarea Bisericii Sfântul Gheorghe. Iată ce spune acelaşi Arthur Tuluş: „S-a încercat dărâmarea ei prin infiltrarea unor jeturi de apă în temelie, pentru a fisura zidurile. Zidurile rezistând, în noaptea de 29-30 octombrie 1962, distrugerea a început prin tragerea turlelor legate cu un cablu de un remorcher spre faleza abruptă"[19].

Între anii 1961-1963, mai marii ţării au hotărât construirea unui cartier de locuinţe în preajma locului unde fuseseră adăpostite osemintele hatmanului Mazepa. În decursul timpului, mica aşezare de locuinţe a păstrat denumirea eponima eroului ucrainian. Mai mult decât atât, începând cu anul 2009, Municipalitatea i-a dedicat un bust în Parcul Libertăţii[20].

Dintr-o relatare semnalată între anii 1922-1923 aflăm: „prin mijlocul oraşului Galaţi străbate de la miazănoapte spre miazăzi strada Domnească una dintre cele mai frumoase străzi ale oraşului nostru, unde se găsesc mai multe aşezăminte publice: palatul episcopal, grădina publică, curtea de apel, tribunalul, palatul prefecturii, dar şi parcul comunal, cu cele două statui – Mihai Eminescu şi M. Kogălniceanu[21]. În partea de miazăzi, strada Domnească se sfârşea în Piaţa Regală, unde se afla statuia lui Costache Negri, după care se continua traseul cu strada Braşovenilor, apoi strada Portului, pe malul Dunării. Pe strada Portului se afla piaţa Pescăriei şi şcoala de băieţi Cuza Vodă. Din Piaţa Regală începea strada Brăilei, ce mergea, spre vest, până la marginea oraşului, unde se găsea şcoala de învăţători Costache Negri. Pe strada Generalului Berthelot se găsea Liceul Vasile Alecsandri. Această rută mergea spre vest, până la marginea oraşului, spre strada Tecuci, stradă din care pornea din miazănoapte, strada Traian. Pe această stradă se afla Piaţa Negri, piaţa de cereale, oborul de fân, Spitalul militar, şcoala de meserii, arestul central, cazarma vânătorilor şi Spitalul Elisabeta Doamna. Pe strada Fraternităţii se afla Primăria, după care urma strada Sfântul Nicolae.

Mergând pe ulițele întortocheate ale Galațiului, am apelat din nou la memoria lui Mușețeau, care m-a ajutat, oferindu-mi informații despre cunoscuta **stradă Mavramol**, care „desfăcându-se de jos, de la statuia lui Costache Negri, era strada comercială, până la colţ cu strada Tecuci, unde se afla farmacia lui Tatuşescu[22].

Liceul Israelit era situat, în vremea autorului, pe **strada Frumoasă**, stradă care dădea în strada Brăilei[20]. Autorul nu uită să menţioneze **strada Nopţii**, aşezată pe dealul oraşului şi populată cu tot felul de case de toleranţă, după cum reiese din relatări: „Bordeluri de mâna a doua, fără ca asta să însemne că nu erau fete frumoase şi pline de draci acolo, dar încă nelansate, fără ca managerul să le proiecteze în curtezane pretenţioase şi fără ca mintea lor să le ducă la aşa ceva"[21].

Note:

1. Ștefan Stanciu, Marian Stroia, *Orașul Galați în relatările călătorilor străini (de la începuturile sale până la 1848),* Editura Biblioteca Bucureștilor, Galați, 2004, p. 82.
2. *Ibidem,* p. 84.
3. *Ibidem,* p. 88.
4. Crișan V. Mușețeanu, *Lumea copilariei mele,* Editura Alma, Galați, 2011, p. 214, 253.
5. *Ibidem.*
6. Ethel Greening Pantazzi, *România în lumini și umbre,* Editura Humanitas, București, 2015, p. 90.
7. P. Păltănea, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918,* Galați, Editura Partener, 2008, I, p. 225.
8. *Ibidem.*
9. N. Iorga, *Drumuri și orașe din România,* ediția a doua, Editura Pavel Suru, București, p. 192-193.
10. *Ibidem,* p. 194.
11. *Ibidem,* p. 64.
12. *Cine a fost cazacul Mazepa?,* Viața Liberă, 28 august 2015, adresă consultată la 10.10.2016, ora 16. 30.
13. *Ibidem.*
14. *Ibidem.*
15. Paul Păltănea, *Străzile din Galați,* „Acțiunea", nr. 604, an 4, p. 2.
16. *Cine a fost cazacul...?*
17. *Ibidem.*
18. *Ibidem.*
19. *Ibidem.*
20. *Ibidem.*
21. *Text-atlas Județul Covurluiu,* pentru clasa a II-a urbană (conform programei oficiale) de I. Pralea și Gh. Ioan, Galați, Editura Librăria Nouă, 1922-1923, pp. 12-16.

(Va urma)

Pelerini în Țara Sfântă

Biserica Învierii din Ierusalim

Maria Stanciu
jurnalist

Pelerinajul de astăzi ne introduce în atmosfera Sfântului Mormânt din Ierusalim, la Biserica Învierii (Anastasis[1], în greacă), loc spre care aleargă tot pelerinul creştin - măcar cu gândul, dacă nu în realitate - indiferent cărei Biserici Creştine aparţine. Biserica Învierii din Ierusalim este situată în cartierul creştin, în partea de vest a vechiului Oraş al Păcii[2]. Iudei creştini, greci, români, armeni, ruşi, latini, arabi creştini, toţi se lasă învăluiţi de îmbrăţişarea de lumină lină a Mântuitorului Iisus Hristos, pentru că El este „*Lumina şi Viaţa*" (Ioan 11, 25).

Sunt mulţi şi cei care vin în pelerinaj la Biserica Învierii din Ierusalim, chiar dacă sunt străini de creştinism şi, laolaltă, creştini şi necreştini, impresionează prin răbdarea, curiozitatea, trăirea cu care aşteaptă momentul intrării în Sfântul Mormânt, clipa marii întâlniri cu Fiul lui Dumnezeu - Cuvântul, Care ne dă lumina aceea necreată, mai întâi, la Sfântul Botez.

Intrarea în locul unde Mântuitorul a Înviat în a treia zi din morţi este un fel de pogorâre a fiecăruia dintre noi, pelerinii, în tenebrele propriului suflet, prilej totodată de reflecţie şi luminare… De răspuns afirmativ la noua viaţă pe care Mântuitorul a adus-o prin Răstignirea, Învierea şi Înălţarea Sa la Cer. Fiindcă e ştiut că „toate făgăduinţele lui Dumnezeu sunt Da întru El" (II Corinteni 1, 20).

Poarta Sfântului Arhidiacon Ştefan

În Ierusalimul pământesc[3], în octombrie 2008, am refăcut calea Crucii cu cele paisprezece opriri, pe care le-a făcut Mântuitorul în drumul spre Golgota. Am intrat pe poarta „Sfântul Arhidiacon Ştefan"[4], una din cele nouă porţi ale cetăţii vechiului Ierusalim, unde Sfântul Ştefan a fost lapidat cu pietre, pentru vina de a-L fi mărturisit pe Hristos Cel înviat. Şi această poartă - ca şi celelalte, cu excepţia celei de-a noua care este închisă, dar care se va deschide la a doua venire cu Slavă a Mântuitorului - este înţesată de negustori care vând fel de fel de lucruri şi mirodenii. Precupeţi din tată-n fiu, iudeii te agasează cu insistenţa lor, doar-doar vei cumpăra ceva din ce vând ei...

Astăzi, fiecare loc de pe Drumul Crucii - care a culminat cu Răstignirea şi aşezarea Mântuitorului în Mormânt - este marcat de câte o Sfântă Cruce. Înainte de a porni în pelerinaj, citind Sfintele Evanghelii, îmi făcusem o cu totul altă imagine despre Golgota. Credeam că este un urcuş asemănător unui deal, nicidecum un loc aflat sub povara negoţului... Ei, bine, astăzi, la două mii de ani de la pătimirea, Răstignirea şi Învierea Domnului, configuraţia acestui drum nu mai este ca pe vremea Mântuitorului. Astăzi, opririle Mântuitorului sunt locuri de rugăciune pentru pelerinii creştini, presărate printre nenumăratele şi aglomeratele spaţii comerciale ale neguţătorilor evrei, musulmani, dar şi creştini. Dar, pentru un pelerin obişnuit cu relatările din Sfintele Scripturi, aglomeraţia de pe Drumul Crucii este în totală disonanţă cu aşteptările. Pentru noi, creştinii, fiecare loc ce aminteşte de Drumul Golgotei, dezvăluie o stare greu de descris în cuvinte, de reflecţie, de rugăciune... Momente unice cu care te întâlneşti

poate o singură dată în viaţa aceasta. Şi pe măsură ce înaintezi pe Calea Crucii, emoţia creşte şi ea. Timpul se sfinţeşte şi larma nu se mai aude, chipul aleargă spre asemănarea cu Dumnezeu, spre biruinţa Vieţii de după moarte, spre nestinsa şi veşnica Lumină…

Din Grădina Ghetsimani, pe Via Dolorosa

Sfinţii Părinţi spun că Drumul Crucii (Via Dolorosa) începe în Grădina Ghetsimani de pe Muntele Măslinilor şi continuă dincolo de Pârâul Negru (Chedronul). După ce pelerinul parcurge Via Dolorosa, urcă pe Golgota, locul Răstignirii, se reculege şi se închină la Piatra Ungerii, locul unde Iosif din Arimateea a pregătit Trupul Domnului pentru punerea Sa în Mormânt[5]. De-a lungul Drumului Crucii, nouă opriri ale Mântuitorului (din cele paisprezece) sunt în oraş; primele două sunt în Pretoriu, unde astăzi sunt două biserici romano-catolice ce amintesc de Guvernatorul roman al Iudeii, Pilat, care L-a prezentat fariseilor pe Hristos, pentru judecată, prin cunoscuta sintagmă: *„Ecce, Homo" („Iată, Omul")*[6]. Şi iudeii au cerut: *„Răstigneşte-L! Răstigneşte-L!"...*

În Pretoriu, soldaţii au aşezat pe capul Mântuitorului coroana de spini şi i-au dat Crucea să o poarte în spate până la locul Răstignirii. Următoarele şapte opriri sunt în oraş, într-o aglomeraţie greu de imaginat. Celelalte opriri sunt în perimetrul Bisericii Învierii şi ele sunt marcate în funcţie de relatările Sfinţilor Evanghelişti, iar altele pe baza Tradiţiei. Fiecare loc de pe Drumul Crucii este de o încărcătură aparte şi cu toată larma de pe Via Dolorosa, cu minunea Învierii Mântuitorului în gând şi în cuget, emoţia învinge omeneştile păcate. Încet, încet, înviem şi noi din omul cel vechi în omul cel nou. Iar, fericita întristare creştinească ne ridică deasupra pământeştilor puteri.

„Locul Căpăţânii"

În perimetrul Sfântului Mormânt sunt şaisprezece locaşuri de cult şi capele de rugăciune; toate sunt legate de momentele Răstignirii, al punerii în Mormânt şi al Învierii Mântuitorului.

Numai la Sfântul Mormânt, de Paştele Ortodocşilor, Sfânta Lumină vine din Cer. Ştim că suferinţa Fiului Omului a culminat cu Golgota[7], locul Răstignirii Mântuitorului, cel mai înalt loc din acel spaţiu.

Urcăm Golgota într-o tăcere de mormânt ca pe propriul urcuş. Golgota sau „Locul Căpăţânii"[8] este numele stâncii pe care a fost Răstignit Fiul lui Dumnezeu. Această piatră seamănă cu un cap de om şi de aici numele. Alţi cercetători susţin că denumirea s-a dat de la faptul că acolo erau multe căpăţâni de oameni morţi. Alţi comentatori greci între care Origen, Sfântul Vasile cel Mare şi Epifanie sunt de părere că denumirea vine de la o veche tradiţie, care ne spune că aici ar fi fost îngropat capul primului om făcut de Dumnezeu - Adam, vechiul Adam[9], cel aşezat în Rai de Dumnezeu şi căzut în păcatul neascultării. În ivrit locul se numeşte al „Craniului" („Căpăţânii") sau Golgota. Moartea pe Cruce a Mântuitorului şi Învierea Lui[10] au adus restaurarea omului vechi, înnoirea lui Adam în Duhul Sfânt.

În această idee, Sfântul Apostol Pavel ne învaţă că pătimirea *Noului Adam - a Mântuitorului nostru Iisus Hristos - pe Golgota şi Învierea Lui din morţi au drept scop regenerarea întregii umanităţi decăzute prin vechiul Adam, strămoşul omenirii.* Prin Răstignirea sângeroasă de pe Cruce a lui Hristos, vechiul Adam este scos din iad; fiindcă murind, Fiul Omului pogoară la iad şi-l înviază pe Adam cel vechi.

Acest fapt este reprezentat inclusiv în iconografia creştină, în Icoana Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. *„Precum în Adam toţi mor, aşa şi în Hristos, toţi vor învia"*[11], spune Apostolul Pavel. Pătimirea Fiului lui Dumnezeu a debutat în Grădina Ghetsimani şi a culminat cu Golgota. *„Şi L-au dus la locul numit Golgota"*, spune Evanghelistul Marcu (15, 22-23).

Pilat a scris „şi titlul şi l-a pus pe Cruce: „Iisus Nazarineanul, împăratul iudeilor" (Ioan 19, 19). Lângă Cruce stăteau mama Sa şi sora mamei Sale, Maria lui Cleopa şi Maria Magdalena (Ioan 19, 25). Pe Cruce, Mântuitorul a rostit cele şapte cuvinte sau expresii. Mântuitorul a încredinţat-o pe mama Sa, Sfânta Fecioară Maria, celui mai iubit dintre ucenicii Săi, Apostolul şi Evanghelistul Ioan, zicând: *„Femeie, iată, fiul tău"*, indicându-l pe Ioan Evanghelistul, iar lui Ioan: *„Iată, mama ta*!" (Ioan 19, 26-27). Şi spunând Iisus: *„Mi-e sete"*, iudeii I-au dat să bea vin amestecat cu fiere; şi gustând El, n-a vrut să bea", completează Sfântul Evanghelist Matei (27, 33-34). Acest amestec era făcut din vin (mai degrabă oţet) în care se adăugau tămâie şi smirnă; rezulta un amestec cu gust neplăcut, „amar ca fierea", ne relatează Sfântele Evanghelii (Ioan 19, 29; Matei 27, 54), dar avea calitatea de a uşura durerile.

Mântuitorul însă a refuzat această „ușurare”… Fiul Omului a suferit până la capăt, deși este fără de păcat. *„Săvârșitu-s-a!”* a spus apoi, plecându-Și capul (Ioan 19, 30).

Sfântul Evanghelist Matei ne relatează că în momentul Răstignirii, cerul s-a întunecat, pământul s-a cutremurat, iar Cel Răstignit a rostit: *„Eli, Eli, lama sabahtani!”*, adică, *„Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, de ce M-ai părăsit?”* (Matei 27, 46).

Pe Cruce, Dumnezeu i-a iertat pe toți, i-a îmbrățișat pe toți, așa cum a făcut și cât a fost în Trup, aici, pe pământ. Aici a rostit cuvintele: *„Tată, iartă-le lor, că nu știu ce fac!”* (Luca 23, 34). Tot pe Cruce a mântuit pe unul dintre cei doi tâlhari, pe cel din dreapta Crucii Sale, zicându-i: *„Astăzi vei fi cu Mine în Rai!”*, ca o răsplată a cunoașterii lui Dumnezeu, în vreme ce Iuda, căzut în deznădejde, s-a spânzurat (Luca 23, 43). *„Părinte, în mâinile Tale încredințez Duhul Meu”* (Ioan19, 28)…

„Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac!”, răzbate în istorie zicerea și îndemnul Mântuitorului (Luca 23, 39-43). Pe Cruce, Dumnezeu a luat partea omului, spune teologul Paul Evdokimov, Dumnezeu dându-L pe Unicul Său Fiu Jertfă Sângeroasă pe Cruce, astfel, răscumpărând păcatele noastre. Făcând voia Tatălui Său, Iisus Hristos cu Trupul Său pnevmatizat[12] îmbrățișează toată istoria, omenirea o înnoiește, o învește, îi dă haina luminoasă a Duhului Sfânt. *În Hristos nu există ieri, ci doar azi și acum.* În El și prin El toate micimile s-au ridicat din tenebrele pământului la lumină, întunericul s-a făcut Lumină și s-a umplut de lumină, fiindcă Cel ce vine pe pământ în numele Domnului este *Calea, Adevărul și Viața, este Lumină* (Ioan 14, 1-11). El este *Învierea și Viața* de după moarte pe care ne-a adus-o și nouă.

„Acum S-a preamărit Fiul Omului[13] și Dumnezeu S-a preamărit întru El. Dacă Dumnezeu S-a preamărit întru EL, și Dumnezeu ÎL va preamări întru Sine și deîndată îl va preamări” (Ioan 13, 31-32). În Ierusalimul ceresc nu există timpul trecut, ci doar prezentul continuu al lui Dumnezeu, și toate sunt făcute din dragoste de Dumnezeu și de semeni.

Sfântul Mormânt - scurt istoric al… Învierii

Astăzi se intră în Biserica Sfântului Mormânt printr-o curte în formă pătrată și de jur împrejur sunt mai multe mănăstiri și paraclise ale ortodocșilor, armenilor și copților (egipteni ortodocși monofiziți).

Biserica Sfântului Mormânt sau a Învierii este centrul spiritual al Bisericii Universale Ortodoxe și cel mai important loc de rugă și închinare pentru creștinii ortodocși și romano-catolici. Acest loc unde s-au petrecut pătimirea, Răstignirea și Învierea Fiului lui Dumnezeu Cuvântul a fost pus în valoare de Sfinții Împărați Constantin și mama sa, Elena[14], care după ce au găsit Sfânta Cruce a Mântuitorului au ridicat Biserica Învierii din Ierusalim - inima Țării Sfinte. Sfânta Împărătească Elena și Sfântul Constantin cel Mare au ridicat Biserica Învierii pe locul unde au descoperit, după lungi cercetări arheologice, lemnul Sfintei Cruci.

Piatra de temelie a fost așezată după anul 325, după desfășurarea Sinodului I Ecumenic, anume, în anul 333[15]. Astăzi, în vecinătatea Bisericii Învierii, coborând cele patruzeci și două de trepte dăltuite, ajungi la Capela „Sfânta Elena”, mama Sfântului Împărat Constantin cel Mare, care a participat la primele cercetări arheologice și a găsit Sfânta Cruce, cuiele Răstignirii și celelale două cruci pe care au fost răstigniți ceilalți doi tâlhari[16] și relatările Sfintelor Evanghelii. După Răstignirea și Învierea Domnului, locul unde se petrecuseră aceste etape ale istoriei mântuirii omenești au fost transformate în locuri de închinare idolești. Împăratul Adrian, pe la anul 136, pe locul înmormântării Mântuitorului a ridicat un astfel de templul. După găsirea celor trei cruci, în vremea Patriarhului Macarie al Ierusalimului, Sfânta Elena a ridicat Biserica Învierii, numită „Rotondă”, fiind sfințită în anul 335.

Prin vremi, Sfântul Mormânt a cunoscut, asemenea cetății Ierusalimului, perioade mai bune sau mai rele, după cum s-au succedat la putere ocupanții Țării Sfinte. Sfântul locaș a rezistat însă nedreptăților omenești, fiind motiv de smerenie și înțelepciune. A rezistat chiar și în vremea califului Omar care a preferat să ridice un loc de rugă pentru musulmani, decât să profaneze Sfântul Mormânt.

Biserica Învierii este locul în care Fiul lui Dumnezeu-Cuvântul Întrupat a trăit în Trup ultimele clipe din viața pământească și unde a rămas veșnic prin Duhul Său. Urcând drumul Golgotei, nu e loc de mâhnire, de deznădejde, ci de strigare de biruință, de triumf al Vieții de după moarte. De ieșire la lumină din tenebrele păcatului și de Înviere veșnică.

Astăzi, Sfântul Mormânt este sub administrația greco-ortodocșilor, iar într-una din serile din timpul pelerinajului nostru la Ierusalim am participat la slujba de la miezul nopții, unde - după tradiție - slujește Arhiereul locului. *„Închinătorule, intră întru bucuria Domnului, în Cerul plin de lumină”*.

Și *„Intrați în curțile Domnului, în mormântul dătător de viață, unde sălășluiește Harul și stăpânește lumina cea binecuvântată”*, acestea sunt smeritele invitații așezate deasupra Porților Sfinte (din partea de nord a așezământului din Ierusalim) a celui mai important, a celui mai renumit loc sfânt și sfințitor, înnoitor în Duh, anume, Biserica Învierii. Și „Lumina lui Hristos”, cum mărturisim la slujba Ceasului I, „luminează pe tot omul care vine în lume”. „Am văzut lumina cea adevărată, am primit Duhul cel ceresc”, mărturisim la Sfânta Liturghie, conștienți că veșnicia ne este sortită nouă.

Note:

1. Termenul *„anastasis”* vine din greacă și înseamnă reînsuflețirea după moarte a trupului făpturilor omenești. Sfintele Evenghelii ne relatează despre pătimirea, Răstignirea, pogorârea la iad și Învierea din morți a Domnului nostru Iisus Hristos. *„Dumnezeu - Tatăl L-a înviat din morți și I-a dat Lui slavă!”,* ne spune Apostolul Petru (I Petru 1, 21), iar - pe de altă parte - *„El Însuși a înviat din morți prin slava Tatălui”* (Romani 6,4). În Evanghelia după Ioan (10,10), Însuși Fiul lui Dumnezeu-Cuvântul ne spune: *„Eu sunt Învierea și Viața”.*

După Jertfa de pe Cruce, Hristos a pogorât la iad și a deschis mormintele, i-a înviat din morți pe protopărinții neamului omenesc și pe noi în cristelnița Sfântului Botez - *„învierea cea dintâi”, cum o numește Apostolul cel iubit al Domnului.* Pe cale de consecință, Învierea Domnului are ca efect salvator restaurarea omului vechi în omul nou, prin ridicarea lui din păcat și din întunericul adamic. Învierea din păcat printr-o viață cumpătată. Lumina Sfintelor Evenghelii și harul Duhului Sfânt sunt cele care ne cheamă la o viață nouă, în Duhul lui Dumnezeu. În *Dicționar al Noului Testament,* pr. dr. Ioan Mircea, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1995, p. 270-272.

2. *Ghidul creștinului ortodox prin locurile de pelerinaj ale Țării Sfinte*, Vasilios Țaferis, p. 38.

3. Sfântul Apostol Pavel ne vorbește despre apropierea de *„muntele Sionului și de cetatea Dumnezeului-Celui-Viu, de Ierusalimul ceresc și de zeci de mii de îngeri în sărbătorească adunare*” (Evrei 12, 22). În *„Apocalipsa”*, Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan ne înștiințează: *„Și am văzut cetatea cea sfântă, noul Ierusalim, pogorându-se din cer de la Dumnezeu...” Ierusalimul ceresc este identificat cu Biserica lui Hristos...* (Apocalipsa 21, 2), Și dacă Ierusalimul cel pământesc este localizat pe hartă, în vechiul continent, Ierusalimul ceresc are dimensiuni spirituale; se ridică încet, încet în inima creștinului care participă la viața Bisericii lui Hristos în drumul său către desăvârșire și împărăția lui Dumnezeu.

4. Sfânt în Biserica noastră, cinstit pe 27 decembrie, în a treia zi de Crăciun. Arhidiaconul Ștefan este unul dintre cei șapte diaconi, aleși pentru a sluji comunității creștinilor din Ierusalim. Este primul martir și mărturisitor creștin din istoria mântuirii care a și-a dat viața întru Hristos. „Iar Ștefan, fiind plin de Duhul Sfânt și privind la cer, a văzut slava lui Dumnezeu și pe Iisus stând de-a dreapta lui Dumnezeu. Și a zis: „Iată, văd cerurile deschise și pe Fiul Omului stând de-a dreapta lui Dumnezeu!” Și fiind el omorât cu pietre de către iudei, a spus: „Doamne Iisuse, nu le socoti lor păcatul acesta!” *În Faptele Apostolilor* 6, 7, 54-60.

5. *Ghidul creștinului ortodox...*, p. 46.

6. *Evanghelia după Ioan* 19, 5.

7. În timpul Mântuitorului, Golgota (locul Calvarului, al Răstignirii) era situat în afara cetății Ierusalimului, cu aproximativ o sută de metri. Lângă Golgota se afla mormântul lui Iosif din Arimateea, loc unde a fost îngropat Iisus Hristos. Când Femeile Mironosițe au ajuns cu miruri la Sfântul Mormânt, Trupul Fiului lui Dumnezeu-Cuvântul nu a mai fost găsit, deși, soldații romani păziseră mormântul neîncetat. În *Dicționar enciclopedic de cunoștințe religioase,* pr. prof. Dr. Ene Branișteprof. Ecaterina Branișteprof, Editura „Diecezană” Caranseneș, 2001, p. 210.

8. Matei 27, 33; Marcu 15, 22; Ioan 19, 17. Ghidul pelerinului creștin..., p. 47.

9. *Adam* este un cuvânt care provine din limba ebraică a Vechiului Testament, cu sensul de *„om”,* cuvânt ce derivă din *„adamah”,* adică, *„pământ”*. În *Dicționar enciclopedic de cunoștințe religioase*, pr. prof. Dr. Ene Branișteprof. Ecaterina Branișteprof, Editura „Diecezană” Caranseneș, 2001, p. 20.

10. *Dicționar al Noului Testament,* preot dr. Ioan Mircea, p. 198-199.

11. *I Corinteni* 15, 22.

12. Termenul de *„Pnevmatofor”* desemnează Persoana purtătoare a Duhului Sfânt, pe Iisus Hristos - Fiul lui Dumnezeu. În *Femeia și mântuirea lumii*, Paul Evdokimov, Editura Christiana, București, 2004, p. 328.

13. *Fiul Omului* este denumirea pe care, în Vechiul Testament, prorocul Daniel (7, 13-14) o dă lui Iisus Hristos. În vedenia lui, Daniel a văzut *„pe Cineva venind pe norii cerului, ca Fiul Omului, și a venit la Cel-Vechi- de-Zile și a fost adus în fața Acestuia. Și Lui I s-a dat stăpânirea și cinstea și împărăția; Lui Îi vor sluji toate popoarele... și stăpânirea Lui e veșnică ...”* Fiul Omului pentru prorocul Daniel este cu totul diferit față de fiul omului la prorocul Iezechiel. *Este o profeție mesianică* și se referă la Iisus Hristos și, deși este Fiul lui Dumnezeu, El este Om, aparține umanității prin firea Sa, pe care și-a asumat-o la Întrupare din Sfânta Fecioară și din Duhul Sfânt, cum mărturisim în Crez. Denumirea se regăsește și în Noul Testament, în Evanghelia după Ioan 5,27; 12, 23. Luca 19, 10; Matei 20, 28. La primul Sinod ecumenic din 325, de la Niceea, formula: *„Dumnezeu S-a făcut Om, pentru ca pe om să-l îndumnezeiască!”*, cum spune Sfântul Atanasie cel Mare, a avut darul să ne lămurească faptul că Dumnezeu, la Întruparea Sa, L-a trimis pe Fiul Său în lume „Să Se nască și Să crească”, Să Se răstignească și Să Învieze, pentru ca să ne salveze, să ne învieze pe noi din moartea păcatului. În Dicționar al Noului Testament, p. 182-183.

14. *Introducere în Istoria bisericească universală*, pr. Emanoil Băbuș, Editura Sofia, București, 2003, p. 90-91.

15. În *Dicționar enciclopedic de cunoștințe religioase*, pr. prof. Dr. Ene Branișteprof. Ecaterina Branișteprof, Editura „Diecezană” Caranseneș, 2001, p. 210.

16. *Ghidul creștinului ortodox...,* p. 47.

Fericiţi cei săraci cu duhul!

În atenţia celor care cred în valorile autentice

Eugen Holban
etnolog

De câte ori mă gândesc la covoarele din colecţiile adunate de-a lungul timpului – şi în special la cele cu motive antropomorfe, mă simt dominat de două sentimente contradictorii şi oarecum egale ca intensitate. Primul este un sentiment de satisfacţie, de împlinire a unei datorii morale, bine motivat de faptul că am reuşit să salvez un adevărat tezaur de la pieire sigură, iar al doilea este un sentiment diametral opus, de reproş şi oarecum de vinovăţie, pe care conştiinţa mă îndeamnă să mi-l asum, pentru că nu am salvat totuşi mai multe valori din cele care se impunea a fi neapărat salvate. Mă întreb deseori: am făcut eu oare tot ceea ce se putea face pentru a mai salva încă o bună parte din ele? Chiar nu se putea mai mult? Poate cu mai multă insistenţă, cu mai multă dăruire, cu mai multă inspiraţie şi chiar cu un pic de noroc, reuşeam să pun la adăpost un număr mult mai mare de obiecte valoroase. Mă refer, în primul rând la unele obiecte obţinute deja de la săteni şi transportate la Muzeu pentru a fi evaluate şi, bineînţeles, cumpărate, dar pe care nu am reuşit să le achiziţionez din cauza opoziţiei unor „mari specialişti", care făceau parte din Comisia de achiziţii a Muzeului de Istorie şi care nu erau de acord cu achiziţionarea covoarelor cu **motive antropomorfe**: „Ce atâtea fete, măi, tovarăşe?". La un moment dat au observat şi crucile de pe unele covoare şi au fost foarte afectaţi. Ca să se mai potolească, le-am promis că pe cele care au multe cruci n-o să le expun în Muzeu. Am ţinut totuşi mai mult timp obiectele la Muzeu, crezând că am să-i înduplec pe „marii specialişti" să-şi dea avizul, dar totul a fost zadarnic. Am fost nevoit până la urmă, să le înapoiez sătenilor. După vreo doi ani de tatonări, când după intervenţia d-nei Simionică, preşedinta Comitetului Judeţean de Cultură şi Artă de atunci, când situaţia s-a mai ameliorat cât de cât, sătenii cărora li s-au refuzat obiectele odată n-au mai acceptat să reluăm tratativele. Au preferat să le destrame ori să le mai poarte un timp, decât să mai discute cu Muzeul. Şi astfel obiectele s-au pierdut pentru totdeauna.

O altă categorie de covoare oarecum virtuale pe care le regret, de asemenea, foarte mult, sunt cele destrămate chiar în timpul cât eu începusem deja cercetările şi mă aflam uneori chiar în satul respectiv, dar nu am ajuns la timp în gospodăria în care se comitea „masacrul". Am ajuns ceva mai târziu şi le-am găsit proaspăt destrămate şi transformate în mici ghemotoace de lână divers colorată. Cu ajutorul firelor de lână din aceste ghemotoace, precum şi a memoriei celor care le destrămaseră, dar care le priviseră zeci de ani expuse pe pereţii odăilor, am reuşit să le reconstitui imaginea. O altă categorie de covoare care ar putea fi considerată tot virtuală, dar a cărei lipsă din inventarul muzeistic real o simt de asemenea, este formată din obiecte care au existat cândva, deci au făcut parte din inventarul multor gospodării şi din viaţa culturală a gospodarilor, precum şi a comunităţilor săteşti respective, dar au fost destrămate sau aruncate la gunoi cu mult timp înainte de sosirea mea în gospodăriile ţărăneşti. Sătenii mi le-au descris pe unele cu lux de amănunte, ceea ce mi-a permis să le reconstitui cât mai fidel şi să-mi fixez imaginea lor, chiar bine conturată, în memorie. Erau minunate! Îmi reproşez, de asemenea, că nu m-am grăbit mai mult, că nu am venit în zonă măcar cu vreo câţiva ani mai devreme. Poate că mai salvam măcar încă o parte din ele.

Covoarele pe care le-am reconstituit astfel, adică atât cele destrămate cu foarte puţin timp înainte de sosirea mea în gospodăriile respective, precum şi cele destrămate de foarte multă vreme mi s-au întipărit în memorie şi nu se mai pot şterge uşor. Ele formează

acolo, pe ecranul memoriei, o altă colecţie, una minunată, deşi virtuală. Sunt covoarele şi levicerele lucrate, unele cu foarte mult timp înainte, probabil de alte generaţii, adică sunt cele mai vechi şi mai valoroase, realizate mai mult în culori naturale şi vegetale, care printr-o minune au fost păstrate până în secolul XIX. Este o colecţie tainică şi **sacră**. Este vorba de un reper mult mai profund implantat în timp, în istorie. Fizic, ele nu mai există acum, dar au existat totuşi cândva. Au fost bine întipărite în memoria unor generaţii care, din fericire, mi le-au transmis şi mie tot pe această cale. Nu este vorba deci de o mistificare. Sunt (sau au fost) covoare pe care nu le voi putea expune într-un muzeu niciodată, dar ele au existat cândva, expuse fiind pe pereţii odăilor timp de zeci de ani, prezente fiind, deci, în viaţa şi memoria unor generaţii şi mai există încă, după cum – am afirmat mai sus, adică există acolo, pe ecranul memoriei. Cu ajutorul lor s-a întregit adevărata imagine a tezaurului etnografic care a existat cândva în sud-estul Moldovei. În lipsa lor, nu aş fi putut înţelege niciodată adevăratul mesaj al spiritualităţii arhaice româneşti, adevărata sa profunzime, adevărata sa dimensiune şi diversitate.

De aceea, atunci când privesc sau mă gândesc la obiectele salvate de la o pieire sigură, îmi apar pe „ecranul" memoriei şi cele pe care, din motivele menţionate nu am reuşit să le mai salvez. Şi atunci, pe lângă sentimentul de satisfacţie, care se amplifică prin cumul, îmi apare şi un sentiment de regret de vinovăţie. Îmi reproşez, bunăoară, faptul că nu am fost suficient de insistent, de inspirat şi activ, că nu am făcut ceva mai mult, chiar şi peste limita imposibilului, ca să le salvez pe toate sau măcar încă o parte. Meritau cu prisosinţă! Sunt motive decorative cu ajutorul cărora s-ar fi putut demonstra că mitologia română a fost în bună parte şi ilustrată cândva cu imaginile plastice de pe covoare şi prosoape.

Poate dacă salvam mai multe, reuşeam să tipărim acum primul catalog cu mitologia ilustrată. Printre cele salvate se află şi câteva covoare ale căror motive antropomorfe, zoomorfe şi chiar fitomorfe au fost în parte decriptate. Bunăoară, joimăriţa, centaurul, nuditatea sacră, calul psihopomp ş.a. Atât prin cercetările de teren, cât şi din chestionarele lui B.P. Haşdeu, am aflat că Joimăriţa era însoţită tot timpul de o căţeluşă, fapt confirmat şi de motivele decorative de pe nişte covoare foarte vechi.

Uneori mă întorc înapoi în timp şi, derulând filmul vieţii mele, încerc să înţeleg unde am greşit.

Joimăriţa şi căţeluşa ei: [fragment covor, sec, XIX], com. Ţepu

Îmi reproşez, bunăoară, şi faptul că am „lenevit" vreo câţiva ani, practicând o altă meserie cu care nu aveam nimic comun, în loc să fi migrat mai repede spre cursurile universitare şi apoi spre adevărata mea vocaţie, ignorând, bineînţeles, cât de greu se intra la facultate pe vremea aceea şi câte piedici mi s-au pus. Adică am salvat multe obiecte, dar presupun acum că puteam salva mai multe.

Aşa stând lucrurile, mă întreb deseori dacă cei care dau acum târcoale colecţiilor adunate de-a lungul întregii vieţi de subsemnatul, aşteptând parcă un moment favorabil, un deznodământ (!?) pentru a deveni ei autorii „de fapt şi de drept". Ce simt ei? Simt ei oare momentele dramatice prin care trece un cercetător autentic? Ar putea reda ei adevărata alcătuire a lucrurilor, adică aşa cum, în lupta cu timpul întemeietor, dar şi devorator de veşnicie, tradiţia le-a orânduit?

Au reuşit să-şi dea măcar seama unde, cam în ce stadiu s-a ajuns cu cercetarea etnoculturii în sud-estul Moldovei De ce vor să încurce mersul firesc al lucrurilor?

Flash-interviu cu Cristian Presură, proaspătul premiat al Academiei

Adrian Buzdugan
scriitor

CRISTIAN PRESURĂ (n. 1971, Voineasa), autorul cunoscutei „Fizica povestită” (Humanitas, 2014), a urmat studiile facultăţilor de electrotehnică şi fizică. A lucrat la Institutul de Fizică Atomică de la Măgurele, iar în 2002 a obţinut doctoratul în fizică la Universitatea Groningen, Olanda, unde a caracterizat proprietăţile optice ale sistemelor corelate de electroni colaborând cu Anthony James Leggett, membru al comisiei de doctorat şi laureat al premiului Nobel pentru Fizică, 2003. Are lucrări publicate în reviste ca *Science, Physical Review Letters*…

În prezent este cercetător la compania Philips, Olanda. Cristian Presură are o activitate intensă de popularizare a ştiinţei în limba română, scriind articole pentru ziare şi reviste. Este membru al Asociaţiei cercetătorilor români Ad Astra şi fondator al Asociaţiei Știință pentru Toţi, adresă de internet, www.stiinta.club.

Adrian Buzdugan: *Cum ţi-a venit ideea să scrii o „Fizică povestită”? Te-a nemulţumit vreun curs academic stufos, nedigerabil sau incoerent pe care ai fost silit să-l parcurgi în facultate sau ai simţit că publicul are nevoie de o lucrare de acest gen, adusă la zi? Din câte ştiu eu, la noi, până la „Fizica povestită”, nu exista o introducere în această ştiinţă scrisă într-o asemenea manieră şi de o asemenea cuprindere.*

Cristian Presură: Am fost urmărit de ideea esenţei universului, natura sa fundamentală. În mod normal, ca să afli asta, îţi ia 5 ani, adică Facultatea de Fizică, pe care am urmat-o. Nu e vorba să mă nemulţumească vreun curs de la facultate, pe care am urmat-o cu cea mai mare plăcere! Am văzut însă că toate cursurile au o linie comună, ele se construiesc unele din altele, până la piscul cel mai înalt pe care îl cunoaştem azi, teoria cuantică a câmpului (cititorii sunt familiarizaţi, probabil, doar cu o parte din ea, şi anume bosonul Higgs). Aşa că mi-am construit în cap linia de urmat, şi apoi am purces, din nou, la urcarea piscului, de data aceasta alături de cititori.

Adrian Buzdugan: *Cât timp ţi-a luat să scrii „Fizica povestită”? Documentarea, coroborarea materialului, creditele foto… bănuiesc că a fost o întreprindere destul de dificilă.*

Cristian Presură: În total 10 ani, din care 7 ani scrisul, şi trei căutatul unui editor care să aibă curajul să publice o astfel de „biblie”. Am lucrat pe „ani”: după primul am avut o formă plină numai de formule, în al doilea am tăiat din formule şi am adăugat text, în al treilea am făcut pozele şi am tăiat

Cristian Presură

iar din formule, în al patrulea le-am integrat, și așa mai departe. În final a rămas esența formulelor și povestea din spatele lor (poveste care se poate citi și fără să urmărești formulele).

Adrian Buzdugan: *În „Fizica povestită" reușești să explici pe înțelesul multora concepte extrem de dificile. Personal, am rămas cu gura căscată aflând că săbiile Jedi, dac-ar ajunge vreodată să fie realizate, n-ar putea fi decât lasere gluonice, și nu lasere fotonice, care n-ar interacționa defel. Te-ar tenta să urci explicațiile din carte, sau unele asemănătoare, pe ecran? Asta având în vedere că impactul cărților de popularizare a științei cred c-a ajuns să fie depășit de documentarele științifice. Dacă generația noastră era captivată de singularul „Cosmos" al lui Carl Sagan, actuala generație e atrasă de seria „Cosmos" cu Neil deGrasse Tyson, de miniseria „Universul elegant" realizată după cartea lui Brian Greene, „Universul lui Stephen Hawking" etc.*

Cristian Presură: Filme nu mă gândesc să fac, iar documentare nici atât. M-am gândit la un canal youtube, pentru că ele sunt urmărite de tinerii din ziua de azi. Din păcate, cercetarea îmi ocupă cea mai mare parte a zilei, iar popularizarea științei este un hobby. De aceea, nu am timp destul să fac, în timpul liber, tot ceea ce aș vrea. Printre visele mele neîmplinite se găsește și acela de a face o emisiune de știință la televizor pentru copii. Simt că aș fi în stare, că ar avea succes. N-aș face-o singur, aș apela la mulți iubitori de știință din România pe care îi cunosc, la profesori și… la elevi. Din păcate, locuiesc în Olanda, și, până când nu mă voi întoarce acasă, nu cred că visul are vreo șansă practică.

Adrian Buzdugan: *Bun, întorcându-ne la cărți, după părerea mea, sunt unele cărți de popularizare a științei foarte reușite, cum ar fi „Universul într-o coajă de nucă", dar sunt și altele care nu își ating scopul decât în parte. Pentru „Marele plan" – tot de Hawking, scoasă în colaborare cu Leonard Mlodinow – reclama, promisiunea mi s-a părut cu mult mai mare decât conținutul extrem de diluat. La fel și „Universul din nimic" al lui Lawrence M. Krauss, pe copertă ni se promite că vom afla de ce există ceva mai curând decât nimicul, după ce îi citim și ultima filă, ne simțim oarecum înșelați. Ce alte cărți din domeniu ai recomanda? Cărți de care ești bucuros să știi că pot face concurență „Fizicii povestite", cel puțin pe anumite segmente, dat fiind faptul că nu își propun o abordare exhaustivă a fizicii.*

Cristian Presură: Atingi un punct sensibil. E adevărat ce spui, toate cărțile de popularizare de azi sunt lansate cu așteptări uriașe: „cea mai bună lucrare din ultimul deceniu", „o teorie revoluționară" etc. Și eu am fost dezamăgit de „Conștiința explicată" a lui Daniel Dennett. Deși are idei interesante, nu atinge nivelul așteptărilor ridicate de cei care o promovează ca pe o „ultimă explicație a conștiinței". Mă rog, trăim într-o lume a pieței libere, și fiecare dintre noi trebuie să învățăm să fim imuni la reclamă… Dacă e să recomand ceva, aș recomanda „The Trouble With Physics" a lui Lee Smolin, care este o analiză la rece a problemelor reale cu care se confruntă azi fizica fundamentală.

Adrian Buzdugan: *Și acum o întrebare de tip patru într-una: Cum se va numi următoarea ta carte? Despre ce va fi? Când prognozezi că va apărea? Va fi mai accesibilă sau neinițiații se vor speria văzând din nou formule matematice – chiar și așezate cuminți în casete dedicate?*

Cristian Presură: Noua mea carte este în lucru. Nu va avea formule matematice, va fi o încercare de a simplifica și mai mult fizica, un lucru care este nu numai imposibil, dar și trădare. Asta pentru că limbajul fizicii este matematica, deci tocmai formulele la care voi renunța complet. Cât despre titlu, oscilez între „Ce este lumea?", „Pe ce lume trăim?" „Amintiri despre viitorul fizicii", „Călătorii interstelare despre fizică"… Încă mai caut titlul potrivit. Poate cititorii dumneavoastră au vreo sugestie.

Adrian Buzdugan: Deci a venit și rândul poveștii despre „lumea a cărei existență o putem prea puțin explica". Îți mulțumesc mult, Cristian! Dacă atunci când ai scris „Fizica povestită" te-ai gândit că ea va fi aidoma unui bulgăre de zăpadă care-i va antrena pe unii dintre tinerii inteligenți și doritori de cunoaștere înspre fizică, cercetare, astrofizică, eu afirm că ți-a reușit.

„Taică-tu a luptat împotriva noastră și tu vrei să te ajutăm?”

Interviu cu Vasile V. Popa

Ghiță Nazare
profesor, publicist

Ghiță Nazare: *Domnule doctor, sunteți, după mamă, descendent al unei familii de preoți-intelectuali, v-ați format ca tânăr la reputatul liceu „Nicu Gane” din Fălticeni și, apoi, ca specialist în medicină, în „dulcele târg al Ieșilor”. Vă rog să faceți un exercițiu de memorie și să ne spuneți și nouă câte ceva din parfumul vieții de elev și student de acum 50-60 ani, colegi, profesori, atitudini, exigențe, întâmplari etc.*

Vasile V. Popa: Într-adevăr, pe linie maternă mulți dintre strămoșii mei din ultimele două secole au fost preoți. Preoți de țară care și-au întemeiat familii numeroase cu copii care au fost dați la învățătură, unii dintre ei atingând performanțe deosebite. Investigând, am ajuns în adâncimi la Teodorescu din localitatea Forăști de lângă Fălticeni. Acest Teodorescu, fiu de răzeș, a fost trimis de tatăl lui la Seminarul ortodox de la Socola, înființat de marele mitropolit Veniamin Costache al Moldovei, în 1803 (prima școală de tip gimnazial cu predare în limba română din Moldova). Când directorul Seminarului a aflat că-l cheama Teodorescu, i-a comunicat că sunt prea mulți elevi cu numele acesta și că îi schimbă numele în Lovinescu. Și Lovinescu a rămas. Urmașii numeroși ai nou botezatului Lovinescu au fost cunoscuții Lovinești din cultura românească. În fruntea lor se situează Eugen Lovinescu, cu care se juca bunica mea în copilărie în curtea casei de pe strada Sucevei din Fălticeni (erau veri primari). Printre urmași, mama mea, fata preotului Vasile Varganici din Târzia și ginere al preotului Petrescu, paroh în aceeași localitate. Tatăl meu, el însuși preot, renunță la preoție în 1946. Dorea să fie dascăl. Când s-a prezentat la Ministerul Învățământului pentru un post de profesor, directorul din minister l-a îndemnat: „Părinte, iată lista cu posturile vacante. Alege ce vrei! Ai luat la examenul de capacitate, susținut în 1943, primul pe țară. Alege ce vrei!”. Așa a ajuns profesor de limba română și limba latină la Liceul „Nicu Gane” din Fălticeni, școala pe care am absolvit-o și eu în anul 1956.

Aminitiri din timpul liceului? Derută și sărăcie! Profesori derutați de reforma învățământului impusă de sovietici: 10 clase în loc de 12. O istorie a României rescrisă de Roller, marii creatori de literatură șterși din manualele școlare și înlocuiți cu A. Toma, Sorin Toma, Marcel Breslașu ș.a. Profesorii trebuiau să învețe limba rusă odată cu noi, elevii. Cât despre sărăcie ce să mai vorbim? Plăteam despăgubirile de război, începuse nenorocirea cu colectivizarea proprietăților țărănești, pușcăriile și lagărele de exterminare funcționau din plin.

În anul 1956 am promovat student la medicină în Iași. Am prins bună parte din corpul didactic antebelic. Anatomiști (școala marelui Gr.T. Popa) interniști, chirurgi de prestigiu care impuneau prin statura lor morală și profesională. Am trăit și zilele revoluției maghiare din 1956, când autoritățile române au aruncat tineri împușcați în intersecțiile stradale ale Iașiului. În anul 1960 tatăl meu, V.G. Popa, a fost arestat, judecat de tribunalul militar din București și condamnat la 15 ani muncă silnică pentru crimă de uneltire impotriva statului. Eu voi fi exmatriculat. Eram student în anul V. Peste un an aș fi fost medic. M-am trezit aruncat în stradă, sărac, dezorientat și evitat de oameni. Aveam statutul de fiu al unui „dușman al poporului”. Înainte de exmatriculare mi s-a propus cunoscutul troc: turnător sau „în stradă.” Am preferat strada și nu regret. Dimpotrivă! Aruncat pe drumuri, am căutat în Iași un post de soră medicală (nu existau pe vremea aceea asistenți medicali). Peste tot eram refuzat. Eram un paria. Convins de nevinovăția tatălui meu, m-am hotărât să solicit o audiență la conducătorul statului, Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Gh. N.: *Povestiți-ne ceva despre audiența la primul secretar al Partidului Muncitoresc Român, Gheorghe Gheorghiu-Dej.*

V.V.P.: Am plecat la București unde am fost găzduit de niște rude scăpătate. După trei săptămâni de așteptare, am fost planificat pentru audiență la conducător. M-a primit într-o sală de mici dimensiuni, cu multe scaune și cu un birou pe o estradă. În spatele biroului o altă ușă. Am fost percheziționat la intrare de doi ofițeri sovietici. (Armata sovietică s-a retras din țara noastră în anul 1958). L-am întâmpinat în picioare. A intrat prin ușa din spatele biroului. M-a invitat să iau loc pe scaun.

— Te ascult! mi-a spus.

Aveam memoriul pregătit, scris citeț și îngrijit pe câteva pagini. Am început prin a-l disculpa pe tata, după care am trecut la necazul meu. M-a ascultat cu răbdare privindu-mă în ochi. La sfârșit m-a intrebat:

— Taică-tu a luptat împotriva noastră și tu vrei să te ajutăm?

N-a așteptat răspunsul meu.

— Lasă memoriul pe birou. Du-te și intră muncitor pe șantier și așteaptă.

Întors în Iași, m-am angajat muncitor necalificat pe un șantier de construcții. După opt luni, cu câteva zile înaintea începutului de an universitar, am fost căutat de emisari ai serviciului de cadre al facultății de medicină. Mi s-a comunicat cu bunăvoință de către șeful cadrelor că sunt reînmatriculat student în anul V. Am trăit clipe de fericire și de recunoștință pentru Gheorghe Gheorghiu-Dej. Am reprimit dreptul de-a locui în cămin și de a primi bursa care să-mi asigure masa și casa. Peste doi ani, în 1963, fără alte necazuri, voi termina facultatea.

Gh. N.: *V-ați format personal și profesional, în perioada rămasă în istorie sub numele de „obsedantul deceniu", într-o perioadă marcată de trecerea României de la un regim politic la altul, total diferit. Cum ați trăit ca fiu al unui „dușman al poporului", cu referire la tatăl dumneavoastră, acei ani de început ai carierei de medic?*

V.V.P.: La vremea aceea (anii '60) toți absolvenții facultății de medicină trebuia să practice trei ani în mediul rural, un bun prilej de-a învăța și practica medicina generală. După acest stagiu obligatoriu de trei ani aveai dreptul să optezi pentru o specializare în care promovai numai prin concursuri care nu erau deloc ușoare. Am fost repartizat ca medic în comuna Roșiești, raionul Vaslui, regiunea Iași.

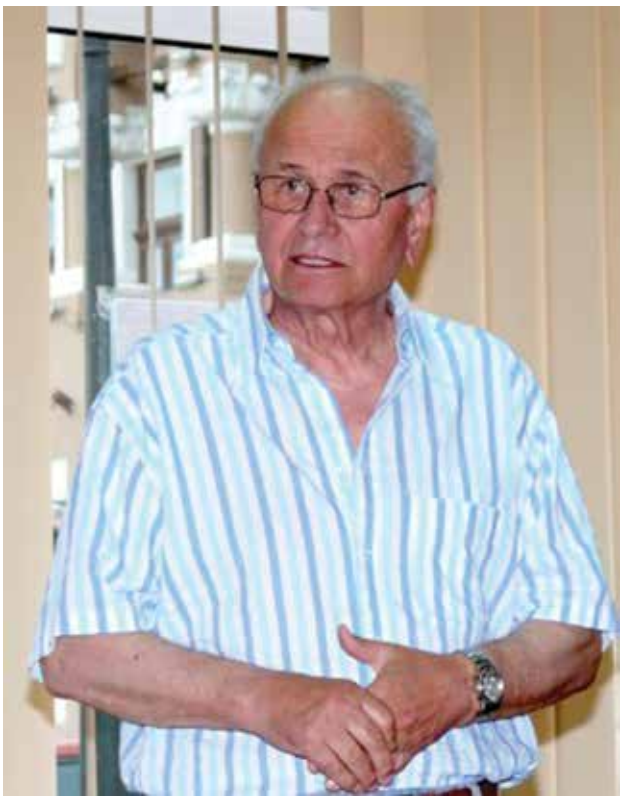

Vasile V. Popa

Dacă „obsedantul deceniu", așa cum l-a numit Marin Preda (anii '50), mi-a influențat formarea ca medic? Nici vorbă! Ca om m-am format în familie. În perioada stundenției, eforturile depuse de regim pentru educarea tineretului, în special a elevilor și studenților, s-au soldat, cum era și firesc, cu un răsunător eșec. Dovada? Decembrie 1989! Statutul de fiu de „dușman al poporului" m-a împiedicat să particip la concursul de „internat". Am fost exclus și din organizația UTC-ului.

Gh. N.: *Cum a fost debutul în profesie? Care au fost treptele profesionale parcurse? Cum își construiește un medic reputația?*

V.V.P.: Debutul în profesia de medic l-am trăit în mediul rural, în comuna Roșiești, Raionul Vaslui. Comuna respectivă este la distanță de 40 km de Vaslui, între dealurile dintre Prut și Siret. Comuna este formată din șapte sate dintre care unul foarte mic, Bogheni, în care s-a născut pomenitul mitropolit Veniamin Costache. În Roșiești s-a născut ilustrul neurochirurg Dumitru Bagdazar, a cărui soție, Florica, a fost în premii ani ai regimului comunist ministru la sănătate. Sub ministeriatul ei s-a construit în Roșiești un dispensar mare cu casă de nașteri, staționar de copii, cabinet de consultații, farmacie. Despre reputația medicului: asta vine cu timpul. Rezultatele

activității adică recâștigarea sănătății bolnavilor și comportamentului extraprofesional. În ceea ce mă privește am renunțat la navetă. Eram zi și noapte în dispensar și n-am ezitat să port pufoaică și cizme de cauciuc pentru a răzbate prin noroaiele ulițelor. Așa mi-am câștigat reputația. De altfel, circumscripția a devenit model în raionul Vaslui și am fost răsplătit cu Titlul „Evidențiat în munca medico-sanitară" prin ordin de ministru. Eu, fiul dușmanului poporului! Recunosc eforturile materiale pe care le făcea statul pentru îmbunătățirea indicilor de sănătate. Epidemii, o mortalitate infantilă uriașă, pediculoza, pelagra, alcoolismul etc. constituiau mari probleme de sănătate ale satelor din partea de mijloc a Moldovei. Treptele profesionale: medic rezident, medic specialist, medic primar. Trepte obținute prin concursuri grele și numai după ce traversai stagiul de trei ani la țară. Eu am profesat șase ani, perioadă din parcursul meu profesional cu care mă mândresc. În acești ani am susținut și două concursuri de intrare în specialitate (rezidențiat). Primul, în specialitatea de anestezie și terapie intensivă, la care am renunțat, al doilea, în anul 1969, în ginecologie. Voi practica ginecologia 41 de ani în Spitalul de Urgență din Galați.

Gh. N.: *Dați-mi, vă rog, două-trei momente de cumpănă pe care le-a trăit medicul Vasile. V. Popa și două-trei momente de mari împliniri profesionale.*

V.V.P.: Mă întrebați de momente de cumpănă sau împliniri profesionale. Aceste momente, trăiri, fac parte din existența zilnică a medicului. Când de pricepere, știință și dăruire depinde sănătatea sau viața unui om, cum să nu ai momente de cumpănă? Adăugați, vă rog, și sărăcia spitalelor, lipsa aparaturii medicale și a medicamentelor eficiente sau, în ultima perioadă, lipsa personalului medical încurajat în zilele noastre să părăsească țara. Împliniri profesionale: orice bolnav vindecat de priceperea ta, de dăruirea ta, înseamnă bucuria împlinirii profesionale.

Gh. N.: *Medicul este un profesionist aparte. El poate face diferența între viață și moarte. Dar cum este viața în comunitatea medicilor?*

V.V.P.: Da, într-adevăr, medicul nu poate, ci trebuie să facă diferența între viață și moarte. Din nefericire vechiul dicton latin „medicus medicii lupissimus est" a rămas valabil. Prefer să nu dezvolt problema.

Gh. N.: *Pensionarea a însemnat și pentru dumneavoastră încheierea vieții profesionale oficiale, ca medic în spital. Însă, v-ați avântat cu o forță creatoare nebănuită în arta scrisului. Ați publicat mai multe cărți, subiectele predilecte fiind izvorâte din profesiunea vieții, dintre care amintesc: „Jurnalul unui medic la țară", „Spitalul județean și alte întâmplări ", „Oameni de ieri, de azi, dintodeauna", „Emigranții" etc. Ce resorturi intime v-au determinat să dați frâu liber creației?*

V.V.P.: M-am pensionat la vârsta de 70 ani, cinci ani după vârsta normală, datorită statutului de persecutat politic pe care l-am obținut după evenimentele din Decembrie 1989.

Despinderea de profesie nu m-a afectat. Aveam sentimentul datoriei împlinite. Pe deasupra aveam și probleme de sănătate. După un timp, am realizat că trebuie să fac ceva. Nu eram obișnuit cu inactivitatea. Atunci mi-am amintit de îndemnul tatălui meu: „scrie!". Credea că dacă aș scrie ar putea ieși ceva bun. Totul a plecat din anii copilăriei. Aveam aproximativ 10 ani când, zilnic, trebuia să scriu o compunere, mereu aceeași: „cum mi-am petrecut ziua de ieri". Lucrul mă plictisea peste măsură și cum performanța întârzia să vină, povestea s-a prelungit. Zilnic mă prezentam cu compunerea. Am realizat că dacă vreau să scap de corvoadă, ceea ce scriam trebuia să-l impresioneze pe tata. Zis și făcut. Am scris ceva care pur și simplu l-a entuziasmat. Eu am scăpat de obligația zilnică, iar părintele meu a rămas cu convingerea că ar putea ieși ceva din mine, convingere întărită și de epistolele pe care i le trimiteam de la Iași.

Ajuns adult, nu ostenea să mă îndemne dându-mi exemplu doctorului Ulieru, medic de țară în perioada interbelică, care scrisese un jurnal de mare succes în lumea literară. Nu l-am ascultat. Eram prea ocupat cu profesia. Acum, la pensie, mi-am amintit de îndemnurile iubitului meu tată.

M-am apucat de scris cu timiditate și cu respectul adânc pe care-l aveam pentru cuvântul scris. Prietenii, rudele, unii critici au găsit că e bine ce fac. Asta m-a încurajat și m-a făcut să continui. Critica oficială mi-a fost favorabilă.

Gh. N.: *Vă rog să ne vorbiți ceva despre cele două volume recent apărute la Fundația Culturală Antares, „Clanța" și „Postume".*

V.V.P.: Despre ultimile două cărți apărute la „Antares": volumul de poezii „Postume" conține

poezii nepublicate ale tatălui meu, V.G. Popa. Unele dintre ele sunt dedicații aniversare, elogii marilor literați ai țării sau de aiurea, poezii din perioada când era preocupat de esoterism (era prieten cu Vasile Lovinescu, marele nostru inițiat) sau creații gândite în pușcăria Aiudului. Trebuiau publicate. Era o datorie de onoare a mea. Cât despre „Clanța", sunt evocări din viața mea sau întâmplări reale ale unor cunoscuți sau prieteni de-ai mei.

Gh. N.: *Participați adesea la manifestările Salonului literar „Axis Libri" de la Biblioteca „V.A. Urechia", moderat de prof. dr. Zanfir Ilie și de prof. Teodor Parapiru. Unele dintre cărțile dumneavoastră au fost lansate chiar în acest cadru. Ce părere aveți despre această formă de promovare a creației literare a multor scriitori gălățeni și din țară.*

V.V.P.: Prestigioasa Bibliotecă „V.A. Urechia" din Galați, extinzând aria preocupărilor și realizărilor culturale, n-a făcut altceva decât să-și sporească faima. Colaboratori de talie profesională: Teodor Parapiru cu înaltele și corectele exigențe critice, prezentările noutăților literare de către salariatele instituției, licențiate ale universităților românești, atmosfera academică au transformat biblioteca într-un loc râvnit pentru lansarea de carte a autorilor de pe tot cuprinsul țării. Totul sub conducerea energică si pricepută a directorului instituției, profesorul dr. Zanfir Ilie. Am avut și eu cinstea de a-mi lansa câteva din încercările mele literare în această prestigioasă instituție. Verdictul bibliotecii, instituție focar de cultură, este fără greș. Rămâne valabil! Dacă V.A.Urechia ne-ar vizita de „dincolo", ar fi mulțumit.

Gh. N.: *Domnule doctor, îmi place să cred că vă simțiți la fel de bine în lumea scriitorilor, precum în cea a medicilor. Cum v-a perceput critica literară?*

V.V.P.: Mărturisesc că în lumea scriitorilor mă simt bine. Este o lume din care a făcut parte și tatăl meu. Am cunoscut pe mulți dintre ei, de la Nichita Stănescu și Vasile Lovinescu la Corneliu Antoniu. Ultimul mi-a facilitat publicarea cărții mele la editura „Antares", pe care o conduce. Desigur, scriitorii sunt, în primul rând, oameni cu calitățile și defectele lor. „Primum vivere deinde philosophare". Critica literară m-a perceput cu îngăduință și încurajare.

Gh. N.: *Cu simpatia și respectul pe care vi le port, v-aș întreba cum percepeți butada care v-ar defini drept cel mai bun scriitor dintre medici și cel mai bun medic dintre scriitor?*

V.V.P.: Nu îndrăznesc să-mi asum pomenitele calificative.

Gh. N.: *Domnule doctor/ scriitor, am regăsit în textele dumneavoastră frământarea și întrebarea filozofică: „De ce atâta răutate între oameni?" Ați găsit un răspuns?*

V.V.P.: De ce atâta răutate între oameni? Suntem în primul rând ființe, adesea prizonieri ai instinctelor noastre absolut necesare perpetuării speciei. Știți că fără instinctele sexuale specia ar dispărea? Omul, animal biped și rațional, în ontologia lui a înțeles să atenueze pomenitele instincte. Pe măsură ce a devenit ființă socială și-a modelat pornirile, a ocultat alte defecte caracteristice numai lui cum ar fi invidia, cleveteala etc. A apărut apoi religia, credința. Creștinismul a consemnat în capul listei iubirea, iertarea. Evident, s-au făcut progrese. Să nu uităm însă că omul până la urmă rămâne și el un animal. Delimitările dintre om și animal nu sunt categorice. Am întâlnit în lumea animală exemple de dragoste, de sacrificiu absolut tulburătoare. Lupoaica cu puii ei atacată de dușmani se retrage. Rămâne el, lupul, să înfrunte pericolul cu prețul vieții dacă e nevoie. Să nu-mi spuneți că o face din instinctul supraviețuirii speciei! Părerea mea este că această răutate între oameni nu va dispărea niciodată. Într-un fel, are și un rol important în evoluția omenirii. Măcar în cea tehnică. Sfântul Vasile cel Mare afirma că răul nu vine de la Dumnezeu, ci de la diavol și de la oamenii cu care conlucrează.

Gh. N.: *Apropiindu-ne de sfârșitul dialogului nostru, vă mulțumesc pentru amabilitate, pentru consistența și francheța răspunsurilor și, vă rog, dacă vreți, să dezvăluiți și cititorilor revistei „Axis Libris" ce planuri aveți, la ce cărți să ne mai așteptăm?*

V.V.P.: Scriu numai vara, la Fălticeni. Mă gândesc la o carte inspirată de realitatea cotidiană, de frământările societății românești de astăzi, care par fără sfârșit. Transmit echipei de la „V.A. Urechia" și de la „Axis Libri" urări de sănătate și un an bun! Dumnezeu să-i țină sănătoși!

Dumneavoastră, vă mulțumesc din suflet!

Poeme

Aura Christi
poetă

Cineva m-a uitat aici

Cineva m-a uitat aici.
Nu din greșeală
și nici din grabă.
Pur și simplu
a trecut mai departe
cum trece timpul.
Soarele a irupt sub gene;
cozile de cometă
s-au făcut de secoli aer,
fum.
Zeii s-au retras în copaci.
Cineva m-a uitat aici
și eu îmi ispășesc vina
de a nu pricepe
cum să-i aduc aminte,
cum să-l chem,
din ce cântec,
din care blestem
holbându-se la ezitarea
materiei de a se face
scrum.

Un potop alb

Cine îmi vorbește atât de limpede
la masa aceasta adormită?
Cine-mi transformă timpul
în magmă încinsă de întrebări,
când bezna prin mine își croiește drum?
Cine mă așteaptă în lumina
prin care înaintez dormind?
Cine încheie în locul meu
tratate cu imposibilul?
Cine-mi strecoară în scoica urechii
ecoul prelins din arbori, statui?
Cine urmărește felul în care
mă sting, având grijă să nu mor de tot?
Cine-mi inventă din abur și plante
pretexte de a rămâne singur?
Cine supraveghează felul în care
mă uit înapoi din teama
de a mă uita acolo?
În loc de răspuns,
ninge cu umbre de plopi,
cu ochi de lup, cu aripi de păsări, ochi de elegiaci
delfini. Ninge.
E un potop alb. Enorm.

Ca un sfârșit de elegie

Ca un sfârșit de elegie
aceste încinse dimineți
crescute din vacarmul
rostogolit din noapte.
Dintr-o pictură naivă
mă privește Dumnezeu.
Ce voi face mai departe?
Silabisind răspunsul
iscat cu neînțeleasă întârziere,
lunec în vârtejul refrenului
până atunci știut pe
dinafară: „De mine însumi
apără-mă, Doamne.”

Nu va veni nimeni

Se zvârcolesc culorile-n statui.
Timpul e ca o fântână
din care s-a retras răcoarea apelor.
Zeii au irupt din arbori în case.
Nimeni nu va veni
în cercul în care
și nerostirea minte.
Amăgiri în viul gol crescând
din muțenia ultimei despărțiri.
Și, totuși, puterea de a vrea să crezi
și în îmblânzirea lupului de aer
care răscolește cu urletul lui
otrăvit, înnebunitor,
bezna liniștită a gândului -
nu va veni nimeni;
nimeni nu va veni.

Numai ochi

Am văzut o pasăre zburând
până nu s-a ales din ea decât zborul,
o pădure fremătând, până frunzele,
lipite una de alta
- ca gemenii în uterul unei femei -
au prins conturul unei uriașe aripi,
zbătându-se până semăna
cu aripa frântă a unui înger
care se vindeca în drum spre mine.
Venea cum vine noaptea.
Se-aduna ca fântâna într-un pahar.
Se lăsa ca cerul de plumb — pe umeri.
Venea cum vine din trunchiul plopului luna,
pe care o privesc până devin marele ochi
deschis spre făgăduințele
beznei întruna.

Dar cum totul se petrece

Dar cum totul se petrece
cine ar putea să afle
de sub cerul ce își uită
pleoapa neagră peste ochi,
când abia de mai rămânem
în aceste tulburi ape
și abia de înțelegem
că suntem aievea-n somn
după felul cum se-arată
luna vie între pleoape,
după felul cum se-nalță
iarba zeilor, și morții
își plimbă pegașii iarăși
și-i mână apoi în ceruri
să-i adape, să-i adape...

Stă cineva în creierul meu

Stă cineva în creierul meu
și îmi dictează ce și cum să fac împotriva mea.
Bălăcindu-mă într-un cocktail preparat
din ură, dragoste, statornicie,
eu omor urletul din creierul inimii
și urc treptele dezvelite în fața mea
fără remușcări, fără dorințe, fără somn,
fără promisiuni, fără iluzii.
Dogmatic prin ceață înaintez
spre un născocit orizont.
Atunci când afirm ceva
în prezența orgolios terifiantă a morții,
continui prostește să mă întreb: sunt?,
spălându-mă pe mâini cu interogații
ca Pilat din Pont.

Utopia cutremurată

Cred. Mărturisesc. Cu frică și cu tremur întreb:
Tată al meu, Carele ești în ceruri,
cine sunt eu, de mi-ai dat
puterea cea de toate zilele,
puterea să ascult discursurile îndrăgostite
ale golului, ale nimicului?
Cine sunt eu, de mă uit împrejur cu o mie de ochi odată,
așteptând solii greșelilor, fărădelegilor, babiloniilor ajunse în cerurile și pre pământurile care totul iartă?
Ce sunt? Din care împărăție m-ai adus aici?
Ce caut eu aici?
Și de ce mă bucur cu voluptate de beznă,
de frig, de suferință, nesomn, de moarte? -
bestie rănită, reflexivă, crescând pe măsură ce anii trec,
minune cutremurată, utopie, cu tremur pierdută,
cu tremur recâștigată.

Muntele ales

Din ochii tăi se scurge de milenii lumea.
Ești muntele ales pe care trebuie să urc,
din bezna mea crescând. Căderea e o culme.
Și cad. Recad. Spre talpa-ți uriașă fug.

Și, da, nu voi ajunge niciodată!
Din drumul ce mi-1 tai în mine mă arunci
ca-ntr-o pustie tandru sfârtecată
spre care cu eretică asprime urci.

O, munți gigantici, roși de îndoieli
în adâncimi sihastre unde ne închidem -
bătrâni copilăroși, îngeri făcuți din depărtări,
plătind tributul milenar farsei perfide.

Poeme

Coriolan Păunescu
poet

Renunțare

Eu azi nu mai vreau să trec strada
deși toate în jur au chipuri de om
în iubire cioplindu-și pururi triada

păstrată-n casete de jad și de crom.

Singur rătăcind pe pânze și-n spații
voi trece învăluit de mantia stelară
ca să mă lepăd de stridente vibrații

de tot ce-i străin în lumina de-afară.

Iată-mă gravitând pe-a lumii orbită
ca un spiriduș intrat în mecanica ei
retrăind visarea-n viul eter tăinuită

în galbenul vifor al miresmei de tei.

Voi pleca cândva pe argintul cărării
cu mestecenii dalbi și frunzele verzi
închis în tumul înalt și magic al serii

ca o aripă ascunsă-n aprinse zăpezi.

Târziu suflând într-o veche trompetă
strig că lumea e gata să iasă din rând
și că pe-o stradă vie târziu o flașnetă

dăruiește sens nou răzvrătirii cântând.

Urcarea îngerilor

Te uită, te uită prin arhaica fereastră
și vezi că noaptea îngerii cântă în cor
ademeniți de-o galbenă lună sihastră
ce cheamă-n străvechea idee de zbor.

Iată că din codrii sumbri vine o boare
izvodită alchimic din crengi de brădet
fiindcă dorul de lume se ivește în zare

prin lumina confuză de secol suspect.

Norii așează stele de veghe pe culme
și se tânguie rătăcind pe mari înălțimi
zdrobindu-și memoria-n sfinte fărâme

când din cer coboară aprinși heruvimi.

Și uite cărarea trece în noapte cu lună
urcând în punctul prevestitor de nimic
cineva emigrează prin galaxia bătrână

și strigă că spațiul din clipă-i prea mic.

în urmă roiul de îngeri în etern se aude
și substanța li se agită în celula genom.
Într-un târziu nasc fructele florilor nude

ca să treacă prin lume în chipuri de om.

Singur

Instabila vreme tot mai greu apasă
ca o negură pe trupul meu subțire
alungând din lume doruri de iubire

reintrate-n inimi pe un ochi de casă.

Și în lumina lunii, galbenă, cochetă,
se prefiră către-ntinse laturi drumul
unde duce vântul vorbe cu duiumul,

și îmi răscolește rana mea suspectă.

Rătăcind în cenușiul zorilor de iarnă
străjile ne strigă că e liniște și-i pace
și aud cum ceasul nopții se întoarce

în orașul unde plouă de o săptămână.

Cu pași rari, pe-aceeași veche stradă,
în penumbra tristă a multor felinare,
trec ducându-mi pelerina pe spinare

iar pe urme îmi vine propria iscoadă.

Poeme

Violeta Craiu
poetă

De neatins, fără tine

Cupa unui crin gata să cadă
Dincolo de linia vieții, dincolo de moarte
Te zăresc în vis, cad și mă ridic,
Cad, și iar, și iar…

De neatins este răsăritul fără tine
Flacăra pasiunii se stinge încet, încet
Mirajul visului, seara unui bal
Un dans nebun mă învăluie

Zbor printre constelații contra timp
Buzele fierbinți te caută, te-alintă
Mă amestec cu stelele căzătoare
Nu mă mai regăsesc în ochii tăi obosiți

Pietrele se desprind de umerii lăsați
Să tragă din greu, tot mai greu
Urcușul și miezul nopții
În balansoarul vieții

Tăcerea se risipește pe frunți ridate
Lumina închide ultimul oblon
Legende îngropate în uitare
Ascund calea căutătorului.

Te-ai destrămat

Cum să împart un întreg?
Nu-i de-ajuns
Pentru toți!

Prea multă neliniște și vanitate.
Nu mă mai rog.
Iert.

Un dor dureros arde toamna
Transformă așteptarea
În moarte.
Mi-e dor de tine,
Te-ai destrămat
Prin lume.

Drumul întoarcerii

O boală rebelă valsează literele
Ascult tăcerea
Niciun cuvânt
Nu țipă, nu se zbuciumă,
Nu mă trezește
Timpul nu așteaptă
Amestecând culorile lumii
În iubiri paralele
Pe buzele cupelor de vin
Amar, tot mai amar
Versul mângâie
Drumul întoarcerii.

File desprinse

Alcătuindu-se în cuvinte
Literele s-au angajat pe traseul cernelii albastre

În poeme joacă
Rolul unui actor
Prins în euforia succesului.

Siluete distorsionate
Într-o noapte ciudată,
Au chemat poezia la rampă

Luminile s-au stins
Cortina grea de catifea a separat
Realitatea, de ireal.

Într-un mod neobișnuit
Adun ce a mai rămas,
File desprinse dintr-o carte.

Poeme

Paul Blaj
poet

când intru în jocul tău

nu mai știu cum te cheamă
îți spun simplu balans de nea
apoi seara îți adun tălpile și le apropii de piept
buzele tale frământă oameni care trăiesc în picături
cu ele lipești cioburi și îmi dictezi telegrame către lutieri
prima telegramă - ziua se subțiază până la sughițuri de plâns
punct cămășile rupte fâlfâie lângă pat în bătaia iernii punct.
dar eu nu mai am putere să transmit și mă gândesc că
poate vom trece alpii într-un vagon restaurant cândva
cu mese de marmură
uite un cimitir cald punct îmi vei spune
și eu mă voi simți ca într-o librărie năruită
hai să mergem la o emisiune cu reiting mare draga mea
să facem parte din aplauzele săracilor

aceste trenuri transparente

un bătrânel îmbrăcat anapoda stă pe o țeavă roșie și se uită în jurul lui
ca și cum ar pipăi perele pe o tarabă
întotdeauna mi-am pus întrebarea de ce suntem urâți când plângem
și întotdeauna m-ai oprit din răspuns ca dintr-o alunecare pe gheață

*

încă mă mai îngrozesc cuvintele mari
mai ales cele pe care le-am spus
dar cu cât înaintăm în vârstă râsul nostru fals devine tot mai bun
tot mai ușor de emis
până când nici nu vom mai ști dacă a meritat să râdem

*

când trupul tău gonește peste mine fără oprire
sunt un veteran prins în propria lui poveste îmi aprind pipa cu stele
și îmi vine să amestec dragostea cu boala să fac un film de senzație
în care să ne simțim
ca atunci când eram mici și ne ștergeam de pupăturile celor mari

acele degete în părul meu

știu că ești fericită după cum te dezbraci după cum mângâi clanțele
iar în acele momente îmi desfac pieptul și îți arăt mândru singurul
porumbel roșu draga mea vino lângă mine pe covorul moale am să
îți spun două povești rare despre limitele între care preferă norii
să își schimbe forma și gustul tu ia-mă pe obraz ca pe un pistrui mic
atinge-mă apoi ușor gânditoare fii destinul meu turnat într-o poezie
fă-mă proaspăt cum faci cafeaua pentru că știi ce mult îmi place
când te răsucești în perdea când mă maimuțărești râzând când pe
abdomenul tău cald imprim romane fin ca un scriitor obscur și mi-e
dor de întrebările tale liniștite de playlistul pentru zile de vacanță
poate că viața e o ciocănitoare care își face de cap cu visurile mele
dar nu contează tu mai știi când dormeam cu fereastra deschisă
și un bol mare de căldură ne topea în doi greieri fericiți bine ascunși
de lume cu gura mare mare?

cea mai frumoasă altistă

eu locuiesc pe imdb mi-ai spus așa cum îmi răspunde siri la glume
era o noapte cu minus 14 grade am aruncat două pulovere pe căței
tu înregistrai luna clementinelor într-un vlog bradului îi cădeau acele
și îmi spuneam că trebuie neapărat să știi melodiile care îți
amintesc momente faine pentru că în fiecare zi se găsește câte unu'
care să vrea să-ți vândă ceva…
sorbeai cu degetele magnetizate de cană cu nasul în aburii ei
se poate ca după atâția ani să fim tot aici?
întrebai așa în aer
am început să ținem fructe proaspete în cameră draga mea altistă
apoi am ieșit în spațiile dintre fulgi
în luminile galbene și conice
am mers pe urmele unei roți de mașină și atât de firească a venit
dorința să ne ramolim împreună

peisaj îndoctrinat cu tine

tu trebuie doar să stai în pat și să faci bicicleta
că deja îmi dau seama ce ai în cap
știu - de pildă - că ai mai semnat un contract la firmă
că ai o melodie fainã în căști
că ți-a trecut mușcătura mea de pe gât
și cad într-o pasă fainã când văd
cum trec pulpele tale de taie aerul roșu al camerei

nu îmi explic nici acum de unde îți iei șosetele
toate așa lungi ca vazele alea colorate
de pe tarabele de la Sinaia
nici cum pulsul de la încheietura mâinii ajunge până la mine
ai numai clame în păr și mă lași să te iau la mișto un pic
nu prea mult
dar îndeajuns cât viața mea să urce pe tine
ca un naufragiat pe țărmul ireal al marmarei

în rest… un bibelou își ia inima în dinți și cade

omul cu încheieturile de flori

câteva trenuri trec adormite ca după chefurile din liceu doar
umbra mecanicului și cărbunii de lângă șine plutesc spune-mi
cu voce tare că noi am fost copii ai leagănelor neunse că
atunci când roșeai eu adunam refugiați în mine
draga mea spune-mi ceva ca arsurile
pentru că sunt doar băiat de mingi la meciul morții cu poezia
și calc aerul a magician plictisit de propriile trucuri
în timp ce tu ești până la umărul meu oxigenată și sfidătoare
iar felul cum mă săruți înapoi imediat cum mușți din înălțimea
asta lașă mă fac să vreau un slow mo în care să urci cu gura
pe sternul meu ca un teleferic în munți
pentru că am să mă întorc și eu la sfârșitul vieții și am să zic
totul e deșertăciune, dar pe alt ton

cromatica ultimelor sentimente

mi-e dor de bocancii tăi de camera ta cu postere în care
mi-ai spus primul secret cu aerul că doar eu înțeleg
ascultam melodii triste rusești și era o zi mioapă-neagră
marile curente de aer mișcau pomii supli
marile povești de dragoste se scriau pe blitzuri
atunci mi-ai pus cele mai frumoase întrebări:
cum ai ajuns paranteză, Paul? cum ai ajuns maestrul lor?
am privit în jos mi-am șters ochelarii cum ștergi cu mâna
o placă de mormânt dar nu am zis nimic nu simt nevoia
să repar lucruri atunci când gurile se înstrăinează
îmi aminteai de bunica îmi strângeai mâna a menghină și
ca un bătrânel ce se înverșunează într-un dialog pe facebook sub ochii mei obosiți ploaia pistruia geamul

Poeme

Liuba Botezatu
poetă

O lume minunată

Orașul acesta,
ca o cochilie crispată,
poartă în pântec o lume beată
ascunsă în Zgârie-Nori.
Ca o coajă de cochilie în mijlocul apelor
dezlănțuite,
orașul acesta nu știe că a murit
de demult
cu viermii lui îmbuibați demult,
strălucitor și inutil,
fojgăind flămânzi după
lucruri nefolositoare și costisitoare,
vânzându-se scump,
ieftine prin esența lor.
„Învață să vinzi, învață să vinzi!
Învață să te vinzi și pe tine
ca să fii bine în lumea noastră
nefastă celor ce nu știu
să vândă destine!”
Orașul acesta, ca o caracatiță neagră,
un Triunghi al Bermudelor,
înghite suflete, ucide idealuri…
și numai viermii cei grași,
conștienți de trupurile lor
rânjesc într-un triumfător dispreț
celor ce se mai încred în oameni.
„E o chestiune de timp!
E o chestiune de timp
până vei înțelege, micule nimeni,
că ești doar un nimeni
un nimic prea mic să ne biruie
și să schimbe credințe,
să ridice Virtuți la rang de valori,
Idealul – la normalitate,
Grația să fie bunul dorit.
Fii descurcăreț!
Învață să te descurci,
acum doar încurci ce înseamnă valoarea,
ce vrea să zică Virtutea și Darul,
din Cine și pentru ce le primești,
ce-i Idealul…”
Orașul acesta, ca un rege nebun,
plin cu de toate,
în esență, e gol.

pomul vieții

stătea în mijlocul nostru cu picioarele încrucișate în lotus
ochii picurându-i tristețe și un soi de adâncă milă și înțelegere
ne vorbea despre compasiune și dăruire în timp ce corbii
îl furau de apă ridiculizându-l
iubea totuși corbii în fiecare seară uitându-și rucsacul deschis
în caz că vor mai înseta și alții
iubea pădurea deși copacii tremurau înfrigurați simțindu-i prezența
ne iubea pe noi deși cuvintele sale ardeau mărunțaiele noastre
atât era de iritant în iubirea aceea nețărmurită
încât simțeam cu toții că vrem să-l plesnim
să-l smulgem de aripile înălțate maiestuos
până în străfundurile universului
mâzgălim pe față cu noroiul din fundul lacului în care-și
spăla fața în fiecare dimineață de rând cu toți ceilalți
dezbrăcăm de haine
niște blugi ponosiți și veșnicele tricouri cenușii pictate
cu fulgere trăsnete și lacrimi
doar de-om găsi fie și sub piele sursa nebuniei sale
dar era om
atât de om era pomul acela enervant de om
vorbindu-ne pe limba fiecăruia fără a schimba cuvinte
voce tonalitate
fără a-și întrerupe tăcerea întinsă cât eternitatea
iubirea tristețea și mila.

Mă-nvăluie privirea ta, stăpâne

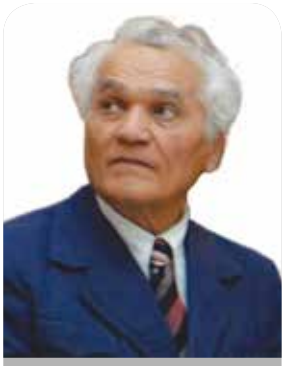

Nicolae Mărunțelu
poet

Mă-nvăluie privirea ta curată,
Te uiți de sus la lume!
Ne strigi, ne spui prin sfântul grai,
O! Tu, umanitate, te-ai înrăit îndată,
Fii mai bună, nu aduna comori!
Ai îndelunga răbdare
Cu cei ce te cheamă,
Cu cel de lângă tine,
Poveţe frumoase să le dai.

Pe cei neajutoraţi, ridică-i la lumină,
Prinde-i de mână și grija lor s-o ai,
În toată viața ta, umanitate,
Vorbe de încurajare să le spui,
Din agoniseala ta să le dai,
Gândul tău de rău!
În cerul sfânt se adună tot ce faci și spui,
În veci cărarea către Dumnezeu
N-o ai.

Durere în loc de bucurii,
Ce semeni pe pământ,
Dumnezeu atotputernicul, ori viu ori mort,
Nu te iartă!
Cuvântul dat să fie dat,
Lasă iubirea prinsă de el
Iubirea lui Dumnezeu.

În toată viața când îți va fi mai greu,
Pentru tot ce ajuți în jurul tău,
Vei fi pe pământ și în sfântul cer, binecuvântat
Dumnezeu, stăpânul, te va scoate de la beznă la lumină

Mai iubit, fericit și neîntinat
Sufletul tău, umanitate, nu va fi în beznă
Dumnezeu te vede, tu nu-l vezi
Îți spune: scoală-te, fiule!
Vino spre mine să veghezi,
Că îți văd în beznă chipul...

O! Tu, umanitate, mergi pe un drum,
Cu denivelări, accidentat și greu
Întoarce-te din drumul tău
Vino îndată pe drumul meu, luminos,
Drumul lui Dumnezeu atotputernicul,
Nu al tău!

Înțelege, umanitate, că pentru toți,
Va fi mai bine, nu mai greu,
Adună-ți fiii și ai tăi nepoți
Mergeți împreună, pe drumul sfânt, luminos...

De nu te întorci din drumul tău păcătos,
Întreaga planetă,
Va suferi mult și greu,
Sufletul planetei
Îl văd suferind în durere, pustiu.

Adună-ți fiii, adu-i la lumină,
Că sunt la întuneric, nu știu
Un întuneric groaznic, nesfârșit,
Fiii umanității, îi vezi de sus stăpâne,
Pe drumul de păcate, nesfârșit,
Fără lumină și iubirea ta,
Viața întregii umanități
Este învăluită în mantaua durerii
Atunci și acum, la nesfârșit,
Viața între cer și pământ,
Este în durere și plâns.

O! Stăpâne, ai coborât pe pământ,
Pe o corabie fără cârmaci, pustie,
Ai colindat din loc în loc,
Cu sfinții tăi apostoli, prin pustie,
Că viața pe pământ era, nestatornică și păcătoasă,
Ai așezat umanitatea, pe un sfânt și binecunoscut loc,
Pe un făgaș nou, sfântul pământ.

Ne-ai apropiat pe toți de rai,
Pe o cale sfântă de tine, bătătorită,
Calea și iubirea ta, la toți ne-o dai,
Ai lăsat-o pentru întreaga planetă,
S-o păstreze, să fie iubită.

Dumnezeu, tatăl ceresc, creatorul,
Te-a trimis pe pământ,
În lungul și greul tău drum,
Tatăl ceresc creatorul, l-a netezit și binecuvântat,
Iudeii, întreaga umanitate, Doamne, Iisuse Hristoase,
Te-au umilit, chinuit și înlăcrimat,
Dezlănțuită în dezmăț și păcat,
Ani trăiți pe sfântul pământ,
Viața și sufletul tău, stăpâne,
Au fost în durere, lacrimi și oftat,
Ai trăit în teroare și jale
Alături de poporul tău, ales
Pe care l-ai așezat pe o nouă cale,
Ai vindecat, trupuri îndurerate, triste,
Împovărați, de duhul întunericului rău,
Fără speranțe de leac și vindecare,
Ai lăsat umanitatea să-ți lumineze
A ta sfântă și binecuvântată cale.

Ai lăsat umanitatea, într-o lumină sfântă, fericită,
De tine binecuvântată și iubită,
Astăzi, Doamne, viața planetei Pământ
De durere, de lacrimi e udată
Visele frumoase ale planetei,
S-au spulberat...

Inima planetei este bolnavă și tristă,
De răii planetei, ce-o îmbolnăvesc și otrăvesc,
Alină, Doamne, suferința umanității,
Șterge lacrimile umanității,
Cu curge ca un râu, clipă de clipă, neîncetat,
Iartă-mă, Doamne, că îndrăznesc
Pentru lacrimile umanității.

O! Doamne, îndrăznesc...
Cu tine în suflet, pământul și cerul,
Ne suportă, ne iubește,
Viața pe pământ, nu se sfârșește,
Prin tine stăpâne, poezia mea trăiește...

Identitatea românească

Nicolae Breban
critic literar

Încă o dată, romancierul care sunt se simte ispitit să iasă din lumea sa amplă, ficţională, în încercarea de a descrie o altă lume, cea care trece în ochii tuturor drept reală - lumea politicii, socială, istorică, evenimenţială. Ispitit încă o dată de cântecul de sirenă - mai degrabă alarmant decât atrăgător! — al crizelor prin care a trecut comunitatea de limbă și de istorie căreia aparţin. Astfel, aflat în depărtare, în orgoliosul Paris al Franţei, alarmat grav - dar altfel decât nu puţini care credeau că România se află într-un impas fatal! - de ultimul deceniu al dictaturii ceaușiste, am scris *Spiritul românesc în faţa unei dictaturi*, încercând nu atât o analiză a prezentului politic al deceniului nouă românesc, cât mai ales încercând să înţeleg, în maniera mea, felul în care reacţionăm noi, românii, și mai ales elitele noastre, politice, culturale, la un tip sau altul de dictatură, indiferent de secol sau de culoarea politică a puterii politice.

Apoi, după Revoluţie, am propus eseul *Vinovaţi fără vină*, alarmat de data aceasta de confuziile destul de grave pe care le trăiau mulţi dintre cei care aveau frâiele puterii - ale executivului, dar și cele indirecte, ale influenţei prin mass-media și alte mijloace! — în detectarea relelor și obstacolelor care ne împiedică să pășim mai decis pe calea democraţiei. În acest eseu atrăgeam deja atenţia asupra faptului că în analiza publică sunt luate în discuţie mereu și mereu doar relele de suprafaţă și contondente, ca să le zic așa, ignorându-se cele de fund, organice, după părerea mea, care ţineau de o recentă, prea-recentă constituire a noastră într-un stat modern și unitar al României — caz comun cu cel al Italiei și Germaniei moderne! — fapt care a condus și în istoria acestor ţări citate mai sus, dar și în cazul nostru, la unele grave derapaje și crize ale drumului spre democraţie. În acest eseu abordam între altele și problema identităţii ca una încă reală, acut reală și departe de a fi rezolvată, într-o manieră sau alta.

Chiar și în eseul publicat de curând la Editura Ideea europeană! — *Trădarea criticii*, deși acolo mă ocup mai ales de problema receptării literaturii naţionale de cei în drept s-o facă - ating în finalul cărţii și această problemă, cea a identităţii, care, cum o vedem azi, interesează acut și alte state europene, mai vechi, mai stabile și mai orgolioase decât al nostru în ceea ce privește statutul lor în istorie și conștiinţă - mă refer la Franţa.

În textul care urmează, voi străbate, oarecum ca un istoric, unele etape și zguduiri ale istoriei naţionale, după constituirea noastră într-un stat unitar și modern la 1918, la Alba Iulia, dar pe aceste crize, boli sau catastrofe, cum vreţi să le numim, le voi trata mai ales cu uneltele analistului psihologic și ale comentatorului epic care mă simt. Încercând cu puterea de abstracţie care mi s-a conferit prin naștere, dar și printr-un lung exerciţiu profesional, să mă detașez calm și atent de realitatea imediată, cea care întunecă și nu rareori falsifică binișor optica multor actanţi, ca să le zicem așa, ai prezentului. Și de aceea, în finalul cărţii citate mai sus, *Trădarea criticii*, am intitulat ultimul capitol *Stafia libertăţii*, propunând o metaforă globală și ilustrativă, sugestivă, pentru ceea ce trăim noi, românii, de vreo două decenii, de la miraculosul 22 Decembrie ’89. Deoarece autorul care sunt încă nu poate să creadă că ceea ce trăim noi și construim în aceste două decenii de libertate, de precară democraţie și confuzie a valorilor și a modelelor sociale și umane este ceea ce vrea și dorește cu adevărat, în esenţa sa, comunitatea noastră, cea românească.

De unde, nu-i așa, instalarea unui tot mai adânc și general spirit sceptic, ne-cooperant, nu numai al multor tineri ce-și folosesc libertatea de călătorie pentru a-și căuta destinul pe alte plaiuri, dar și al multora, legaţi de pământ, de cultul istoriei și al strămoșilor, poate chiar și de mândria de a aparţine unei naţiuni care și-a cucerit dreptul de a fi, posesoare a unui teritoriu bogat și capabilă de creaţie înaltă culturală, capabilă, credem noi încă o dată, de a crea forme reale de civilizaţie și democraţie.

Mișcarea legionară, dictatura lui Carol II, cele două, comuniste, ale lui Gh. Dej și Ceaușescu, ca și convulsiile, ca să le zicem așa, post-revoluţionare, iată câteva din momentele istoriei oarecum recente ale României care ne vor da ocazia să ne spunem părerea și să încercăm a propune, cu prudenţa și calmul care ne-au caracterizat, cred eu, uneori,

dar și cu acel gram de onestitate care, vai, lipsește adesea, chiar și la vârf sau la vârfuri - o analiză, o descriere și, în fapt, o interpretare, adesea alta decât cea vehiculată în exces de unele capete influente sau de mediile de informare. (Ele însele aflate la rândul lor într-o etapă primă, credem noi, incapabile de a-și aroga misia pe care o pretind de a informa, veghea și instrui, după modelul colegilor de prestigiu din presa apuseană; încă aservite prea mult publicității, deci comerțului, prea direct dependente de ceea ce se vinde, propunând obositor false modele care ar trebui să-i atragă mai ales pe consumatorii de joasă și amestecată categorie. Chiar și canalele televiziunii de stat, bugetare, care, în loc să le imite pe cele comerciale, ar trebui să îndrume norodul și să ne ajute să vedem cât de cât mai clar, nu numai fără amestecul și interesul direct al politicii, dar și scutindu-ne de reflexele grosolane și păgubitoare ale oricărei, ample, răsturnări de situație și de valori).

Pentru a înțelege oarecum ce se întâmplă cu un organism amplu și complex, nu avem decât să-l comparăm cu o identitate mai simplă cea care încape mai comod în optica privirii noastre analitice: dacă nu înțelegem sau interpretăm fals și la nesfârșit ceea ce se întâmplă cu o națiune, nu avem decât să facem o simplificatoare și poate salvatoare comparație cu un individ, cu reacțiile și cu vederile unui individ mediu, cu o persoană, lucru care ne poate ajuta în a distinge mai clar și mai repede ceea ce se întâmplă. Or, după lunga mea experiență cu oamenii vii, dar și cu cei ce-mi populează lumea mea ficțională, romanescă, am putut constata, nu rareori cu o mărită surpriză, caracterul paradoxal al crizei, aproape al oricărei crize - și anume faptul că ea poate arăta tot atât de bine o dublă față: una negativă, dar și una benefică. O criză ne poate învăța însă și faptul că în lumea reală, dar și în cea a lumii marilor creatori de lumi epice, care ne sunt modele vii și intuitive de câteva secole, nu rareori, soluția sau soluțiile unor impasuri sau crize ce par de neocolit, blestemate sau fatidice, se află mai aproape decât credem. Doar că, atât în lumea ficțională, cât și în cea reală, o criză sau un impas grav provoacă un tip de panică, de precipitare și confuzie a criteriilor, moment în care nu numai că nu sunt chemați să judece sau să consilieze cele mai calme și mai oneste spirite, dar se face apel la forme și la mijloace din cele mai aberante, nu departe de cele instinctuale, dacă acordăm acestui substantiv, *instinctul*, doar o denominație joasă, negativă.

Această ultimă concluzie ne poate împiedica, uneori, în momente dificile, să refuzăm precipitarea, intrarea în orice stare și tip de panică, ca și recursul la clișee de comportament care se învecinează penibil cu fatalismul de orice fel sau cu sentințe ultimative și catastrofice. In eseul meu scris la Paris, la sfârșitul anilor optzeci, *Spiritul românesc*... începeam apărarea națiunii mele cu care mă simțeam solidar în criza gravă, cu aparențe catastrofice pe care o trăia, ultimul deceniu al dictaturii ceaușiste, cu un excurs despre frică, element organic, spuneam, al ființei noastre istorice. Nu intru de data aceasta în detaliile acestei analize, e suficient să adaug că și azi, la două decenii după eliberarea de orice fel de dictatură, încă o dată Frica, frica adâncă, ținând de straturile inconștientului, e cea care, după părerea mea, ne îndrumă pașii. Și nu numai!

De aceea, în *Trădarea criticii*, vorbind despre identitate și problematica ei, am pus un semn de egalitate între ea și nesiguranță. Ca un semn și cauză majoră a ei, a identității la români (dacă mi se permite o totdeauna riscantă generalizare, mai ales când se aduc în discuție probleme de o asemenea anvergură!). Nesiguranța nu a originii noastre — deși am aflat-o destul de târziu, cu date și dovezi istorice, altele decât cele ale idiomului latin pe care îl vorbim de secole, dar în care scriem și tipărim doar de pe la începuturile secolului XIX! Nu de unde venim ne tulbură atât, se pare, și nici încotro mergem - pentru a relua încă o dată, titlul celebrului, amplului tablou al lui *Gauguin D'ou venons nous? Que sommes nous? Ou allons nous?* —, ci, mai ales, acel que sommes nous, ce suntem noi. Ușor se poate observa dubla semnificație a acestui ce care poate însemna și cine, dar și mai elementarul ce, inducând substanța, structura sau firea. Dacă, bineînțeles, îndrăznim o astfel de generalizare și abstractizare, cu atât mai mult cu cât, ceea ce aminteam mai sus, Unirea târzie, foarte târzie în raport cu alte state europene, vechi și mândre de a fi astfel, la noi, firea și reflexele profunde, adesea decisive ale românului nu sunt aceleași la cei care vin din cele trei mari provincii istorice, alipite secole la rând la trei imperii autocrate și profund antagonice, fapt care, cum se știe, a lăsat urme adânci în istorie, limbă, habitudini și modul de a gândi.

Nu cumva, frica, încă o dată frica - cea mică, cotidiană, comună și altora, dar și cea mare, Frica, cea care ne-a apăsat în istorie și pe care nu puțini cronicari și poeți o amintesc, ne împiedică și azi să gândim cu calm și să reacționăm cu justețe și raționalitate la noile forme de existență socială și umană pe care ni le propune nu numai istoria și prezentul comunității noastre, dar și continentul pe care trăim?! Frica de a rata încă o dată, cum o strigă nu puțini, frica de acea fatalitate și de acel lanț al catastrofelor care, pasămite, i-ar urmări pe români?

Grigore Vieru și „Biblioteca de Rouă”

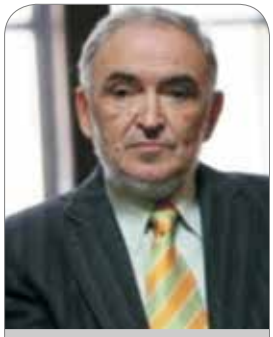

Adrian-Dinu Rachieru
critic literar

Ivit într-o „casă văduvă și tristă / De la margine de Prut”, cântând „crinii latiniei”, Grigore Vieru a devenit, se știe, figura tutelară a Basarabiei. Versurile sale, de un teribil impact, riscau chiar anonimizarea, intrând în circuitul folcloric.

Ce și-ar putea dori mai mult un poet? Sunt stihuri antologice, vădind o suferitoare dualitate, cum observa, într-o cronică îndurerată, Gh. Grigurcu: pe de o parte, o poezie cantabilă, duioasă, eliberând melosul reveriei, izvorând dintr-o moralitate arhaică, pe de altă parte, o poezie mesianică, luptătoare, purtând zgomotul luptelor pe care acest „herald al românismului basarabean”, un om fragil, bolnăvicios, cerând ocrotire, le-a purtat cu bărbăție, în chip de „conducător de oști”. Incisivul Grig, altminteri un ins cald, „suferind” de cumsecădenie și modestie, „un om atât de frumos” (Alex Ștefănescu) a fost, așadar, firav și puternic, iubit și urât, stegar și „terorist”. Dar mai presus de toate este și rămâne un uriaș poet, noi având obligația de a-l descoperi și prețui măcar în timpul morții. Expediat sub etichete infamante, de un cinism incredibil, schimbând mefiența în grosolănie, ignorat ori taxat pentru „opțiunile politice”, „fratele lui Eminescu” a intrat în eternitate (m. 18 ianuarie 2009). Dar vom afla mult mai târziu — avertiza N. Dabija — ce-a însemnat Grigore Vieru pentru noi toți. Românitatea îi rămâne datoare.

Cel care, ca sol al Basarabiei victimizate, murea „în fiecare clipă”, hărțuit, istovit, deziluzionat de vicleniile Istoriei, vulnerat sufletește, înfruntând dihonia, poate fi numit, fără a greși, un poet al neamului. Oricum, cel mai popular, foarte iubit, având numeroși cititori, aflând în limba română un adăpost al ființei. Oferind „bijuterii cantabile” (cf. Constantin Cubleșan), Grigore Vieru, cu figura-i plăpândă, iradiind bunătate și-a crescut cititorii. Fiindcă poezia sa pornește din propria-i copilărie (cinstind mama, graiul, numele, plaiul) și poartă, cu sinceritate, durerea înstrăinării, căutându-și matca (tabuizată). El rămâne, indiscutabil, stegarul celei „mai eminesciene generații” (M. Ungheanu), știind prea bine că „la Eminescu abia dacă se ajunge”.

Ca „apologet al vieții” (M. Cimpoi), poetul, ostenind în „ocna cuvintelor”, se vrea o „vioară ce vibrează”. Colocvial, plăpând și arțăgos, cu o înfățișare isusiacă, el scria pentru a fi liber (spunea intr-un interviu). Universul vierean împacă suferința și bunătatea. Resacralizând lumea, respirând un aer mistic, invocând veșnicia „laptelui matern”, bardul de la Pererita-Hotin a fost fruntașul șaizecismului basarabean, dezvoltând patetic linia oracular-mesianică (în filiația Mateevici-Goga) dar și cantabilitatea existențială, coborând smerit — „alb de duminică” — în timpul sacru ori ieșind în arenă, deseori, animat de viguroase pusee pamfletare. Trăită și împărtășită, suportând, sub presiunea circumstanțelor, replieri, poezia sa pornește din copilărie și se bucură de o imensă popularitate. Cultul mamei (ca nume „zuruit”), laitmotivul casei, pâinea, graiul și izvorul îi oferă un spațiu protector. Rostind cuvinte „pentru a lua aer”, poetul — ca „duh al vieții” — palpează esențialitatea scoțând „pui de lumină” pe temelia „clasicismului gnomic”. Scrisul îngăduie „căznitului suflet” o apropiere de dumnezeire, exorcizând răutățile lumii. Pricină pentru care lirica sa „dezgolită”, „înciudată”, developând suferința ca rană, este, deopotrivă, rugă și blestem; cu un aer familial, așezată în intimitatea temelor majore și cucerind simplitatea adevărurilor fundamentale, pe temei etic, ea este — nu mai puțin — imprecație și iertare, vibrantă și radioasă, plină de frăgezimi, cu reverberații liliale și o puternică amprentă deceptivă. Poet al candorilor (Ana Bantoș), primenind limbajul liric basarabean, firavul Vieru este și bătăios. Verbul său, direct, tăios a emoționat și mobilizat românii est-pruteni, înrolați, sub stindard eminescian, într-o miraculoasă cruciadă, vestind renașterea națională. Poate nu întâmplător, volumul său de debut (1957), adresat celor mici, se chema *Alarma*. „Un capăt toate au sub cer”, spune ferm poetul, supărat că Prutul „de-o vecie izvorăște”, despărțind frații. Și acest titlu premonitoriu, urmat de alte numeroase cărți de succes i-au asigurat o faimă durabilă, întreținând magia, Vieru (Theodor Codreanu). Surprinzător, întâi a fost vorba, totuși, de o consacrare unională

și abia apoi a fost recunoscut și acasă; cântând, inevitabil, și „steluța de octombrel" deși contaminarea ideologică a fost superficială (cum demonstrează, temeinic, criticul de la Huși, într-o carte despre „omul duminicii"). Și în care Gr. Vieru e citit ca „un Bacovia de semn întors", într-un ingenios și pertinent excurs contrastiv. De fapt, despre Vieru s-a scris enorm, începând cu volumul din 1968 (Mirajul copilăriei), semnat de M. Cimpoi, urmat de monografiile lui M. Dolgan, Stelian Gruia, Fănuș Băileșteanu și Theodor Codreanu. Plus puzderia comentariilor, glorificând vârsta paradisiacă, prospețimea senzorială, cascada bucuriilor simple, respirând blândețe, conjugând credința și eticismul.

Cu Grigore Vieru coborâm în starea „dintâi" a lumii: „Toate îmi par că sunt/ Prima oară". Spațiul vierean ingenuu, răscolit de o bunătate primordială, se sprijină pe arhetipul mamei, ca simbol matricial. În mitologia sa, încercând a îmbuna lumea, poetul cheamă în ajutor și spusa aforistică. Palpează elementaritatea, caută bucuriile simple, durează, într-un secol grăbit și asaltat de un real degradat o bază paremiologică, pe temelia cărților, invocând texte sapiențiale. Poetul se împarte, se risipește în poemele sale, lapidare și memorabile, visând la o simplitate mereu proaspătă: „M-am amestecat cu cântul/ Ca mormântul cu pământul". Graiul matern („săpat până la lacrimi"), îndureratul plai natal, cinstirea limbii, veneraţia pentru înaintași (*Legământul* fiind un veritabil testament poetic) sunt obsesiile sale călătoare, nuclee tematico-motivice care îi definesc vitalitatea creației, de o cuceritoare sinceritate. Se poate încerca un tratament „pur tematologic" (cum sugera M. Dolgan), descoperind, sub titluri seducătoare, reeditări. Dar, prin acumularea detaliilor, textele lui Vieru aprind „dorul de viață"; de la mormântul strămoșilor urcă o dragoste „fără sfârșit" (v. *De la tine*) iar moartea pânditoare, curățenia morală prelungesc tonic ecoul mioritic, poetica viereană închipuind o „sfidare calmă a morții" (cf. Fănuș Băileșteanu). În descendență eminesciană, Grigore Vieru aduce prinos de recunoștință celei care l-a dăruit limbii „prin ziua/ Ce dulce datu-mi-s-a" (v. *Graiul*). Poemele sale circulând fără pașaport, publicistica înfiorată de crezul unionist, cântecele îndrăgite fac din Vieru un simbol (adulat sau hulit) și o valoare certificată, nescutită de asalturi denigratorii.

La Vieru principiul matern umanizează, dobândește vibrații cosmice, devine chiar „substitut al eternității" (M. Cimpoi). Poetul, un evlavios, contemplă succesiunea anotimpurilor, culege „rouă sufletului", e bolnav de armonie și înțelege că veșnicia e „ca laptele mamei". Iar mama, cu „fierbintea ei respirație/rotește pe cer stelele, luna" (*Când sunt eu lângă mama*). Așadar, cosmosul — s-a observat — capătă un nimb matern, mama devine osia lumii. Nu trebuie subestimată „pedagogia" liricii lui Vieru. Romantic într-un secol deromantizat, poetul ne pregătește pentru întâlnirea cu poezia. El caută „umbra copilăriei" (de aici, poate, predilecția diminutivării), vârsta inocenței, acel „univers fericit" invadat de blândețe și blajinătate, alungând anxietățile. Cum poetul, spuneam, este un „duh al vieții", reveria natală, devoțiunea, delicatețea (tânjind replierea) caută obsesiv chipul mamei. Cine ar putea veni în locul Ei? — se întreabă Vieru. O lume maternă, crescând sub acest simbol tutelar stăpânește universul liric: „Nu poți să smulgi din aer/ Al mierlei cântec spus/ De vorba mamei gura-mi/ S-o depărtezi nu poți. // Nu poți din ape smulge/ Un soare oglindit/ De mine chipul mamei/ Să îl desparți nu poți" (Versuri albe). Poetul ascultă tăcerile din „casa mumei", „plânsetul humei" (e un accent bacovian aici), iubirea ia chipul mamei; „pierzând pe mama - citim în Caut unibra - mi-a rămas patria". Deci, sfârșind antologic: „Mamă,/ Tu ești patria mea!" (v. *Mamă, tu ești...*).

Ca poet-rapsod cultivă, de fapt, un crez clasicist, gnomic, coborând în ontologia arhaică, invitându-ne la obârșii pentru „a prinde" rostirea esențială a Ființei (copilăria, natura, maternitatea, religiozitatea). El toarnă într-o formulă cantabilă fondul creștin, mângâiat de fiorul cosmic. Ingenuitatea (recuperată) ne transportă într-un timp mitic iar versul, gravid de afectivitate, bolnav de orfism poartă o prospețime nealterată. Omul Vieru, fragil, blând, cocoțat, totuși, pe baricade, risipind bunătate a devenit - ca poet mesianic - nu doar o respectată voce publică ci un simbol basarabean, idolatrizat sau, dimpotrivă, târât în războaie de mahala, în care nu ezita a intra, paradoxal, cu violență pamfletară. El rămâne însă un „izvorist" (cum bine s-a spus), decretând „retragerea amniotică" (M. Cimpoi), defilând liric, sub impuls virginal, în Paradisul arhetipurilor. Scriind cu lacrimi și sporind lumea (cum ar zice Berdiaev) printr-o „demiurgie" resacralizatoare, Vieru evocă nostalgia stării dintâi, redescoperind candoarea și inocența copilăriei, acea „sărăcie fericită" trăită în preajma măicuței Dochița de la Pererita; iar aforismele pot fi citite ca seducătoare poeme concentrate, aparținând unui ins înțelepțit, pătruns până la ultima fibră a ființei de cultura sentimentului (Stanislav Rassalin), invocând neuitarea casei părintești și deplângând „cărarea bătută a gâlcevii" pe care, vai,

ne înghesuim. Cel „vândut" fraţilor, devenit - vorba lui Gh. Tomozei - „spionul lui Eminescu" la București află în zicerea aforistică un prilej de a cugeta la rânduiala lumii, încercând să înlăture nedreptăţile ei, și ura care nu obosește, invitându-ne, compensator, „prin iarba verde de-acasă/ Cu lanţul de rouă la glezne" fără a uita de bătăliile pe care le are de purtat, înfrângându-și, prin verbul polemic fulgerat, blândeţea și fragilitatea. Aparent monocordă (judecată lăţită de răuvoitori peste toată opera), lirica sa confirmă „frica de cuvânt" care îl încearcă pe Vieru, indiscutabil, un mare poet. Un poet care — spunea inspirat N. Dabija — este chiar un destin.

O simplitate rafinată, captând vocea colectivităţii, răzbate din opera „omului de lacrimi", cel care împletind orfic toate vârstele rămâne un exponent al întregului românesc. Ca poet existenţial, Grigore Vieru a scris, de fapt, doar o Carte; „copilul cel mare al Neamului" (cf. Vlad Ciubucciu), lampadofor al ideii naţionale, „stropit de slavă / ca de sânge" (v. *Poetul*), aflând în ochii mamei „primul cer", cu figura sa de ascet, ros de suferinţă a apărat „focul sacru" al limbii. O sensibilitate dureroasă, scuturându-se de frigul înstrăinării, traversând „timpuri satanice", reactivând legăturile cu o tradiţie boicotată străjuiește drumul de la copilăria pruteană la „versurile creștinești" (cum le considera chiar Poetul) din antologia *Taina care mă apără* (Princeps Edit, 2008), aşezându-l, îndreptăţit, în galeria poeţilor metafizici. Dincolo de „capcana" simplităţii și a capitalului sentimental, poezia sa („dulceagă", aparţinând unui elegiac minor, zic cârcotașii) exprimă, cu blajinătate și delicateţe sau, dimpotrivă, vehement, strigătul sângelui, „matria" și patria, gama omenescului. Fiindcă doar marile spirite, palpând esenţele, ajung la această simplitate cutremurătoare a spunerii: „Respectăm moartea,/ pentru că nu este/ Mincinoasă ca viaţa" (v. *Cum să-ţi spun*). Dar moartea, ne prevenea poetul, „cântă-adânc în mine". Moartea - spunea tot el într-un splendid dialog cu Al. Bantoș (v. *Limba română*, nr. 1/1995, p. 7-21) - „ne privește din fiecare floare de la începutul vieţii; de ce ne-am teme de ea?" Concluzia se desprinde limpede: «Nu mi-e frică de moarte, „mi-i somn" de ea». Înfrângând vicleniile morţii, poetul își savura revanșa: „Dar ai să-ţi iei din mine ce e lut/ Iar ce e foc, îţi va scăpa din mână". Opera durată și durută, sfidând „păienjenișul sârmii ghimpate", citind lumea prin prisma suferinţei basarabene, într-un limbaj simplu, domestic, cantabil, bolnav de candoare, respirând un „trăirism organic" (M. Cimpoi) este ceea ce ne rămâne. Un univers poetic care sărbătorește treimea neamului, cele trei divine teme (Mama, limba română și Iubirea). Cine a răsfoit antologia de poezie românească „Cât de frumoasă eşti", o idee veche care, în 2004, a prins chip editorial devenind un vis împlinit, știe prea bine că volumul, dedicat mamei Eudochia, se oprea doar asupra creaţiei celor „plecaţi la strămoși". Astfel, Grigore Vieru cercetând răbduriu zestrea noastră lirică, se căuta pe sine „divinele teme" irigând lirica sa.

De la „Steaua de vineri" (Junimea, 1978), manuscris strecurat de M. R. Iacoban la „alte lucrări" în portofoliul editurii și până la „Taina care mă apără" (Princeps Edit, 2008), un „volum-lespede" (scria același M. R. Iacoban), ivit prin osârdia lui Daniel Corbu tot în „dulcele târg", traiectoria lirică a lui Grigore Vieru, adus astfel acasă, nu suportă prefaceri spectaculoase. Poetul se întorcea la izvoare, redescoperindu-și rădăcinile; crescut în „înstrăinare", el absolvea școala din Lipcani fără a fi auzit de Eminescu. Încât revelaţia din 1957 și, mai apoi, în 1988, vizita la „baștina Măriei-Sale" a cetăţeanului sovietic Grigore Vieru i-au îngăduit să se considere „o lacrimă de-a lui Eminescu", încercând a dezlega taina limbii din care a răsărit. Cel alcătuit „din mai mulţi oameni" a slujit cu har templul Limbii Române și a pătruns, merituos, prin verbul agitatoric și dragostea pentru Ţară, fortificându-i curajul de a rezista, în galeria marilor poeţi naţionaliști. Devenit o legendă vie, Vieru a îmbrăţișat o carieră misionară, fiind — observa M. Ungheanu — „purtător de lacrimă colectivă". A suportat, așadar, blamul, arbitrajul postmoderniștilor și insolenţa junilor, inclusiv reprosul că a rămas „tot la Eminescu", inclus, așadar, pe lista basarabenilor „defazaţi". Venind dintr-o „copilărie desculţă", purtând amintirea grea a „anilor chirilici" (asuprind limba strămoșească), poetul - un suflet vulnerat - s-a încăpăţânat să rămână un slujitor cinstit al poeziei românești.

*

Fixat, așadar, în matca marilor teme, trecând cuvintele prin „roua suferinţei" și trecând el însuși, repetat, Prutul - „apa cu lacăt" pentru a mai lua „o gură de aer" (cum mărturisea într-un interviu), Grigore Vieru și-a încheiat zbuciumul terestru. A început posteritatea celui care a fost „respiraţia Basarabiei" (cf. Eugen Simion) și care nu a ostenit să cânte, în seducătoare propuneri sinonimice, trăite la temperatura bucuriilor simple, cheltuite fără rest, PATRIA și MATRIA.

Expresii celebre

„Inelul lui Polycrate”
„L’anneau de Polycrate”
„Polycrates’s ring”

Theodor Parapiru
profesor, scriitor

Polycrates, tiranul insulei Samos (? - c. 522 î.e.n.) era o personalitate faimoasă în Ionia și chiar în întreaga Eladă. Sub conducerea sa, cetatea devenise o adevărată metropolă a lumii grecești. Armata de mercenari și flota redutabilă confereau autoritate și independenţă lui Polycrate în raporturile cu prietenii sau cu dușmanii. Norocul lui Polycrates ajunsese de pomină. Amasis, faraonul Egiptului, aflat în relaţii de alianţă cu el, îi scrie, printre altele, că firesc este ca oricine să guste și din bucuriile izbândei și din amarul înfrângerii, fiindcă norocul în toate poate conduce la un final al suferinţei nimicitoare. Faraonul îi propune o încercare: „...caută să găsești care anume lucru ar avea mai mult preţ în ochii tăi și care, dacă s-ar pierde, ţi-ar îndurera mai cumplit inima; acel lucru ia-l și zvârle-l în așa fel, încât niciodată oamenii să nu mai dea de el. Iar dacă și după această încercare norocul tău tot nu va fi întrerupt de necazuri, atunci cată de îndreaptă lucrurile tot așa cum te-am învăţat.” (Herodot, Istorii, I). În văzul tuturor, Polycrates aruncă în mare un inel cu pecete meșterit de vestitul giuvaergiu Theodorus din Samos. Peste cinci-șase zile, un pescar oferă tiranului un pește mare. Când slugile îl despică, găsesc în măruntaie inelul lui Polycrates. Aflând de uimitoarea întâmplare, Amasis „a priceput că era cu neputinţă unui muritor să abată pe un semen al său de la soarta ce-l așteaptă și că Polycrates, norocos în toate, care găsea până și ce zvârlise, n-avea s-o sfârșească bine” (op. cit.). Evenimentele ulterioare îi vor da dreptate. Polycrates sfârșește tragic, fiind atras prin înșelăciune la Magnesia și capturat de satrapul persan Oroites, care îl chemase pentru alianţă într-o pretinsă revoltă împotriva lui Darius I. Este crucificat, după alte chinuri sălbatice, care îi sunt provocate ca răzbunare pentru ofense mai vechi aduse perșilor.

„Inelul lui Polycrates” este simbolul șansei care ajunge la nivelul miracolului, dar și la cel al fatalităţii.

Zanfir Ilie: *De Dunăre. Dăinuire la Galaţi*

București, Editura Detectiv literar, 2016

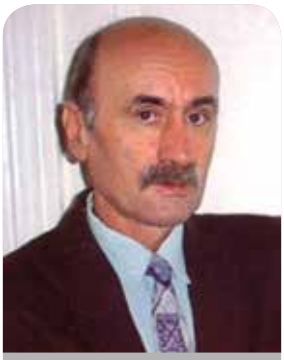

Ion Manea
scriitor

Zanfir Ilie, directorul Bibliotecii „V.A. Urechia" din Galaţi, ne propune un mod absolut particular de a face literatură la jumătatea drumului dintre document și metaforă, când mai aproape de răsuflarea rece a vigorii faptului istoric înţepenit la pagina cutare, când mai aproape, la capătul celălalt, de învăluirea misterioasă și trezitoare de reverii și a coborârii de taină în sufletul viu al legendei. Așa se face că urmașul de azi al marelui cărturar și harnicului scriitor Vasile Alexandrescu Urechia ni se înfăţișează, fără nicio reţinere, dimpotrivă, cu hlamida roșie a mândriei fluturându-i semeţ pe umeri, ca iremediabil bolnav de iubire; iubire de Galaţi și de Dunăre și de tot ceea ce s-a întâmplat, se întâmplă și se va întâmpla vreodată adevărat și semnificativ pe acele meleaguri pe care l-au întâmpinat, la naștere, ursitoarele. Atât de „bolnav" este Zanfir Ilie de Galaţi și de Dunăre, încât, dacă i le-ai lua, i-ai lua totul și atunci s-ar trezi suspendat într-o existenţă strict relativă și profund fără temei, întocmai ca un pescăruș, dintre aceia mulţi pe care-i urmărește el cu atenţie („Strigătul pescărușilor la ceas de iarnă", pp. 43-48) în sfânta slujbă a lor de veghere a apelor, lăsat și fără valul de sub aripi și fără cerul de deasupra, sau, altfel spus, și fără fundament și fără visare...

Volumul pare masiv la prima vedere, are o întindere de aproape 450 de pagini, dar devine de îndată nu numai accesibil, dar și extrem de plăcut la lectură prin ruperea „materiei" în 56 de episoade, concepute, dacă ar fi să le circumscriem vreunui gen literar anume, între eseu și reportaj literar, luând de la primul reformularea, ca ipoteză strict personală și extrem de sentimentală, a unor realităţi în general accesibile, iar de la al doilea, nuanţarea, până la limita poeziei, a unor faţete mai greu de reperat ale acelorași realităţi și, în plus, decantarea lor în matricile inconfundabile și dăinuitoare ale mitului modern sau ale legendei nemuritoare. Căci, ce altceva face Zanfir Ilie decât să ia Dunărea, cu toată istoria ei, și s-o pună într-o nouă poveste, să reformuleze Galaţiul dintr-o perspectivă care îi și aparţine cu desăvârșire, ca o licenţă, dar și se potrivește lui însuși, orașului adică, întocmai ca o haină nouă care schimbă fundamental viziunea și adaugă nestemate nebănuite personalităţii deja știute. Senzaţia aceasta a reînvierii urbei sub efectul unui miraculos (des)cântec, a redesenării lui pe ecranul unei neomitologii, a avut-o, probabil, cititorul și la lecturarea celor două volume anterioare, cu titluri în ton, *Dunărea, Poveste și adevăr*, Editura Ideea Europeană, București, 2013 și *Galaţiul și Dunărea*, Editura Axis Libri, Galaţi, 2016, dar contopirea celor două cărţi într-una singură oferă mai întâi o nouă unitate, precum și senzaţia unei reîntregiri, dar și acel liniștitor sentiment al necesarei confluenţe, ca și cum Siretul și Prutul s-ar mai sacrifica încă o dată în Dunăre pentru a reface mereu, ritualic și aproape sfânt („Fluviul Biblic" zice Zanfir Ilie) neasemuita împărăţie a apelor deasupra căreia, de mai bine de două mii de ani, zeul Galaţilor ţine cu o naturaleţe desăvârșită și nimbat de autoritate, tridentul stăpânirii.

Eseurile (numite de autor, probabil dintr-o dorinţă aproape obsesivă de a lămuri definitiv lucrurile, „danubiene") străbat întreagă această istorie de două mii de ani pe care o are în radiografia sa arheologică Galaţiul, dar nu într-o ordine cronologică, ci într-una strict sentimentală, nu debutează, de pildă, cu misterioasa și minunata poveste a lui Innocens, în care aflăm totul despre ofiţerul roman din veacul al III-lea, înmormântat pe Dealul Bărboșilor (în apropierea orașului de azi), după ciudate obiceiuri aflate la interferenţa noii credinţe creștine, obiceiurilor romane, dar și dacice de înhumare; un paleocreștin și un preromân în același timp, omul „primordial", ființa originară a urbei, fundamentul ei uman, sau altfel spus, primul cetăţean gălăţean, înainte cu vreo 12 veacuri de prima atestare documentară oficial acceptată. Tocmai de aici - de la temelia temeliilor - pornește Zanfir Ilie în recuperarea orașului din mocirla clișeelor și ignoranţei, el sparge cu delicateţe pojghiţa subţire a aparenţelor și pătrunde temeinic în lumea esenţelor definindu-le într-o nouă perspectivă, care ţine nu numai de istorie și nu numai de literatură, ci, în primul rând de suflet, de iubire și de speranţă. Rând pe rând, sunt scoase la lumina unui soare

nou biserici și catedrale, palate și statui, străzi și parcuri, clădiri și personalități, instituții și oameni, adică, acea înșiruire logică, organică, plină de sens și de coerență a evoluției continue de la acel castru roman și acel Innocens la cele mai noi adăugiri urbane pe o spirală a devenirii pe care, și numai pe care, un Petru Rareș venit după pește la Balta Brateșului, un Eminescu găzduit într-o colibă de pescari, un Alexandru Ioan Cuza, pârcălabul de Galați și întregitorul de țară, un Vasile Alexandrescu Urechia, fondator de academii, atenee și biblioteci nemuritoare, un Eremia Grigorescu comandând solemn și etern „Pe aici nu se trece!" capătă sens și viață și nemurire nouă.

„Câte generații se vor fi perindat la Galați de la întemeierea lui și până la acest început de mileniu trei?" se întreabă iubitorul de Dunăre, Zanfir Ilie, în eseul-reportaj „Dunărea și albastrul cel mai albastru", pp. 133 -139, pentru ca, reperat inconfundabil între hotare și sub zodii de ape, să-i pecetluiască destinul sub sigiliul cu irizări albastre ale marelui fluviu: „Dunărea este peste tot; cu apa ei se plămădește și pâinea și oțelul, dar ceea ce este și mai evident, ea a urcat în modul de gândire, în cultură, în instituții. La Galați, cele două universități se numesc „Dunărea de Jos" și „Danubius", Centrul Cultural al județului se numește „Dunărea de Jos". La fel se numește și revista de cultură editată de acesta. Altă revistă literară - „Porto-Franco" - tot de Dunăre este legată, mai precis de statutul pe care aceasta i l-a adus cândva orașului, acela de „port-liber". A existat și o editură - prima editură liberă din oraș - care s-a numit la fel, „Porto-Franco". Chiar și revista Filialei Galați-Brăila a Uniunii Scriitorilor din România, editată la Galați, „Antares", nu este străină de destinul apelor, pentru că poartă numele celei mai strălucitoare stele din constelația Scorpion, astru după care se ghidează marinarii" („Dunărea, leagăn și legendă", pp. 215-219). Este surprinzător să urmărești și să descoperi pas cu pas câte ipostaze conferă, în metafore, simbolistici și amănunte nebănuite Zanfir Ilie Dunării sale, cum o urmărește de la izvor și până la vărsare, cum o regăsește în pâine și oțel, dar și în cărți sau în floarea de la fereastră, flămândă să-i soarbă picăturile, în statui și copacii din parcuri, culminând cu cea mai surprinzătoare dintre toate, cea mai plină de semnificații, de altfel, aceea de urcare pe verticală, atunci când îi identifică șuvoaiele într-o celebră fântână arteziană locală, imaginată de un maistru turnător de elice pentru vapoare (se putea altfel?): „... în fond, Mircea Roibu a făcut la Galați, prin „Păpădia" sa, un lucru unic în lume: *a reușit să ridice Dunărea în picioare, s-o pună să curgă pe verticală...*" („Curgerea Dunării pe verticală", pp. 127-131).

Apa, ca principiu universal al lucrurilor, ideea lui Thales din Milet, devine și geneză și ontologie, ubicuitatea ei este definitorie nu numai în structurile existențiale ale urbei, dar și în modelele ei ocupaționale, căci marinarii și navigatorii, iar, mai înainte, pescarii și docherii, navaliștii și chiar oțelarii sunt meseriile emblematice ale Galațiului, iar pentru ca toate acestea să aibă un sens și o coordonare, Zanfir Ilie inventează „Dispeceratul mersului pe apă" (p. 85), metaforă sub care aureolează povestea de ieri și de azi a Palatului de Navigație de pe malul fluviului, dar și, prin iminenta trimitere la episodul biblic al înaintării lui Iisus pe lacul de unde-și va ridica „pescarii de oameni", precum și la povestea sosirii pe aici a Apostolului Andrei, patronul spiritual al cetății, cel ce avea să aducă cuvântul lui Cristos și la Dunărea de Jos. Odată cu apa, fluidul primordial, investit și în cauză și în efect, și în existență și în spirit, autorul parcurge cealaltă etapă a edificării ubane continue, sugerată de piatra de temelie, unitate de măsură a unor uimitoare construcții, biserici și palate, școli și utilități moderne, case și spații de loisir... E uimitor cum la construcția celei mai vechi case a Domnului ce domină înălțimile falezei („Biserica redută Precista", p. 35) încă de pe vremea luminatului domn Vasile Lupu, unul din ctitori, s-a folosit o parte din pietrele pe care le puseseră romanii cu 17 veacuri în urmă la temelia castrului lor de la Barboși-Tirighina, sugerându-ni-se astfel continuitatea și metamorfoza neîncetată a aceluiași ideal al înălțării și dăinuirii, creșterea orașului din sine însuși, veșnica lui înviere. Dacă mai adăugăm, cum atât de interesant observă Zanfir Ilie, că celelalte materiale, pietrișul și nisipul, au fost luate de pe plajele Dunării, iar apa pentru prepararea lianților și varului tot de acolo (metafora fluviului urcat în altar de biserică), avem imaginea unicității unei existențe, a coerenței și eternei perpetuări, ingrediente infailibile ale dăinuirii.

Celelalte eseuri-reportaje abordează geneza altor construcții definitorii ale urbei, mai întâi catedrala ortodoxă de pe strada Domnească, a cărei piatră de temelie a fost pusă, la 27 aprilie 1906, în zi de sărbătoare pascală, de prințul Ferdinand și prințesa Maria, viitorii regi ai României Mari, apoi, la o mică apropiere spațială și temporală, Palatul Episcopiei Dunării de Jos, transformat astăzi în Muzeu al Creștinătății în care - aceeași revenire în cercuri spiralice la geneză - a fost adus și acel Innocens, paleocreștinul, descoperit pe Dealul Bărboșilor. Se pot adăuga și celelalte case ale Domnului, mai vechi sau mai noi, biserici ale lui Iisus, dar și ale apostolului său Andrei, prezent pentru totdeauna cu toiagul său la porțile cetății, semne ale unei comunități care, în structurile sale existențiale, tot o vatră de pescari rămâne... Stă mărturie și „Biserica

Pescarilor" (pp. 93-99), un lăcaș vechi înălțat în zona Portului cu bănuții scoși de oamenii apelor din zbaterea peștilor în plasele lor atât de migălite. Este o tagmă legendară asupra căreia autorul revine adesea, chiar și atunci când, rememorând venirea lui Eminescu cel tânăr la Galați, cu celebra lui trupă de teatru, remarcă un adevăr sau doar o poveste prin care cei de astăzi află că adolescentul poet fusese găzduit pentru mai multe nopți într-o colibă de pescari... Tot pescar fusese și Petru Rareș, iar frumoasa legendă pusă în pagini de Zanfir Ilie ni-l înfățișează pe fiul lui Ștefan cel Mare, pe viitorul domn, locuind într-o colibă pe malul Brateșului, alături de o mamă grijulie și un fidel slujitor și chemat de însuși Mitropolitul cu tot alaiul lui la cârma Moldovei („Umbra lui Petru Rareș la Brateș", pp. 371-381).

Este interesantă această suprapunere de planuri, palate și ocupații, eroi și legende, străzi și instituții, toate conturând o bogăție urbanistică și spirituală impresionantă, în care, pentru claritate și maximă semnificație, Zanfir Ilie caută și găsește admirabil niște constante, niște structuri matriciale pe care el le numește, și vom vedea de ce, axe. Prima dintre ele, nici nu mai e nevoie să spunem, e Axa Dunării, definitorie și emblematică. A doua este definită prin minunata (și ca denumire și ca istorie) Stradă Domnească, botezată așa pentru că prin ea, intrau, din nord, în urbe, trăsurile cu domnii Moldovei, pentru a coborî în Port, spre corăbiile cu miros de Asie și Stambul. Este cea mai lungă arteră și ea vine de la intrarea în oraș pentru a se contopi pur și simplu cu Dunărea și ar fi frumoasă, elegantă și plină de cutezanță, chiar și dacă nu i-ar avea, dar de îndată îi are – este vorba despre frumoșii tei ai orașului lui Cuza – ea devine mirifică. Zanfir Ilie reiterează povestea teilor din Galați, când au fost ei adică sădiți și de către cine, în elegantul text „Orașul teilor eminescieni", p. 235. Nu pentru Eminescu i-a sădit la Galați pe strada Domnească și pe altele din centru primarul de sfârșit de veac XIX, Constantin Ressu (tatăl lui Camil, pictorul), dar cel puțin din 16 octombrie 1911, Eminescu însuși a venit la teii lui Ressu, sau așa crede Zanfir Ilie, care zice că Poetul a sosit de trei ori la Galați, de două ori, tânăr, cu trupa de teatru în turneu, iar a treia oară, definitiv și emblematic, sub forma statuii zămislite de Frederik Stork și instalată în Parcul Central care îi va primi și numele. De altfel, autorul prelungește deliberat viața eroilor în statui, așa cum se întâmplă cel mai convingător în „Cei patru de pe strada Domnească" (pp. 69-77), în care, alături de expresia în marmură a lui Eminescu, mai sunt înfățișați ca veșnici cetățeni de onoare ai urbei Alexandru Ioan Cuza, Costache Negri și I.C. Brătianu, vorbind necontenit obștei din formele lor statuare...

Așadar, a doua axă a Galaților este axa teilor. Dar mai e una. Una cu o istorie mai recentă dar de o substanță cu totul și totul deosebită: axa cărților, „Axis Libri", licență proprie a autorului, care, în calitate de manager al Bibliotecii Județene „V.A. Urechia", a lansat, sub acest brand, o impresionantă mișcare spirituală, structurată în forme semiinstituționale, cum ar fi celebrul Salon Literar, Revista, Editura și, încununându-le pe toate, deja tradiționalul Festival Național al Cărții care se desfășoară anual, la sfârșit de mai, sub început de nuntire a teilor, sub cerul liber și aproape de răsuflarea tăcută a Dunării, făcând, iată, ca cele trei axe, a fluviului, a teilor și a cărții să se concentreze într-un punct de maximă incandescență. Cu modestie bine temperată, autorul se apropie de această ctitorie mai nouă și mai deosebită, relevând-o imparțial și foarte puțin ceremonios, ca și cum nu i-ar aparține, dar cei care știu adevărul pe el îl reperează ca principal erou și chiar îl identifică cu noua mișcare de spirit a Galaților. Dincolo de toate acestea, Dunărea rămâne marea lui iubire, Zanfir Ilie se identifică pur și simplu cu ea, botezându-și cartea „De Dunăre" și sugerându-ne prin aceasta anume de ce dor suferă el și de ce pasiune este îndemnat în tot ceea ce face și în tot ceea ce scrie. Dunărea devine, de altfel, și un *alter ego* al orașului, după cum orașul însuși înseamnă Dunăre pur și simplu, așa cum putem simți printre rândurile ultimului eseu-confesiune cu un titlu atât de direct, de sincer și de revelatoriu: „De ce iubesc Galațiul" (p. 433), aceasta în timp ce alții se întreabă același lucru despre femei sau alte entități la fel de admirabile.

Ca să-l reperăm pe Zanfir Ilie în acest tip de literatură, care, în esență ni se pare a fi una de factură identitară, ar rebui să ne reamintim câte ceva despre Alecu Russo, cu a sa „Cântare a României", de tecuceanul Calistrat Hogaș, rătăcitor pasional „Pe drumuri de munte", de Alexandru Odobescu hălăduind „Pe plaiurile Bisocei" sau despre reportajele literare ale lui Geo Bogza. Aceasta însă numai pentru a sugera niște posibile repere, pentru că, în fond, Zanfir Ilie se relevă, într-o lume a abstractului și globalizării, ca iubitor de glie locală – nici desuet și nici excesiv de patetic, doar sincer și pasional! – exprimându-și pur și simplu simțămintele și făcându-ne să ne întrebăm, deopotrivă, cei ce nu sunt de pe aici, dar și gălățenii, oricare ar fi ei, cât de bine cunoaștem acest oraș. Iar, dacă după ce citim „De Dunăre. Dăinuire la Galați" nu mai suntem deloc siguri de răspunsul de dinainte, revizuindu-ne totalmente preconcepțiile, înseamnă că efectul cărții este pur și simplu miraculos.

Daniel Corbu
un poet de care se sparg maladiile acestui veac

Ionel Necula
filosof, scriitor

Nu mai citisem de multă vreme - de când a tradus maniera transmodernistă pe înțelesul celor mulți și neinițiați - o carte semnată de scriitorul ieșean Daniel Corbu. De bună seamă știam și eu, ca mulți-alții că autorul este o doxă, un luminat traversat de toate adumbririle veacului, că trece drept un neobosit făclier al spiritului ieșean, dar nu aveam, (nici acum nu le am) toate dovezile la îndemână.

Acum, că m-a onorat cu ultima sa carte de poeme, **Ferestrele oarbe** (Editura Princeps Multimedia, Iași, 2016) m-aș încumeta să vorbesc mai aplicat și, oricum, într-o mai deplină cunoștință de cauză despre eruditul scriitor pe care-l țin în aprecieri ne-erodate și-n aceleași vechi și ne-alterate grații receptive. Doar îi urmăresc prestațiile literare de ani buni, ce zic, de decenii, de pe când edita revista **Panteon** – una din publicațiile cu ținută, cu ștaif ce s-au editat la noi după marea îmbulzeală decembristă, când s-au bulversat valorile și s-a dat frâu liber la manelizarea culturii. Rezolubil, încăpățânat și drept ca un cedru de Liban, Daniel Corbu a refuzat să facă loc diletantismului și și-a apărat proiectul de ispitele alterării cu o dârzenie cum, poate, doar Nichifor Crainic s-o fi făcut pe vremea când făcea dispecerat cultural la **Gândirea.**

Revin însă la volumul în discuție; Daniel Corbu are propriul său buchet de principii poetice constituite într-un cod poetic catalitic și propensiv, cu virtuți harice, ductile și sporitoare în optimizarea actului de creație. … *Se-avântă/ acolo unde misteru-i mai profund/ iar spaima de viață și de moarte/ e salvată doar prin iubire. El știe: cea mai curată fântână e lacrima.*

În general, poetului îi place să plonjeze dincolo de real, dar unde se poate evada din truismele existării? Ce este dincolo de real, în prelungire, în pandant, sau în opoziție cu realul, cu imanența, cu empiria? Scotocind firidă cu firidă prin imperiul posibilului ajunge la concluzia că dincolo de real nu poate exista decât împărăția biblică peste care tronează nu un Dumnezeu mort, cum credea Nietzsche, ci unul obosit, sau chiar în concediu, lăsând **transcendența goală** *Nici un răspuns, Doamne, la repetatul meu/ strigăt! Îmi fac de lucru în jurul absenței/ lipăi în preajma unei fericiri iluzorii/ tot mai mult cred că MOARTEA/ E SINGURA INSTITUȚIE CARE MAI IMPUNE RESPECT (**Transcendența goală**).*

De multe ori, în dialogurile sale cu transcendența, poetul nu-și reprimă accentele abrazive și astrigente, deși, în subtext, se raportează la El ca la o autoritate având toate atributele prevăzute în textul biblic. *CE-AI SĂ TE FACI, DOAMNE, CU ABSENȚA MEA/ când gândurile și dorințele-mi ca un praf cosmic/ nu îți mai atinge geana/ când nu voi mai albi în așteptarea cântecului/ primordial/ și nu se vor mai deschide hubloanele visării/ când întrebările și mireasma-mi de-omenesc/ nu voi mai fi/ când nu vor mai rătăci prin labirintul/ literei A și nu-ți voi mai cerși/ forma concretă a zborului? Ce-ai să te faci, Doamne, cu absența mea/ când peste tot ceea ce acum sunt/ va dansa risipirea? **(Fericitul diluviu).***

Nu spun, Doamne ferește, că poetul este un răzvrătit lipsit de pietate și-n război nietzscheean cu Cerul. Dimpotrivă, Îl invocă adesea cu evlavie, știe **Drumul Damascului** și chiar rescrie, într-o variantă personală rugăciunea **Tatălui nostru** - fundamentală în cadrul credinței creștine. *Iartă-mi insistența zadarnică/ și iartă-mi freamătul lăuntric/ înspre iluminare și dârele de speranță deșartă/ ce urcă la ceruri/ și nedesprinderea de pământ/ pe care ca o pecete a nezborului mi-ai dat-o/ și până la urmă binecuvântează Tată/ al nostru/ scrisele și nescrisele manuale/ ale implacabilei singurătăți (**Tatăl nostru**).* Invocă **Cina de taină** și asemeni lui Zarathustra (cel căruia cămilele îi sunt bolnave) se erijează într-un cuminte **Păzitor de capre).**

Unde mai evadează poetul din realul amorf și contrângător pentru a-și găsi un minim de confort subiectiv? Asemeni lui Cioran cochetează cu Neantul (golul, vidul, vagul, nimicul), ceea ce îi induce o stare de melancolie, de plictis, de zădărnicie, de moarte, mai exact, de toate maladiile acestui veac, dar și de speranță, de izbăvire printr-o terapeutică a iubirii. Tatonează Neantul, străfundurile lui și nu se înfricoșează de avertismentul lui Noica privind spaimele ce le poate provoca prăpăstiile lui.

Cum poetul Daniel Corbu corespunde cel mai bine tipologiei pe care care Cioran o suspecta nu de inteligență, ceea ce ar fi fost banal, ci de un exces de inteligență (*le plus sage*), nu-i mai rămâne decât să suporte toate consecințele ei indigeste. De-ar fi fost numai inteligent, s-ar fi pliat confortabil pe real și-ar fi fost om ca toți oamenii, așa însă trebuie să spargă circumferința *cercului strâmt* și să adulmece ceea ce este dincolo de marginile lui, iar dincolo de real nu mai întâlnește, am mai spus, decât neantul, divinul, reveria, Eul, care reclamă *făclia întoarsă* și, bineînțeles, toată epistemologia posibilului. Or, explorarea lor nu mai presupune cunoașterea carteziană, ci o cunoaștere a cunoașterii, ceea ce înseamnă altceva, înseamnă asumarea golurilor din textul lumii, adică luciditate, iar menirea lucidului este să rămână neînțeles și nefericit. Nu este un destin de invidiat, dar poetul se pare c-a înțeles, trebuie să-și poarte povara lucidității și toate consecințele derivate. Îi mulțumesc pentru această carte nebună și-i promit să-i urmăresc cu interes prestațiile viitoare.

„Serpentine” cu semne de circulaţie speciale

Năstase Marin
scriitor

Perioada copilăriei reprezintă „starea de înger” a omului venit pe această planetă din sferele divine, cu sufletul pur (sau purificat). Deşi mulţi educatori ne contrazic cu numeroase exemple în care „îngerii” se poartă ca niște… Dar excepţiile confirmă regula, sau, relele comportamente pot fi explicate ca fiind un fel de proteste ale „îngerilor” faţă de mediul păcătos în care au intrat.

Este normal ca trecerea de la starea serafică la cea de adult păcătos să fie derutantă, plină de întrebări obsedante și tragice deziluzii. Mai ales că trupul angelic al copilului este supus acelei transformări sexuale, care-l umple cu otrava dorinţelor. Dorinţe date de Dumnezeu oamenilor, ca de altfel tuturor fiinţelor, pentru continuarea acestei taine, numită VIAŢĂ.

Este perioada cea mai tulbure a fiinţei omeneşti, plină de capcane și reale pericole, atât pentru trupul, dar, mai ales, pentru sufletul său candid.

Acestei perioade i s-a spus ADOLESCENŢĂ, toată lumea fiind de acord că plăpândele mlădiţe omeneşti care o traversează necesită multă atenţie, înţelegere, îndrumare, dar mai ales, multă protecţie din partea celor apropiaţi lor.

Oare, în realitate, se acordă adolescenţilor înţelegerea, îndrumarea și protecţia, pomenite mai sus? Teoretic și, în general, da! Deseori, media ne aduce la cunoștinţă fapte care dovedesc contrariul. Nu mă refer la situaţiile criminale cu adolescenţi care au părinţii plecaţi în străinătate sau cu familii dezorganizate ori părinţi viciaţi. Acelea sunt cazuri speciale care necesită analize și măsuri speciale. Mă refer la situaţia când „media” (în special televiziunea) se străduieşte din răsputeri să-l agreseze pe adolescent și să-l deruteze cu multiplele-i capcane, bulinele ei roșii și tot felul de alte atenţionări fiind simple mofturi, care mai mult incită decât interzice. Iar cei „apropiaţi” lui nu-l îndrumă și nici nu-l protejează, fie din lipsă de timp, fie nepăsare, rea credinţă, egoism, fie, pur și simplu, din necunoașterea capcanelor adolescenţei. Cu atât mai mult are nevoie adolescentul, în această perioadă, de îndrumare și protecţie, când nu are puterea de discernământ să se ferească de ele. De aici necesitatea unui ghid, a unui „cod rutier” pentru a străbate în deplină siguranţă periculosul drum.

Deşi există o bogată literatură a problematicii respectivei perioade, un astfel de „Cod al regulilor de circulaţie prin adolescenţă” era imperios necesar.

Tocmai această sarcină și-a asumat-o doamna profesoară MARIANA PARAPIRU din Galaţi, care a publicat volumul intitulat metaforic SERPENTINELE ADOLESCENŢEI, realizat în anul 2007 la editura SENIOR din Călărași.

De altfel, domnia sa este procupată de mai multă vreme de problematica adolescenţei, precizând în „Cuvântul înainte” că „Serpentinele” reprezintă o continuare a volumului său „Din universul adolescenţei”, editat în anul 2004 la „Școala gălăţeană”. Și tot pentru studierea acestei problematici a iniţiat în școală ciclul de acţiuni „Colocviile adolescenţei”, unde șuvoaiele întrebărilor puse de copiii intraţi în universul special de adult, necesitau răspunsuri pe măsura nedumeririi lor.

Această carte încearcă să cuprindă snopul de răspunsuri la multitudinea întrebărilor puse de copiii intraţi în vârsta care șerpuiește printre prăpăstiile vieţii, ca niște meandre clocotitoare, denumite de autoare „serpentinele adolescenţei”.

Însăși tratarea interesantului subiect reprezintă un drum dificil cu muchii tăioase și pante abrupte pe care, autoarea este obligată să facă echilibristică între întrebările jenante despre trăirile intime ale adolescentului și jalonarea răspunsurilor cât mai delicate, nederanjante, dar, ferme și clare. Și este de felicitat pentru profunzimea analizei acestei stări a copilului ce se transformă în adult și claritatea explicaţiilor cu privire la detaliile transformărilor.

Stilul adoptat pentru tratarea temelor luate în discuţie este fluent, atractiv, materialul bine structurat pentru explicaţie și înţelegere, dar, mai ales, pentru menţinerea în stare maximă a curiozităţii cititorului.

Te întrebi, ce te face să nu lași această carte din mână și să o citeși ca pe un roman poliţist, deși… tratează o temă aridă. Apetitul curiozităţii îl menţin misterioasele probleme, mustind de întrebări tulburătoare revărsate din sufletului fiecăruia dintre noi. Dar cartea nu este o poveste clasică, având intrigă, punct culminant și deznodământ, după cunoscutele canoane.

În fapt, este o carte cu subiect ştiinţific, în care bogăţia de date obţinute cu ocazia „Colocviilor adolescenţei” și din experienţa personală a autoarei, este prelucrat și expus cu mijloacele stilistice literare, printr-o fericită îmbinare/împletire a materialului didactico-ştiinţific cu citate/cugetări adecvate temelor tratate, fie preluate din biblie (începând

cu maximele înțeleptului Solomon), fie de la marii gânditori ai lumii, fie recurgând la înțelepciunea populară înmagazinată în proverbe și zicători. Apoi, comentariile respectivelor citate sunt împletite cu mici povestiri ale părinților și/sau ale copiilor, cu trăiri și experiențe reale, edificatoare pentru tema analizată.

Firul cărții, care poartă cititorul din pagină-n pagină, cuprinde „ceva" care stârnește interesul și dorința de a citi mai departe. Acel „ceva" este titlul fiecărui capitol și subcapitol, ordonate și corelate astfel, că fiecare cere citirea următorului, pentru aflarea unui răspuns. Aceste titluri reprezintă în două-trei cuvinte esența întrebării puse, a întrebării tratate și intuirea posibilului răspuns, totul spus simplu, concis, incitant, care stârnește interesul și curiozitatea pentru cunoașterea modului de rezolvare.

Cartea începe cu un oftat de ușurare: „cel mai greu a fost să mă opresc", se destăinuie autoarea, sugerând cât de complexă este această problematică pe care o definește ca „o etapă delicată a existenței" în care „este greu să înțelegi ce se petrece cu tine și ai nevoie să înveți să te cunoști". De aceea, cartea este scrisă sub semnul anticei devize, „cunoaște-te pe tine însuți", subliniind că oamenii au fost interesați dintodeauna de această perioadă tulbure.

În primele capitole, unde arată că „anii adolescenței sunt precum serpentinele", face o frumoasă descriere a perioadei de „înflăcărare și apatie", comparând-o cu „râul ce își rostogolește apele printre pietrele care-l obligă să parcurgă un anumit traseu". În aceste capitole analizează „marile schimbări trupești și sufletești" când copilul este copleșit de avalanșa întrebărilor. Tot acum definește rolurile celor din preajma copilului (familia, rudele, prietenii, școala), precum și rolul celorlalți factori de educație (televizor, internet, mediu social).

Definește verbul „A EDUCA" (a da o direcție bună, clară, corectă și folositoare cuiva), pentru a delimita și clarifica rolul educației în perioada adolescenței.

Un alt merit al cărții este evidențierea „instabilității emoționale" la această vârstă, când lipsa de discernământ a copilului se transformă treptat-treptat în „maturitate decizională".

Cum această transformare nu este simplă, serpentinele „se dovedesc pline de primejdii la fiecare curbă". Or, în astfel de situații intervine autoarea cu soluții de evitarea capcanelor, care, uneori se dovedesc catastrofale, atât pentru adolescent, cât și pentru cei din jurul lui. Este tulburător să afli că leit-motivul tuturor soluțiilor prezentate este IUBIREA reciprocă, atât a celor din jurul său, față de el, cât și a lui, față de cei care-l iubesc. Autoarea consideră că liantul acestei iubiri reciproce este „dorința de a comunica", concretizat în permanentul dialog pentru „a se face înțeles și de a-i înțelege pe ceilalți". Însă, autoarea atrage atenția, „se întâmplă să apară dorința de a avea exclusiv numai drepturi, uitând de îndatoriri". Și atunci, arată care sunt consecințele nefaste ale acestei atitudini de „iubire" prost înțeleasă și cum trebuie evitată respectiva „capcană a iubirii".

Sunt descrise în continuare o serie de serpentine și capcanele lor, cum ar fi: încrederea (a părinților în copii și invers, a copilului față de „prietenii din gașcă"), respectul (față de părinți, profesori, persoane în vârstă, etc), critica și aprecierea aolescentului, cearta/înțelegerea (cu părinții și cu cei din jur,ș.a.).

Un capitol este consacrat educației, autoarea afirmând că „a nega rolul educației este ca și cum ai încerca să oprești vântul să bată, ori pământul să se rotească". (Și când mă gândesc că există inși care afirmă iresponsabil că se poate face educație pe internet, fără învățători și profesori, confundând educația cu instrucția…).

Se precizează care este rolul și obiectivele educației, insistând asupra formării trăsăturilor de caracter ale adolescentului, în care scop prezintă componentele unei personalități armonios alcătuite: a spune mereu adevărul, a te ține de cuvânt și a fi responsabil de ceea ce faci, considerându-le imperative clare pentru vârsta adolescenței.

În structura logistică a cărții, „serpentinele" se continuă una pe alta, fiind într-un raport de determinare reciprocă, situație în care analiza lor necesită reliefarea cauzelor și efectelor intercondiționabile. Astfel, autoarea redă fațetele serpentinelor, văzute atât de adolescent, cât și de adulții din jur și dă explicații cu exemplificări pentru fiecare situație și modul de depășirea lor. Așa tratează complexele de inferioritate care apar frecvent la adolescenți. În același fel, tânărul este îndrumat și atenționat pe toate serpentinele adolescenței, învățându-l să deosebească: urgentul de important, frumusețea de adevăratul frumos, nevoile false de adevăratele nevoi omenești, bogăția de falsa bogăție, valorile de falsele valori și multe, multe altele.

Nu sunt uitate problemele grave și consecințele lor nefaste: abandonul familiei (fuga de acasă), influența anturajului, teribilismele din gașcă, violența, viciile periculoase (țigările, alcoolul și drogurile), jocurile de noroc, relațiile sexuale nepermise, descriindu-le cu delicatețe, dar arătând clar realitatea lor crudă și dură, precum și modalitățile pentru evitarea lor.

Și cartea se sfârșește așa cum a fost începută, autoarea constatând: „cea mai mare nevoie sufletească a noastră este nevoia de dragoste". Mai adaugă: „nevoia de respect, de încredere, de armonie lăuntrică", toate obținute „între patru ochi" de la cei dragi, cei care ne iubesc și îi iubim.

O carte necesară atât adolescenților, cât și părinților, în general tuturor educatorilor, reprezentând un MANUAL DE DRAGOSTE , pe care, regret de două ori, că nu l-am citit când am fost adolescent și nici când am fost părinte de adolescent, pentru simplul motiv că nu era scris. O carte importantă pentru peisajul nostru cultural (sufocat de atâtea publicații „importante"), dar, mai ales atât de necesară EDUCAȚIEI, reper de orientare în activitatea educatorilor de adolescenți.

Prin Shanghai și Nanjing

Mihai Vintilă
poet, epigramist

Am avut bucuria de a vizita de curând China. Un astfel de demers nu este chiar ușor datorită în primul rând distanței, iar în al doilea rând din cauza costurilor. Să vizitezi China nu este ieftin pentru un european. Totuși, după cele 16 ore de zbor cu un avion, contactul cu această mare țară este copleșitor. Am avut ca țintă a vizitei mele două orașe pline de dinamism, dar în aceleași timp și piloni ai istoriei.

Shanghai este o poartă spre lume. Începând cu modernul aeroport de o mărime impresionată și terminând cu marele port maritim totul este aici absolut. Am fost întâmpinat nu de un terminal, ci de o adevărată uzină pusă în slujba călătorului. Aeroportul din Shanghai are două clădiri uriașe așezate față în față asemenea a doi mieji de nucă. Sunt conectate printr-un sistem avansat de autostrăzi, iar călătorul poate opta fie pentru cursele interne, taxiuri sau alte mijloace de locomoție, cel mai interesant fiind trenul de mare viteză pe pernă magnetică. Având în vedere vastitatea acestei porți spre lume poți să-ți imaginezi puțin din fluxul de călători care este deservit. Cu aproape 100 de milioane de pasageri anual este de departe cel mai mare aeroport pe care l-am văzut în vizitele mele prin lume.

Aeroportul nu este nimic pe lângă măreția orașului care parcă te strivește sub clădirile lui de peste 30 de etaje. Bulevardele largi, pline de mașini, sunt mărginite de piste de bicicliști unde fluxul este practic neîntrerupt. Shanghai are peste 700 de zgârie-nori, iar altele câteva sute sunt în construcție. Ce mi-a lovit retina la prima plimbare pe un bulevard au fost stopurile. Culoarea roșie este supradimensionată față de restul culorilor astfel încât un stop pare că se chiorește la tine dintr-un ochi. Este până la urmă o atitudine practică având în vedere că patru benzi pe sens sunt ceva normal în Shanghai, iar șoferii din autoturismele din spate trebuie să vadă când să oprească.

Am avut bucuria de a fi cazat într-un hotel la etajul 25 de unde am putut arunca o privire panoramică asupra orașului. Am avut avantajul că acest hotel era pe o insulă și deci privirea nu era opturată de alte clădiri. Am simțit și o senzație de imponderabilitate la ultimul etaj al edificiului unde într-un bar rotitor cu podeaua de sticlă am avut mai multe întâlniri. Dar nu modernitatea și măreția acestui oraș m-a atras ci portul! Nu credeam că voi merge kilometri întregi și să văd numai containere,

docuri, vapoare și macarale. Portul Shanghai este cel mai important punct economic al Chinei moderne. Aici vin și pleacă cele mai multe vapoare din lume și tot aici își au sediul cele mai mari firme de transport. O plimbare în acest oraș în oraș este dincolo de experiența practică un șoc. Acum realizezi câte produse exportă de fapt China! Pe kilometri întregi nu vezi decât containere care vor ajunge în toate colțurile lumii. Avem aici punctul de ieșire a aproape 50% din exporturile Chinei și cu siguranță acest port se va mai extinde. Ultima sa mărire într-o zonă artificială, ruptă din ocean încă de acum câțiva ani, a devenit deja neîncăpătoare!

Legătura spre Nanjing am făcut-o cu un tren de mare viteză pe pernă magnetică. Am avut inspirația să cumpăr bilete la prima clasă astfel că am stat exact în spatele unei uși de sticlă în fața căreia se aflau mecanicii și botul trenului. Am avut astfel acces la o priveliște demnă de filmele de urmărire ale lui James Bond! Deși mă așteptam la un drum mai puțin lin am fost plăcut surprins de plutirea în ireal pe care o face acest tren la viteze de 400 de kilometri pe oră. E asemenea unui legănat ușor pe verticală abia perceptibil și care pentru un călător obosit ar fi fost perfect pentru un somn bun, ceea ce nu am făcut. Am putut admira astfel lumea rurală pe distanța imensă de aproape 1000 de kilometri dintre cele două orașe acoperită în aproape trei ore. Dincolo de geam mi s-a arătat China cu căsuțe tradiționale, cu nesfârșitele câmpuri de orez. Din când în când, vedeam în depărtare preț de câteva secunde o siluetă care se apleca sau se ridica.

Nanjing este fosta capitală imperială a Chinei și se află pe malul râului Galben, care îl desparte în două și care e trecut de poduri moderne. Orașul este faimos pentru primul pod peste un râu important, dar și pentru orașul interzis, mult mai mic ca cel din Beijing, dar la fel de frumos. Așa cum poate vă așteptați, nu l-am ratat. Am putut să mă plimb pe canalele sale, să îi vizitez templele, să mă prefac un bun cunoscător al astronomiei citind pur și simplu plăcuțele de pe donațiile călătorilor italieni din secolul trecut! Am admirat marea poartă a Puterii Divine de la intrarea în parcul muzeului. Capitală a Chinei în perioada 1420 -1912 în timpul dinastiilor Ming și Qing, Nanjing este astăzi un oraș modern. Are zone comerciale foarte apreciate, cum ar fi bazarul unde am putut scăpa de vânzători doar folosind frumoasa și fascinanta limbă română care le părea stranie și de neînțeles și până la zona de dezvoltare economică specială unde marile corporații mondiale tot contruiesc fabrici.

Am văzut doar puțin din China. Aceste impresii sunt fugitive, ele fiind doar o parte din ceea e am trăit și simțit în această țară asiatică. La întoarcerea în România mult timp m-a bântuit imaginea mulțimilor de oameni și de mașini din orașele Chinei ajungând mereu a spune în ciuda ambuteiajelor locale că pe șoselele noastre nu circulă nimeni.

Romanul „Destine” de Angela Burtea

Dumitru Anghel
scriitor

Romanul *„Destine”*, Editura „Armonii Culturale”, Adjud, 2016, 200 de pagini, completează portofoliul editorial al scriitoarei Angela Burtea, după volumul de debut *„Frânturi de suflet”*, Editura Edmunt, Brăila, 2008, urmat de *„Zamfira”*, 2011, la aceeași editură; *„Ilinca și Matei”*, 2012; *„Mirajul iubirii”*, 2013; *„De vorbă cu inima”*, 2015, cinci cărți de *proză,* și un volum de versuri, *„Printre anotimpuri”*, 2012, toate la Editura „Armonii Culturale”, Adjud.

În noua carte, cu un titlu predestinat și încărcat de fabulos, doamna Angela Burtea se expune artistic și intim sufletește într-un joc al întâmplărilor, care alcătuiesc „ceasul biologic” al căutărilor după adevărul absolut și frumosul abstract, cu o impresie bizară de tonic, venită dintr-un *univers* al unei energii intime, de care parcă ar dori să se elibereze și să refuleze în fantomatic, ca în spatele, ca sub protecția unui paravan.

Romanul *„Destine”*, structurat pe patru părți, (I-II-III-IV), începe abrupt, pe un motiv epic *de început de lume,* pe două alternative existențiale, Creație Divină sau Evoluție Darwinistă, pe care le identifică, anulându-le *dualitatea,* contrarietatea, prin sentimentul conciliant al *IUBIRII,* dincolo de diversitatea semantică și în opoziție cu *URA,* formă derizorie a condiției umane: „...dacă nu înveți a te iubi, nu-i poți iubi pe ceilalți, iar *dacă iubire nu e, nimic nu e!”* (pag. 10).

Iubirea pare a fi registrul narativ al scriitoarei Angela Burtea, pe care i l-am perceput și în celelalte cărți recenzate, ca un contrapunct stilistic, inconfundabil și definitoriu, deși motivația tematică a prozei sale are mereu altă direcționare: „Eroii cărții sale par ușor debusolați, nu pentru că nu și-ar controla intensitatea trăirilor sufletești, ci pentru că au senzația că n-ar fi în pas cu vremea” („Frânturi de suflet”); „Personajele sunt mereu aceleași: *părinții,* cu un statut special pentru tata.., efluvii de iubire recunoscătoare, presant nostalgică...” („Mirajul iubirii”); „Are nostalgii și pentru casa copilăriei fericite, *casa de acasă,* locul sfânt..” („Zamfira”).

Surprinde, așadar, parcă inconștient și în afara oricărui risc al repetării, sentimentul iubirii, pe care-l nuanțează salvându-l de la banalitatea repetiției, printr-o multitudine de ipostaze: iubirea de mamă și, mai ales, de tată; dorul de *casa de acasă;* dragostea de neam și de istoria străbună; dragostea de oameni și iubirea de Frumos, categorie estetică, în care încap generos toate *minunile* simple ale vieții!

Toate cărțile doamnei Angela Burtea, nu numai romanul *„Destine”,* cu titlul său impetuos și ușor prețios, se află sub semnul generalizator al percepției imediate, primare al acestui sentiment uman, pe care-l situează la nivelul unei minime răsplate, onestă și morală, pe portative stilistice de o mare finețe, în tonalitățile grave ale unei „Ave Maria”, salvate de la un impresionism impetuos printr-o frazare elegantă și un discurs gramatical, cu nuanțele metaforei-briliant: „O așezasem pe mama în pământul veșniciei alături de părinții săi, iar eu pășeam cu grijă prin împrejurimile satului, încercând să regăsesc mirosul și culoarea inconfundabilă a naturii de altădată” (pag. 10).

Alteori, stilul prozatoarei este marcat de o permanentă „șarjă” ironic-sentimentală, dar de-o acuitate sufletească dominantă: „Eram al doilea copil apărut în familia mea. Fiindcă primul născut fusese fată, se înțelege că tatăl meu își dorea cu înflăcărare ca al doilea copil să fie ce-o fi, numai armată să facă” (pag. 15); iar „piedestalul” iubirii filiale rămâne tatăl. Cum spuneam mai sus, Angela Burtea a construit în mai toate cărțile sale un univers unic și inconfundabil al *„casei de acasă”* și al personajelor emblematice care-l alcătuiesc, pe cel puțin trei paliere de vârstă, în

ordine descrescătoare, învăluiţi cu toţii într-o aură de miracol, frumuseţe, iubire şi grandoare, fiecare cu *Destinul* său, pe o arie curriculară şi un *arbore genealogic* marcat precis.

În Partea a II-a (pag. 54-98), se păstrează aceeaşi încrâncenată *dependenţă* sentimentală pentru spaţiul mirific al copilăriei, dar se conturează şi un alt orizont al personalităţii în devenire a autoarei, care se amestecă printre *personajele* cărţii sale, cu *amănunte* biografice la limita sincerităţii controlate, uşor voalată, a unui *„Jurnal”* de adolescentă, peste care au năvălit sufocant evenimente, gestionate cu uimire şi cu o notă de... *„nu se poate!?”*, asumate doar peste ani. Sunt dominante, de data aceasta, trăirile primilor fiori ai dragostei: „Eram doar noi. Inconştient, trupurile noastre s-au apropiat. În îmbrăţişarea aceea fugară, buzele lui Ionică îmi dădeau primul sărut” (pag. 62); adică altceva decât dramatice şi nefericite întâmplări din episodul generaţiilor de dinainte, părinţi şi bunici.

Deşi nici aici, în universul particular al tinereţii, „- Lioara, te iubesc şi tu vei fi a mea!” (pag. 63), sau cu perioada fascinantă de elev de liceu, Angela Burtea nu renunţă la „tamponul” de echilibru şi la limanul de linişte al familiei: „O văd într-o zi pe biata bunica la poarta şcolii, însoţită de tatăl meu. Nicicând n-am fost mai surprinsă” (pag. 71). Între surpriză şi bucurie, din nou acel „intermezzo” de temporizare a efluviilor sentimentale, cu reevaluarea amintirilor în care, din motive social-politice, mama şi tata, bunica şi bunicul au fost victime ale unor legi dictate de Istorie sau de Legea necesităţii şi întâmplării dramatice.

De cele mai multe ori, prozatoarea reuşeşte să depăşească momentul Eu-lui presant şi insinuant al universului familial, mai ales din zona nefericirilor, şi să se plieze pe un gând luminos: „Am încercat adesea să pun zăvor peste umbra trecutului, smulgându-mă pentru totdeauna din ghearele lui...” (pag. 86), pentru că faptele din romanul „Destine” se derulează narativ la persoana I singular.

Partea a III-a (pag. 99-161) se află sub semnul unui... Destin al echilibrului. Personajul principal, orgolios şi emblematic pentru o idee-simbol, pozitivă şi demnă de a fi un subiect de carte, „plusează”: „Credeam cu tărie într-un nou început şi speram să fie şi cel mai bun” (pag. 99). Este timpul şcolii, moment de referinţă pentru idealuri şi pentru orice început, pentru primii paşi în viaţă şi pentru orice posibile Destine: „După despărţirea de Ionică am cedat chemării inimii mele, iar uşile ei au rămas pentru mult timp întredeschise” (pag. 107).

Totul se petrece sub semnul Destinului - tutelar al unei cărţi, al unui roman care sfidează toate regulile literaturii de ficţiune epică şi totul se derulează biografic, intim, real, fără niciun amestec din afara Eu-lui narativ: „În seara aceea am plecat la braţul viitorului meu soţ sub uralele prietenilor. Îmi uneam *destinul* de-al lui aproape inconştient” (pag. 116).

Dependenţa de gena biologică familială este dominantă: „În noaptea aceea mi-am amintit de mama. Şi mama la fel procedase. Atunci am înţeles-o cel mai bine. Mama sigur l-a iubit pe tata” (Idem). Până şi sentimentul primar, egoist şi unic, IUBIREA, se află sub semnul tutelar al familiei, al principiilor de bază din fiinţarea umană. Modelul tutelar al tuturor lucrurilor este sfânta Familie şi protagoniştii ei: bunicii, părinţii, copiii, chiar dacă: „Trecuse vremea bunicii, iar eu născusem primul nostru copil” (pag. 135).

Şi în Partea a IV-a, *Destinele* de tot felul, relatate la persoana I, au aceeaşi doză de risc a pierderii unei identităţi obsesive, pot fi suspectate de o anumită duplicitate, deşi tocmai această dualitate temperează impasul conflictual. De fapt, Angela Burtea *„a jucat pe această carte”* în intenţia onestă de a evita *„atacul”* la jocurile literaturii de ficţiune şi convinge demonstrând că, dintre multiple Destine, fără posibilitatea de a le controla, cele matrimoniale rămân cele mai dramatice şi, în consecinţă, cele mai convingătoare pentru apetitul lecturii.

Altfel, romanul „Destine” valorifică orice realităţi, din orice timp istoric şi din mereu altă perspectivă, cu antecedente biografice în cazul prozei scriitoarei Angela Burtea, urmând totuşi linia unui epic obiectiv, din care a rezultat un final ca de scenariu de film modern ori de basm spus *„la gura sobei”*, pe un ultim şi alt *destin* născut din curgerea timpului...

Un strigăt al zeiței Lucidității

a.g. secară
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Teodor Parapiru – *Testis*, Editura Senior, Călărași, 2016

Cum strigă Luciditatea din Om, ar putea fi alt titlu pentru o prezentare a acestei cărți care dovedește că experimentul de calitate în literatură poate fi încă de actualitate. Oricine are sentimentul existenței într-un univers gogolian, unde suntem studiați ori supuși unor experimente s.f., ca să nu spunem de o farsă metafizică, cine vrea să fie „martor” (una dintre traducerile cuvântului latin „testis”) la un proces unde nostalgia, melancolia, o furie abia înăbușită, lehamitea și greața aproape sartreană sunt acuzate de însușire de false identități de muze care fără milă își uită adoratorii, poate îndrăzni să o… urmeze pe Alice în această nouă țară a minunilor încă neterminate…

O carte care poate să te salveze, măcar pentru câteva clipe… de globalizare, falși profeți, impostură, „de foame, de sete/ și de dor de codru verde”, de vii și de morți!

*

Poate unii se vor întreba unde pot fi romanele, scrierile moralizatoare ori filosofice în numai aproximativ 80 de pagini! Răspunsul nu e … vânare de vânt, că tot luă Bob Dylan Nobelul anul acesta fără să știe de ce, experimentul este răspunsul, iar nu experimentul steril, ci acela care presupune viitor – de aici și anunțarea implicită a unor sezoane viitoare, cartea fiind și o parodiere a serialelor noastre de comedie îndoielnică, adică, vezi bine, care îndoaie Românul și Românca nu în poziții ingrate și imposibile (doar iubirea aproapelui presupune cruciadă în toată regula!), dar care le spală și bruma de creier admisă și aprobată fără nici un referendum!

Fără a exagera, Scrierea de aici este revoluționară, continuând, la alt nivel, experimente… micro sau macro epopeice, precum „Papuciada” ori „Grancariciu, satul global”… Esențializarea… extremă, dacă ne putem astfel exprima, nu-l transformă pe scriitor într-un extremist, ci doar îl apropie de aurul literar care nu este deloc al gloatei, după cum ne sugerează moto-ul care pe limba noastră înrudită dezice: „Aurum nostrum non est aurum vulgi”…

Teoretico-scriptic, Acțiunea, Meditația, Desfășurarea, Esențializarea ș.a.m.d. debutează în anul 2022, așadar, este și nu este și un pic de… anticipație, S.F. sau nu! Cert este că se observă… trecerea orânduirii de la sat global la… Mahalaua universală (chiar dacă Solo, alt personaj emblematic, fără nicio legătură de familie cu personajul din StarWars, visează la „un oraș global funcțional grandios, după arhitectura „Divinei Comedii” a lui Dante”), unde personajele au rol de simbol… neo-mitologic! Personaj central, măcar oarecum de centru, Doamna Globală Julieta, un fel de Fefeleagă post-meta-modernistă, în anul 2016 de numai 94 de ani, „o aproape”, apropo de iubirea aproapelui (și mai ales a dușmanului), deziderat atât de greu de împlinit, personaj care observă în finalul primului supra-text că, „de la o vreme, toate zilele” i se par de gunoi, adică acele zile în care vin mașinile pe străzile unde gunoiul se ia doar o dată pe săptămână! Oarecum zile de post și rugăciune, de meditație asupra faptului că toți riscăm să fim dați la groapa de gunoi a istoriei!

Al doilea text, „Minune fără asemănare” (a se observa și auto-ironia!), conține și îndemnul la reformă (revoluție, de!) „până în ose/minte, văz/ duh și literatură”! Încet, încet, intră pe scenă și alte personaje: vecinul Marțian, precizatul Solo (un soi de soi de alter ego al scriitorului, care „poartă sub braț un fel de registru, marcat evident de trecerea timpului, pe care scrie caligrafic «Codex Testis», adică un alt fel de Codex Perplexorum) fostul sol Corbu, nepotul Costi care apare în „Mesaj enigmatic”, prima ciornă de roman, da, v-ați prins, acestea sunt „romanele”, niște schițe de

roman, care pot fi dezvoltate de orice… finanţator ori doritor, amator sau profesionist!, „blânda moralistă octogenară Matilda”, fosta contabilă valoroasă Elvira, sora Matildei, strănepoţii Cristian, Viorel, Domnica, Madam Mina, Madam Sofia, pisica Toya, căţelul Dodică, preotul Capac, cascadorul Toni, Medeea Apostol, agent de asigurări, ș.a., poate personaje căldicele, unele, cuvântând lângă fantome dezirabile precum cele ale descoperitorului focului, ale eroilor civilizatori, inventatorii scrisului, Homer, Lao Zi, Confucius, Buddha, Platon, Aristotel, Ovidiu, Dante, Shakespeare, Cervantes, da Vinci, Michelangelo, Copernic, Erasmus, Edison, Mozart, Darwin, Freud, demni de „o istorie bună a omenirii”, istorie care ar trebui scrisă cândva…

Alte texte schiţe de roman mai sunt „În serviciu italian” (Mă mir că nu i-a trecut nimănui prin cap o telenovelă cu emigranţi români în Italia sau Spania!), cu o întorsătură demnă de talentatul domn Ripley, „Capcana iertării” (cu o mărturisire teribilă pe patul de moarte, în acelaşi timp şi o cerere de iertare, un altfel de „Cain şi Abel”: „-Ştefane, mă fac vinovat de aproape tot ce ţi s-a întâmplat rău… Toate nenorocirile pe care le-ai păţit, pierderile, certurile, nereuşitele, piedicile, intrigile, accidentele, trădările, închisoarea… au fost puse la cale de mine…

— Nu cumva aiurezi, Constantine?... Eu ştiu că mereu mi-ai fost ca un frate (…)

— Nici vorbă!... Ascultă-mă… Am săvârşit orice ticăloşie care să-ţi provoace suferinţă şi nefericire…

— Bine, dar de fiecare dată ai fost lângă mine şi m-ai ajutat să depăşesc momentele alea grele, frica, bolile, accidentele, închisoarea, singurătatea…

— Aşa e, dar nu-ţi face iluzii: eu le-am pus la cale!

— DE CE, Constantine?!... Din ură, din invidie, din lăcomie, din răutate, din vreo dorinţă de răzbunare? Cu ce ţi-am greşit vreodată?!

— Nu ştiu…”

Acest roman, dezvoltat, chiar ar putea să se numească „Nu ştiu”… O provocare, ca şi „Defecţiune tehnică”, „Ecuaţie cu mai multe necunoscute”, „Fenomen paranormal”, „Întrebări pe Aleea Cerşetorului”, „Testament cu indulgenţe şi cu aplauze” ori „Teatru infinit”…

Joc de idei, demonstraţie de inteligenţă şi raţiune care învinge potopurile iraţionalului şi imaginarului, fiinţă contra nefiinţă, Doamna Viaţă şi Doamna Moarte (apar în „Un om cumsecade”, p.19) pândindu-se reciproc, multă atenţie la „mesajele” şi neconcordanţele Logicii, Logosului (se descoperă că Adam şi Eva n-au avut copilărie, ceea ce poate explica multe dintre avatarurile lipsei de afecţiune a… păcatului originar!), afaceri de-o cafea (cred că pe lângă arborele vieţii şi cel al cunoaşterii un rol important l-a avut şi arborele/arbustul, deh, de cafea!), apel la Râs sănătos şi la demnitate (vezi paginile 8, 74, 76…), „Testis” este, după cum aflăm de pe coperta IV, unde „este” un text în sine, „Leac de singurătate”, care nu apare şi în interiorul cărţii, altfel de omagiu, aşadar, „Testis” este un domn de umbră, voce inconfundabilă a unui scriitor care (încă) vrea să creadă în nodurile enigmatice ale literaturii: Teodor Parapiru!

Demonstraţia sa este magistrală (şi când, sau mai ales, când este vorba de… „spirite de companie”!), deşi mai că ar zice, precum Doamna Julieta, în alt context, este drept: *Nu eram eu!*

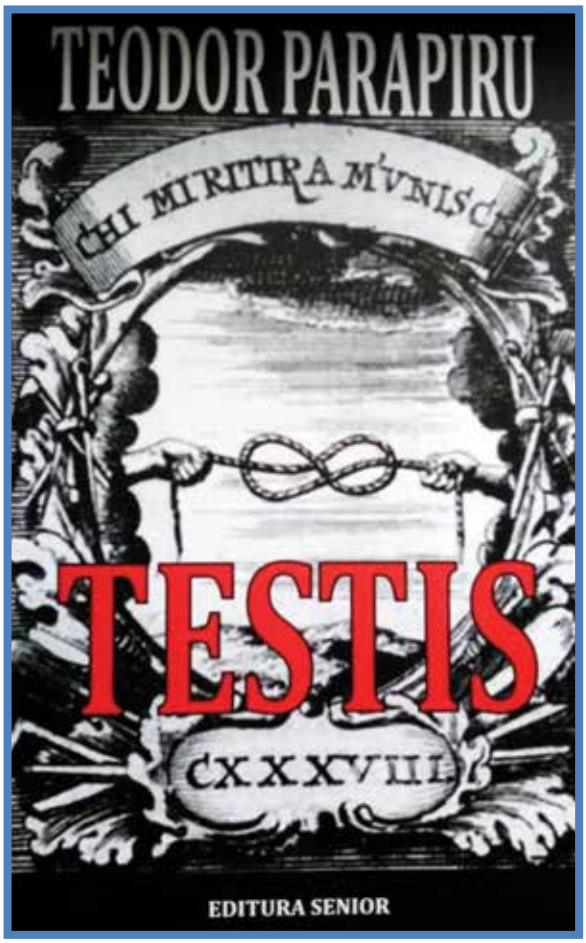

Vasile Andru - un peregrin prin grădinile ascunse ale singurătății

Letiția Buruiană
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Născut în nordul Moldovei, într-o localitate românească aflată astăzi în granițele altui stat, Vasile Andru îmbogățește, cu moștenirea sa literară, o arie nu foarte consistentă a literaturii române, aceea a scrierilor de sorginte sofianică și sapiențială. Moștenirea lăsată este cu atât mai valoroasă cu cât constatăm, în urma lecturii printre rânduri, dar și din interviurile și textele sale autobiografice, că seva și parfumul acestor creații sunt extrase din propria experiență de viață, îngemănând profanul cu practica spirituală.

Ne-am bucurat de prezența acestuia la târgul de carte din Galați, neștiind că prezența lui Vasile Andru, în carne și oase, la Festivalul Național al Cărții „Axis Libri” va fi ultima, încheind astfel, în mod neașteptat, o perioadă de 12 ani de când scriitorul venea periodic la Biblioteca „V.A. Urechia” pentru a-și lansa cărțile. Prima dintre acestea, un microroman, intitulat „Operație pe creier sau Eros și Thanatos”, a fost precedată de o prelegere. Fiecare din întâlnirile cu cititorii, în spațiul bibliotecii, avea același tip de debut și aproximativ același public receptiv. Veneau admiratorii săi constanți care-l priveau ca pe o rudă. Lui însuși îi plăceau astfel de momente de comuniune, oriunde se afla, în îndepărtata Indie sau în Paris, în Polinezia sau în Balcani, în New York sau în țară, mărturisind că adesea trăia sentimentul de rudenie față de gazdele sale.

Datorită achizițiilor din practicile spirituale personale ale autorului, dar și erudiției sale, în pas cu teoriile moderne de dezvoltare și optimizare personală, lectura prozei lui Vasile Andru devoalează sensuri și semnificații în dublu registru: sacru și profan.

Cele 8 povestiri incluse în volumul „Opt chipuri ale singurătății”, lansat la târg[1], ilustrează principiul unității în diversitate, cuprinzând aspecte ce țin de zestrea spirituală a omenirii, de întâmplările istorisite, de locul unde acestea se produc, de *backgroundul* cultural al personajelor ș.a. Acestea aduc bogație și expresivitate textelor, pe când tipologia personajelor și tematica abordată reprezintă firul continuu ce le reunește.

Un prim element de legătură este observabil încă din titlu: cifra 8. Simbolistica acesteia se întâlnește în diverse sisteme de spiritualitate ale lumii. Ne vom referi însă doar la două binecunoscute autorului. În budism întâlnim Nobila Cale Octuplă care reprezintă calea către sfârșitul suferinței. Esență a doctrinei budiste, alături de cele 4 adevăruri nobile, aceasta este totodată un îndrumar al eliberării individului de atașamente și iluzii prin 8 ramuri de practică etică și mentală: înțelegere, gândire, vorbire, acțiune, modul de viață, efort, atenție și concentrare. Întâlnim aceste direcții de îndreptare, mai mult sau mai puțin implicit și evident, în relatările la persoana I, în care amprenta autobiografică este puternică. Un al doilea set de semnificații îl regăsim raportându-ne la un alt domeniu al preocupărilor lui Vasile Andru, cel al învățăturilor filocalice, pe care le readuce în sprijinul trăitorilor sub „civilizația culpei”. Pornind de la cele 8 (9, după alte opinii) „fericiri” din Noul Testament, păcatul și eșecul nu mai sunt privite ca experiențe negative, demobilizatoare, ca efect al încălcării celor 10 porunci, ci sunt pozitivate prin schimbarea de sens (spre exemplu, „Fericiți cei ce plâng, că aceia se vor mângâia”, Matei 5, 4.). Andru pledează pentru ideea că destinul omului poate fi schimbat și înobilat prin propria transformare atitudinală în fața vitregiilor vieții. Astfel, toate poveștile de viață cuprinse în volum, în aparență eșecuri ale unor experiențe de cuplu, sunt în fapt, deschideri către un alt nivel al exersării virtuților întru desăvârșirea de sine.

Firul comun al celor 8 povestiri este singurătatea, redată în diverse ipostaze, în diferite spații culturale – India, Rusia și țări ex-sovietice, Bosnia, Franța, Canada, Grecia, România. Întâlnim medii culturale deosebite, populate de regulă de scriitori, artiști și căutători spirituali din lumea largă, având în comun cu autorul aspirația către „o reconstituire armonioasă a ființei” (G. Grigurcu). Personajele au, de regulă, o perspectivă elevată asupra lumii, o înțelegere profundă a propriilor trăiri și experiențe, care deși nu le influențează radical existența profană, le deschid porțile către sine, către receptarea sensurilor mistice ce le guvernează destinul. Înțelegerea, acceptarea, predarea ego-ului „în pragul sorții” formează numitorul comun al povestirilor. Ruxandra acceptă și chiar încurajează infidelitatea soțului, înlăturând ipocrizia conjugală („Toate rolurile se sfârșesc într-o zi”, p. 32) și înfruntând sentimentul de *tragică izbândă în fața provocării sorții.* Sophie, o jurnalistă dependentă de adrenalină (simte „că fiecare zi nouă e o viață în plus”, p. 36), renunță la profesia sa de fotoreporter de front pentru a deveni o femeie obișnuită, prin măritiș. În cele din urmă se dovedește că renunțarea a fost parțială, continuând să publice reportaje de presă, dar fără semnătură. Iubitul care

acceptase inedita ei cerere matrimonială printr-un email trimis la 22 de adrese, se resemnează apoi cu tăcerea ei, păstrându-i proaspăt verdictul („Cel mai mare eveniment al vieții este că sunt în viață", p. 47). Basarabeanca Olga își reîntâlnește dragostea tinereții la vârsta când se obișnuise cu singurătatea, iar „respectul e mai convingător decât dragostea". La confruntarea cu temerile schimbării, renunță la idilicul „happy end", simțind „bucuria lăsării raiului" casnic pentru o modernă relație la distanță.

Tot în „pragul sorții" se oprește și scurta legătură dintre canadiana Carolina și Pelerinul – un misteros personaj masculin care avea puterea de a-și materializa aproape instantaneu gândurile și de a anticipa scenariul vieții oamenilor „în cuante de imagini".

Ultimele trei povestiri părăsesc terenul dragostei romantice pentru a intra în lumea căutătorilor de sens inițiați în vechi sisteme de credință și avansați în practici spirituale. Singurătatea nu mai este efectul unei renunțări accidentale sau o alternativă la atașamentul față de traiul în comunitatea umană, ci o oportunitate de întoarcere la izvoarele lăuntrice, de lărgire a cunoașterii dincolo de simțurile și percepțiile firești. Personajele nu mai judecă singurătatea în termeni de suferință egoistă, ci ca o opțiune necesară, integrată în viața cotidiană. „Însăși viața este o unire temporară a unui suflet cu un trup trecător. E vorba deci de două tempo-uri care pot coincide sau nu: dragostea și viața (p. 88), afirmă Eutimia, soția unui misterios personaj din „Dublul meu stochastic". După cum reiese din titlu, avem în acest caz o reluare a motivului romantic al dublului. În contextul imaginat de autorul-narator, *alter ego*-ul acestuia apare doar în formă eterică și joacă rolul de înger păzitor. Sosia sa are și o existență în lumea materială, faptele similare de viață fiindu-i istorisite de fosta lui soție. Astfel, naratorul reușește să întrezărească în dublul său stochastic explicația unor miraculoase salvări de la moarte. El evită însă întâlnirea, potențial fatală, din lumea fizică.

În „Doctor Fausta", dorind intens să capete harul vindecării, Ioana Fausta apelează la „pactul cu diavolul", arvunindu-și primul copil născut. „Zmeul norocului" invocat de ea, cu miros de ocean, acoperit cu firișioare de lumină, i-a primit jertfa și i-a dezvăluit cu bunătate momente importante ale vieții. După reușita în carieră și împlinirea profețiilor misterirosului duh, Ioana Fausta renunță la prima ei sarcină, copleșită de teamă și îndoială, provocându-și o imensă suferință. Ca răspuns asupra provenienței acestei entități, naratorul oferă ipoteza unei forme divine, venită din afara dualității bine-rău, care asemeni unui strop de divinitate a umplut golul unei așteptări, la un moment dat. Acceptând taina aceasta în viața sa, Fausta se eliberează total de vină și, renunțând la stilul de viață comun, se dedică misiunii personale reușind adevărate miracole. „Părăsea toate tabieturile și ticurile vieții amorfe. Nu se mai lăsa furată de nimicuri, de amabilități, îi ocolea pe cronofagii simpatici care ne iau zilele.[...] Parcă era plonjată în altă dimensiune, nu mai avea cele 1001 de trebuințe ale omului comun...s-a însingurat frumos în mijlocul mulțimilor, pacienții deveniseră lumea ei definitivă, ultimă" (p. 114-115).

„O fiică a Indiei (Niraji)" - istorisire cu caracter autobiografic explicit, ne introduce în stilul de viață al căutătorilor spirituali din India, familiarizându-ne totodată și cu obiceiurile acestui popor străvechi. Cele două filoane ale spiritualității care i-au marcat profund ființa se întâlnesc și aici, sub forma filosofiei Vedanta, predată într-un *ashram* și a ortodoxismului practicat de localnici. Într-un dialog cu logodnica sa, naratorul îi revelează acesteia substratul spiritual comun. Cei doi îndrăgostiți nu reușesc însă să-și unească destinele printr-o căsătorie ce i-ar fi asigurat iubitei eliberarea din limitele condiționării specifice femeii indiene. Eroul oscilează între angajament și evadare, între lumea profană și cea mistică, întărind bănuiala logodnicei sale că el ar putea purta doar pe perioade scurte „două altare: al unei case și al unei căi". Fuga în singurătatea *ashramului* și pelerinajul în locuri sacre îi facilitează transformarea, trecerea de la cunoașterea mijlocită de simțuri la un nou nivel, marcat prin ieșirea din iluzie. Renunțarea la lume, proiectată emoțional în pierderea iubitei sale, Niraji, este sfâșietoare, dar ireversibilă: „la ora de adio, am râvnit-o până la plâns" (p. 166). Ultima încercare este vindecarea de ispita iluminării senzuale. „Pragul sorții" de această dată se concretizează într-un pod pe râul Alaknanda. Semnificația episodului trecerii punții suspendate este potențată de subtitlul cu rezonanță biblică „La apa Alaknanda, acolo am șezut și am plâns". „Patria ascunsă" de peste râu rămâne însă pentru cititorul profan învăluită în mister, sporind totodată taina peregrinului Vasile Andru - Ananda.

Conchidem cu observația că cele două filoane de spiritualitate, hindusă și creștină, alimentează armonios proza lui Vasile Andru în expresie și conținut, conferind o notă specială întregii sale opere. „Parfumul" lăsat moștenire de Vasile Andru, detectabil în toate scrierile sale, original și memorabil, conține în stratul de bază un puternic fundament mistic, soteriologic, atemporal, în stratul de mijloc – tradiții spirituale, exotism, autorealizare, iar în notele de vârf – modernism, multiculturalitate, vizionarism.

Note:

1. Apărut la Editura „Eikon", în 2016, volumul intitulat „Opt chipuri ale singurătății" a fost reluat după o ediție-ciornă din 2011, care la rândul ei include povestiri publicate anterior în reviste și antologii. Ediția recentă aduce modificări textelor prin rescriere și scurtare, așa cum mărturisește însuși autorul în „Colofon".

Cunoaștere, iubire, suferință
Scurtă istorie feminină

Ioana-Codruța Tudoriu
studentă, poetă

Știință exactă și artă - precizie-n formă și libertate-n conținut. Iată două coordonate ce definesc forța de creație a sonetului. Acesta, după cum cugetă Baudelaire, acceptă orice și face pe plac oricui: „[…] *Pentru că forma este constrângătoare, ideea țâșnește încă și mai intensă. În sonet încape orice: bufoneria, galanteria, pasiunea, reveria, meditația filozofică.* […]"[1] Cea mai nobilă vocație a sonetului este iubirea, iar înfățișările sale sunt dintre cele mai diverse: de la inspirația înaltă- religioasă și etică, până la filonul comic și parodic. Spre exemplu, reversul imaginii Beatricei - ce-l călăuzește pe Dante înspre Creator - este o „antibeatrice" - Becchina - care-l respinge pe amorezul care o sâcâie - Cecco Angiolieri[2] . Ca balsam al suferințelor din dragoste, chiar Guido Cavalcanti va ironiza aparițiile feminine, pe care știa totodată să le și slăvească... Lumea regăsește armonia în iubire. Aceasta este precum un demon, un geniu mijlocitor ce unește lumea de sus cu cea de jos, dând unitate universului. Unul dintre acești demoni este chiar Eros. Perspectivele sunt multiple. Platon fixează și cugetă asupra conceptului de iubire păgână, de referință fiind „Banchetul", în vreme ce iubirea creștină este gândită și redimensionată în Evanghelii, în literatura patristică, ori „Divina Comedie" a lui Dante: „*Cele două fețe ale Renașterii, cea de plăcere epicureică fără frâu, fără scrupule, și cea de gândire și artă* […] *vorbesc ca două glasuri într-o simultană spovedanie.*"[3]

Emblemă a iubirii - „obiect" de contemplație, de reverie, de prețuire și totodată de suferință adâncă, nu a fost doar femeia. Nume feminine importante ale Renașterii, precum Gaspara Stampa, Vittoria Colonna și Veronica Franco au cântat numele lui Dumnezeu și imaginea iubiților: „[...] *cei ce iubesc sunt singurii ce primesc să moară pentru alții... și nu doar bărbații, ci și femeile. Destulă mărturie ne dă pentru aceasta, la greci, Alcesta, copila lui Pelias. Este singura care a vrut să moară pentru bărbatul ei, deși dânsul avea și tată și mamă.* [...] *Săvârșind această faptă frumoasă, zeii* [...] *au încuviințat să-i dea înapoi viața, onorând în gradul cel mai înalt și virtutea și zelul insuflate de Eros.*"[4] O concentrată pasiune se regăsește în sonetele Louisei Labe, ce se apropie de structura sonoră a sonetului petrarchez. Jocul de lexic este la aceasta mult mai liber decât la Petrarca, dar în afara acestei uimitoarei asemănări sonore și sintactice, „*construcțiile sintactice au la Petrarca o nuditate sintactică perfectă pe care nu o mai au la Louise Labe.*"[5] Discipoli, chiar și-n ceea ce privește inspirația oferită de moartea celor iubiți, i-au fost lui Petrarca și poetele mai sus menționate.

În cele mai multe rânduri, suferința este cea care generează poezia: „*Scriu să-mi revărs lăuntrica durere/ ce inimii dă hrană* [...]"[6] Forma versificării este sonetul. Pretextul creației este frumosul. Prin natura sa, acesta produce durere. Existența este văduvită, prin absența sau moartea iubitului, imaginat ca ideal, idealul fiind egalul frumuseții. Una dintre aceste proiecții este cea a *soarelui*, care apare în chipul celui dorit. Mai mult decât a se impune ca identitate primordială, asemenea divinității, soarele funcționează ca sursă creată prin intermediul actului scriitoricesc. Resortul interior al mecanismului de scriere este alimentat de permanenta prezență/ absență a persoanei iubite. Lipsa iubitului, când aceasta „se întâmplă", este resimțită numai fizic, căci gândul poartă vie imaginea acestuia. Căci pasiunea se naște din vedere și reflectare. Nu orice reflectare este suficientă pentru a da naștere iubirii, necesară este una nemăsurată, căci reflectarea moderată nu se reîntoarce în minte, motiv pentru care iubirea nu poate lua naștere din ea. Andreas Capellanus formula ideea conform căreia orbul nu poate iubi, pentru că mintea lui nu este capabilă să se confunde într-o reflectare nemăsurată. Teama de a-l pierde pe cel iubit tulbură fericirea prezentului: „*Stau lângă seniorul meu! Fierbinte/ mă bucură privirile și*

graiul/ și din idei înalte îmi duc traiul,/ ce ies dintr-o așa de rară minte. [...] *Dar ce îmi tulbură speranța foarte/ și liniștea e teama despărțirii,/ când eu l-aș vrea cu mine pân' la moarte.*"[7]

Iubirea presupune întotdeauna suferință, ardere permanentă, în spirit și simțuri. După ce se va ajunge la reflectarea deplină, iubirea nu se poate înfrâna. De îndată, caută un mijlocitor, un ajutor. Focul este una dintre uneltele ce-au pus ordine în rândul meșteșugului și al artelor. Focul este și acest instrument mijlocitor. Arta, de orice natură trebuie pusă în slujba focului. Iubirea este recunoscută ca artă: „ *Iubirea cea mare, născută din contemplarea frumuseții este [...] un foc care purifică și renaște. Amestecat cu ideea operei de artă care trebuie supusă focului, gândul nemuririi spiritului, pasăre Phoenix țâșnind din flăcări, îl exaltă pe marele creator, îndrăgostit de eternitate.*"[8]

Cea care iubește are conștiința iubirii „nefericite", pământești, căci aceasta nu poate egala armonia și iubirea îngerilor și sfinților. Fericirea acestor ființe cerești este veșnică, căci cunoașterea lui Dumnezeu oferă bucuria spiritului, aceea care este totală. Puțini sunt norocoșii cărora le este dat să contemple frumusețea divină, candidă, limpede și curată. Dumnezeu este frumosul cu înfățișare unică. Frumusețea aceasta nu poate stârni suferință, căci este neîntrecută, statornică și de nestrăbătut: „*Cum voi* (îngeri) *vă bucurați de-o dulce viață/ în ceruri cu splendoarea Lui în față,/ și eu mă bucur de-o splendoare./ Voi îmi întreceți totuși bucuria:/ pe când a voastră știe veșnicia,/ a mea mă tem că fi-va trecătoare*."[9] Deși ideea că iubirea-pasiune stârnește numai gânduri de suferință și nici nu poate înălța în spirit este purtată foarte viu de către cea care iubește, aceasta nu se poate dezbăra decât printr-o zbatere permanentă de patima iubirii: „*Mă rup de pătimașele infuzii/ sub frâul rațiunii salvatoare.*"[10] Refugiul în lumea ideilor este bucuria supremă, la fel cum fericită este capacitatea omului de a se sustrage iluziilor acestei lumi. Calea jertfei și a virtuților este cea de urmat, cale care în multe rânduri este confundată cu dorința aprinsă femeie-bărbat (căci iubirea există numai între persoane de sex opus; ceea ce natura refuză, iubirea se rușinează să îmbrățișeze), cu acest capriciu alimentat de frumusețea constrângătoare, carnală „*plină de colorație omenească sau de câtă altă zgură a firii muritoare*!"[11]. Iubirea se instalează precum o zodie de primăvară, într-un proces supus întotdeauna regenerării, și totodată uitării - prin urmare suferinței. În ceea ce o privește pe Vittoria Colonna, lucrurile se petrec astfel. Deși cu un potențial fantastic, știut fiind faptul că sub semnul întâiului anotimp stau mereu forțele binelui, conștiința creatoarei este strâns legată de imaginea iubitului ce produce atât de multe suferințe sufletești: „*Deși înflăcăratul corn de Taur/ trezind virtuți, cu proaspăta culoare/ împodobi pământul,*

numai floare/ și Apollo zilele urzi cu aur/ [...] mi-i veșnic tristă inima; nu scapă/ durerilor ce-o asupresc de moarte:/ chin unic și puternic o pătrunse..."[12]. Această iubire pământească, carnală, dar foarte limpede și sinceră este izvorul unor concepte ce apropie omul de însăși natura sa extremă, ce nu-și poate găsi echilibrul decât prin Dumnezeu. Pentru firea umană încântată de farmecele iubirii, procesele ce privesc orizontul exterior celor doi „actanți" contează prea puțin. Atitudini contrare se reunesc în natura persoanei ce iubește. Existența sa este o încercare permanentă de sfidare a lumii, de umilință, de exacerbare a orgoliului său: „*Sfidez a curtezanilor mulțime,/ spre umilit sunt leu ce stă să ragă,/ mă umilesc spre cel ce nu-i sunt dragă,/ și-această hrană vreau să mă anime*!"[13]

În cele din urmă, numai Dumnezeu poate salva sufletul-corupt al acestor plăceri de rând, false pasiuni și cuvinte amăgitoare. De apreciat va fi dorința autentică de purificare, muritorul rezonând puternic cu dorința divină de îndreptare a naturii. Creatorul este un Vindecător care îmbracă bolnavul în veșmântul tămăduitor: „*Isus aude aleasa doleanță/ a sufletului năpădit de sfântul/ pojar, și îl deșteaptă, îi dă veșmântul/ luminii și-l purifică-n substanță*."[14]

Dragostea revărsată asupra celui îndrăgit, în loc de a fi un pansament pentru cel ce iubește, este dimpotrivă o tortură; purtând semnele unui rău ce poate fi îndepărtat doar cu o voință de fier, omul are conștiința spiritului, dobândit prin forța rațiunii. Natura joacă un rol important, căci omul supune acțiunile sale unui întreg sistem de concepte, răspunzând rațiunii ce este așezată pe trepte variate de cunoaștere. Apare aici o interiorizare a gândirii poetice, în sensul în care sfera creației se reduce la eu. Întâia putere asupra sa, a individului, lui însuși i se cuvine. Cunoașterea de sine duce treptat la descoperirea divinității ascunse în om. Acesta este aflat între rațiune și destin. Omul progresează prin descoperirea celei dintâi, care produce scăderea celei din urmă: „*Mersul mereu ascendent al rațiunii dă omului încredea într-un progres nelimitat de cunoaștere și stăpânire a lumii. De fapt, ființa omenească îmbrățișează sau cuprinde în toate puterile lumii. De aici, propensia spre cunoaștere integrală aflată în sufletele cele mai nobile, cele mai evoluate și de asemenea nevoia absolută de libertate.*[15]"

În esență, cel ce se va dezlega prin voință de păcat, cel care va alege, este mai întâi de toate omul, prin el însuși. Cea mai importantă alegere i se cuvine lui... Sunt puse sub semnul întrebării calitățile taumaturgice ale morții: poate aceasta vindeca toate suferințele, inclusiv pe cele la care Amor supune? Este de sesizat o incredibilă tărie în ceea ce le privește pe aceste îndrăgostite: „*De ce să tot chem clipa surdă-a morții,/ în plâns înduioșând dumnezeirea,/ cât însămi eu pot să-mi alung mâhnirea,/ s-o las cu cele moarte și cu morții*?"[16] A te îndepărta de aceste patimi, a le respinge și a le domoli reprezintă actul ce înnobilează ființa: „*A-L invoca ajunge obiceiul/ acestui suflet, singura lui hrană,/ însuflețirea, dorul și temeiul./ Și-atunci când lupta cea din urmă vine/ (atât de grea!), cu vechea-ne dușmană,/ forjat prin rugă, îl cheamă de la sine*."[17]

Vocile feminine ce aparțin acestor perioade-eveniment în cultura universală se doresc foarte puternice. Deopotrivă creatoare și muze (cum este cazul Vittoriei Colonna), acestea au ispășit prin scrierea de sonete suferințele cele mai grele, pentru că viața intelectuală și extrem de spiritualizată a cercurilor de care se înconjurau compensa chinurile sufletești, în urma pierderii soților pe câmpul de bătălie, ori a gândului încăpățânat de a se împotrivi destinului de curtezană... fie el, dintre cele mai educate.

Note:

1. Baudelaire, „Scrisoare către Armand Fraisse", 18 februarie 1860.
2. Poet italian, contemporan cu Dante Alighieri, cu o reputație rău famată.
3. Zoe, DUMITRESCU-BUȘULENGA, „Renașterea, Umanismul și Destinul Artelor", București, Editura Univers, 1975, p. 90.
4. PLATON, „Banchetul", trad. Cezar Papacostea, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2010, p. 87.
5. Ibidem [3], p. 252.
6. Vittoria, COLONNA, „Sonetul Italian în Evul Mediu și Renaștere", trad. C.D. Zeletin, București, Humanitas, 2008, p. 243.
7. Gaspara, STAMPA, Ibidem[5], p. 319.
8. Ibidem [3], p. 160.
9. Gaspara, STAMPA, Ibidem[5], p. 313.
10. Veronica, FRANCO, Ibidem[5], p. 333.
11. Ibidem[4], p. 130.
12. Vittoria, COLONNA, Ibidem[5], p. 245.
13. Gaspara, STAMPA, Ibidem[5], p. 315.
14. Vittoria, COLONNA, Ibidem[5], p. 253.
15. Ibidem[3], p. 81.
16. Vittoria, COLONNA, Ibidem[5], p. 249.
17. Vittoria COLONNA, Ibidem[5], p. 253.

Cântecul de lebădă al lui Umberto Eco
Cronicile unei societăţi lichide
Polirom, 2016

Elena-Monaliza Ghinea
profesoară

La peste treizeci de ani de la apariţia celui mai valoros roman al său – „Numele trandafirului” (1980) – jurnalistul, eseistul, scriitorul, esteticianul și teoreticianul literaturii asimilat avangardei culturale italiene Umberto Eco (1932 - 2016) a părăsit această lume, dăruindu-ne „Cronicile unei societăţi lichide”. Ediția în limba română a apărut în primăvara cernită de dispariția sa, la editura Polirom, Colecţia PLURAL M, nr. 188, în traducerea Oanei Sălișteanu și a Mariei Boghiu.

Așa cum precizează autorul în „Introducere”, lucrarea reunește articole de la rubrica „Pliculeţul Minervei” din „Espresso” din perioada 2000 – 2015, considerate „recuperabile”. Ele au în comun faptul că <<pot fi interpretate ca reflecţii asupra fenomenelor „societăţii lichide” în care trăim>>, iar culegerea are un aspect oarecum dezarticulat, fiindcă „sare, cum ar zice francezii, de la cocoș la măgar, oglindind natura lichidă a acestor cincisprezece ani”.

În deschidere, articolul „Societatea lichidă” din 2015 arată că datorează lucrării „Starea de criză” (2015) a autorilor Zygmunt Bauman și Carlo Bordoni sintagma „societate lichidă” în legătură cu modernitatea. Pentru C. Bordoni, postmodernismul – ca „sfârșitul marilor naţiuni” în care trecutul este lecturat în „cheie ludică” și se produce o intersectare cu „pulsiunile de tip nihilist” – se află într-o fază a descreșterii, iar Umberto Eco îl definește astfel: „Ceva de natură trecătoare, pe care l-am traversat fără să ne dăm măcar seama, care va fi cândva studiat asemenea preromantismului. Util mai ales pentru a semnala un eveniment în curs de desfășurare, un soi de pod umblător ce leagă modernitatea de un prezent ce încă nu are nume.”

Umberto Eco are drept repere pentru acest prezent caracteristicile enumerate de către Z. Bauman prin: criza Statului, criza ideologiilor și a partidelor, criza conceptului de comunitate generatoare a unui nestăvilit individualism și „subiectivismul” ca element ce fragilizează bazele modernităţii și, în lipsa oricărui „jalon de referinţă”, „totul se topește într-un soi de stare lichidă”, iar societatea trăiește un continuu proces de șubrezire.

Iar această societate lichidă, „pentru a fi înţeleasă și poate depășită, are nevoie de noi instrumente.” Umberto Eco avertizează, însă, că „amploarea fenomenului” nu a fost încă înţeleasă de către politicieni și intelectuali.

Materialele jurnalistice sunt grupate în această ultimă carte a lui Umberto Eco pe subiecte și teme precum: *„Înainte ca racul”*, *„A fi în văzul lumii”*, *„Bătrânii și tinerii”*, *„Online”*, *„Despre telefoanele mobile”*, *„Despre conspiraţie”*, *„Despre mass-media”*, *„Diferite forme de rasism”*, *„Despre ură și moarte”*, *„Între religie și filosofie”*, *„Educaţia cea bună”*, *„Despre cărţi și alte lucruri”*, *„Cea de-a Patra Romă”*, *„De la prostie la nebunie.”*. Fie că pornește de la o situaţie din viaţa socială, politică sau economică a Italiei, fie că se raportează la puncte de vedere sau scrieri ale unor personalităţi, Umberto Eco face constatarea de rigoare, după care analizează situaţia, fenomenul specific „societăţii lichide” fără a uita să argumenteze și să facă o antiteză cu trecutul, la care se raportează mereu.

De exemplu, mai toate obiectele de folosinţă zilnică s-au inventat în secolul al XIX-lea, iar unele noi invenţii se încearcă să fie „dezinventate”, întrucât „îmbolnăvesc planeta”. Concluzia este: „Progresul nu constă neapărat în mersul înainte cu orice preţ” și suntem avertizaţi a fi atenţi la viitor, căci sunt reale elementele sintetizate în deviza: „Cu avânt, înapoi!”.

În „societatea lichidă” lumea este în stare să facă orice, chiar multe fărădelegi, pentru a fi „văzută” și „vorbită”, iar mai apoi, recunoscută pe stradă. Un motiv ar fi acela că oamenii nu mai cred cu adevărat în Dumnezeu, acesta nu mai este invocat ca Martor, în timp ce în trecut omul „se hrănea cu credinţa că măcar Unul știa totul despre noi”; în absenţa acestuia, rămâne „ochiul societăţii, ochiul celorlalţi, în faţa căruia trebuie să te arăţi”. Astfel, este asumată „pierderea intimităţii vieţii , a caracterului privat al acesteia, la care oamenii nu par să ţină atât de mult. Reţelele de socializare furnizează „excesul de informaţii” care conduce la „confuzie, zgomot și tăcere” și oferă în premieră în istorie prilejul ca „cei spionaţi” să colaboreze „cu spionii”. Cât despre telefonul mobil, acesta asigură o relaţie foarte strânsă între „entuziasmul tehnologic și gândirea magică” și este o sursă de „evoluţie: totul cu o singură mână”.

Citind fiecare articol al cronicarului „societăţii lichide” avem confirmarea că globalizarea a instalat și în viaţa noastră toate aceste elemente ale unei societăţi în opoziţie cu ce am putea numi o „societate solidă”; și asta are deopotrivă avantaje și inconveniente pentru cei „născuţi mai devreme”, chemaţi să realizeze cum s-a dizolvat „postmodernismul fără postmodernitate” de la noi, din anii ’80 - ’90, într-un fluid al valorilor „altfel”.

Cinema

Lumea lui „ca-și-cum” – „Elle”

Bogdan Silion
publicist

„Așa cum știți, am făcut filme care aproape că m-au distrus”, mărturisește incomodul regizor olandez Paul Verhoeven. Te aștepți ca la aproape 80 de ani, un regizor să încerce măcar să ne comunice ceva esențial, să ne dea o mostră de înțelepciune declarându-ne teza lui de bază, să ne lase să pătrundem în mintea lui, printr-un film șaradă sau măcar să ne sugereze calea de urmat. Nimic din toate acestea la Verhoeven. Parcă mai în formă ca niciodată, „olandezul violent”, așa cum a fost ironizat regizorul, propune un film parcă și mai provocator, nonconformist și controversat. Nu știm dacă alegerea titlului filmului este a producătorului sau a regizorul, dar simpla denumire „Elle” nu sugerează că ar fi vorba de un film prea complex. În treacăt fie spus, niciunul dintre titlurile filmelor lui Verhoeven nu sunt inspirate, deși regia acestora este impecabilă: „Basic Instict”, „Robocop”, „Showgirls” trimit către scenarii simple, primare, către o bază superficială de încadrare a acțiunii. De fapt, nimic nu e atât de simplu în filmele olandezului. Filmele sale nu sunt despre ceva anume – deși au o frumoasă poveste-cadru în context – și nici nu excelează prin calitatea mesajului transmis. De la thrillerul erotic „Basic Instinct”, cu tematică freudiană, la SF-ul excesiv de violent „Robocop” și la satira fascistă „Starship Trooper”, Verhoeven străbate un drum despre care nu știe nici el unde duce și ce sens are – este un drum al „estetismului perspectivist”, al voyeuristului cinefil ce vede în obiect, în scenă, în personaj o frumusețe intrinsecă, ce poate fi ușor ruptă din context. De aceea, filmele lui Verhoven sunt puzzle-uri estetice, deloc facile, cu un mare risc din partea spectatorului, asumat de regizor, de a nu putea prinde deloc esența. După ce ești supus unei hiperrealități – tot „mai mult”, „mai puternic”, „mai violent” – nu știu dacă mai poți face efortul să distingi mesajul filmului. Poate doar la o a doua vizionare.

Totuși, cel mai nou film al regizorului olandez este, de departe aș spune eu, cel mai reușit din toată filmografia sa. Și aceasta nu pentru că atinge o maturitate ideatică, și nici pentru că e mai puțin brutal. Dimpotrivă, regizorul nu renunță la niciunul dintre excesele sale regizorale – filmul este la fel de violent, de provocator ca celelalte – și cu toate acestea este pur și simplu mai bun. Poate că e vorba de un retuș magic al experienței, de complexitatea ideilor macerate, una câte una, în subtextul filmului, de criza valorilor morale pe care o propune, de gravitatea faptelor expuse. Analizând toate aceste subtilități regizorale, ne dăm totuși seama că filmul lui Verhoeven este un *must see* nu pentru că are toate ingredientele unui film bun, ci pentru că este un duet Verhoeven-Huppert de zile mari. Nu se putea o sincronizare mai bună regizor-actor ca în filmul „Elle". Isabelle Huppert este de-a dreptul excepțională, strălucitoare, surclasând orice altă performanță actoricească din film. Forma excelentă a actriței o face să joace la perfecțiune mai multe roluri, toate de o complexitate enormă, de femeie abuzată fizic și psihic, în același timp mamă grijulie, femeie de succes în afaceri, amantă ideală și soție geloasă. Mărcile feminității – fără să fie în același timp ale feminismului, căci filmul nu este tributar niciunei ideologii – se îmbină atât de armonios în chipul inexpresiv al lui Huppert, încât poți să spui că actrița franceză este de fapt „Elle". Altfel spus, filmul poate fi înțeles doar din această perspectivă, al unei inefabile frumuseți feminine, ce transcende orice plan moral, social, maternal etc. Huppert, o actriță trecută binișor de prima tinerețe, este frumoasă în filmul acesta și își explorează fațadele feminității sale prin rolurile pe care le interpretează, asumându-le practic cu o seninătate și o vitalitate debordante.

Cu toate acestea, filmul nu este un eseu despre feminitate. De fapt, îmbină nuanțele de alb-negru, ce se imprimă, fatalmente, pe chipul lipsit de orice emoție, al lui Huppert. În realitate „ea" este individualul feminin și nu modelul general de feminitate. „Ea" este Michèle, protagonista filmului, o femeie cu o viață deloc simplă. Doar starea materială bună și funcția pe care o are la locul de muncă – director al unei prospere firme de realizare a jocurilor video – o face să păstreze aparențele unei vieți sociale normale. În realitate, nimic nu este în regulă în viața ei; divorțată de un soț boem, pe care încă ține să îl aibă în apropiere, mamă neîmplinită a unui băiat amenințat de spectrul ratării, fiica unei mame excentrice, preocupată doar de fericirea proprie, suspendată parcă într-un timp al vieții trăite din plin, indiferent de vârstă, Michèle crede totuși că are viața sub control. De fapt, controlul, puterea pe care și-o manifestă aproape cu fiecare ocazie, este, în cheie psihanalitică, o atitudine generală de negare, de refuz în a-și exorciza trauma teribilă pe care o poartă cu sine. În aparenta încercare de a-și controla viața, Michèle își păstrează totuși luciditatea și știe că este o *paria*, că nu poate scăpa de trecut. Când avea câțiva ani, destui pentru a-și aminti cu lux de amănunte ce s-a întâmplat, tatăl ei, un catolic practicant, a ucis cu sânge rece câteva zeci de oameni, copii și părinți, dar și animalele de companie ale acestora. Totul sub privirea fetiței de atunci Michèle, imortalizată într-o imagine memorabilă, adânc impregnată în mentalul tuturor, plină de sânge și cu o privire pierdută, inexpresivă. Aceeași privire o are și acum, iar ipostaza de martor la crimele în serie ale tatălui ei, o victimizează pe plan social și o mutilează psihic și afectiv. Din momentul zero al masacrului, fiica tatălui criminal nu mai poate avea viața ei. Și totuși încearcă să trăiască, încearcă chiar să aibă o familie normală, nu uită să trăiască din plin momentele vieții. Dar, îi rămâne mereu grimasa în colțul gurii, iar oamenii nu ezită să îi amintească în permanență cine este. (Într-una din scene, o femeie varsă tava cu mâncare peste Michèle, dorind parcă să-i reamintească faptul că normalitatea nu poate fi o normă pentru o fiică de criminal). Peste această viață ce sfidează practic etica socială – Michèle chiar încearcă să fie fericită se suprapune o altă traumă: un individ mascat o violează brutal mai multe zile la rând, sub privirea impasibilă a pisicii, ce reprezintă un semn distinctiv al identității protagonistei filmului, ea însăși impasibilă – și grațioasă ca o felină la semnele proaste ale vieții sale.

Văzut din exterior, dinspre societate către protagonista filmului, eseul cinematografic al lui Verhoeven este o comedie burlescă neagră. Din perspectiva femeii abuzate – adevărata grilă la care aderă regizorul – filmul este o dramă. În fond, nu contează în ce gen îl încadrăm. Putem să spunem, de asemenea că „Elle" este un thriller psihologic cu intrigă polițistă (de fapt o falsă pistă), un film psihologic și erotic, deopotrivă. De fapt, nu este

nimic din toate acestea. Și pentru că toate pistele și intrigile se pierd undeva în abisurile narative ale filmului, acesta din urmă este doar un pretext pentru Verhoeven de a ne arăta limitele oricărei interpretări exhaustive a unui film. Ceea ce rămâne în urma filmului este un „Oh...” prelung și ambiguu (de altfel titlul cărții pe baza căruia a fost creat filmul este chiar „Oh...”. Nuvela este scrisă de Philippe Djian), în care totul contrazice așteptările spectatorului. Tropii narativi și îmbinarea stilurilor conduc la o metainterpretare, total anticlișeistică, în care niciun scenariu nu este favorizat și niciun limbaj nu predomină. Iubire și ură, violență și plăcere, succes și ratare, dramă și comedie, viață și moarte – mesajul rămâne suspendat undeva între acești tropi. Sau deasupra lor. Ceea ce este aparență devine esență, și invers. Proscrisa Michèle este cea care dă sentința finală: îl ucide, cu complicitatea fiului ei, pe violatorul de care aproape că se îndrăgostise, rupe legătura ilicită cu soțul prietenei sale, îi reface cariera fostului soț, își reabilitează fiul, adică își câștigă dreptul la normalitate. Să fim însă sinceri - acest drept îl avea încă de la început, chiar dacă cei din jurul ei gândesc altfel. Filmul ne arată însă încă o dată că granița dintre anormal și normal este atât de fragilă. Ignorată de ceilalți, inclusiv de proproia sa mamă, Michèle învață un fel de artă a disimulării, prin care de fapt își minimizează vina de a fi martoră la crimele monstruoase ale tatălui său condamnat pe viață. Dar cei care greșesc cel mai mult sunt cei din jurul ei: soțul o înșală, mama și tatăl o trădează, fiul o folosește, amantul la fel. Singura care se poartă frumos cu ea este Anna, prietena ei cea mai bună, cea care îi rămâne până la urmă alături, deși află de legătura ilicită avută de Michèle cu soțul Annei, Robert. Acesta din urmă, ca ce altfel toate personajele masculine din film, sfârșește prost, în alcoolism și depresie, după ce este părăsit de Anna. Fragila Michèle se dovedește a fi, în cele din urmă, cea mai puternică, pentru că reușește să-și refacă de fiecare dată viața, să treacă peste evenimentele cele mai dure, să-i controleze riguros pe bărbații din viața ei. Cei care eșuează sunt de fapt cei care îi fac rău lui Michèle, femeia proscrisă – aceasta este etica retroactivă a lui Verhoeven.

Limbajul dublu folosit de regizor creează confuzie și ambiguitate. Dar înțelegem până la urmă că Verhoeven pune în discuție valorile morale și convențiile sociale, pentru ca la final să le reabiliteze printr-o proscrisă. E o sociologie inversată, ca și o psihologie și chiar o problemă religioasă opuse *establishmentului*: „suntem noi în măsură să spunem ce este normal să se întâmple în lumea aceasta? Sau să ne plasăm pe poziția celui care judecă? Câte compromisuri trebuie să facem pentru a ne câștiga normalitatea?”. Pornind de la ultima întrebare, ne dăm seama că nicio decizie a noatră nu este lipsită de echivoc. Un singur exemplu: soția violatorului este o catolică practicantă. Știe că soțul ei are o latură întunecată și îl încurajează chiar să violeze, păstrându-și însă respectabilitatea în plan social. Acceptă ca soțul ei să poarte o mască în timp ce o violează pe vecina lui și acest lucru, paradoxal, pentru a-și întări credința, din iubire față de soțul ei și pentru a păstra aparența unei vieți sociale normale. Compromisul e brutal, cinic, iar posibila răzbunare a lui Michèle vine ca o eliberare, atât pentru ea, cât și pentru nefericitul violator, bunul și frumosul vecin Patrick, „un suflet chinuit”, cum îl numește „blânda” sa soție. Între dorința rușinoasă de a fi violată și cupiditatea morală a „respectabililor” cetățeni, ce nu ezită să întorcă inelul lui Gyges pentru a comite fărădelegi, Verhoeven optează pentru a-și suspenda judecata morală. Dar nu uită să împartă dreptatea, chiar așa strâmbă cum e – ca și lumea în care trăim – din mâna celui mai pedepsit dintre toți.

Și când te gândești că filmul poate fi văzut ca o fenomenologie a violului, a consecințelor acestuia în planul conștiinței victimei. Violul e bine organizat, dar nu reprezintă altceva decât o introducere la tema vinovăției, a celui care trebuie pedepsit și a moralității de fațadă a celor din jurul nostru. Secvențele de început ale filmului sunt de fapt adevăratul text din spatele acestuia. După ce este violată, la modul cel mai brutal cu putință, de un individ mascat (ce se va dovedi a fi, așa cum am mai spus, bunul și chipeșul vecin Patrick, care, timid fiind, nu poate să-și manifeste pe față sexualitatea), Michèle nu sună la poliție, așa cum era de așteptat, ci strânge cioburile, se repliază, comandă mâncare și își așteaptă cuminte fiul la cină, implicându-se apoi într-o discuție foarte importantă cu acesta. Aceasta este lumea lui „ca-și-cum”. Paul Verhoeven știe ce înseamnă asta.

România, 125 de ani în Uniunea Interparlamentară[1]

Radu Moțoc
inginer, publicist

Evenimentele politice și sociale de la sfârșitul secolului al XIX-lea au impus necesitatea creării unui organism parlamentar mondial, care să reunească parlamentele naționale pentru a favoriza spiritul de pace universal.

Inițiativa acestui demers a fost făcută de doi parlamentari**:** **William Randal Cremer** din Marea Britanie și **Frédéric Passy** din Franța. În vara anului 1889 s-a organizat prima reuniune cu acest obiectiv la care au mai participat câte 11 parlamentari din Italia, Belgia, Spania, Danemarca, Ungaria, Statele Unite ale Americii, Liberia, și 55 parlamentari din Franța și 28 din Marea Britanie. Acești parlamentari au decis înființarea unei instituții permanente, care va fi denumită **Uniunea Interparlamentară**.

Cei doi parlamentari, care au inițiat această activitate: Cremer și Passy, au primit premiul Nobel pentru Pace.

Sediul central a fost stabilit definitiv la Geneva, în Elveția, din anul 1921.

Această structură parlamentară, de-a lungul timpului a fost un model pentru înființarea unui organism similar, dar la nivel guvernamental, sub denumirea de **Liga Națiunilor** și după cel de-Al Doilea Război Mondial sub titulatura de **Organizația Națiunilor Unite** (ONU).

În prezent *Uniunea Interparlamentară* reunește parlamentele celor 170 de state membre și 11 membri asociați, care militează pentru pace și cooperare internațională.

Parlamentul României a devenit membru UIP în anul 1891, la cea de-a treia Conferință Internațională, care s-a desfășurat la Roma.

Cinstea de a conduce delegația de parlamentari români a revenit senatorului **Vasile Alexandrescu Urechia**, membru fondator al Academiei Române. În anul 1931, Parlamentul României a găzduit la București, cea de-a 27-a Conferință Interparlamentară, sub patronajul lui Nicolae Iorga, în calitate de prim-ministru.

Cu ocazia împlinirii a 125 de ani de prezență a României în cadrul *Uniunii Interparlamentare,* **Romfilatelia** a pus în circulație în data de 18.04.2016 un timbru cu valoarea de 3 lei, care îl reprezintă pe **Vasile Alecsandrescu Urechia** și o coliță dantelată în valoare de 12 lei.

Un plic cu timbrul emisiunii, numerotat cu un tiraj de 225 exemplare, este obliterat cu ștampila „prima zi” – 18.04.2016

Note:

1. Informațiile de specialitate au fost oferite de **Romfilatelia** în pliantul editat.

Şedinţa Consiliului ştiinţific al Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia” Galaţi
decembrie, 2016

În data de 15 decembrie 2016, la Biblioteca Judeţeană „V.A. Urechia” a avut loc o nouă întrunire a Consiliului ştiinţific, care a fost constituit şi îşi desfăşoară activitatea în conformitate cu art. 55 al Legii nr. 334/2002, Legea bibliotecilor. Acesta este alcătuit din personalităţi gălăţene din diverse instituţii de cultură, învăţământ şi administraţie şi are rol consultativ în domeniul cercetării ştiinţifice, al activităţilor culturale şi în dezvoltarea colecţiilor. Ordinea de zi anunţată a inclus: prezentarea Raportului Consiliului ştiinţific pentru anul 2016, înaintarea propunerilor de activităţi pentru anul 2017 şi aprobarea acestora cu completările rezultate în urma dezbaterilor.

La întrunire au fost prezenţi 15 membri plini şi supleanţi ai Consiliului ştiinţific. În cuvântul de deschidere, dr. prof. Zanfir Ilie, directorul Bibliotecii „V.A. Urechia”, a adresat urări de *bun venit!* participanţilor şi a prezentat ordinea de zi, după care s-a trecut la discuţii şi propuneri.

Managerul a expus Raportul Consiliului ştiinţific pe anul 2016, apoi a punctat cele mai importante realizări ale Bibliotecii „V.A. Urechia” din perioada precedentă, începând cu menţionarea principalelor publicaţii editate sub egida Bibliotecii - *Axis Libri, Asociaţia, Buletinul Fundaţiei Urechia, Anuarul ştiinţific al Bibliotecii „V.A. Urechia”, Anuarul evenimentelor culturale.* Directorul a adus la cunoştinţă auditoriului premiul obţinut de Bibliotecă din partea Asociaţiei Naţionale a Bibliotecarilor şi Bibliotecilor Publice din România, pentru lucrarea *Rembrandt în colecţiile Bibliotecii „V.A. Urechia”* – ce ilustrează o parte dintre gravurile existente în celebra *Culegere de 85 de stampe originale: portrete, peisaje şi diferite subiecte desenate şi gravate de Rembrandt* – apărută în anul 2016, instituţia noastre primind *Diplomă de merit pentru cea mai bună lucrare de specialitate – Studii şi cercetări sub formă de volum*. A fost evidenţiată ultima apariţie editorială care valorifică fondul de documente deţinute în cadrul colecţiilor speciale – lucrarea *Incunabule din colecţiile Bibliotecii „V.A. Urechia”*, care prezintă publicului interesat 12 dintre cele mai valoroase documente moştenite de Bibliotecă de la fondatorul acesteia, cărţi apărute în faza de leagăn a tiparului, înainte de anul 1500.

Dr. prof. Zanfir Ilie a menţionat că, urmând dorinţa testamentară a fondatorului ei, Vasile Alexandrescu Urechia – „Să fiţi apărătorii bibliotecii... şi să reclamaţi conservarea şi înmulţirea ei!” - la momentul actual Biblioteca a ajuns la un număr de aproximativ 900000 de exemplare şi oferă servicii de informare şi documentare pentru cei 1800-2000 de vizitatori care păşesc zilnic pragul instituţiei.

Managerul a subliniat succesul de care s-a bucurat şi anul acesta proiectul *Grădina cu cărţi* – o minibibliotecă deschisă în Grădina Publică, unde s-au desfăşurat, cu preponderenţă, activităţi pentru copii în timpul vacanţei de vară - precum şi *Biblioteca estivală*, care a funcţionat în perioada verii în Parcul „Mihai Eminescu”. Cele 2 (două) cluburi de vacanţă – *Clubul curioşilor* şi *Cafeneaua culturală* – s-au bucurat, de asemenea, de un impact pozitiv deosebit în rândul comunităţii gălăţene.

Colaborarea interinstituţională – a remarcat dr. prof. Zanfir Ilie – a contribuit în mare parte, ca şi în perioadele anterioare, la realizarea cu succes a acţiunilor şi activităţilor întreprinse de Bibliotecă.

Ca nerealizări, managerul Bibliotecii a subliniat insuficienţa resurselor financiare, care se reflectă la nivelul întregii activităţi a instituţiei. Iniţierea demersurilor pentru înfiinţarea Filialei nr. 5 „Hortensia Papadat-Bengescu”, care să deservească populaţia din cartierele „Dunărea” şi „Dimitrie Cantemir”, rămâne ca prioritate pentru primul trimestru al anului următor. Tot printre nerealizări, managerul a menţionat amânarea înfiinţării altor filiale în străinătate, la Odessa şi pe Valea Timocului, proiecte care vor deveni prioritare pentru trimestrul I al anului 2017. Pentru anul următor, directorul a propus şi înfiinţarea unui punct de lucru în Cartierul Dimitrie Cantemir, pornind de la faptul că în această zonă populaţia de vârstă tânără este foarte numeroasă.

Cu privire la ideea enunţată de scriitorul Theodor Parapiru în şedinţele anterioare, de a se înfiinţa un post tv care să promoveze activităţile Bibliotecii, managerul dr. prof. Zanfir Ilie a apreciat că obiectivul este dificil de realizat, din cauza lipsei resurselor financiare necesare achiziţionării aparaturii, dar pot exista în grilele televiziunilor locale programe dedicate acestui scop.

Dr. prof. Zanfir Ilie a semnalat auditoriului o nouă victorie a instituției – câștigarea Proiectului „Pe aripi de poveste" – obținută în noiembrie 2016, ceea ce ne oferă încrederea în scrierea și câștigarea altor proiecte. Pentru anul 2017 sunt pregătite alte 2 (două) proiecte deosebite, scrise în colaborare cu Parcul de Soft, pe care avem speranța că le vom câștiga.

Altă realizare deosebită a Bibliotecii, menționată de directorul instituției, este inaugurarea *Raftul de carte în limba turcă*, în cadrul ediției a V-a a Simpozionului științific internațional „Istorie, cultură, civilizație și tradiție".

Au urmat alocuțiunile membrilor prezenți la ședință, care au apreciat întreaga activitate desfășurată de Biblioteca „V.A. Urechia", menită să contribuie la creșterea nivelului de cultură al comunității gălățene.

Scriitorul Theodor Parapiru a adus felicitări întregului personal al instituției pentru rezultatele obținute în decursul anului 2016, considerând Biblioteca o șansă pentru Galați pe plan cultural, clasată pe unul dintre primele locuri în țară. Pentru perioada următoare, a revenit la propunerea organizării unor prelegeri sau dezbateri pe diverse teme de interes, în cadrul întâlnirilor cu publicul gălățean. De asemenea, a considerat utilă existența unor spații destinate promovării culturii, în grilele televiziunilor locale.

Ținând cont de faptul că Vasile Alexandrescu Urechia a fost o personalitate remarcabilă, scriitorul a propus acordarea unui premiu anual – *Premiul V.A. Urechia* – în semn de recunoaștere a meritelor profesionale ale celui premiat. Dr. prof. Zanfir Ilie a afirmat că tradiția unor astfel de premii deja există, premii fiind conferite cu ocazia Congresului de Istorie a presei sau în cadrul Asociației Bibliotecarilor din România – Filiala Galați.

Scriitoarea Katia Nanu, după ce a apreciat întreaga activitate a Bibliotecii din perioada anterioară, precum și impactul pozitiv al acesteia asupra comunității gălățene, a propus elaborarea pe pagina de facebook a instituției a unei informări săptămânale privind indicatorii statistici care reflectă numărul de cititori, cel mai mic cititor, cel mai vârstnic cititor, cartea cu numărul cel mai mare de împrumuturi, comori din colecții, date despre Vasile Alexandrescu Urechia etc., informații care ar fi de interes și ar spori numărul de utilizatori. În acest context, dr. prof. Zanfir Ilie a adus la cunoștință auditoriului că Biblioteca își mediatizează întreaga activitate on-line, prin intermediul celor două pagini de internet: site-ul BVAU, administrat de Serviciul Automatizarea Prelucrării Informațiilor și Serviciilor, și site-ul Centrului de Informare Comunitară, întreținut de Serviciul Referințe.

Dr. Gheorghe Bugeag a afirmat că Biblioteca și-a câștigat pe deplin meritul de a fi un pilon de cultură cel puțin la nivelul județului Galați și a propus pentru perioada următoare organizarea unui concurs între elevi de liceu sau de gimnaziu, pe teme de istorie a Bibliotecii „V.A. Urechia", intitulat *Cine știe câștigă*, premiile constând în cărți, concurs care să fie difuzat pe posturile de televiziune locale. Despre Filialele din străinătate ale Bibliotecii a apreciat că reprezintă un mare ajutor pentru frații noștri de dincolo de Prut, prin documentele în limba română donate de Biblioteca noastră (în mod deosebit cărțile de povești pentru copii și abecedarele), iar înființarea unei astfel de Filiale în Transnistria este un obiectiv care implică mult curaj, având în vedere contextul politic actual.

Ing. Mioara Voncilă a propus inițierea și promovarea unor jocuri on-line pe tablă, având ca model diviziunea *Games and Gaming Round Table* a American Library Association, considerând că ar avea un impact pozitiv asupra utilizatorilor și că ar atrage mulți pasionați ai unor astfel de jocuri.

Scriitorul A.G. Secară a expus ideea înființării unei colecții de istorie a literaturii, cuprinzând studii, culegeri și recenzii, iar în colaborare cu Filiala Iași a USR, organizarea unui concurs privind volume de debut, concurs purtând numele Hortensiei Papadat-Bengescu, având în vedere, printre altele, că în data de 8 decembrie 2016 s-au împlinit 140 de ani de la nașterea scriitoarei.

Scriitoarea Olimpia Sava a apreciat inițiativa donațiilor de carte către Transnistria, subliniind ajutorul oferit de către conaționalii noștri prin această acțiune.

Florențiu Tanascov de la Anticariatul Cronos și-a oferit ajutorul la elaborarea monografiilor personalităților gălățene prin punerea la dispoziție a documentelor, fotografiilor și plachetelor pe care le deține.

Dr. Adrian Pohrib și-a manifestat întreaga disponibilitate privind intermedierea accesului la documentele de arhivă necesare proiectelor Bibliotecii și a propus organizarea unei expoziții în care să fie reflectate clădirile dispărute de-a lungul timpului de pe teritoriu Galațiului.

În încheiere, dr. prof. Zanfir Ilie a mulțumit celor prezenți pentru implicarea activă în discuții și a transmis tuturor sincere urări de sănătate și un An nou fericit, alături de cei dragi!

Consiliul științific al Bibliotecii „V.A. Urechia"

15 Ianuarie 2017
Ziua Culturii Naţionale

Ca în oricare an, nu numai din anul 2011, când s-a sărbătorit pentru prima oară Ziua Culturii Naţionale, Biblioteca „V.A. Urechia" a organizat o serie de manifestări pentru a-l onora pe **poetul naţional**, după cum îl considera criticul şi scriitorul George Călinescu.

De fapt, evenimentele s-au derulat încă din ziua de 13 ianuarie, când, la Teatrul Muzical „Nae Leonard" a avut loc un spectacol omagial, cu sprijinul special şi în colaborare cu instituţia gazdă, Primăria, Consiliul Local şi Inspectoratul Şcolar Judeţean.

Prezentator a fost actorul Ionuţ Negrişanu, spectacolul cuprinzând muzică, recitaluri de poezie din Eminescu, evocări. Încheierea a fost marcată, în primă audiţie, de o piesă muzicală compusă de Eugen-Dan Drăgoi, cunoscut dirijor şi compozitor gălăţean: „Povestea codrului", pe versuri eminesciene, într-o graţioasă şi modernă interpretare a corului Camerata Juventus.

Mesajul managerului Bibliotecii noastre, Zanfir Ilie, a fost transmis de către reprezentanta domniei sale, Dorina Bălan, subliniindu-se, printre altele şi faptul că Poetul trebuie apărat de către denigratorii de meserie.

Spectacolul, care s-a intitulat „Eminescu - Fiinţarea şi Rostirea Românească", a cuprins, printre altele, poezii eminesciene cunoscute, fiind interpretate de actori precum Mihaela Leca, Lică Dănilă şi Stelian Preda. Scriitoarea şi jurnalista Angela Ribinciuc a citit scrisori ale lui Creangă către Eminescu, Victor Cilincă a vorbit despre Eminescu bibliotecarul: doar a fost de patru ori bibliotecar, ba chiar director al Bibliotecii Centrale din Iaşi! Bianca Miron, elevă a clasei de canto muzică uşoară a Şcolii de Arte a Centrului Cultural „Dunărea de Jos", a mai detensionat un pic tonul solemn. Lieduri pe versurile poetului, acompaniate la pian, au fost interpretate de către artiştii Teatrului Muzical.

Duminică, 15 ianuarie, în chiar ziua sărbătorită ca naştere a Poetului nepereche, la prima statuie ridicată lui Eminescu, cu flori în mână, gălăţenii au ascultat un program al fanfarei Centrului Cultural, versuri recitate de actorii Teatrului Dramatic, Mihaela Lecca şi Lică Dănilă („Doina" a răsunat mai convingător ca niciodată!), dar şi de către acelaşi Stelian Preda, care a recitat câte un fragment din „O, mamă..." şi „Ce-ţi doresc eu ţie, dulce Românie". Deosebit de aplaudată a fost şi intervenţia unui dascăl de limbă şi literatură română, care ne-a îndemnat „să ne îmbolnăvim de Eminescu", pentru că domnia sa asta a încercat în decursul celor 38 de ani de catedră, să-şi îmbolnăvească la modul frumos elevii cu versurile Poetului, ca să nu mai spunem de naturaleţea şi prospeţimea elevilor de la Şcoala Nr. 28, adică Şcoala „Mihai Eminescu", îndrumaţi cu pasiunea de către doamna Victoriţa Tănase. Victor Cilincă, cel care s-a născut tot pe 15 ianuarie, a încheiat momentul dedicat Zilei Culturii Naţionale, vorbind despre multiplele faţete ale lui Mihai Eminescu, cel care muncea pe rupte, ziua la ziar, iar noaptea scria, geniul plin de modestie, care-i scria lui Negruzzi, fără pic de orgoliu creator, să taie tot ce i se pare nepotrivit sau nereuşit în poezia sa, despre neobositul bibliotecar, dar şi despre inspectorul şcolar de la Vaslui şi Iaşi, care recomanda învăţătorilor metoda prietenoasă de predare a lui Creangă, un Eminescu foarte uman. Cu umorul său inconfundabil, Victor Cilincă a recomandat „să nu-l mai împăiem" pe Eminescu, ci să-l citim cu atenţie, pentru că el există acum peste tot, în mediul online, dar şi în nenumăratele ediţii scoase în ultimii ani.

În afara oamenilor care nu reprezentau nicio instituţie, venind doar din pura dragoste de Luceafăr, au mai depus flori la statuia poetului Mihai Eminescu reprezentanţi ai Primăriei, ai Consiliului judeţean, ai Centrului Cultural „Dunărea de Jos", ai Bibliotecii „V.A. Urechia", ai Complexului Muzeal de Ştiinţele Naturii „Răsvan Angheluţă" şi ai „Vieţii libere".

La mulţi ani, Cultură Română, la mulţi ani, Mare Eminescu!

Redacţia AXIS LIBRI

Judt, Tony. Europa: Marea iluzie (I)

traducere de Petru Iamandi

Petru Iamandi
traducător, conf. univ. dr. Universitatea „Dunărea de Jos" Galați

Tony Judt (1948-2010), istoric și eseist britanic. Ca profesor universitar a predat istoria Europei la Cambridge, Oxford, Berkeley și New York. A scris douăsprezece cărți și a editat patru. Membru al Academiei Americane de Științe și Arte și membru corespondent al Academiei Britanice. În 2009, a primit Premiul Orwell pentru contribuția remarcabilă la dezvoltarea literaturii politice în Marea Britanie.

I.

Comunitatea europeană a luat ființă acum aproape patruzeci de ani, cu scopul declarat de a promova uniunea „tot mai închegată" a membrilor săi. Este o realizare remarcabilă, chiar dacă nu atât de ieșită din comun pe cât sugerează susținătorii ei. Puțini sunt cei care se opun, în principiu, obiectivelor comunității iar avantajele practice pe care le oferă membrilor, cum ar fi comerțul nerestrictiv, sunt evidente. În ultimă instanță, acesta este și motivul pentru care aproape toate statele vor să adere la ea. În aceste momente se poartă negocieri între statele membre cu privire la introducerea unei monede europene unice, cât și mecanisme menite să ia decizii comune și să coordoneze acțiuni colective, în același timp promițând integrarea țărilor din fosta Europă comunistă în anii următori.

Dar posibilitatea ca Uniunea Europeană să îndeplinească promisiunea unei asocieri „tot mai închegate", dar și de a rămâne deschisă unor noi membri în aceleași condiții este redusă. În primul rând, cadrul istoric unic din perioada 1945-1989 nu poate fi reprodus. Efectele distructive ale evenimentelor din 1989 au fost cel puțin la fel de mari în vestul ca și în estul Europei. Esența condominiului franco-german, în jurul căruia s-a construit Europa occidentală postbelică, a constat într-un aranjament convenabil ambelor părți: germanii urmau să-și folosească instrumentele economice iar francezii inițiativa politică. Desigur, în primii ani postbelici Germania încă nu ajunsese la bunăstarea actuală iar dominația Franței era de netăgăduit. Dar, începând de la mijlocul anilor 1950, situația s-a schimbat; hegemonia Franței în Europa occidentală se baza pe o armă nucleară pe care nu o putea folosi, pe o armată pe care nu o putea amplasa pe continent și pe un statut politic internațional datorat în mare măsură mărinimiei interesate a celor trei puteri victorioase la sfârșitul războiului.

ACEST CURIOS INTERLUDIU s-a încheiat, afirmație ce poate fi susținută cu un argument de natură economică. În 1990, o diagramă a influenței economice exercitate de Franța ne arată că doar „Europa celor Nouă" are parte de așa ceva – cu alte cuvinte, primele șase țări ale comunității europene (Germania, Franța, Italia și Benelux) – plus Marea Britanie, Irlanda și Danemarca. În aceste țări Franța era un importator și un exportator major de mărfuri și servicii. Prin contrast, Germania deja includea în raza ei de influență economică nu numai „Europa celor Cincisprezece" ci și cea mai mare parte din continent, la sud și la est. Semnificația e cât se poate de clară. Franța a devenit o putere regională, limitată la marginea de vest a Europei. Germania, chiar și înainte de unificare, era din nou marea putere a Europei.

Impactul anului 1989 a creat noi probleme germanilor. Dacă slăbiciunea și declinul puterii internaționale redeșteaptă amintiri dureroase în Franța, același efect îl are și excesul de putere, evident, în Germania. Politicieni germani, de la Adenauer la Helmut Kohl, s-au străduit să atenueze forța Germaniei, lăsând inițiativele politice în seama Franței și accentuând faptul că nu-și doresc decât o Germanie stabilă într-o Europă prosperă; astfel au căzut victimă propriei retorici, oferind Europei post-1989 un stat puternic, dar lipsit de un scop național.

În consecință, agenda națională a Germaniei de azi este puțin prea plină. Pe lângă problema politică și economică a absorbției *Länder*-ilor estici, germanii trebuie să rezolve paradoxul unei *Ostpolitik* de dinaintea unificării: faptul că mulți politicieni germani, mai ales cei de Stânga, erau mulțumiți de situația de atunci și ar fi fost fericiți dacă Zidul mai rămânea o vreme în picioare. Germanii trebuie să țină cont și de limitele lor – acum că pot și, la drept vorbind, conduc Europa, încotro trebuie să o ducă? Și care Europă li se potrivește mai bine – „Europa" care înclină spre Vest, făurită de francezi, sau Europa tradițională a intereselor germane, unde Germania nu se poziționează la marginea de est ci chiar în mijloc?

O Germanie în inima Europei stârnește ecouri și amintiri pe care mulți dintre noi, germanii poate în

primul rând, au încercat, din 1949 încoace, să le uite. Dar imaginea unei Germanii desprinse cu hotărâre de amintirile tulburătoare ale Europei de Est, și agățate cu disperare de aliații ei occidentali postbelici, de parcă numai ei ar sta între națiune și demonii ei, nu este foarte convingătoare.

ȘI CONTEXTUL ECONOMIC DE BAZĂ AL EUROPEI s-a schimbat. Timp de o generație, după anunțul privind înființarea Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului în 1950, Europa de Vest a fost martora unei combinații fără precedent de creștere economică într-un ritm susținut și absență cvasi-totală a șomajului. De aici și convingerea, reflectată într-o serie de previziuni economice optimiste ale OECD, că ciclul de crize care au marcat economia europeană în prima jumătate a secolului s-a întrerupt pentru totdeauna. Marea criză a petrolului din 1974 ar fi trebuit să pună capăt unor astfel de iluzii. În 1950 necesarul de petrol al Europei de Vest reprezenta doar 8,5% din consumul total de energie; restul, în cea mai mare parte, era asigurat de cărbune, combustibilul fosil ieftin și indigen al Europei. În 1970 petrolul reprezenta 60% din consumul de energie la nivel european. Creșterea cvadruplă a prețului petrolului a pus astfel capăt unui sfert de secol de energie ieftină, ducând la creșterea bruscă, definitivă, a costurilor de producție, ale transportului și vieții de zi cu zi. În Republica Federală a Germaniei, PNB-ul a scăzut cu 0,5% în 1974 și, din nou, cu 1,6% în 1975, șocuri fără precedent în *Wirtschaftswunder*-ul postbelic, confirmate în 1981 și 1982, când economia vest-germană a scăzut din nou, cu 0,2% și respectiv 1%. În Italia, PNB-ul a scăzut (cu 3,7%) în 1976, pentru prima dată de la sfârșitul războiului. De atunci nici economia germană și nicio altă economie vest-europeană nu au mai fost la fel.

Efectul acestor schimbări asupra Comunității Europene (ulterior Uniunea Europeană) a fost sever. O caracteristică importantă a comunității fusese capacitatea de a răspunde cu succes diferitelor nevoie ale țărilor membre, nevoi care decurgeau din experiențele și amintirile interbelice ce variau mult, de la țară la țară. Belgienii (ca și britanicii) se temeau în primul rând de șomaj, francezii încercau prin toate mijloacele să evite stagnarea malthusiană din deceniile precedente; germanii tremurau la gândul unei monede instabile, lovite de inflație. După 1974, economia împotmolită a Europei îi amenința pe toți cu șomaj ridicat, creștere lentă și prețuri din ce în ce mai mari. Cu alte cuvinte, o revenire neprevăzută la vechile necazuri. Departe de a fi capabilă să ofere avantajele miracolului său economic unei comunități tot mai extinse de beneficiari, „Europa" nu mai poate fi sigură că și le poate asigura pentru sine. Deși evenimentele din 1989 au pus această problemă pe tapet, sursa incapacității Uniunii de a o rezolva trebuie căutată cu cincisprezece ani mai devreme.

Amintirea șomajului dintre cele două războaie diferă de la țară la țară. Pentru Franța nu a fost o calamitate, doar 3,3% per annum în toții anii 1930. Dar în Marea Britanie, unde 7,5% din forța de muncă șoma deja în anii 1920, media anuală de 11,5% din anii 1930 era un lucru despre care politicienii și economiștii de toate orientările jurau că nu se va repeta. În Belgia și Germania, unde rata șomajului era aproape 9%, domnea aceeași stare de spirit. De aceea unul dintre marile merite ale economiei vest-europene a fost menținerea șomajului aproape de zero în cea mai bună parte a anilor 1950 și 1960. În anii 1960 media anuală a ratei șomajului în Europa de Vest a fost doar de 1,6%. În deceniul următor a crescut la 4,2%. La sfârșitul anilor 1980 s-a dublat din nou, cu o medie anuală în CE de 9,2%; în 1993 a fost de 11%.

Aceste cifre deprimante se puteau citi într-o cheie și mai alarmantă. În 1993 șomajul în rândul bărbaților și femeilor sub douăzeci și cinci de ani depășea 20% în șase țări UE (Spania, Irlanda, Franța, Italia, Belgia și Grecia). Persoanele șomere pe termen lung reprezentau mai mult de o treime din totalul celor neangajate în țările menționate mai sus ca și cele din Marea Britanie, Olanda și fosta Germanie de Vest. Impactul redistributiv al inflației din anii 1980 pune aceste cifre într-o lumină și mai nefastă, lărgind prăpastia dintre persoanele angajate și șomeri. Mai mult de-atât, creșterile economice nu mai absorb, cum o făceau în anii boom-ului de după 1950, excedentul de muncă și nu mai ameliorează nivelul de trai al săracilor. Cine își mai amintește fanteziile anilor 1960, când se credea, cu un optimism debordant, că problemele producției fuseseră rezolvate și că tot ce mai rămânea de făcut era redistribuirea beneficiilor?

Combinația dintre creșterea urbană rapidă și stagnarea economică ulterioară a confruntat Europa de Vest nu numai cu amenințarea reînnoită a nesiguranței economice, fapt necunoscut majorității europenilor după încheierea războiului, ci și cu o dislocare socială și riscuri de ordin fizic nemaiîntâlnite de la începutul Revoluției Industriale. Astăzi în Europa de Vest se pot vedea orășele satelit deplorabile, suburbii lăsate în paragină și ghetouri dominate de mizerie. Nici marile capitale – Londra, Paris, Roma – nu mai sunt la fel de curate, de sigure și de pline de speranță cum erau acum treizeci de ani. Acolo, ca și în zeci de orașe provinciale, de la Lyon la Lübeck, se dezvoltă o clasă de paria. Dacă această situație încă nu a avut consecințe politice și sociale explozive, meritul este al sistemelor de asistență socială pe care vest-europenii și le-au creat după 1945.

N.R.: Text din volumul CÂND SE SCHIMBĂ LUCRURILE. ESEURI 1995-2010, în curs de publicare la Editura Litera Internațional, București.

(Va urma)

Anul omagial Ovidiu
2000 de ani de la trecerea la zei…

Conform cronicei lui Heronim, Publius Ovidius Naso, adică, după cum era obiceiul romanilor, Cel numit cu Nasul Mare, ar fi murit în anul 17 d.Hr. la Tomis, în Constanţa noastră dragă, unde a fost şi înmormântat, dar această dată este controversată, deoarece, într-un alt izvor, dacă îi putem spune aşa, fiind unul dintre textele proprii lui Ovidiu, poemul calendaristic „Fasti", I, versurile 223-226, rezultă că în primăvara anului 18 d.Hr. poetul era încă în viaţă. Pentru piatra sa funerară, Ovidiu a compus - în parte patetic, în parte ironic - următorul text, în forma unei scrisori trimise soţiei sale („Tristia", III, 73-76): „Hic ego qui iaceo tenerorum lusor amorum/ Ingenio perii, Naso poeta meo./ At tibi qui transis, ne sit grave quisquis amasti,/ Dicere: Nasonis molliter ossa cubent." Adică, în traducerea liberă a lui Theodor Naum: „Sub astă piatră zace Ovidiu, cântărețul/ Iubirilor gingașe, răpus de-al său talent,/ O, tu, ce treci pe-aice, dac-ai iubit vreodată,/ Te roagă pentru dânsul: să-i fie somnul lin."

Ovidiu

Cum a ajuns unul dintre cei mai importanţi scriitori latini în exil la Tomis? Povestea este şi nu este cunoscută, deoarece misterul domnește asupra motivelor care l-au făcut pe Augustus să-l trimită pe poet la marginea lumii romane dinspre nord-est!

În toamna anului 8 d.Hr., în timp ce poetul se afla pe insula Elba, în mod neașteptat, fără o hotărâre prealabilă a Senatului, Augustus hotărăște exilarea lui Ovidiu la Tomis, pe țărmul îndepărtat al Mării Negre. Forma de exil la care a fost supus era relativ mai ușoară („relegatio") și nu cuprindea clauza *aquae et ignis interdictio* (în sensul de „proscris în afara legii"). Ovidiu însuși scria că motivul ar fi fost „carmen et error", o poezie și o greșeală.

Poezia încriminată este cu mare probabilitate „Ars amatoria", care ar fi venit în contradicție cu principiile morale stricte ale împăratului, deși această operă fusese publicată cu câțiva ani mai înainte. În „Tristia", Ovidiu se referă și la faptul că „ar fi văzut ceva ce n-ar fi fost permis să vadă". Cercetătorii sunt de părere că Ovidiu ar fi fost martorul scandaloaselor aventuri amoroase ale Juliei, nepoata lui Augustus.

Ovidiu a făcut numeroase încercări, prin scrisori trimise la Roma, să obțină grațierea lui Augustus. Toate au rămas lipsite de succes, chiar după moartea lui Augustus, urmașul său, Tiberius, nu l-a rechemat la Roma.

*

Ovidiu poate fi un exemplu cu totul și cu totul deosebit pentru rădăcinile noastre latine, nu îndeajuns de bine tratat și, ca să folosesc termeni de astăzi, nemediatizat. Desigur, se pot pune, cum am mai făcut și altădată, întrebări precum: Se poate considera faptul că odată cu Ovidiu începe, într-un fel, istoria literaturii culte, nu numai în spaţiul Dunării de Jos, dar și în spaţiul Românităţii (latine, cum altfel?)? Oare chiar trebuie să ne cultivăm astfel acest strămoș, să-l promovăm, și turistic, așa cum se cuvine, popularizându-i mai mult și opera!? Și printr-o traducere exhaustivă?

Este mult de lucru, evident și la traduceri, dar trebuie făcut ceva, mai ales în cadrul universitar, să nu uităm că Universitatea din Constanţa chiar se numește „Ovidiu" pentru a nu se ajunge din nou la situaţia de la începutul secolului al XVIII-lea, când un călător francez prin Kustangi-ul Imperiului Otoman, A. de la Motraye[1], colecţionar de antichităţi și de monede, în însemnările sale despre călătoria făcută în Turcia Mare a acelor vremuri, la care mai visează din când în când și un Erdogan, prin 1711 și 1714, spune că a întrebat pe preotul grec la care trăsese în gazdă, dacă știa ceva despre Ovidiu, acesta i-ar fi spus că Ovidiu ar fi fost „un sfânt catolic roman care a suferit martiriul pentru credinţă și a fost închis într-un turn de la marginea orașului", preotul, poate chiar român (pentru occidentali, ritul era grec!) arătându-i chiar ruinele acelui turn.

Călătorul francez venise în zonă, poate nu chiar întâmplător, adică străin de anumite interese ale coroanei franceze.

*

Istoricește, așa cum se obișnuiește în istoria oricărei literaturi, ar trebui să începem cu literatura populară. Dar aceasta, în numărul următor al revistei noastre.

Notă:

1. A. de La Motraye, *Voyages*. Haga, 1727, voI. II, p. 9-10. Textele respective au apărut și în traducere românească în „Arhiva Dobrogei", I, (1916, p. 95-99).

Zanfir Ilie

Lecturi paralele – Arta iubirii, de Ovidiu (traducere de Maria-Valeria Petrescu)

Virginia-Camelia Bobaru
profesoară, Colegiul Național „Al. I. Cuza" Galați

Se împlinesc două milenii de când a păşit în eternitate Publius Ovidius Naso (43 î.Hr. - 17 sau 18 d.Hr.), considerat cel mai rafinat, mai uman şi mai ingenios dintre poeţii Antichităţii, primul scriitor cult pe care l-a găzduit pământul strămoşilor noştri geto-daci. Adorat şi invidiat pentru extraordinarul său talent, s-a bucurat de luxul curţii imperiale a lui Octavian August, într-o vreme de maximă înflorire a Romei. Dar pax romana se clădea şi pe îngrădirea libertăţii de exprimare, o adevărată cenzură, presupunând înlăturarea vocilor care ar fi ştirbit ceva din faima împăratului şi a familiei sale. Nu este clar motivul exilării lui Ovidiu la Tomis, poate „coruperea" nepoatei împăratului, Iulia, printr-o carte din care ea va fi învăţat tainele iubirii vinovate. Dacă poetul a recunoscut că totul a pornit de la „carmen et error" – un cântec şi o greşeală, atunci cântarea incriminată nu poate fi decât Arta iubirii.

Aceasta a fost scrisă în anii 2-1 î.Hr. şi face parte dintr-un ciclu, împreună cu „Amoruri" şi „Remediile iubirii". O capodoperă a poeziei elegiace şi un reper pentru poezia erotică din toate timpurile. Propun o lectură în două chei, una tributară acelei vremi îndepărtate, cu ale cărei realităţi şi valori nu ne mai putem identifica întru totul şi alta actuală, europeană. Credem în eternitatea iubirii, dar descoperim că epocile şi oamenii au perspective diferite asupra ei. Ovidiu a fost şi el un om sub vremi, nu numai în sensul graţiei sau dizgraţiei politice, ci şi al educaţiei primite la Roma şi în Grecia.

Mai întâi, cartea este una didactică, de învăţătură, aşa cum se mai scriseseră câteva în epocă, pe diferite teme. Cui îi este adresată? Primele două părţi tinerilor bărbaţi, în scopul de a atrage persoana iubită şi de a o păstra, iar partea a treia femeilor. De la început, autorul este convins că poate să ajute prin cuvântul şi prin prestigiul său:

Dacă, Romani, cineva nu cunoaşte ale dragostei taine,
Să mă citească; aflând, să se grăbească-a iubi!
Arta, prin vâsle şi pânze, corabia poartă pe valuri,
Arta cârmeşte un car; e-o măiestrie-a iubi.

Nu se distanţează cu autoritate de cititori, ci recunoaşte că şi el e trecut prin experienţe similare şi chiar că a greşit, fiind tânăr şi naiv. Aş remarca astfel bunăvoinţa sau ceea ce am numi astăzi

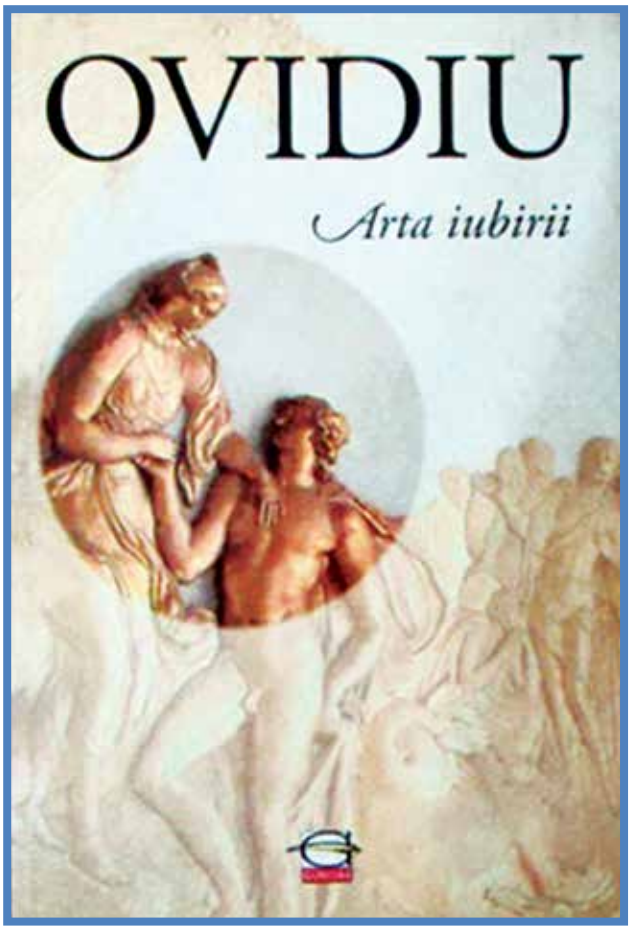

empatie. O idee și mai profundă este una umanistă: iubind, devii uman cu adevărat. Iar un atribut al umanului este umorul, pentru Ovidiu discret și îngăduitor.

Ce anume trebuie să învețe cei care aspiră la iubire? O știință și mai ales o artă a apropierii – un tratat de comunicare, exprimare artistică, modă și igienă. Nici cel mai mic detaliu nu este omis, câtă vreme tocmai acela poate fi hotărâtor:

„Să-ți făurești, dar din vreme un suflet cu-alese obiceie...

Îndepărtați orice vrajbă și certuri cu-amare cuvinte...

Ai dinții negri ori lungi în nerânduite șiraguri?

Dacă râzi tare și mult, ție îți faci neajuns!"

Mai putem accepta să fim ghidați într-un domeniu atât de sensibil și de personal? Dacă nu, totuși niște reguli de bune maniere sau care ne pot îmbunătăți imaginea în ochii celorlalți sunt binevenite. Dacă apreciem lucrările de dezvoltare personală, de ce nu am alege și de aici niște sfaturi – mutatis mutandis? Iar dacă literatura postmodernă își propune o (re)explorare epidermică a lumii, de ce ni s-ar părea superficiale recomandările de a zâmbi, de a ne pieptăna sau de a ne îmbrăca frumos?

Ovidiu

Există modele sau rețete de succes? Pentru Ovidiu, se pare că toate s-au petrecut mai întâi în mit și nicio situație nu îl mai poate surprinde cu noutatea ei. La fiecare pas, sunt invocați zeii, eroii, centaurii, nimfele ș.c.l. Desigur, familiaritatea cu mitologia vin din cultură. Pentru noi, poveștile mitologice pot fi o alegorie destul de complicată, chiar excesivă. Nu credem în acești zei, dar câtă vreme considerăm Antichitatea greco-latină un fundament al culturii europene, putem vedea aici tipare mitologice repetabile, care vorbesc despre atracție, luptă, onoare sau viclenie, într-o întrepătrundere firească a umanului cu supranaturalul. Omul, ca ființă a spațiilor artificiale, închise are nostalgia naturii, care îi apare ca o imensă protectoare însuflețită:

„Îndrăgostiții-n spelunci se-aciuau și prin funduri de codru.

Cât de sălbatici păreau, totuși erau rușinoși."

Nu putem să nu ne ducem cu gândul la o prefigurare a romantismului, îndeosebi a perechii eminesciene, cei doi tineri cuminți, voioși și teferi, care își găsesc fericirea în armonia cu natura sălbatică.

Psihologia iubirii se întrevede în gesturi, reacții, atitudini. S-a propus chiar termenul psihanaliză, ca o perspectivă a abordării poeziei:

„Când ispitită de-un tânăr, femeia-și întoarce privirea,

N-o crede când spune nu, ea doar așteaptă s-o rogi."

Dar în cartea dedicată femeilor, poetul avertizează asupra pericolului de a generaliza: „Pe fiecare să știți după a ei fapte-a privi". Farmecul scrierii este dat, poate, și de grija permanentă și delicată pentru sufletul care nu trebuie să simtă durerea, agresivitatea sau grosolănia, ci plăcerea în sens superior.

Căsătorie sau desfrâu? În mod onest, autorul a separat iubirea și căsătoria. Cea din urmă este o instituție cu propriile reguli, care nu sunt puse la îndoială și nu fac obiectul cărții:

„Aibă soția de soțul ei teamă și fie păzită

După cuviință și legi e drept să fie așa."

Astfel, se poate explica ipoteza lecției greșite pe care ar fi primit-o nepoata împăratului. O fată ca ea nu trebuia să dezonoreze familia imperială, însușindu-și un joc al seducției potrivit unor femei inferioare social, poate niște sclave eliberate. Însă nici aceste delimitări și nici situarea într-o zonă de spiritualitate păgână nu pot umbri complexitatea și valoarea literară a scrierii.

Așadar, am schițat doar câteva repere ale lecturii. Opțiunea pentru refuz sau acceptare a actualității semnificațiilor este pur personală. Cel care s-a definit mai întâi ca un inovator față de predecesorii săi rămâne ca un mare model literar și uman, calitate pe care și-a asumat-o ca laitmotiv: „Dascăl, Ovidiu ne-a fost".

SUMAR

Cuprins

2017 – Anul omagial al sfintelor icoane, al iconarilor și al pictorilor bisericești și Anul comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului în Patriarhia Română Coperta 2
2017 - Titu Maiorescu - 100 de ani de la moarte Coperta 2

EDITORIAL
ZANFIR ILIE - **Femeia de Covurlui (Galați) între istorie și poveste** 1

BIBLIO-BREVIAR
CAMELIA BEJENARU - **Maiorescu, Titu. *Despre scrierea limbei rumâne.* Iassi: Ediţiunea şi Imprimeria Societăţei Junimea, 1866** 4
DORINA BĂLAN - **The Person Entity Lookup Pilot Project - Proiectul Pilot Căutarea Entității Persoană** 6
TITELA TRIF - ***Școala Părinților* - o necesitate!** 8
VIOLETA MORARU - **Regneală, Mircea (coord.). *Tratat de biblioteconomie.* Vol. 2. Partea a 2-a. București: Asociația Bibliotecarilor din România, 2016** 9
ANDREEA IORGA - **Punctul de înscriere - un nou serviciu de bibliotecă** 10
MARICICA TÂRÂLĂ-SAVA - **Dimineți de lectură - proiect educațional pentru copii** 11
CECILIA MANOLESCU - **Dor de Eminescu** 12

SALONUL LITERAR AXIS LIBRI
SILVIA MATEI - **Salonul Literar „Axis Libri”** 13

SALONUL LITERAR AXIS LIBRI: RECENZII
MIHAELA PAVEL - **Silvestru, Aurelian. *Aforisme.* Chișinău: Tocono, 2014** 16
ANDREI PARAPIRU - **Filip, Iulian. *Aripi și rădăcini.* Iași: Princeps Multimedia, 2016** 17
CĂTĂLINA ȘOLTUZ - **Adamescu, Cezarina. *Diaspora literară românească.* Galați: InfoRapArt, 2016** 18
CATRINA CĂLUIAN - **Ciupercă, Livia. *Binecuvântata lectură.* Iași: Pim, 2016** 19
LEONICA ROMAN - **Grosu, Aurelia. *Copii educați, părinți împliniți.* București: Smart Publishing, 2016** 20
LUCICA VELICHE - **Marcu, Emilian. *Supliciul norilor.* Iași: Princeps Multimedia, 2016** 21
LUMINIȚA GOLEANU - **Mihăiescu, Adrian. *Imaginea Țărilor Române în memorialele călătorilor străini.* Galați: Axis Libri, 2016** 22
ANCA STAN - **Aldyn. *Cuvinte de metal.* Galați: Axis Libri, 2016** 23
ELENA CIOBANU - **Mandric, Vasile. *Aventura secundei.* [Brăila]: Torent Press, 2016** 24

SALONUL LITERAR AXIS LIBRI: EPIGRAME
STELA ȘERBU RĂDUCAN 25
IOAN FĂRCĂȘANU 26
VASILE MANOLE 27

GALERIA DE ARTĂ
MARIANA TOMOZEI-COCOȘ - **Expoziția „Ion Radu și Cristian Radu”** 28
CORNELIU STOICA - **Amintirea lui Leandru Popovici** 30

LOCALIA
ADRIAN POHRIB - **Aplicarea Convenției de Armistițiu din 12 septembrie 1944 Studiu de caz - relația dintre Poliția orașului Galați și trupele sovietice de ocupație (II)** 33

SUMAR

MARIUS MITROF - Comunitatea Turcă din Galați de-a lungul timpului (I) 36
ANA-MARIA CHEȘCU - Lucrări edilitare la Galați în perioada modernă. Străzi și drumuri 39
MARIA STANCIU - Pelerini în Țara Sfântă. Biserica Învierii din Ierusalim 42
EUGEN HOLBAN - Fericiți cei săraci cu duhul! În atenția celor care cred în valorile autentice 46

REFLECȚII DIALOGICE

ADRIAN BUZDUGAN - Flash-interviu cu Cristian Presură, proaspătul premiat al Academiei 48
GHIȚĂ NAZARE - „Taică-tu a luptat împotriva noastră și tu vrei să te ajutăm?" Interviu cu Vasile V. Popa 50

CUTIA DE REZONANȚĂ

AURA CHRISTI - Poeme 54
CORIOLAN PĂUNESCU - Poeme 56
VIOLETA CRAIU - Poeme 57
PAUL BLAJ - Poeme 58
LIUBA BOTEZATU - Poeme 60
NICOLAE MĂRUNȚELU - Poeme 61

CONFLUENȚE CULTURALE

NICOLAE BREBAN - Identitatea românească 62
ADRIAN-DINU RACHIERU - Grigore Vieru și „Biblioteca de Rouă" 64
THEODOR PARAPIRU - „Inelul lui Polycrate" / „L'anneau de Polycrate" / „Polycrates's ring" 67
ION MANEA - Zanfir Ilie: *De Dunăre. Dăinuire la Galați* București, Editura Detectiv literar, 2016 68
IONEL NECULA - Daniel Corbu, un poet de care se sparg maladiile acestui veac 71
NĂSTASE MARIN - „Serpentine" cu semne de circulație speciale 72
MIHAI VINTILĂ - Prin Shanghai și Nanjing 74
DUMITRU ANGHEL - Romanul „Destine" de Angela Burtea 76
a.g. secară - Un strigăt al zeiței Lucidității 78
LETIȚIA BURUIANĂ - Vasile Andru - un peregrin prin grădinile ascunse ale singurătății 80
IOANA-CODRUȚA TUDORIU - Cunoaștere, iubire, suferință. Scurtă istorie feminină 82
ELENA-MONALIZA GHINEA - Cântecul de lebădă al lui Umberto Eco Cronicile unei societăți lichide. Polirom, 2016 85

SCENA ȘI ECRANUL

BOGDAN SILION - Lumea lui „ca-și-cum" – „Elle" 86

EVENIMENT

RADU MOȚOC - România, 125 de ani în Uniunea Interparlamentară 89
Ședința Consiliului științific al Bibliotecii Județene „V.A. Urechia" Galați, decembrie, 2016 90
15 Ianuarie 2017 - Ziua Culturii Naționale 92

SEMNAL EDITORIAL

JUDT, TONY - Europa: Marea iluzie (I), traducere de Petru Iamandi 93

MEMENTO

ZANFIR ILIE - Anul omagial Ovidiu. 2000 de ani de la trecerea la zei… 95
VIRGINIA-CAMELIA BOBARU - Lecturi paralele – Arta iubirii, de Ovidiu (traducere de Maria-Valeria Petrescu) 96

Editura „AXIS LIBRI”

a Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia” Galaţi

semnalează următoarele apariții:

2015

Itinerarii spirituale / Ghiță Nazare
Dialoguri 50+1 / Ghiță Nazare
Întâiul și ultimul senin / Gheorghe Gurău
Theodor Munteanu, o viață de artist / Laura Sava
Presa Primului Război Mondial / Cătălin Negoiță, Zanfir Ilie
Viață de pilot / Ioan Gh. Tofan
Călimara cu pixeli / Ion Manea
Oameni în memoria Galațiului: Aniversări 2014
Dincolo de rimă / Joël Conte; Thierry Sajat
Osteoporoza și angiopatia în diabetul zaharat / Aurelia Romilă
Ţara Vrancei - O istorie a obștilor răzășești / Cezar Cherciu
Eseuri Danubiene vol. I: Dunărea poveste și adevăr / Zanfir Ilie
Monumente de for public din municipiul Galați/ Corneliu Stoica
Rembrandt în colecțiile Bibliotecii „V.A. Urechia”
Bucătăreasa și prezumția de nevinovăție / Grigore Postelnicu
Par și impar: rondeluri / Gheorghe Gurău

2016

Eseuri Danubiene vol. II: Galațiul și Dunărea / Zanfir Ilie
Cuvinte de metal / Aldyn
Orașe întinse pe vârf de retină / Aldyn
Toamna Iguanei / Vlad Vasiliu
Lacrimi peste timp / Nicolae Mărunțelu
Te slăvesc în poezie / Nicolae Mărunțelu
Aripi de libelulă / Lidia Mihaela Necula
Frunza / Geanina Romila
Oameni în memoria Galațiului: Aniversări 2015
Dicționarul scriitorilor gălățeni / Zanfir Ilie
ProBoholț, ediția a IV-a
Gastritele și gastropatiile: o abordare clinică / Dan Botezatu
Pomul vieții în cultura și mitologia popoarelor turcice / Gulten Abdula-Nazare
Doi fii ai luminii: Monseniorul Vladimir Ghika și Alexandru Lascarov-Moldovanu - înfrățiți întru Hristos / Livia Ciupercă
Uni-versuri: Antologie de poezie
Liricul, un discurs dificil / Dumitru Tiutiuca
Fațete ale istoriei: Studii, note și articole de istorie/ Sorin Langu

◇◇◇

PUBLIUS OVIDIUS NASO

2000 de ani de la moarte

Leandru către Hero

(fragment)

Abydyanul cu drag te salută, copilă din Sestus;
Fără-ale mării furtuni, însuşi la tine-ar veni.
Dacă ţin zeii la mine şi sunt în iubire ferice,
Tu vei citi cu ochi plânşi vorbele-acestea ce-ţi scriu.

Ei însă nu-mi sunt prielnici; de ce-mi împlinesc cu greu ruga
Şi nu mă lasă să trec apele ca de-obicei?
Vezi ce nori negri ca smoala-s pe cer, furioasele valuri
Ce nu le pot înfrunta navele repezi în larg.

Plin de-ndrăzneală un singur năier a ieşit din port astăzi;
Ai să primeşti dar, prin el, cartea ce-acum îţi trimit.
Îl însoţeam dac-atunci când da drumul odgoanelor prorei
N-avea Abydosul tot ochii spre noi aţintiţi.

N-aş fi putut să-mi feresc de părinţi, ca-nainte, iubirea;
Taina ce-n suflet păstrez s-ar fi putut arăta.
„Du-te", -ncheind-o cu grabă i-am spus, „fericită scrisoare
Căci în frumoasele-i mâini ea te va ţine curând.

Poate de buzele ei să te-atingă în clipele-acelea,
Vrând să desfacă-al tău nod cu dinţişorii ei albi".
Vorbele-acestea rostii într-un murmur uşor: pe tăbliţe
Dreapta mea a aşternut cele ce-aveam să-ţi mai spun.

Cât aş dori să-mi slujească la-not, să nu-mi ţină condeiul
Şi pe-ale apelor căi să mă ajute din nou.
(Mai potrivite sunt ele să bată tăcutele valuri,
Totuşi şi dorului meu sol credincios îi pot fi).

Noaptea a şaptea se scurge, mai mult de un an mi se pare
Că, tulburate mereu, apele mării mugesc.
Neliniştitele nopţi de-mi aduseră-a somnului pace,
Fie şi-al mării talaz cât mai lung timp potolit!

(Leandru, tânăr originar din Abydos, îndrăgostit de Hero, preoteasa zeiţei Venus, din Sestus, trecea în fiecare noapte înot Hellespontul, strâmtoarea Dardanele de astăzi, ca să-şi vadă iubita, călăuzit de un fanal pe care aceasta îl aprindea de fiecare dată în vârful unui turn. Odată, surprins de furtună, Leandru îşi pierdu viaţa, înghiţit de valuri. Deznădăjduită, Hero s-a aruncat şi ea în mare din înălţimea turnului - n.r.)

Traducere şi notă
Maria-Valeria Petrescu

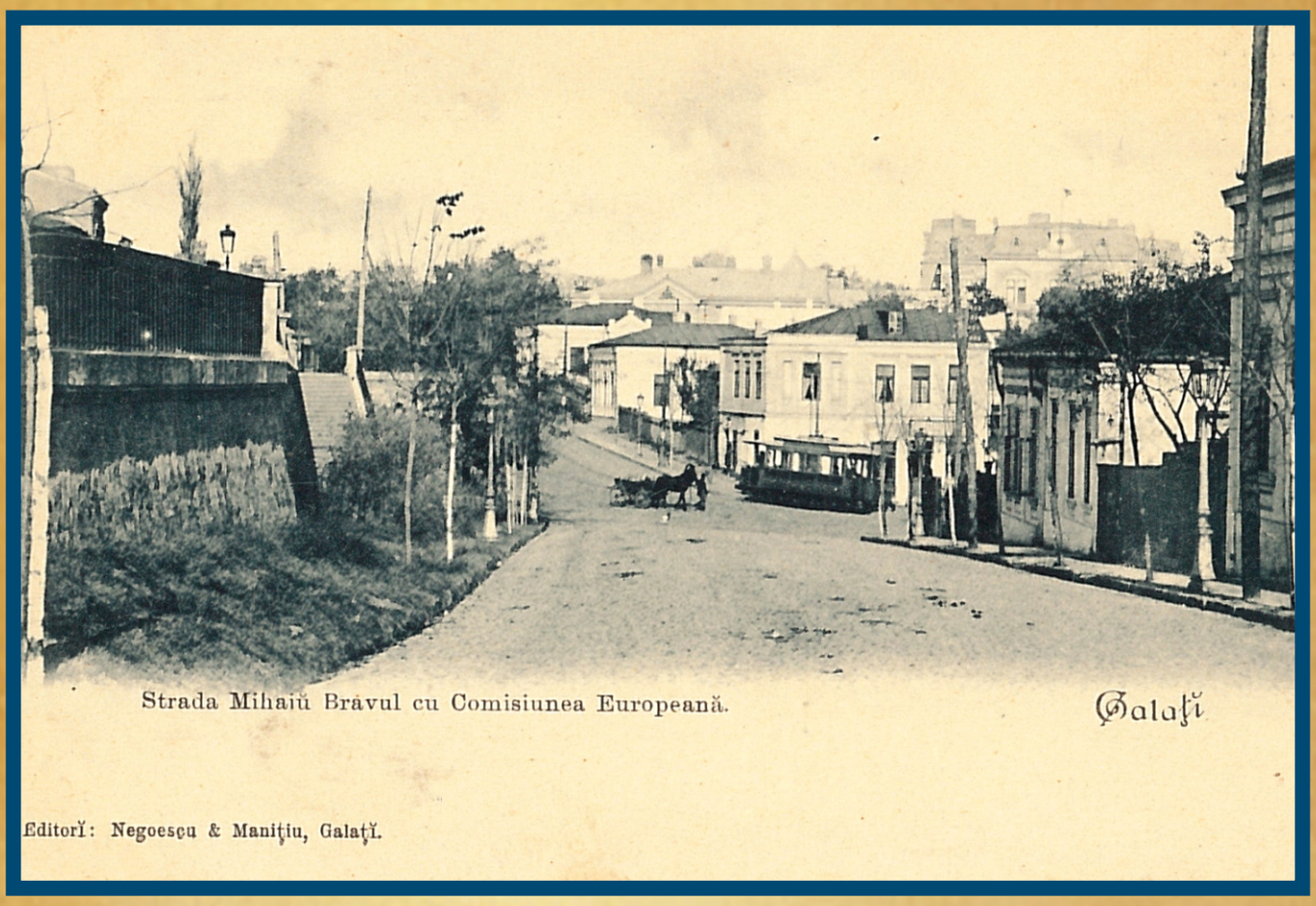

Galați : Strada Mihaiu Bravul cu Comisiunea Europeană :
[carte poștală il.] .- Galați : Editori Negoescu & Manițiu, [190-?]. Cota: F I 3.010

1844-9603